

ALICE FEENEY

—

NJEGOVA PRIČA, NJEZINA PRIČA

NAKLADNIK

Egmont d.o.o.
Višnjevac 3, Zagreb

ZA NAKLADNIKA

Bruno Barbić

UREDNIKA

Ivana Mirošević

LEKTURA

Ivana Mirošević

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Blid

DIZAJN KORICA

Studio 2M d.o.o.

TISAK

Grafički zavod Hrvatske d.o.o.
Zagreb, travanj 2022.

NASLOV IZVORNIKA

His and Hers

Copyright: © Digger Books Ltd

© za hrvatsko izdanje Egmont d.o.o., 2022

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige
ne smije biti objavljen ili pretisnut bez prethodne
suglasnosti nakladnika i vlasnika autorskih prava.

ISBN: 978-953-13-2330-7

Čip zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001124400.

Alice Feeney

Njegova priča, njezina priča

Prevela s engleskoga

Ira Martinović

PULS

Za njih.

*N*ije to bila ljubav na prvi pogled.

To sad mogu priznati. Ali na kraju je moja ljubav prema njoj bila snažnija od ičega na svijetu. Ona mi je bila važnija od svega, čak i od mene same. Zato je do svega ovoga i došlo. Bilo je neizbježno. Kad se sve sazna, mislim da je važno da ljudi to shvate. Ako se sazna. Možda razumiju da je sve ovo bilo za nju.

Postoji razlika između samoće i osjećaja samoće, a moguće je i da vam nedostaje netko tko stoji tik do vas. Mojim je životom prošlo mnogo ljudi: obitelj, prijatelji, kolege, ljubavi. Cijela jedna kazališna trupa sporednih likova koji čine društveni život jedne osobe, ali moj je društveni život usprkos tome uvijek bio neobičan. Nijedna veza s drugim ljudskim bićima nije mi se činila stvarna. Običan niz slučajnih susreta.

Ljudi možda prepoznaju moje lice, možda znaju i moje ime, ali ne znaju tko sam zapravo. To nitko ne zna. Moje prave misli i osjećaji uvijek su na sigurnome, u mojoj glavi; sebično ih ne dijelim ni sa kime. Ne mogu. Pravu verziju mene samo ja znam, čuvam je samo za sebe. Ponekad mislim da je tajna uspjeha prilagodba. Život se stalno mijenja, a svi se mi moramo mijenjati u hodu da održimo korak. Neki od nas, poput mene, nauče promijeniti sve na sebi: izgled, život... čak i glas.

Nauče kako se stopiti s okolinom, ali meni je to sad već nelagodno. I više od toga: bolno je. Ne uklapam se. Stršim poput čavla. Mogu sakriti neizbrušene dijelove svoje osobnosti, zagladiti najveće razlike

među nama, ali čak ni tada nisam poput vas. Na planetu živi više od sedam milijardi ljudi, a usprkos tome, ja provodim život u samoći.

Gubim razum — i nije mi prvi put — ali razum se lako i izgubi i nađe. Ljudi će reći da ovakve stvari rade ludaci, nestabilni, neurazumljivi. Ali u tom trenutku nije bilo izbora — sve je ovo bez imalo sumnje bio pravi potez. Nakon toga me ispunio ponos. I obuzela želja da sve to ponovim.

Svaka priča ima najmanje dvije strane:

Vašu i moju.

Našu i njihovu.

Njegovu i njezinu.

A to znači da netko uvijek laže.

Laž izgovorena dovoljno puta počne zvučati kao istina, a svi mi ponekad čujemo neki glas u glavi koji nam šapće užasne prijedloge. Svi se mi pretvaramo da taj glas nije naš. Ja znam od riječi do riječi što mi je taj glas rekao one večeri na kolodvoru, dok se ona trebala vratiti kući, posljednji put. Isprva je njezin vlak zvučao kao i svaki drugi vlak u daljini. Zaklopljenih očiju, zvučao je kao glazba, ritmična melodija vagona što se približavaju, sve glasnija i glasnija.

Klik-klak. Klik-klak. Klik-klak.

Ali tad se taj zvuk promijenio, pretvorio u riječi u mojoj glavi, zaglušno ih ponavljajući dok ih nije postalo nemoguće prečuti:

Sve ih pobij. Sve ih pobij. Sve ih pobij.

Ona

Anna Andrews
Ponedjeljak, 6:00

Ponedjeljak mi je uvijek bio najdraži dan.
Prilika za novi početak.

Čista, obrisana ploča s tek finim slojem prašine prošlih grešaka koje se još naziru, gotovo izbrisane, ali još uvijek vidljive.

Jasno mi je da je ovo nepopularno mišljenje — prvi dan u tjednu nikome nije drag — ali puno mojih stavova je u toj kategoriji. Moje viđenje svijeta pomalo je pomaknuto. Kad cijeli život sjedite na mjestima za sirotinju, gledate u leđa lutkama na pozornici. Tako vidite i tko vuče konce koji ih pokreću, a nakon toga je teško uživati u predstavi. Sad si mogu priuštiti da sjedim gdje želim, mogu sama birati što gledam, ali iz onih otmjenih loža visoko nad parketom najlakše je gledati svisoka na ostale. A to ne želim. Samo zato što se ne volim sjećati vlastitih početaka, ne znači da se ne sjećam tko sam i odakle dolazim. Mukotrpno sam se narodila za svoju ulaznicu i još uvijek nemam ništa protiv mjesta za sirotinju.

Jutra ne provodim spremajući se — nema se smisla šminovati, jer kad dođem na posao, netko će sve to skinuti i početi

ispočetka — a ni ne doručkujem. Ni inače ne jedem previše, ali volim kuhati za druge. Volim hraniti ljude.

Skoknem u kuhinju po plastičnu posudu punu domaćih *cupcakea* za ekipu. Jedva se sjećam da sam ih ispekla. Bilo je kasno, a i bila sam popila najmanje tri čaše nečeg bijelog i suhog. Crno mi je draže, ali ostavlja izdajnički trag na mojim usnama, pa ga pijem samo vikendom. Otvorim frižider i vidim da sinoć nisam dovršila vino, pa iskapim ostatak ravno iz boce i izlazeći je ponese sa sobom. Ponedjeljkom se odvozi smeće. Moja kanta za reciklažu iznenađujuće je puna s obzirom na to da živim sama. Pretežno boca.

Na posao volim ići pješice. U ovo doba dana ulice su prilično puste, a to me smiruje. Prijedem preko mosta Waterloo i krenem ulicama Sohoa prema Oxford Circusu, slušajući vijesti. Radije slušam glazbu — možda malo Ludovica, malo Taylor Swift, ovisno o raspoloženju: moja osobnost ima dva potpuno različita lica — ali umjesto toga trpim sladunjav glas s naglasnom engleskog srednjeg sloja koji mi govori sve što bih po mišljenju državnog radija trebala znati. Taj mi se naglasak još uvijek čini stranim, iako zvuči poput mojega. Već gotovo dvije godine sam voditeljica BBC-jevih vijesti u jedan, a još uvijek se osjećam poput prevarantice.

Zastanem pokraj zgnječene kartonske kutije koja mi u posljednje vrijeme zapinje za oko. Ispod kartona viri pramen plave kose, pa znam da je vlasnica ondje. Ne znam tko je, ali znam da sam mogla biti na njezinom mjestu da mi je život krenuo drugim tokom. Otišla sam od kuće u šesnaestoj, jer sam mislila da moram. Ova sitnica koju ću napraviti za nju nije rezultat ljubavnosti, već znak poremećenog moralnog kompasa. Baš kao i volontiranje u javnoj kuhinji prošlog Božića. Rijetko tko zaslužuje život koji vodi. Plaćamo tu privilegiju kako znamo i umijemo; novcem, osjećajem krivnje ili kajanjem.

Otvorim plastičnu kutiju i spustim jedan pomno ukrašen *cupcake* u papirnatoj čašici na tlo, između njezine kartonske kutije

i zida, da ga vidi kad se probudi. Ali tad pomislim da joj se možda neće svidjeti čokoladna krema — ne znam ništa o njoj; možda je dijabetičarka — pa iz novčanika izvučem dvadeseticu i gurnem je pod *cupcake*. Ne smeta mi pomisao da bi mogla potrošiti te novce na alkohol. I ja bih ih na to potrošila.

Radio 4 me sad već živcira, pa ugasm govoricu još jednog političara koji mi laže u uho. Ta njihova dobro uvježbana iskrenost ne pristaje imidžu stvarnih ljudi sa stvarnim problemima, što se prave da jesu. To im nikad ne bih rekla u studiju, tijekom intervjua. Plaćena sam za nepristranost, bez obzira na vlastito mišljenje.

Možda sam i ja lažljivica. Odabrala sam ovo zanimanje jer sam željela govoriti istinu. Željela sam pričati važne priče, one koje svi trebaju čuti. Nadala sam se da će te priče promijeniti svijet, da će ga poboljšati. Ali bila sam naivna. Ljudi koji rade u medijima danas drže više moći u rukama od političara, ali kakve mi koristi od razmišljanja o istini o svijetu kad nemam ni toliko hrabrosti da kažem istinu o sebi: tko sam, odakle dolazim i što sam učinila.

Te misli, kao i svaki put, odmah potisnem. Zaključam ih u sef u vlastitoj glavi, gurnem u njegov najmračniji kutak u samome dnu u nadi da neće tako brzo ponovno zbrisati na slobodu.

Dok hodam posljednjih nekoliko stotina metara ulicama oko televizijske kuće, kopam po torbici u potrazi za propusnicom, koju stalno gubim. Umjesto nje napipam kutijicu s bombonima za osvježavanje daha. Metal se glasno pobuni kad otvorim kutijicu i ubacim mali trokutasti bombončić u usta kao da je tableta. Bolje da ne dođem na jutarnji sastanak kolegija bazdeći po vinu. Pronađem propusnicu i prođem okretnim staklenim vratima, osjećajući kako se prema meni okreće nekoliko pari očiju. Ne smetaju mi. Prilično dobro igram ulogu osobe koju drugi žele vidjeti. Barem izvana.

Sve poznajem po imenu, čak i čistačice koje još uvijek peru pod. Ništa me ne košta biti ljubazna prema njima, a pamćenje me vrlo dobro služi usprkos piću. Kad prođem pokraj osiguranja — koje je u zadnje vrijeme malo strože nego ranije, zahvaljujući svijetu kakvog smo si sami kreirali — bacim pogled prema uredu vijesti. Kod kuće sam.

Smješten u podrumu BBC-ja, ali vidljiv sa svakog kata, ured vijesti podsjeća na brlog; dobro osvijetljen brlog uređen u bijelome i crvenome, bez zidova i pregrada. Gotovo svaki kutak ureda pun je ekrana i radnih stolova, a za svakim od njih sjede novinari, šareno društvanje.

Oni mi nisu samo kolege, prije određena disfunkcionalna zamjenska obitelj. Za nekoliko će mi godina biti četrdeset, ali nemam nikoga osim njih. Nemam djece. Nemam supruga. Više ne. Radim ovdje već gotovo dvadeset godina, ali za razliku od onih koji imaju prijatelje i rodbinu na višim položajima, krenula sam od dna. U nekoliko navrata sam skrenula s puta, a na usponu prema uspjehu znala sam se i okliznuti, ali naposljetku sam ipak dospjela onamo kamo sam željela.

Strpljenje je odgovor na tolika životna pitanja.

Sreća mi se osmjehnula kad je prethodna voditeljica otišla. Rodila je mjesec dana prerano, a porod je počeo pet minuta prije podnevnih vijesti. Njoj je pukao vodenjak, a meni se pružila prilika. Upravo sam se bila vratila s porodiljnog dopusta — ranije od očekivanoga — i u tom sam trenutku bila jedina novinarka s voditeljskim iskustvom. A to sam iskustvo stekla radeći prekovremeno, čitajući noćne vijesti u terminu koji nitko nije želio. Očajnički sam željela bilo kakvu priliku da ubrzam razvoj karijere. Cijelog sam svog života sanjala o karijeri voditeljice na nekoj od većih televizija.

Toga dana nisam imala vremena ni za šminku ni frizuru. Samo su me gurnuli ispred kamere i brže-bolje mi nanijeli malo pudera da se ne sjajim, istovremeno mi pričvršćujući mikrofon

za odjeću. Vježbala sam čitanje s telepromptera, a režiser koji mi je davao upute u slušalicu bio je smiren i ljubazan. Njegov me glas smirio. Ni ne sjećam se prvih pola sata emisije, ali sjećam se da su mi po završetku čestitali. Od anonimne novinarke do spikerice vijesti u manje od sat vremena.

Mog šefa iza leđa — uvijek blago pogrbljenih — zovu *Gospodin Mršavkić*, po onom liku iz crtića. On je sitan čovko zarobljen u visokom tijelu, koji ima i govornu manu. Ne može izgovoriti *r*, zbog čega ga nitko ne shvaća ozbiljno. Nije vješt u nalaženju novih ljudi za ispražnjena mjesta, pa me nakon uspješnog debija samo pustio da čitam vijesti do kraja tog tjedna. Pa zatim do kraja idućeg tjedna. Tromjesečni ugovor voditeljice vijesti — umjesto novinarke u redakciji — narastao je na šestomjesečni, a nakon toga je, uz lijepu povišicu, produljen do kraja godine. Gledanost je porasla kad sam sjela pred kamere, pa mi je dozvolio da ostanem na tom mjestu. Moja prethodnica se nije ni vratila: dok joj je prvi porodiljni dopust još trajao, ponovno je ostala trudna i od tada je nismo vidjeli. Prošle su gotovo dvije godine, a ja sam još uvijek pred kamerama i uskoro će mi produljiti ugovor.

Sjedam za svoj stol, između glavnog urednika i producenta, pa antibakterijskom maramicom čistim stol i tastaturu. Tko zna tko je u noćnoj smjeni sjedio za tim stolom. Redakcija vijesti nikad ne spava, a nažalost, ne drži se svatko mojih visokih standarda higijene. Otvorim dnevni raspored i nasmiješim se. Još uvijek me uzbuđuje pogled na moje ime na vrhu liste:

Voditeljica vijesti: Anna Andrews.

Odmah počinjem s pisanjem uvoda za svaku vijest. Što god gledatelji mislili, voditelji vijesti i pišu. Ili ih barem *ja* i pišem. I voditelji vijesti su ljudska bića, ima nas svakakvih. Neki od nas su toliko užtogljeni kao da imaju metlu u guzici i pravo je čudo da uopće mogu sjesti pred kameru, a kamoli usredotočiti se na tekst koji treba pročitati. Nacija bi bila užasnuta da zna

kako se neki od njezinih omiljenih televizijskih lica ponašaju iza kamera. Ali ja ih neću raskrinkati. Novinarstvo je opasnija igra od bacanja noževa. Teško se popeti do vrha, a odozgo je lako sletjeti na dno nakon samo jednog pogrešnog poteza. Nijedan pojedinac nije važniji od sustava.

Jutro projuri pokraj mene kao i svako drugo: raspored se mijenja u hodu dok razgovaram s reporterima na terenu i režiserom o grafikama i kadrovima. Svoj red za razgovor s urednikom osim mene čeka gotovo beskrajn red reportera i producenata. Pretežno od njega žele isto: više vremena za svoj prilog ili intervju.

Svi uvijek žele još malo više vremena.

Nimalo mi ne nedostaju reporterski dani; preklinjanje da mi daju više vremena za prilog, bojazan da će me odbiti. Jednostavno nema vremena za sve priče.

Ostatak ekipe neuobičajeno je tih. Bacim pogled nalijevo i vidim da producentica ima najnoviji raspored smjena na ekranu. Čim primijeti da je gledam, zatvori ga. Raspored je drugi najstresniji element u redakciji, odmah nakon izvanrednih vijesti. Uvijek ga objave kasno i nikad nije svima po volji — duge smjene, noćne smjene, rad vikendom. Uvijek izazove prepirke. Ja sad radim od ponedjeljka do petka, a proteklih šest mjeseci nisam uzela ni dan godišnjega pa, za razliku od svojih sirotih kolega, nemam razloga za brigu.

Sat prije početka vijesti, odlazim u šminku. Ondje je lijepo zbrisati, jer je prilično mirno i tiho u usporedbi s neprestanom bukom redakcije vijesti. Fenom oblikuju moju kestenjastu kosu u poslušnan bob pa mi premažu lice tekućim puderom koji skriva nepravilnosti čak i pred kamerama visoke rezolucije. Na poslu nosim više šminke nego što sam je imala na vlastitome vjenčanju. Pri toj pomisli se malo snuždim i opipam blijedi trag na prstenujaku gdje sam nekoć nosila vjenčani prsten.

Program teče pretežno prema planu, usprkos promjenama koje moramo provesti u zadnji tren, nakon početka vijesti: stigla

je jedna iznenadna vijest, jedna kamera u studiju je pošandrcala, veza iz Washingtona je bila loša. Moram natjerati pretjerano elokventnog političkog dopisnika iz Downing Streeta da izgovori sve što treba u roku. Uvijek želi više vremena nego što ga može dobiti. Neki ljudi stvarno previše uživaju u zvuku vlastitoga glasa.

Kolegij počinje dok sam još u studiju i čekam odjavu nakon prognoze vremena. Nitko ne želi ostati dulje nego što mora, pa kolegij uvijek počne bez mene. Sastanku prisustvuju svi reporteri i producenti koji su doprinijeli vijestima, ali i predstavnici drugih odjela: lokalne vijesti, strane vijesti, urednici, grafika i Gospodin Mršavkić.

Prije nego što im se pridružim, svratim do stola po svoj Tupperware da podijelim ekipi svoje najnovije kulinarsko postignuće. Nisam nikome rekla da mi je rođendan, ali možda se predomislim.

Dok hodam redakcijom prema njima, primijetim nepoznatu ženu i zastanem. Okrenuta mi je leđima, a uz nju stoji dvoje male djece u identičnoj odjeći. Primijetim da moji kolege već jedu kolače, i to jako lijepo ukrašene. Nisu domaći — kao moji — već kupovni, iz neke skupe slastičarnice. Ponovno pogledam ženu koja ih dijeli. Zagledam se u njezinu žarkocrvenu kosu, savršeni bob u kojem je svaka dlaka tako precizno odrezana kao da je frizerka koristila laser. Kad se okrene prema meni, njezin smiješak učini mi se poput šamara.

Netko mi pruži čašu toplog *prosecca* pa primijetim kolica s pićima kakva šefovi uvijek naruče od *cateringa* kad netko od osoblja odlazi. To se u našem poslu često događa. Gospodin Mršavkić kucne čašu svojim predugačkim noktom i progovori, ali iz njegovih mrvicama uokvirenih usana prospu se neočekivane riječi.

— *Dhago* nam je što si nam se *vhatila*...

Moje uši uspješno prevedu samo tu rečenicu. Buljim u Cat Jones, koja je vodila vijesti prije mene, a sad stoji ondje sa svoje

dvije lijepe kćerkice i svojom crvenom kosom — svojim prepoznatljivim zaštitnim znakom. Oblije me mučnina.

— ... i *nahavno*, hvala Anni koja je preuzela kormilo dok te nije bilo.

Prema meni se okrenu pogledi, podignu čaše. Ruke mi drhte i nadam se da moje lice bolje od njih krije što osjećam.

— Pisalo je u rasporedu, oprost, svi smo mislili da znaš — prošapće mi na uho producent koji stoji pokraj mene, ali nisam mu u stanju odgovoriti.

Kasnije mi se ispriča i Gospodin Mršavkić. Sjedi u svom uredu dok ja stojim, i govori zagledan u vlastite ruke kao da će riječi koje s mukom izgovara pročitati sa znojnih prstiju. Zahvaljuje mi, govori mi koliko sam dobro radila svoj posao protekle...

— Dvije godine — kažem, kad shvatim da uopće ne zna koliko dugo, niti ga to uopće zanima.

On slegne ramenima kao da to nije važno.

— Što je tu je, to je mjesto njezino. Ima *ugovoh*. Ne možemo joj dati otkaz jer je *hodila!* Čak ni dvaput *zahedom!*

Nasmije se.

Ja se ne smijem.

— Kad se vraća? — pitam.

Njegovo golemo čelo zgužva se od mrštenja.

— *Vhaća se sutha*. Sve piše u... — gledam ga kako se pokušava sjetiti sinonima za *raspored* koji nema slovo *r*. Ne uspije. — Sve piše u *haspohedu*, već neko *vhijeme*. *Vhaćaš se u hepohtehe*, ali ne *bhini*, i dalje je možeš mijenjati pod školskim *pkhaznicima*, za Božić ili *Uskhs* i tako to. Svi mislimo da si jako *dobho odhadila* posao. Tu ti je novi *ugovoh*.

Oborim pogled na savršeno glatke bijele A4 papire ispisan bezličnim administrativnim jezikom ljudskih resursa. Vidim samo jedan redak.

Reporterka: Anna Andrews.

Izlazeći iz njegova ureda, opet ugledam svoju zamjenu. Doduše, prava je istina da sam ja bila njezina zamjena. Grozno je to priznati, čak i sebi samoj, ali gledajući Cat Jones i njezinu savršenu kosu i njezinu savršenu djecu, gledajući je kako stoji i čavrlja i smije se s *mojom* ekipom, poželim da umre.

On

Viši policijski inspektor Jack Harper
Utorak, 5:15

Zvuk vibracije telefona budi me iz sna iz kakvoga se najradije nikad ne bih probudio. Sna u kojem nisam četrdeset-i-nešto-godišnji muškarac koji živi u kući za koju si ne može priuštiti hipoteku, s malim djetetom koje me iscrpljuje i sa ženom koja mi nije supruga, ali mi svejedno kvoca. Netko bolji od mene do ovih bi se godina pribrao i sredio si život umjesto da mjesečari životom u kojem je sve što ima uzeto na kredit.

U tami zaškiljim prema telefonu i vidim da je utorak. Osim toga, toliko je apsurdno rano da mi je drago da poruka nije probudila nikoga osim mene. U ovoj kući su posljedice neispavanosti užasne, ali nasreću ne i za mene — uvijek sam bio noćna ptica. Poruka na ekranu ne bi me trebala toliko usrećiti, ali što je, tu je. Otkako sam otišao iz Londona, posao mi je dosadan poput ladice s rubljem kakve opatice.

Ovdje sam na čelu Odjela za teške zločine, što zvuči uzbudljivo, ali *ovdje* znači posred zabiti u Surreyju, pa uzbuđenju nema ni traga. Blackdown je tipično englesko mjesto, na dva sata od glavnog grada, u kojem se teškim zločinima smatraju

prekršaji i pokoja provala. Od ostatka svijeta ovo selo krije vojska stabala. Prastara šuma kao da je zarobila Blackdown — i njegove stanovnike — u prošlosti, ali i u trajnoj sjeni. Ipak, ne može se poreći da je mjestašce slatko poput bombonijere. Duž starih ulica, širih i užih, nižu se brojne kuće s tradicionalnim krovovima od slame ili kamena i bijelim drvenim ogradicama, a u mjestu živi više starijih ljudi od prosjeka, kojima je sigurno drago što zločina ovdje ima manje od prosjeka. U ovakva mjestašca ljudi dolaze proživjeti posljednje godine. Ja ni u ludilu nisam mislio da ću kao odrastao ikad živjeti u ovakvome mjestu.

Poruku na ekranu gledam s toliko pohlepe da umalo slinim:

Tijekom noći, u šumi Blackdown otkriven je leš nepoznate žene. Moli se pomoć OTZ-a. Javite se.

Već i sama pomisao na to da je netko ovdje *ubijen* izgleda kao zabuna, ali znam da nije. Deset minuta kasnije, odjeven i napojen kofeinom, sjedam za volan.

Moj najnoviji polovni terenac izgleda kao da bi ga trebalo oprati, a prekasno shvaćam da isto tako izgledam i ja. Ponjušim si pazuh i na tren razmišljam bih li se trebao vratiti u kuću, ali ne želim gubiti vrijeme, ni ikoga buditi. Ne sviđa mi se kako me oboje katkad gledaju. Imaju iste oči, prečesto pune suza i razočaranja.

Možda sam previše nabrijan i želim doći na poprište zločina prije svih ostalih, ali ne mogu si pomoći. Ovdje se godinama nije dogodilo ništa kriminalno i pomisao na istragu ispunjava me energijom, poletom i optimizmom. Kad radite za policiju ovoliko dugo kao ja, počnete razmišljati kao zločinac, iako to niste.

Okrenem ključ motora moleći se da se upali i ne obazirući se na vlastiti odraz u retrovizoru. Kosa — sad više sijeda nego

crna — strši mi u svim smjerovima. Podočnjaci mi se crne na licu i izgledam starije nego što bih trebao. Malo si utješim ego: ipak sam ustao usred noći. Uostalom, baš me briga kako izgledam, a mišljenje drugih još mi je manje važno od vlastitoga. Ili se barem tako zavaravam.

Vozim držeći volan jednom rukom, a drugom opipavam dvodnevnu bradicu. Možda sam se barem mogao obrijati. Odmjerim izgužvanu košulju. Siguran sam da imamo dasku za glačanje, ali ne sjećam se kad smo je posljednji put upotrijebili. Prvi put nakon dosta vremena zapitam se što li ljudi pomisle kad me vide. Nekoć sam bio prilično zgodan. Svašta sam bio nekoć.

Još je uvijek mrak u trenutku kad stižem do parkirališta Nacionalnog parka i odmah vidim da sam — iako sam krenuo čim sam dobio poruku — stigao posljednji. Na parkiralištu su već dva policijska automobila i dva kombija, kao i nekoliko vozila bez policijskih oznaka. Forenzičari su već na poprištu zločina, kao i niža policijska inspektorica Priya Patel. Još uvijek nije pokleknula pred karijerom koju je odabrala, još je uvijek mlada i poletna. Premlada je da bi se zbog posla osjećala poput starice, ima premalo iskustva da bi znala kako je to prije ili kasnije čeka. Sve nas to prije ili kasnije čeka. Iscrpljuje me entuzijazmom s kojim kreće u svaki dan, kao što me iscrpljuje i njezino vječito dobro raspoloženje. Glava me zaboli već pri pogledu na nju, pa je nastojim ne gledati — koliko je to već moguće kad s nekim radite svakoga dana.

Priyin se konjski rep ljulja lijevo-desno dok žustrim korakom prilazi mom automobilu. Naočale s okvirom od kornjačevine joj klize niz nos, krupne smeđe oči blistaju od pretjeranog uzbuđenja. *Ona* ne izgleda kao da ju je poruka izvukla iz kreveta usred noći. Sitna i vitka, odjevena je u usko odijelo u kojem joj sigurno nije dovoljno toplo, a u netom ulaštenim oksfordicama malo se kliže po blatu. Nekako mi je toplo oko srca pri pogledu na blato na tim njezinim cipelama.

Ponekad se pitam spava li u poslovnoj odjeći, za slučaj da mora nabrzinu izjuriti iz kuće. Priya je prije nekoliko mjeseci podnijela poseban zahtjev da je premjeste ovamo, u moj odjel, i još uvijek nemam pojma iz kojeg je razloga to učinila. Ako sam ikad u životu bio toliko ambiciozan kao Priya Patel, toga se ne sjećam.

Čim izađem iz automobila, počne kiša. Pljusak se stuši i u sekundi mi promoči odjeću, napadajući me odozgo. Podignem glavu i zagledam se u nebo, koje još uvijek misli da je noć, iako je sad već jutro. Mjesec i zvijezde bilo bi još moguće vidjeti da ih ne prekriva debeo sloj crnih oblaka. Ovakav pljusak nije idealan za očuvanje dokaza na poprištu zločina.

Priya me prekida u razmišljanju pa preglasno zalupim vratima automobila, iako mi to nije bila namjera. Ona mi pritrči s kišobranom i pokuša mi zaštititi glavu, ali ja joj samo odmahnem.

— Inspektore Harper, ja—

— Već sam ti rekao da me zoveš Jack. Nismo u vojsci — prekinem je.

Lice joj se sledi poput slike zaustavljene na ekranu. Izgleda kao štene na koje se netko izvikao, a ja se osjećam kao stari seronja, u što sam se izgleda i pretvorio.

— Patrola je prijavila leš — kaže Priya.

— Je li još tko od njih ovdje?

— Da.

— Dobro. Želim razgovarati s njima prije nego što odu.

— Naravno. Tijelo je na putu. Po prvim opažanjima—

— Radije bih ga sam pregledao — prekinem je.

— Da, šefe.

Kao da doslovno ne može izgovoriti moje ime.

Prođemo pokraj rijeke osoblja, od kojih neke prepoznajem — ali imena sam im zaboravio jer ih jako dugo nisam vidio, ili ih nikad nisam ni znao. Nije ni važno. Moja mala, ali savršeno

složena ekipa za teške zločine ima sjedište u blizini, a pokriva cijeli okrug. Svakoga dana radimo s novim ljudima. Uostalom, cilj ovog posla nije naći prijatelje, već ne navući si na vrat neprijatelje. Priya još mora mnogo učiti o tome. Hodamo u tišini i njoj je možda nelagodno zbog toga, ali meni nije. Tišina je moja najdraža simfonija; kad život postane previše glasan, ne mogu razmišljati.

Priya ručnom svjetiljkom obasjava stazu ispred nas — iritantno je efikasna kao i uvijek — dok hodamo šuštavim tamnim tepihom otpaloga lišća i odlomljenih grančica. Jesen je došla i prošla, ove godine je odigrala tek gostujuću ulogu i sramežljivo se povukla, prepustivši pozornicu nasrtljivoj zimi. Najviše dugme mi je otpalo s kaputa, pa ga više ne mogu zakopčati do kraja. Rupu ispod brade pokušavam popuniti šalom kakav nosi Harry Potter, ukrašenim mojim inicijalima — poklon od bivše supruge. Nisam ga se uspio riješiti, baš kao ni žene koja mi ga je poklonila. Vjerojatno izgledam kao budala s takvim šalom oko vrata, ali nije me briga. Neke stvari zadržimo zbog ljudi koji su nam ih dali: nadimke, uvjerenja, šalove. Uostalom, sviđa mi se kako mi šal stoji: poput mekane omče ispletene samo za mene.

Dah mi se pretvara u oblačić pare. Ukopam dlanove dublje u džepove kaputa da ostanu suhi i topli. Sa zadovoljstvom primijetim da je netko ogradio tijelo šatorom, pa prođem kroz plastična bijela vrata. Napipam dječju dudu u džepu u trenutku kad mi pogled padne na leš. Stisnem dudu toliko čvrsto da mi se plastika ureže u dlan. Propara me sitna bol, onakva kakva mi je katkad potrebna. Nije da prvi put vidim leš, ali ovaj je drugačiji.

Žena je djelomično prekrivena lišćem i leži prilično daleko od glavne staze. Bilo bi je lako previdjeti u ovom mračnom kutku šume, da nije obasjana blještavim svjetlom reflektora kojima ju je ekipa već okružila.

— Tko je pronašao tijelo? — pitam.

— Dojava je bila anonimna — odgovori Priya. — Netko je nazvao postaju iz telefonske govornice niže u ulici.

Drago mi je da sitna i poletna Priya trenutno odgovara kratko i jasno, iako joj to nije navika. Sklona je rastezanju, a ja sam sklon nestrpljenju.

Priđem bliže i nadvijem se nad lice mrtve žene. Srednje tridesete, vitka, lijepa — ako padate na takav tip ljepote, a ja padam. Njezin izgled odaje mi tri sitnice o njoj: ima novaca, tašta je i disciplinirana. Ima tijelo koje je oblikovano godinama posjeta teretanama, dijetama i skupim kremama. Njezina duga kosa, vješto obojena u plavo, izgleda kao da je počešljana tik prije nego što se našla u ovom blatu. Pramenovi joj se zlate u prljavštini. Nema tragova borbe. Njezine plave oči još su uvijek širom otvorene, kao da je šokirana posljednjim što je vidjela, a boja i stanje njezine kože odaju da nije davno ubijena.

Leš je potpuno odjeven. Sve što je žena nosila izgleda skupo: vuneni kaput, bluza koja meni izgleda kao da je od svile, crna kožna suknja. Jedino joj nedostaju cipele — a nitko ne ide u šetnju šumom bez cipela. Teško je ne primijetiti lijepa, malena stopala, ali meni pogled ipak privlači njezina bluza. Kao i čipkasti grudnjak koji se nazire pod njom, izgleda da je bila bijela. Sad je oboje zamrljano crvenilom, a mahnit uzorak na tkivu i razderanoj tkanini govore da je žrtva nekoliko puta ubodena nožem u grudi.

Obuzme me neobična želja da je dodirnem, ali suzdržim se.

Tad primijetim njezine nokte. Grubo su i na brzinu odrezani sve do mesa, ali to nije sve. Ne volim se u javnosti pojavljivati s naočalama, ali vid mi više nije što je nekoć bio, pa izvučem par koji nosim za hitne slučajeve i promotrim izbliza njene ruke.

Na noktima njezine desne ruke crvenim lakom je ispisano *DVO*.

Na lijevoj ruci se također crvene slova, ali ne ista.

LICNA.

Ovo nije ubojstvo na mah. Ovo je planirano. Vratim se u sadašnjost i shvatim da Priya još nije primijetila نکته. Zauzeta je; naglas mi čita svoje bilješke i iznosi zaključke. Iz iskustva znam da Priya govori dok je netko ne zaustavi. Njezine riječi spotiču se jedne o druge, jure iz njezinih usta prema mojim ušima. Nastojim izgledati zainteresirano dok pokušavam pohvatati značenje njezinih užurbanih rečenica.

— ... Pokrenula sam sve procedure za najvažniji, prvi sat istrage. U ovom dijelu grada nema nadzornih kamera, ali prikupljamo snimke s glavne ulice. Pretpostavljam da nije ovamo sama došla bosa i usred zime, ali bez osobne iskaznice ili registracije auta — usput rečeno, parkiralište je bilo potpuno prazno — ne mogu pretražiti bazu podataka prometne policije...

Ljudi pod stresom rijetko kad uspijevaju izreći što misle i sve što čujem u njezinim riječima je očajnička potreba da mi dokaže kako zna što radi.

— Jesi li ikad prije vidjela leš? — upitam je, prekinuvši je.

Ona se malo ispravi i isturi bradu poput prkosnog djeteta.

— Da. U mrtvačnici.

— To nije isto — promrsim ispod glasa.

Toliko je toga mogu naučiti, toliko toga što ni ne zna da mora naučiti.

— Razmišljala sam o poruci koju je ubojica želio poslati — kaže Priya, opet zagledana u svoj blok, u kojem vidim početak još jedne od njezinih brojnih lista.

— Želi da ljudi znaju kako je žrtva bila dvolična — odvratim, na što me ona zbunjeno pogleda. — Nokti. Mislim da ih je netko odrezao i na njima napisao poruku.

Priya se namršti, pa nagne da pogleda izbliza. Zatim pogleda mene, zadivljeno kao da sam Hercule Poirot. Moje tajno oružje je, čini se, čitanje.

Izbjegavajući njezin pogled, zagledam se u lice žene koja leži u blatu. Zatim kažem jednome od forenzičara da je snimi iz svih kutova. Žena izgleda kao da je uživala u fotografiranju, kao da je bila ponosna na vlastitu taštinu. Bljeskalica me zaslijepi i podsjeti na drugo mjesto, drugo vrijeme: London, prije nekoliko godina, reporteri i kamere u kutu ulice guraju se ne bi li snimili nešto što ne bi trebali ni gledati. Potisnem to sjećanje — ne podnosim novinare — i u tom trenutku primijetim nešto novo.

Usta ubijene žene su blago otvorena.

— Obasjaj joj lice.

Priya me poslušala, a ja opet kleknem da izbliza promotrim tijelo. Usne koje su nekoć bile ružičaste sad su plave, ali vidim nešto crveno u tamnom prostoru među njima. Prsti mi kao začarani krenu prema tom predmetu. Ni ne razmišljam.

— Šefe?

Priya spriječi moju pogrešku i prije nego što je stignem počinuti. Stoji mi neugodno blizu, toliko blizu da njušim i njezin parfem i njezin dah: dašak nedavno popijenog čaja. Okrenem se i vidim da se njezino mlado lice stisnulo u namrštenu grimasu starice. Mislio sam da bi je ovo iskustvo — prvo tijelo pronađeno u šumi — moglo malo izbaciti iz takta, malo je potresti, ali možda sam se prevario. Pokušavam se prisjetiti koliko je Priyi godina — nikad ne mogu dobro procijeniti dob žena. Mislim da je u kasnim dvadesetima ili ranim tridesetima. Još je ambiciozna, još je uvjerena u vlastiti potencijal, još ne nosi ožiljke razočaranja koje joj se život sigurno sprema nanijeti.

— Ne bismo li trebali pričekati da patolog pregleda tijelo prije nego što išta dirnemo? — pita, iako već zna odgovor.

Priya se drži pravila kao što se vješt lažljivac drži svoje priče. Riječ »patolog« izgovara kao klinika koja je upravo naučila novu riječ u školi i koja zna da odrasli sad očekuju da je upotrijebi u rečenici.

— Apsolutno — odvratim i odmaknem se.

Za razliku od svoje kolegice, ja sam se nagledao leševa, ali ovaj slučaj nije nalik ni na jedan otprije. Izgubim se u mislima dok Priya naglas nagađa o identitetu ubijene žene. Imam osjećaj da je ovo početak nečega važnoga i pitam se jesam li dorastao zadatku. Ne postoje dva identična ubojstva, ali već godinama nisam dobio ovakav slučaj, a otad se mnogo toga promijenilo. Policijski posao se promijenio, ja sam se promijenio, a to i nije sve.

Ovo je drugačije.

Nikad nisam dobio slučaj ubojstva u kojem sam poznavao žrtvu.

A ovu sam ženu vrlo dobro poznavao.

S njom sam proveo prošlu noć.

Ona

Utorak, 6:30

Svi mi imamo tajne. Neke od njih ni sami sebi ne želimo priznati. Kad se probudim, ne znam što me probudilo, ni koliko je sati, ni gdje sam. Sve je tamno kao u grobu. Prstima napipam svjetiljku pokraj kreveta koja malo razjasni situaciju i raspoloženje mi se malo popravi kad vidim da sam u vlastitoj spavaćoj sobi. Svaki put kad se probudim u ovakvome stanju drago mi je kad shvatim da sam se uspjela dovući kući.

Nisam jedna od onih žena o kojima čitate u knjigama ili koje vidate u TV serijama, koje prečesto previše popiju i zaborave što su radile prethodne večeri. Nisam alkoholičarka amaterka i nisam klišej. Svi smo mi o nečemu ovisni: o novcu, o uspjehu, o društvenim medijima, o šećeru, o seksu... mogućnosti je bezbroj. Ja sam ovisna o alkoholu. Zna se dogoditi da me sjećanje privremeno izda, zna se dogoditi da se ne ponosim djelima prethodne večeri, ali uvijek se sjetim što sam radila. Uvijek.

Ali to ne znači da moram svima razglasiti što sam radila.

Ponekad mi se čini da sam nepouzdana narator vlastite životne priče.

Ponekad mi se čini da smo svi takvi.

Prvo čega se sjetim je da sam ostala bez posla iz snova i to me sjećanje na moju najgoru noćnu moru doslovno zaboli. Ugasim svjetlo — više ne želim vidjeti situaciju jasno — pa opet legnem i zavučem se duboko pod pokrivač. Obgrlim se rukama i zaklopim oči, prisjećajući se izlaska iz ureda Gospodina Mršavkića, a zatim odlaska iz redakcije sredinom poslijepodneva. Taksijem sam otišla kući, previše potresena za pješaćenje, a zatim sam nazvala majku da joj kažem što se dogodilo. To nije bilo baš pametno, ali nisam znala koga da nazovem.

Moja je majka u posljednjih nekoliko godina postala zaboravna i zbunjena, a kad je nazovem, samo me još više muči krivica što je češće ne posjećujem. Imam razloge zašto se nikad ne želim vratiti u mjesto u kojem sam odrasla, ali te je razloge bolje zaboraviti nego podijeliti s nekim. Lakše je okriviti udaljenost u kilometrima za udaljenost između roditelja i djeteta, ali ipak nije moguće toliko rastegnuti istinu, a da ona prije ili kasnije ne pukne. Isprva je mama zvučala kao nekad, imala sam osjećaj da doista razgovaram s njom, ali tad više nije. Istresla sam sve iz sebe, a ona je u početku neko vrijeme samo šutjela, a zatim me upitala bi li mi pržena jaja i pomfrit za večeru popravili raspoloženje nakon tako lošeg dana u školi.

Mama se ne sjeti svaki put da mi je trideset šest godina i da živim u Londonu. Često zaboravi da imam posao, da sam imala supruga i vlastito dijete. Nije se sjetila ni da mi je rođendan. Ove godine mi nije poslala čestitku, nije ni prošle, ali nije ona za to kriva. Vrijeme je još nešto što je moja majka zaboravila. Njoj vrijeme sad teče drugačije, često unatrag umjesto prema naprijed. Senilnost je mojoj majci otela vrijeme, a meni je otela majku.

S obzirom na okolnosti, nije ni čudo da sam utjehu potražila u prošlosti, ali možda se ipak nisam trebala vratiti sve do djetinjstva. Svakakve se uspomene tamo kriju.

Kad sam se vratila kući, navukla sam zavjese i otvorila bocu *Malbeca*. Nisam se bojala da će me netko vidjeti — samo volim piti u tami. Ponekad čak ni sama ne volim vidjeti ženu u koju se pretvorim dok me nitko ne gleda. Nakon druge čaše, presvukla sam se u nešto manje upadljivo — stare traperice i crnu vestu — i otišla u jedan posjet.

Kad sam se nekoliko sati kasnije vratila, skinula sam se još u hodniku. Odjeća mi je bila prekrivena blatom, a mene je tištala krivnja. Sjećam se da sam otvorila još jednu bocu i pripalila vatru u kaminu. Sjela sam pred nju omotana dekom i krupnim gutljajima ispila crno vino. Nakon toliko sati hladnoće, trebalo mi je sto godina da se zagrijem. Cjepanice su siktale i šaputale kao da i one imaju tajne, a vatra je na sve u sobi bacala sablasne sjene. Pokušala sam izbaciti iz glave misli na *nju*, ali čak i čvrsto stisnutih očiju još sam vidjela njezino lice, osjećala miris njezine kože, čula njezin glas kako vapi.

Sjećam se da sam primijetila prljavštinu ispod noktiju i oribala se od glave do pete, pa legla u krevet.

Telefon mi se opet oglasi vibriranjem i shvatim da me to vjerojatno i probudilo. Sad je već gotovo jutro, vani je još uvijek jednako mračno kao u mom stanu i sablasno je tiho. Tišina je strah koji iz navike više osjećam, nego čujem. Prikrade mi se kao da cijelo vrijeme vrebava u kakvom tamnom kutku mojega uma. Osluhnem, ali ne čujem ni zvuke prometa, ni pjev ptica, ni ikakav trag života. Grijalica vode ne gundđa, mreža prastarih cijevi koje tako loše griju moj dom šuti kao zalivena.

Zagledam se u mobitel — jedino svjetlo u tami — i vidim da me probudila obavijest o izvanrednim vijestima. Ekran blista neprirodnim svjetlom. Pročitam naslov — tijelo žene pronađeno je u šumi — i upitam se sanjam li. Soba kao da se smrači još više nego dosad.

Tad mi telefon zazvoni.

Javim se i slušam kako se Gospodin Mršavkić ispričava što me nazvao tako rano. Zanima ga bih li mogla doći čitati vijesti.

— A što je s Cat Jones? — pitam glasom koji zvuči kao moj.

— Ne znamo. Nije došla na posao i nitko ne zna gdje je.

Djelići na koje sam se jučer raspala probude se i počnu puzati jedni prema drugima. Ponekad se znam izgubiti u vlastitim mislima i strahovima. Svjesna sam da me zna zarobiti svijet brige, koja je opravdana samo u mojoj glavi. Moja paranoja često urla glasnije od logike, ali zna to tako biti kad netko toliko dugo provede zamišljajući najgore.

Gospodin Mršavkić nastavlja s pitanjima, jer nisam odgovorila na ono prvo. — Anna, *stvalno* mi je žao što te *požuhujem*, ali *odgovoh* mi *theba* odmah...

Zbog govorne ga mane sad malo manje mrzim. Znam što ću mu odgovoriti — u mašti sam vježbala za ovaj trenutak.

— Naravno. Ne bih iznevjerila ekipu.

Uživam u slasnom olakšanju koje se izlije s druge strane veze.

— Spasila si nas — on kaže i na tren zaboravim da sam učinila upravo suprotno.

Treba mi dulje nego inače da se spremim; još sam pijana, ali nije to ništa što kapi za oči i šalica kave ne mogu srediti. Pijem kavu dok je još vruća i spržim si usta, ali to malo tjelesne boli ublaži duševnu. Zatim si natočim hladnog bijelog vina iz jedne od boca u frižideru — samo čašicu, da smiri opeklinu. Uputim se u kupaonicu ne gledajući vrata sobe u dnu hodnika, koja su uvijek zatvorena. Naše uspomene se ponekad poslože u ljepšu sliku prošlosti, u nešto manje užasno za prisjećanje. Ponekad tu sliku moramo naslikati sami, prebojati stvarna sjećanja i pretvarati se da ne znamo da su još ondje.

Istuširam se i obučem crvenu haljinu koja visi u ormaru i s koje još nisam skinula etiketu. Nisam luda za šopingom,

pa kad nađem nešto što mi dobro stoji, kupim taj predmet u svakoj boji. Odjeća ne čini ženu, ali može sakriti od čega je skrojena. Novu odjeću nikad ne nosim odmah nakon kupnje; čuvam je za trenutke kad mi treba malo potpore, kad me treba preobraziti u nekoga drugoga. A sad je savršen trenutak da se sakrijem u nešto novo i lijepo. Kad dovedem izgled u savršen red, novoj Anni obučem još i novi crveni kaput — nije uvijek loše privući pažnju.

Na posao odlazim taksijem — ne mogu dočekati vratiti se na svoje staro radno mjesto — i prije prilaska recepciji ubacim u usta pepermint. Prošlo je manje od dvadeset četiri sata, ali kad pogledam prema redakciji, osjećam se kao da sam se vratila kući.

Dok hodam prema ekipi, primjećujem da vire prema meni, dižu glave poput grupice merkata. Razmjenjuju ozbiljne, zabrinute poglede savršeno vidljive na njihovim izmorenim licima. Mislila sam da će im biti drago što me vide — ne trude se svi spikeri poput mene — ali samo se i dalje odlučno smiješim iako mi ne uzvraćaju osmijeh. Čvršće stisnem metalni rukohvat stubišta. Osjećam se kao da bih mogla pasti.

Kad stignem do svog stolca, urednica me zaustavi spuštajući svoju ledenu ruku na moju. Zatrese glavom i obori pogled kao da joj je neugodno. Urednica je tip žene koja se svakog dana moli za debeli novčanik i mršavo tijelo, ali Bog kao da je pomiješao njezine molitve. Stojim dok svi oko mene sjede, svjesna da mi se obrazi rumene, pokušavajući pogoditi što su to oni u međuvremenu saznali, a ja nisam.

— Ispričavam se svima! — kaže neki glas iza mene. Absurdno ga je opisati *baršunastim*, ali točno tako zvuči: kao raskošno predenje ženske mace. Taj glas nisam očekivala. — Dadilja mi je otkazala u zadnji tren, svekrva je pristala uskočiti, ali na putu do nas je imala prometnu nesreću — ništa strašno, samo mali sudar — a kad sam *konačno* uspjela smiriti cure i izaći iz kuće,

vlak je kasnio i k tome sam još shvatila da sam zaboravila telefon! Nisam vam imala kako javiti koliko ću kasniti. Silno mi je žao, ali sad sam konačno stigla.

Ne znam zašto sam uopće povjerovala da je Cat Jones zauvijek nestala. Sad mi se to čini smiješno, ali valjda sam si zamislila da ju je snašla kakva nezgoda. Nešto dovoljno da je spriječi da ikad više čita podnevne vijesti, da ja mogu uskočiti umjesto nje i biti osoba koja želim biti. Sad kad se vratila, ja sam suvišna i već osjećam kako se smanjujem, gužvam poput papira i nestajem. Poput neželjenog, nepotrebnog rezervnog dijela tek obnovljenog stroja.

Cat zatakne blistavu crvenu kosu iza uha, otkrivši dijamantne naušnice koje blistaju kao prave, što se za nju ne može reći. Ta boja kose sigurno nije prirodna, ali izgleda savršeno, baš kao i njezina pripijena žuta haljina i niz bisernih zuba koje otkrije nasmiješivši se prema meni. Osjećam se poput neuredne, izgužvane prevarantice.

— Anna! — kaže kao da smo stare prijateljice, a ne nove protivnice. Uzvratim joj osmijeh poput neželjenog poklona. — Mislila sam da ćeš prvi dan slobode, sad kad sam se ja vratila, provesti doma s malenom! Nadam se da uživaš u majčinstvu. Koliko ti je kći sad stara?

Trebale bi joj biti dvije godine, tri mjeseca i četiri dana.

Nisam prestala brojati.

Cat se vjerojatno sjeća da sam bila trudna. Čini se da joj nitko nije rekao što se dogodilo nekoliko mjeseci nakon što se Charlotte rodila. Odjednom je redakcija jako tiha i mirna, svi zure u nas. Catino pitanje mi izbije sav zrak iz pluća i ne uspijem joj odgovoriti, kao ni itko drugi. Njezine se obrve — za koje sam prilično sigurna da su joj iscrtane — pomalo teatralno namršte.

— O, zaboga, nisu te valjda zbog mene pozvali ovako rano? Strašno mi je žao, mogla si za promjenu provesti mirno jutro, mogla si ostati doma sa svojom obitelji.

Primim se za stolac da ne padnem.

— Ništa strašno — kažem i nasmijehim se, a osmijeh me zaboli. — Iskreno rečeno, veselim se što se vraćam u reporterske vode, drago mi je da si se vratila. Nedostajao mi je teren, prave priče, pravi ljudi, znaš kako je.

Izraz njezina lica i dalje je neutralan. Njezinu šutnju protumačim kao znak da se ne slaže ili da mi ne vjeruje.

— Ako jedva čekaš da se vratiš na teren, možda bi se mogla pozabaviti ubojstvom od prošle noći? Onim tijelom u šumi? — odvratila.

— To nije loša ideja — kaže Gospodin Mršavkić, koji se stvorio pokraj mene i smješka se poput majmuna koji je dobio bananu.

Opet se osjećam kao da nestajem.

— Nisam čula za to — slažem.

Sad bi bio dobar trenutak za lažnu bolest. Mogla bih otići doma, zaključati vrata, sakriti se od svijeta i piti dok ne budem sretna — ili barem manje nesretna — ali Cat Jones nastavlja govoriti, a cijela ekipa napeto sluša svaku njezinu riječ.

— Prošle su noći pronašli tijelo neke žene u šumi pokraj Blackdowna, uspavanog sela u Surreyju, kako kažu na vijestima. Možda je sve skupa nevažno, ali zašto ne bi otišla i malo pogledala o čemu se radi? Znaš što, idemo ti naći kamermana i ekipu. Sigurno se ne želiš... samo motati ovuda.

Nakon tih riječi, baci pogled na dio redakcije koji zovem *taksi-stanica* — kutak u kojem reporteri sjede i čekaju da ih pošalju na teren. Njihovi prilozima često ni ne dospiju do ekrana.

Novinari specijalizirani za neke teme — ekonomiju, zdravlje, zabavu, zločin — imaju urede na katu. Njihovi su dani užurbani i zadovoljavajući, a mjesta su im relativno sigurna. Ali situacija skromnih reportera bez specijalizacije izgleda potpuno drugačije. Neki od njih nekoć su bili na putu prema uspjehu,

ali vjerojatno su raspizdili pogrešnu osobu i od tada rade na pričama koje samo završe u kakvom prašnjavom kutu, daleko od ekrana.

U ovoj redakciji ima mnogo prilika za uspjeh, ali stroga pravila sindikata bacaju klipove pod noge. Teško je i zamisliti više poniženja za jednu bivšu spikericu od tog reporterskog kutka. Predugo već radim da samo tako iščeznem. Pronaći ću opet put do kamera, ali ova priča neće biti dio mog plana.

— Ima li još koja vijest? — pitam.

Glas mi zvuči čudno, kao da me netko davi.

Gospodin Mršavkić slegne ramenima i odmahne glavom. Primijetim da su mu ramena loše krojenog odijela posuta tankim slojem prhuti, a on primijeti da buljim u njih. Prisilim se za još jedan osmijeh, da razbijem neugodnu čaroliju tišine.

— U tom slučaju, idem u Blackdown.

Svi mi imamo pukotine, male porezotine i masnice koje je život nanio našim srcima i umovima, a strah i zebnja su ih zacementirali ili katkad prekrili krhkim slojem nade. Ja svoje slabe točke uvijek krijem što bolje mogu. Svašta ja krijem.

Jedini koji se ni zbog čega ne kaju su lažljivci.

A istina je da se, iako bih radije bila bilo gdje nego u redakciji, u Blackdown ne želim vraćati. Pogotovo nakon onoga sinoć. Neke stvari nije lako objasniti čak ni sebi samima.

*B*ilo je lako ubiti prvu.

Sišla je s vlaka na kolodvoru u Blackdownu izgledajući kao da uopće ne želi biti ondje. Posve razumljivo. Nitko ne želi biti ondje, ali neki od nas su barem dovoljno pametni da se, poput mene, prikladno obuku za taj trenutak: u debelu staru crnu vestu. Ona nije bila prikladno odjevena. Stigla je posljednjim vlakom iz Waterlooa, što znači da je već i prije negdje bila, ali bila je odjevena kao da je tek čeka izlazak: crvene usne, plava kosa, crna kožna suknja. Sve je izgledalo skupo i pravo, sušta suprotnost njoj. Izabrala je tako nesebičnu karijeru, tako sućutnu — pomaganje beskućnicima — ali bila je sve prije nego svetica. Bila je obična grešnica koja se pokušavala iskupiti za zla koja je počinila.

Svi mi ponekad napravimo nešto dobro jer nas muči savjest.

Blackdown je bio pust, kao i uvijek u to doba noći, a ona jedina putnica koja je sišla iz vagona na usamljeni mali peron. Naše mjestašce i inače je uspavano; ljudi ovdje tijekom tjedna rano liježu u krevet, navlače na sebe pokrivač u maniri srednje klase i društvene poslušnosti. Ovdje se ružne stvari događaju rijetko, a i tada ih ljudi zaborave iznenađujuće brzo.

Kolodvor je zaštićeno arhitektonsko dobro, građen 1850. godine, kako ponosno ističe kamena ploča nad ulazom. Ljubak je i starinski, malen, iako je Blackdown u posljednjih nekoliko godina narastao. Silazak iz vlaka ovdje je poput povratka kroz vrijeme: putnici stupe u crno-bijeli film. Zbog svog povijesnog statusa, kolodvor je nedirnut

čudima moderne tehnologije. Nema sigurnosne kamere, ima samo jedan ulaz.

Mogla je umrijeti čim je sišla s vlaka.

Ali zazvonio joj je telefon.

Razgovarala je s pozivateljem cijelim putem od kolodvora do parkirališta, pa ako je nitko nije vidio, ipak ju je mogao čuti.

Sjela je u Audi TT, automobil kupljen na račun dobrotvorne tvrtke — na što se sama odlučila — kao i za niz drugih stvari, poput kupnje dizajnerskog kaputa, posjeta New Yorku, skupe frizure. Sve je to pisalo u godišnjim poreznim prijavama, koje je držala u radnoj sobi u vlastitome domu — nije čak ni zaključavala tu ladicu. Redovito je potkradala dobrotvornu zakladu i trošila novac na sebe. Bio bi pravi zločin saznati takvo što i dopustiti joj da tako nastavi.

Odvезla se tih nekoliko koraka od kolodvora do šume. Izašla je iz svog automobila i sjela u drugi, a tada zataknuła svoju lijepu plavu kosu iza ušiju i sagnula se nad krilo vozača. Poput predjela, sitnog zalogaja prije glavnog jela, jer je zatim zadigla suknu i spustila rublje.

Uvijek bi ostala odjevena, odgurnula ruke kad bi je pokušale skinuti. Nije ni važno, jer najljepši dio njezina tijela ionako je bio izložen mom pogledu: ključna kost. Ključna kost je najprivlačniji dio žene, a njezina ključna kost je bila remek-djelo. Udubljenje između ramena i ključne kosti, mliječnobijela koža kroz koju se nazirala fina, krhka kost. Veličanstveno. Svidjele su mi se i njezine cipele. Mislim da ću ih zadržati. Daleko su premalene za moju nogu — ali dobar suvenir.

Lice joj se promijenilo kad je ušao u nju. Tamom su se širili zvukovi kakve ljudi uvijek stvaraju kad se jebu, a znaju da ne smiju. Zvuci nalik na glasanje životinja u šumi. Zvuci zadovoljenja potrebe bez razmišljanja o posljedicama.

Ali u životu su posljedice neizbježne.

Nakon svega, lice joj je bilo još ljepše: blistavo, orošeno znojem usprkos hladnoći, s rumenim obrazima umjesto uobičajenog bljedila, s blago otvorenim ustašcima koja su samo nekoliko minuta ranije dahtala

Njegova priča, njezina priča

poput gubice najljepšeg psića na izložbi. Baš onoliko rastvorenim koliko treba da se u njih nešto gurne.

Ali najljepši je bio pogled njezinih lijepih plavih očiju tik prije smrti. Taj izraz njezino lijepo lice nikad prije nije napravilo — straha — ali jako joj je lijepo pristajao. Kao da je već znala da se sprema nešto jako, jako loše.

On

Utorak, 7:00

Ovo je jako loše.

Ako itko sazna, pomislit će da sam ja kriv, ali prilično sam siguran da nitko nije znao za nas. Svaki put kad pogledam tijelo žrtve koje sad leži u blatu, pomislim kako sam sinoć bio u njoj.

Ponekad sam imao osjećaj da iz daljine promatram što mi radi, kao da to radi nekome drugome. Često sam jedva mogao vjerovati da je naša vezica stvarna, kao da je teško povjerovati da se lijepa žena poput nje može zainteresirati za nekoga poput mene. S obzirom na ovo što se dogodilo, čini se da je sve to i bilo predobro da bi bilo istina. Ušla bi u moj automobil, bez riječi mi raskopčala šlic i bacila se na posao. Nakon toga bi mi dopustila da radim što želim, pa bih se ja bacio na posao, cijelo vrijeme uživajući u tihim zvucima što su dopirali iz tih savršenih usta.

Dugo sam vremena zamišljao što bih joj radio.

Bila je izvan moje kategorije — pretpostavljam da sam cijelo vrijeme i znao da će to prije ili kasnije neslavno završiti

— ali od trenutka kad je naša kasnonoćna vezica prije nekoliko mjeseci počela, doista mi je dala da joj radim što god poželim. To i nije imalo smisla s obzirom na to koliko je bila lijepa, ali nakon nekog vremena sam se prestao pitati što li je privlači na meni. Bila je poput droge: što sam je dulje imao, to mi je više trebalo za šut.

Kad vam takva žena privuče pažnju, teško da će vas proći. Dolazila je i odlazila poput plime i oseke i znao sam da će me kad-tad ispljunuti na žal, ali uživao sam u valovima.

Iz te vezice smo oboje dobili što smo željeli — seks bez obaveza. Veza nije značila ništa, a mislim da nam je zato i išlo tako dobro. Nismo izlazili na večere, na spojeve, nismo bespotrebno komplicirali stvari. Prije nekoliko mjeseci mi je rekla da je razvedena, da ju je suprug prevario. Tip je očito bio budala, ali budala sam bio i ja misleći da joj značim išta više od nekoga koga može iskoristiti da si popravi raspoloženje. Nije mi ni smetalo što sam joj bio samo to. Bila je na glasu kao netko tko izgleda dobro, ali ponaša se loše: lijepim ljudima svi više dopuštaju nego nama običnima. Većinu vremena. Mislio sam da nam nitko neće nauditi ako se ne zna što radimo. Prevario sam se.

»Reci moje ime.« To je bilo jedino što bi ikad govorila tijekom seksa. Poslušao bih je.

Rachel. Rachel. Rachel.

— Šefe, jeste li dobro?

Priya me netremice promatra pa se zapitam jesam li opet razgovarao sam sa sobom. Još gore, Priya kao da se zagledala u ogrebotinu na mom licu, koju je napravila Rachel. Nikad mi nije bilo jasno zašto žene to rade tijekom seksa, zašto grebu poput divljih mačaka. Rachelini su nokti i izgledali poput kandži divlje mačke, onako dugački i ružičasti, s lažnim bijelim

vrhovima. Nisu me smetale ogrebotine na leđima, koje nitko nije vidio, ali sinoć me ogrebala po licu. Opet se zagledam u Racheline nokte: na brzinu odrezane, ispisane slovima rastavljene riječi. DVOLIČNA. Zatim opet pogledam Priyu. Najradije bih zbrisao pred njezinim pogledom koji počiva na ružičastoj ogrebotini na mom obrazu, ali samo se okrenem od nje.

— Dobro sam — promrmljam.

Ispričam se i odem malo sjesti u automobil, pretvarajući se da obavljam pozive, a zapravo se grijem i pokušavam pribrati. Okrenem se i pogledam stražnje sjedalo, preletim pogledom po podu, ali nigdje nema vidljivog traga Rachel, iako su otisci njezinih prstiju sigurno posvuda. Ne znam više ni koliko puta smo se pohvatali u ovom automobilu, ni što smo sve radili. Automobil je prljav, a takvi smo bili i mi. Kasnije ću ga, kad nađem pravi trenutak, dati oprati iznutra i izvana.

Ni sam ne znam zašto sam se uopće upustio u odnos sa ženom poput nje. Znao sam da će mi donijeti nevolje, ali možda je baš zato nisam mogao odbiti. Pretpostavljam kako mi je laskala njezina pažnja. Radije sam se nalazio s Rachel nego odlazio kući, jer ondje ionako nije bilo nikakvog zadovoljstva, ništa me lijepo tamo nije čekalo na kraju napornog dana na poslu. Ali ako ljudi saznaju za nas, mogao bih sve izgubiti.

Još uvijek kiši. Neprestano kuckanje kapi po prednjem staklu u mojim ušima zvuči poput bubnjanja. U tjemenu već osjećam začetak glavobolje, jedne od onih kakve samo nikotin može izliječiti. Sad bih ubio za cigaretu, ali prije nekoliko sam godina prestao pušiti, zbog djeteta. Nisam želio da nedužno biće pati zbog moje loše navike. Dobro bi mi došla i čaša crnog vina, da malo odagna bol, ali odrekao sam se i alkohola prije ručka. Mozgam što da poduzmem i shvaćam da zapravo ne mogu učiniti ništa — najbolje je da se držim plana.

Priya pokuca na prozor. Na tren se bavim idejom da je ignoriram, ali predomislim se i izađem iz automobila, natrag u hladnu i vlažnu stvarnost.

— Oprostite što vas prekidam, šefe. S nekim ste razgovarali?

Samo sa sobom.

— Ne.

— Veliki šef kaže da se ne javljate na telefon.

Ako je željela da to zvuči kao optužba, uspjela je. Izvadim mobitel i vidim da imam osam propuštenih poziva od zamjenika šefa policije.

— Nemam propuštenih poziva. Ili zove krivi broj ili ovdje nema signala — slažem i brzo vratim mobitel u džep. Laganje mi ide prilično dobro: jednako vješto lažem i sebi i drugima. Već dugo vježbam. — Ako te opet nazove, reci mu da je sve pod kontrolom i da ću mu se kasnije javiti. — Sad mi definitivno ne treba još i nabrijani nadređeni, koji je osim toga upola mlađi od mene, da me zivka i govori mi što da radim.

— OK, javit ću mu — kaže Priya.

Vidim da je to dodala nevidljivom popisu zadataka koji stalno dopunjava u glavi. Vidim i da mi želi još nešto reći, a kad se konačno sjeti što, ozari se i živne poput automata za igru.

— Mislimo da smo našli otisak!

Molim?

— Molim?

— Mislimo da smo našli otisak! — ponovi.

— Prsta? — pitam.

— Cipele.

— Ozbiljno? U ovom blatu?

Kiša je po šumskom tlu već rasula minijaturna jezerca. Priya me još uvijek ozareno promatra, poput klinke koja želi roditeljima pokazati što je nacrtala.

— Mislim da su forenzičari presretni što su pušteni iz laboratorija. Našli su velik i svjež otisak čizme, tik do tijela. Isprva je bio sakriven suhim lišćem. Stvarno su fantastični! Hoćete li ga vidjeti?

Na tren se zagledam u vlastite blatnjave cipele, pa krenem za njom.

— Znaš, ako su uopće našli otisak, vjerojatno pripada nekome od nas. Trebalo je odmah ograditi poprište — kažem. — I parkiralište. Sad nam na sudu neće priznati nijedan otisak.

Osmijeh joj izbljedi, a ja malo odahnem.

Mislim da nitko ne zna da sam bio ovdje i nitko nema razloga sumnjati kako sam imao ikakve veze sa žrtvom. Sve dok je tako, nemam se zašto brinuti. Najbolje će biti da se ponašam normalno, da radim svoj posao, da dokažem da je netko drugi ubio Rachel prije nego što itko uperi prst u mene. Pokušavam se malo pribrati, ali mozak mi je prepun preglasnih misli. Jedna misao je glasnija od ostalih i neprestano se ponavlja. Trenutno je i istinita: da se barem nisam vratio u Blackdown.

Ona

Utorak, 7:15

Ne vidim smisla u tome da se pokušam izvući od povratka u Blackdown. Time bih samo privukla još pitanja na koja nemam odgovora, pa se odlazim doma spakirati. Ne namjeravam prenoćiti, ali u ovome poslu stvari ne idu uvijek prema planu. Već neko vrijeme nisam bila na terenu, ali nisam zaboravila što trebam spakirati: čisto rublje, odjeću koju ne treba glačati, vodootpornu jaknu, šminku, proizvode za oblikovanje kose, bocu vina, nekoliko malih bočica alkohola i roman za koji već sad znam da ga neću stići čitati.

Stavljam malu putnu torbu u prtljažnik automobila — crvenog Minija koji sam kupila nakon što me suprug ostavio — pa sjedam i vežem pojas. Uvijek se vežem i oprezno vozim. Brinulo me hoće li mi nakon sinoćnje pijanke u krvi još biti previše alkohola, ali za takve prilike u pretincu za rukavice imam vlastiti alkotest. Izvadim ga, puhnem u otvor i čekam da se ekran oglaši. Pozeleni, što znači da smijem voziti. Ne moram ni aktivirati navigaciju; znam točno kamo vozim.

Putovanje autocestom A3 relativno je bezbolno — ljudi još uvijek idu na posao, a na toj cesti većina vozača ide prema

Londonu, ne od njega — ali minute mi traju kao sati jer se nemam čime zabaviti, a društvo mi prave jednolični pejzaž i zebnja. Radio ih ne uspijeva utišati, a svaka pjesma koju čujem navodi me na razmišljanje o stvarima koje bih radije zaboravila. Nisam smjela prihvatiti ovaj zadatak, ali kako nikome nisam mogla objasniti zašto, čini mi se da nemam izbora.

Neugodan osjećaj u dnu želuca pogorša se čim skrenem na dobro poznatom dijelu ceste i prođem pokraj prvog znaka za Blackdown. Sve izgleda isto kao uvijek, kao da je u ovom malom kutku Surrey Hillsa vrijeme stalo. U mom prošlom životu ovo je bio moj dom, ali kad se toga sad prisjetim, imam osjećaj da razmišljam o tuđem životu, ne o vlastitome. Nisam ista osoba koja sam tada bila. Ja sam se toliko promijenila da ni samu sebe ne prepoznajem, a Blackdown i njegovi stanovnici nisu se nimalo promijenili.

Mjesto je još lijepo, bez obzira na sve gadosti koje su se ondje dogodile. Čim siđem s autoceste, vješto krenem mrežom uskih seoskih cestica. Uskoro nebo iznad mene iščezne, sakriveno prastarom šumom koja kao da me proguta u jednom zalogaju. Stoljećima staro drveće nadvija se nad mrežu cestica utonulih u tlo, s obje strane obrubljenih kosim terenom iz kojeg viri korijenje stabala. Njihove kvrgave grane nada mnom se isprepliću, propuštajući samo najupornije sunčeve zrake. Usredotočim se na cestu pred sobom kao da se želim što brže provesti kroz neželjene misli i kroz sjenoviti tunel grana što vodi do mjesta.

Kad izađem ispod te zelene nadstrešnice, vidim da je Blackdown još uvijek ljubak kao da se uredio za nedjeljnu šetnju. Lijepo i dobro održavane kućice iz viktorijanskog doba ponosno stoje iza urednih vrtova, kamenih zidića prekrivenih mahovinom i pokoje bijele drvene ograde. Tegle s cvijećem na prozorima susjednih kućica nadmeću se u ljepoti tijekom cijele godine, a na ulicama nećete naći ni komadić otpada. Prođem

pokraj parka u srcu mjesta, pokraj puba White Hart, pokraj ruševne katoličke crkve i nađem se pred impozantnim pročeljem škole St. Hilary's. Čim ugledam školu za djevojke, svom snagom nagazim na gas. Vratim pogled na cestu, kao da me duhovi sjećanja neće primijetiti ako ne budem gledala u školu.

Skrenem na parkiralište zaklade National Trust i vidim da je moj snimatelj već ondje. Nadam se da su mi poslali nekog dobrog. Svi su BBC-jevi terenski kombiji isti — kuća ima flotu kombija u čijim se prtljažnicima krije arsenal opreme za snimanje — ali snimatelji su redom različiti. Neki su potpuno posvećeni svome poslu i bolji nego što za sebe misle. Nekoliko njih su mnogo gori nego što misle. O tome kako ću izgledati na ekranu uvelike odlučuje vještina snimatelja, pa znam biti naporan u odabiru suradnika. Poput stolara, mislim da imam pravo odabrati najbolji alat kojim ću oblikovati i ukrasiti materijal.

Parkiram se pokraj kombija, ali još uvijek ne vidim tko je unutra. Vozačko je sjedalo spušteno do kraja, kao da je snimatelj odlučio odspavati. To i nije najbolji znak. Dugo nisam izašla na teren, a osoblje kroz kuću prolazi kao kroz kolodvor, pa je vrlo vjerojatno da su mi poslali snimatelja s kojim dosad nisam radila. Put do uspjeha u našem poslu je strm i grbav, a na vrhu nema previše mjesta. Najbolji zaposlenici često daju otkaz i odu dalje kad shvate da kod nas neće napredovati. Razmišljam o tome jesu li mi poslali nekog nepoznatog, ali kad izađem iz automobila i provirim u kombi, shvatim da nisu.

Prozor je spušten — iako je hladno i vjetrovito — i vidim poznat obris muškarca kojeg sam nekoć poznavala. Puši ručno smotanu cigaretu i sluša glazbu iz osamdesetih. Zaključim da je najbolje što brže obaviti nelagodan ponovni susret, ako nas već čeka. Kad sam s nekim gotova, volim ga ostaviti za sobom, ali to i nije lako kad s njime radite.

— Te će te cigarete ubiti, Richarde — kažem sjedajući na suvozačko sjedalo i zatvarajući vrata. Kombi miriše po kavi i

cigaretama i njemu. Taj mi je miris poznat i nije mi mrzak. Moja druga osjetila nisu toliko impresionirana. Potisnem poriv da očistim i pospremim sav taj nered — omote od čokoladica, stare novine, prazne čašice od kave i zgnječene limenke od Coca-Cole — i samo nastojim ništa ne dodirnuti.

Primijetim da nosi jednu od svojih retro majica kratkih rukava i poderane traperice, da se još uvijek oblači kao tinejdžer iako je prošle godine navršio četrdesetu. Izgleda mršavo i snažno i kao surfer, iako znam da se boji mora. Plava kosa mu je dovoljno dugačka da je sveže na zatiljku, ali samo ju je stavio iza ušiju i pušta je da visi poput zavjesa, kako smo to zvali u srednjoj školi. Richard je od glave do pete Petar Pan.

— Svi moramo od nečega umrijeti — kaže i povuče još jedan dim. — Dobro izgledaš.

— Hvala. Ti izgledaš užasno.

Na to se široko nasmiješi i nelagoda možda ne nestane, ali se smanji.

— Znaš, ne moraš svima govoriti što misliš. Pogotovo ovako rano ujutro. Da se malo suzdržiš, možda bi imala više prijatelja.

— Ne trebam prijatelje, samo dobrog snimatelja. Znaš li kojega?

— Jako slatko — odvрати, otrese pepeo s cigarete kroz prozor i pogleda me. — Idemo li konačno na posao?

Gleda me pomalo prijeteće, a to ne pamtim. Ali kad izađemo, shvatim da samo jedva čeka baciti se na posao. Gledam ga dok provjerava je li sve na kameri podešeno kako treba — možda nije perfekcionista u pitanjima higijene, ali posao shvaća ozbiljno — i preplavi me val zahvalnosti što su mi poslali baš njega. Iz nekoliko razloga. Za početak, Richard je fantastičan snimatelj bez obzira na priču i zna kako me snimati da izgledam super čak i kad se osjećam loše. Osim toga, uz njega mogu biti kakva doista jesam. Ili pretežno kakva jesam.

Dok sam bila reporterka, Richard i ja nekoliko smo puta spavali zajedno. Za to ne zna nitko osim nas — oboje smo imali jako dobre razloge da sakrijemo tu vezicu, jer smo oboje bili u braku, a i nije da sam jako ponosna na to. Još sam bila udana, ali i pomalo slomljena. Ponekad shvatim da je jedini način da utišam najglasniju bol nova bol, koju si sama naneseš. Moram si nečime odvratiti pažnju od stvari koje bi me, znam, opet slo-mile. Moram si sama nanijeti malo boli, da potaknem iscjeljenje.

Ne opravdavam preljub, ali moj je brak završio dugo prije nego što sam spavala s nekim s kime nisam trebala. Kad smo suprug i ja izgubili našu malu kćer, s njom je umro i djelić nas. Ali poput duhova koji ne znaju da više nisu živi, i nas dvoje smo dugo nakon toga tumarali uokolo kao prikaze.

Moj je posao u najboljim uvjetima stresan, a u najgorima je toliko grozan da utjehu nalazimo gdje znamo i umijemo. Većina vijesti je grozna. Zbog posla sam vidjela neke stvari koje su me promijenile, a promijenile su i moj pogled na svijet i na ljude. Vidjela sam stvari koje nikad neću moći zaboraviti. Ljudska vrsta je sposobna za svakakva užasna djela i nesposobna naučiti ijednu od lekcija koje nam povijest tako uporno ponavlja.

Kad svakoga dana izbliza svjedočite užasima i neljudskosti ljudskih bića, perspektiva vam se promijeni. Ponekad morate okrenuti glavu, a točno je tome služila naša kratka veza: spojila nas je potreba da se prisjetimo kako izgledaju osjećaji. Nije to tako neobično u mojem poslu — pola redakcije je spavalo s nekim s posla — i ponekad ni ne znam tko trenutno muti s kime.

Richard navlači jaknu i dok uvlači ruke u rukave, na tren ugledam njegov čvrsti trbuh. Zatim baci cigaretu i potplatom svoje glomazne čizme ugasi opušak.

— Idemo? — upita.

Ostavi tronožac za kameru za nama kad krenemo prema šumi, da ga bespotrebno ne blatimo. Izbjegavam lokve što spret-nije mogu, da ne uprljam cipele. Ne stignemo daleko. Osim

nekoliko fotografa, nema drugih novinara, ali ubrzo nam daju do znanja da nitko od nas nije dobrodošao.

— Molim vas da ostanete iza policijske trake — kaže neka sitna žena.

Odjeća joj je previše uredna, kao i način na koji izgovara samoglasnike, i podsjeća me na predsjednicu razreda razočaranu životom. Kad je ni ne pogledamo, mahne policijskom značkom — pomalo kao da joj je neugodno, primijetim, kao da je navikla da je ne shvaćaju ozbiljno jer misle da je srednjoškolka, kao da svako malo mora dokazati da je policajka. Pročitam prezime — *Patel* — ali ništa više prije nego što je vrati u džep. Ja se nasmijehim, ali ona mi ne uzvratim osmijeh.

— Uskoro ćemo ograditi veći dio područja. Zasad vas molim da ostanete na parkiralištu. Ovo je poprište zločina.

Očito su joj kirurškim putem odstranili karizmu.

Vidim reflektore postavljene iza nje, kao i omanju vojsku ljudi u forenzičkim kombinezonima. Neki od njih u daljini čuče nad nečime na šumskom tlu. Već su sakrili tijelo šatorom, a iz iskustva znam da neću imati drugu priliku prići tako blizu. Richard i ja bez riječi razmijenimo pogled i obavimo neizgovoreni razgovor. On uključi kameru i zabaci je na rame.

— Naravno — kažem i popratim tu sitnu laž širokim osmijehom.

Spremna sam na sve da obavim posao. Nikad nije pametno izazivati policiju, ali ponekad je neizbježno. Ne volim spaliti most za sobom, ali ponekad se pokaže da me dalje niz rijeku čeka novi — a čini mi se da je idući most jako blizu.

— Samo ćemo snimiti nekoliko kadrova i maknut ćemo vam se s puta — kažem.

— Samo ćete se lijepo odmah maknuti i vratiti na parkiralište kako vas je zamolila.

Odmjerim muškarca koji nam je prišao i stao pokraj inspektorice. Izgleda kao da već neko vrijeme nije spavao, a čini

se da se oblačio u mraku. Oko vrata nosi šal u stilu Harryja Pottera. Izgleda kao inspektor Columbo za moderna vremena, ali nema njegov šarm. Svima nam je dobro poznat ovaj ples, svi znamo korake — isti su kao i svaki put kad se dogodi nešto izvanredno: želimo snimati, želimo izvještavati.

— Ova staza je na javnom zemljištu. Imamo pravo snimati ovdje — kažem.

To je najbolje čega se mogu sjetiti — malo otežati dok Richard zumira da dobijemo još nekoliko sekunda snimki poprišta izbliza.

Inspektor zakorači prema nama i dlanom prekrije leću kamere.

— Pazi malo, stari moj — kaže Richard, odmičući se. Spusti kameru i uperi je u tlo.

— Nisam ja tebi *stari moj*. Odjebite do parkinga ili ću vas uhapsiti.

Inspektor me ošine pogledom, okrene se i vrati do šatora.

— Samo radimo svoj posao, ne trebaš zato biti seronja — dobaci Richard preko ramena dok se povlačimo.

— Jesi li uspio što snimiti? — upitam.

— Naravno. Ali ne volim da mi diraju kameru. Trebali bismo uložiti prigovor. Saznati kako se taj tip zove.

— Viši policijski inspektor Jack Harper.

Richard se zagleda u mene.

— Kako znaš?

Promislim sekundu, pa tek onda odgovorim.

— Već smo se susreli.

To je istina, samo ne cijela.

On

Utorak, 8:45

Pogled na Annu me zatekao, ali to ne namjeravam nikome otkriti. Premotavam taj prizor u mislima dok se ne pretvori u iritantnu reprizu koju znam odigrati riječ po riječ, pa istresem frustracije na sve oko sebe. Da sam se barem bolje snašao. Ali dan mi je ionako katastrofalno počeo, a *ona* ne bi trebala biti ovdje. U ormaru mi visi nova košulja koju sam jutros mogao obući, da sam znao da ću je vidjeti. Ondje je mjesecima, ali na njoj se još vidi kako je bila presavijena u ambalaži. Ne znam zašto je čuvam — nije da sam igdje izašao otkako sam se došelio ovamo — a sad me Anna vidjela u ovakvom izdanju, u izgužvanoj odjeći i jakni starijoj od nekoliko mojih kolega. Pravim se da me to ne smeta, ali smeta me.

Područje su preplavili kombiji sa satelitskim antenama, snimatelji i reporteri. Nemam pojma kako su novinari, uključujući *nju*, tako brzo saznali što se dogodilo. Nema smisla. Čak i da su saznali da je pronađeno tijelo, u šumu se može ući na nekoliko mjesta, a proteže se kilometrima preko doline i brda oko nje — u pola tih mjesta nisam ni bio — a na parkiralištu je već oveci broj automobila. Nije mi jasno kako su saznali za ovo. A Anna je bila među prvima koji su stigli.

Primijetim je s Priyom, podalje od grupice novinara, i oduprem se želji da im priđem i razdvojim ih. Anna je uvijek znala pretvoriti neprijatelje u prijatelje. Nadam se da inspektorica Patel nije toliko naivna da vjeruje novinarki ili da joj kaže nešto što ne bi trebala, službeno ili neslužbeno. Vidim da nešto daje Anni. Nasmiješe se, a ja se zagledam u taj predmet da vidim o čemu je riječ: plave plastične zaštitne navlake za cipele. Anna se nasloni na deblo i navuče ih preko svojih cipela s visokim potpeticama. Pogleda prema meni i mahne, ali ja se pretvaram da je nisam primijetio i okrenem glavu. Očito je zamolila forenzičare da joj posude zaštitne navlake, da ne zaprlja blatom svoje lijepe cipele za stajanje pred kamerom. Nevjerojatno.

— Mislim da znam tko je to — kaže Priya prilazeći mi i prekidajući moj unutarnji monolog.

Barem se nadam da je bio unutarnji.

Svjestan sam da u posljednje vrijeme naglas razgovaram sam sa sobom. Primijetio sam da se ljudi na ulici zagledaju u mene kad mi se to dogodi. Izgleda da mi se to događa kad sam preumoran ili pod prevelikim stresom, a kao sredovječni inspektor koji živi s vječno nezadovoljnom ženom i dvogodišnjim djetetom, pretežno sam takav. Pokušavam se sjetiti puši li netko od ekipe — možda bih mogao nažicati cigaretu, da se malo smirim.

Priya me netremice promatra kao da čeka nekakav odgovor i moram premotati razgovor unatrag da se prisjetim što je ono rekla.

— Televizijska novinarka, valjda si je zato prepoznala.

Te riječi prebrzo izlete iz mojih usta, spotičući se jedna preko druge. Zvučim još natmurenije nego što jesam. Priya — kojoj su moje promjene raspoloženja zabavnije od vlakića strave u zabavnom parku — baš ne želi odustati od teme.

— Mislila sam na žrtvu, šefe. Ne na Annu Andrews. — Zvuk njezina imena opet me zatekne. Nemam pojma kakav sam

izraz lica namjestio, ali Priya se očito mora obraniti od mog pogleda. — Ne gledam vijesti — kaže i opet napravi ono svoje, onaj pokret kad isturi bradu.

— Dobro da znam.

— Što se tiče žrtve, ne znam kako se zove, ali viđala sam je po mjestu. Vi niste?

Nasreću, Priya ne zastaje dovoljno dugo da moram odgovoriti.

— Nije je lako ne primijetiti, zar ne? Odnosno nije *bilo*. Ta plava kosa, ta otmjena odjeća. Sigurna sam da sam je vidjela da hoda glavnom ulicom noseći pod rukom prostirku za jogu. Malo sam slušala o čemu ekipa razgovara. Žrtva je bila odavde, rođena je i odrasla u Blackdownu. Misle da je još uvijek živjela ovdje, ali radila je u Londonu. Za neku udrugu koja se brine o beskućnicima. Nitko se ne sjeća kako se zvala.

Rachel.

Nije samo radila za udrugu koja se brine o beskućnicima, nego ju je vodila, ali ne ispravim Priyu, niti joj kažem da o žrtvi znam gotovo sve što se uopće može znati. Joga je bila još nešto čemu se Rachel okrenula nakon što se njezin suprug okrenuo za drugom ženom. Razvila je opsesiju jogom, odlazila je na satove četiri ili pet puta tjedno, ali ne tvrdim da mi je to smetalo. Od tog smo njezinog hobija oboje imali koristi. Osim naših sastanaka na parkiralištima ili povremeno u kakvom hotelu — nikad nismo posjetili jedno drugo kod kuće, nikad nismo zajedno izašli nekamo — u slobodno vrijeme nije bogzna što radila. Alarmantno je redovito objavljivala vlastite fotografije na Instagramu — u kojima sam uživao kad bih bio sam i mislio na nju — ali za nekoga s nekoliko tisuća navodnih prijatelja na internetu, u stvarnom životu ih je imala iznenađujuće malo.

Možda zato što je po cijele dane radila.

Ili možda zato jer su ljudi bili ljubomorni na njezin očiti uspjeh.

S druge strane, možda i zato jer je ispod lijepe vanjštine imala puno ružnih osobina. Odlučio sam ih ignorirati, ali nisam ih mogao previdjeti.

Oko ovoga dijela šume smo postavili širok kordon, ali kao da smo postavili ljepljivu traku za štetočine: reporteri zuje oko policijske trake, guraju se da što bolje vide. Nadređeni su rekli da bih *ja* trebao stati pred kamere i dati izjavu za javnost, a na mene se već svalila bujica telefonskih poziva i mejlova — od ljudi u vrhu policije — koji žele da odobrim izjavu za službene policijske društvene medije. Ne bavim se društvenim medijima, osim kad špijuniram ženu s kojom spavam, ali u posljednje vrijeme nadređeni kao da misle da je ta aktivnost najvažniji dio našeg posla. Obitelj žrtve još ne zna što se dogodilo, a *meni* su nadređeni prigovorili da bih morao promisliti o prioritetima. Želudac mi zakrulji toliko glasno da sam siguran da ga je cijela ekipa čula. Svi se zagledaju u mene.

— Bademi? — upita Priya mašući vrećicom koja izgleda kao da je puna sjemenki za ptice.

— Ne, hvala. Želim si sendvič sa slaninom ili—

— Cigaretu?

Ona posve neočekivano izvuče iz džepa kutiju cigareta. Priya je jedna od onih snobovskih vegetarijanaca — veganka — i nisam vidio da truje svoje tijelo ičime opasnijim od jedne jedine kockice crne čokolade. Njezina mala ruka sad drži kutiju mojih najdražih cigareta i pred tim se prizorom osjećam kao da sam zatekao opaticu kako proučava katalog seksi donjeg rublja.

— Zašto imaš cigarete? — pitam.

Ona slegne ramenima. — Za nuždu.

Malo mi je manje iritantna nego inače. Uzmem joj jednu cigaretu.

Prelomim je na dva dijela — stara navika koja mi laže da je pola štapića otrova manje štetno od cijeloga — i pustim je

da mi je pripali. Toliko je niska da se moram prignuti. Pravim se da ne primjećujem kako joj ruke drhte dok jednom drži šibicu, a drugom štiti plamen od vjetra. Upoznao sam bivše pušače koji tvrde da im je od smrada cigarete sad zlo. Nisam jedan od tih. Prva cigareta na mojim usnama u posljednje dvije godine baca me u ekstazu. Od tog kratkotrajnog šuta nenamjerno se nasmiješim.

— Bolje? — pita Priya.

Primijetim da sebi nije pripalila.

— Da. Puno bolje. Organiziraj presicu. Idemo dati šefovima što žele, možda nakon toga odjebu.

I ona se nasmiješi, kao da sam je zarazio.

— Da, šefe.

— Nisam ti ja... Nema veze.

Dvadeset minuta kasnije, stojim ispred deset ili više kamera na parkiralištu, bez šala u stilu Harryja Pottera. Već neko vrijeme, otkako sam otišao iz Londona, nisam morao održati presicu. Osjećam se zahrđalo i mentalno i tjelesno, pa nesvjesno uvučem trbuh prije obraćanja novinarima. U sebi smirujem vlastiti tjeskobni ego: nitko neće ni primijetiti. Ali sebi ne lažem toliko vješto kao drugima, što ne ulijeva povjerenje. Prisjetim se i da sam u izgužvanoj odjeći; znam da sam se jutros barem trebao obrijati.

Nakašljem se i zaustim progovoriti, kad primijetim nju kako se gura u prvi red. Drugi novinari gundaju, dok je ne prepoznaju. Tad se sklone ustranu i propuste je da prođe, kao da je stigla okrunjena glava novinarstva. Odradio sam dovoljno televizijskih presica i dao dovoljno izjava da znam kako većina televizijskih novinara dobiva podjednak tretman. Ali Anna zrači samopouzdanjem, iako znam da osoba koja se krije u njoj nije nalik na ovu koju pokazuje svijetu.

Svi ostali su odjeveni u tmurne boje, sivu i crnu — kao da su se odjećom uskladili s poprištem zločina — ali ne i ona. Anna je odjevena u žarkocrveni kaput i haljinu za koje se zapitam jesu li

novi; ne prepoznajem ih. Izbjegavam pogledati u njenom smjeru, da mi ne odvuče pažnju. Nitko oko nas ne bi ni pomislio da se poznamo, a nama je oboje u interesu da to tako i ostane.

Pričekam da me primijete, a kad se konačno stišaju, izgovorim svoju unaprijed pripremljenu i odobrenu izjavu. Inspektorima više nije dozvoljeno smišljati vlastite izjave. Ili barem meni nije. Ne nakon prošlog puta.

— Rano jutros, policija je primila dojavu o tijelu u šumi Blackdown, tik izvan sela. Policajci su izašli na teren i zatekli tijelo žene nedaleko od glavnog parkirališta. Žena još uvijek nije službeno identificirana, a uzrok smrti zasad je nepoznat. Na ovoj lokaciji više neće biti davanja izjava, a zasad vam neću ni odgovarati na pitanja.

Rado bih iskoristio ovu priliku da vas podsjetim da je ovo poprište zločina, a ne epizoda vaših usranih detektivskih serija koje gledate na Netflixu.

Ovo posljednje ne izgovorim. Ili se barem nadam da nisam. Polako se okrećem — trenutno namjerno ne želimo previše odati javnosti — ali tad začujem *nju*. Uvijek sam volio slušati kako ljudi govore, to odaje mnogo o njima. Ne mislim samo na naglaske, nego na sve: ton, glasnoću, brzinu, razinu jezika. Riječi koje biraju, kad i kako i zašto ih izgovaraju. Tišinu među rečenicama koja može biti jednako glasna. Glas je poput vala — neki se preliju preko vas, a neki su dovoljno siloviti da vas obore s nogu i odvuku u ocean sumnje i nesigurnosti. Zvuk njezina glasa vuče me prema dnu kao da će me utopiti.

Anna očito nije čula ono da ne odgovaram na pitanja. Ili je, poznavajući nju, odlučila da se to na nju ne odnosi.

— Je li istina da je žrtva mještanka?

Ni ne okrenem se prema njoj.

— Bez komentara.

— Rekli ste da uzrok smrti trenutno nije poznat, ali možete li barem potvrditi da istražujete ubojstvo?

Svjestan sam da su kamere još uvijek uključene, ali odlazim. Anna nije tip žene koja shvaća što znače okrenuta leđa. Kako nije dobila odgovor na posljednje pitanje, postavlja novo.

— Je li istina da je žrtva pronađena s nečime u svojim ustima?

Tek tada stanem. Polako se okrenem prema njoj, a kad se susretnem s tim zelenim očima koje kao da se smiješe, glavom mi lete stotine pitanja. Jedino dvoje koje zna da je u ustima žrtve nešto pronađeno su inspektorica Patel i ja. Namjerno još nikome nisam rekao — ionako će procuriti u javnost prije nego što želim — a Priya poslovično šuti kao riba. Onim stotinama pitanja pridruži se još jedno na koje nemam odgovor: kako Anna to zna?

Ona

Utorak, 9:00

Ne obazirući se na poglede drugih novinara, hitam prema automobilu. Zaboravila sam kako je neugodno satima stajati na hladnoći i žalim što se nisam toplije odjenula. Ali barem izgledam dobro, u svakom slučaju bolje od Jacka Harpera. Čim sjednem u Minija, upalim motor i uključim grijanje u pokušaju da se zagrijem. Želim obaviti jedan telefonski poziv daleko od znatizeljnih ušiju, pa sam zamolila Richarda da snimi još nekoliko kadrova.

Neobično mi je zamisliti ekipu vijesti u jedan kako sjede u redakciji bez mene, čak i rade kao da je običan dan, kao da nikad nisam ni bila ondje. Mislim da mogu nagovoriti Gospodina Mršavkića da me pusti u program s ovime što već imam. Tako ovo barem neće biti gubitak vremena. Najbolje da pitam njega, jer on je glavni: mislim da današnji urednici informativnih programa pate od iste boljke, neodlučnosti.

Konačno, nakon što sam slušala zvonjavu telefona daleko dulje nego što bi se smjelo dogoditi u jednoj redakciji vijesti, netko se javi.

— Vijesti u jedan — čujem kako prede.

Na zvuk baršunastoga glasa Cat Jones, mene moj izda.

Zamislim je kako sjedi na stolcu koji je još jučer bio moj. Kako se javlja na moj telefon. Radi s mojom ekipom. Zaklopim oči i vidim onu njezinu crvenu kosu i blistav osmijeh. Od tog prizora u sekundi ožednim. Prsti mi priskoče upomoć i krenu u potragu za bočicom viskija u torbici. Otvorim je, skinem čep jednom rukom — imam iskustva — i iskapim bočicu.

— Halo? — kaže glas na drugome kraju, tonom koji pristojni ljudi koriste sekundu prije nego što poklope slušalicu jer se nitko nije oglasio. Odgovor mi zapne u grlu, kao da su moja usta zaboravila kako se oblikuju riječi.

— Anna je — procijedim, sretna što se još uvijek sjećam vlastitog imena.

— Anna...?

— Andrews.

— O, Bože. Oprosti. Nisam ti prepoznala glas. Želiš razgovarati s—

— Da. Molila bih.

— Naravno. Staviti ću te na čekanje, idem vidjeti mogu li ga dovući do telefona.

Čujem *klik*, a zatim poznato odbrojavanje do vijesti BBC-ja. Uvijek mi se sviđala ta špica, ali sad me iritira. Bacim pogled kroz prozor na ostale novinare, koji se još motaju po parkiralištu. Neka su mi lica poznata, a svima je bilo iskreno drago da me vide, što je bilo baš lijepo. Neki od njih su se željeli i rukovati, sjetim se i zavučem ruku u torbu, ovoga puta po antibakterijske maramice da prebrišem prste. Već sam spremna prekinuti — dosadilo mi je čekati — kad glazbu zamijeni žamor redakcije.

— Može li se netko, lijepo molim, javiti na *vhažji* telefon kad zazvoni? *Stvalhno* nije teško, a *vjehojatno* se nećete ni ozlijediti s *obzihom* koliko se *hijetko* javljate. Da, tko je? — obrecne se Gospodin Mršavkić u moje uho.

Usprkos tituli i ugledu, Gospodin Mršavkić rijetko kad ima kontrolu nad bilo čime. Čak ni nad vlastitom govornom manom. Često sam znala pomisliti da je redakcija alergična na taj njegov navodni autoritet, a zbor telefona koji još uvijek zvoní negdje oko njega samo potvrđuje tu teoriju.

— Anna je — kažem.

— Anna...?

Jedva se suzdržim da ne vrisnem. Izgleda da me cijela redakcija zaboravila, kao da su se međusobno zarazili.

— Andrews — odvratim.

— Anna! *Ophosti, juthos* je ovdje kaos. Kako ti mogu pomoći?

Dobro pitanje. Jučer sam sjedila pred kamerama, a sad se osjećam kao da mu pokušavam nešto prodati, ovako žičajući minutu-dvije za prilog.

— U Blackdownu sam, na poprištu ubojstva...

— A ubojstvo je? Čekaj malo... — glas mu se opet promijeni i shvatim da se obraća nekome drugome. — *Hekao* sam da onaj *tinejdžeh* koji se *phavi* da je *hepohter* ne smije na *philog* o *phemijehu*. *Heci* ekipi u *Westminstehu* da izvuče glavu iz *phemijehove* guzice na pet minuta... *Blhiga* me što *hade dhuge* kuće, ja želim *odhaslu* osobu na vijestima, je li jasno? Slušam.

Ne shvatim odmah da se opet obraća meni, jer se bavim zamišljanjem fizičkog i verbalnog obračuna s urednicom ekipe koja prati rad vlade. Visoka je metar i pedeset. Smlavila bi ga.

— Ubojstvo na koje ste me poslali... — ustrajem.

— Samo sam mislio da bi *hadije* bila na *tehenu*, nego ovdje nakon onoga *ujutho*. Pogledaj samo što se *phiča* nakon policijske izjave. Ali svi pišu samo o neobjašnjivoj *smhti*...

— To i policija trenutno govori, ali znam da to nije sve.

— Kako znaš?

Na to pitanje nije lako odgovoriti.

— Jednostavno znam — kažem, a taj je odgovor slabašan koliko i ja u ovome trenutku.

— *Mohat* ćeš me nazvati kad budeš nešto znala, pa ćemo ti naći koju minutu za *philog*.

Naći koju minutu?

— Priča će biti važna — kažem, jer još nisam spremna odustati. — Bilo bi dobro da je mi ispričamo prije nego što ostali stignu.

— Žao mi je, Anna. *Thumpov* najnoviji *tweet* je *naphavio* kaos, a ionako se svašta događa. Vijesti su pune. Čini mi se da bi tijelo u šumi moglo biti lokalna *phiča*, a *thenutno* nemam *vhemena* za to. Javi se ako se išta *phomijeni*, OK? *Moham* ići.

— Nije—

Ne uspijem završiti rečenicu, već je prekinuo. Neko vrijeme potonem u najcrnje misli. Novinarski posao je vječni Halloween — odrasli ljudi sa zastrašujućim maskama na licu koji se pretvaraju da su nešto što nisu.

Prenem se kad mi netko pokuca na prozor. Podignem pogled, očekujući Richarda pokraj automobila, ali ugledam Jacka. Izraz lica mu je školski primjer mrzovoljnog inspektora. Izgleda kao da je još uvijek jednako ljut na mene kao kad smo se posljednji put vidjeli. Izađem iz automobila i stanem do njega te se nasmiješim kad se osvrne preko ramena provjeriti gleda li nas tko. Uvijek je bio pomalo paranoičan. Stoji toliko blizu da nanjušim cigarete u njegovom dahu. Iznenadena sam: mislila sam da je prestao pušiti.

— Koga kurca izvodiš? — pita.

— Radim svoj posao. I meni je drago što te vidim.

— Otkad to BBC šalje voditeljicu vijesti na ovakve priče?

Često si ponavljam da me ne zanima što on misli o meni, ali ipak mu ne želim reći da više nisam voditeljica. Ne želim to nikome reći.

— Stvar je komplicirana — kažem.

— S tobom je sve uvijek komplicirano. Što znaš i zašto si mi postavila ono pitanje nakon presice?

— Zašto mi nisi odgovorio?

— Ne igraj igrice, Anna. Nisam raspoložen za to.

— Nikad jutrima nisi bio čio i veseo.

— Ozbiljno te pitam. Zašto si me ono pitala?

— Znači, istina je? Nešto ste našli u ustima žrtve?

— Da čujem što misliš da znaš.

— Znaš da ne mogu. Moram štititi izvor informacija.

On zakorači bliže. Malo preblizu.

— Ako mi na bilo koji način ugroziš istragu, tretirat ću te kao svakog drugog novinara. Ovo je poprište ubojstva, a ne Downing Street ili crveni tepih na premijeri filma.

— Znači, ipak je ubojstvo.

Kad shvati kakvu je grešku učinio, obrazi mu pocrvene.

— Žena koju oboje poznajemo je mrtva, daj pokaži malo poštovanja — prošapće.

— Žena koju oboje poznajemo?

Zagleda se u mene kao da je mislio da i to već znam.

— Tko? — pitam.

— Nema veze.

— Tko? — upitam ponovo.

— Mislim da nije pametno da ti izvještavaš o ovome.

— Zašto? Sad si rekao da je žrtva netko koga smo oboje poznavali. Možda nije pametno da ti vodiš istragu.

— Moram ići.

— Samo daj. Pobjegni, kao i uvijek.

On se okrene i počne udaljavati, ali se opet okrene i vrati do mene, sagne se toliko blizu da mu se lice nađe tik pred mojim.

— Ne moraš se ponašati kao kravetina svaki put kad se vidimo. Ne pristaje ti.

Te me riječi malo zapeku. Malo više nego što želim priznati, čak i sebi.

Nakon toga ode, a ja zadržim ukočen osmijeh sve dok ne nestane s vidika. A tad se dogodi nešto neobično i neočekivano: rasplačem se. Mrzim to što mi se još uvijek može uvući pod kožu i mrzim samu sebe što mu to dopuštam.

Prene me zvuk otključavanja automobila pokraj mojega.

— Oprosti što te prekidam.

Richard otvori prtljažnik i pažljivo spusti kameru. Obrišem oči nadlanicom — na prstima mi ostane vlažan trag razmazane maskare.

— Sve OK? — upita. Umjesto odgovora samo kimnem, a on moju tišinu protumači kao odbijanje razgovora o toj temi. — Moramo li se pripremiti za vijesti u podne? Jer ako moramo, trebali bismo početi—

— Ne moramo. Ne žele više ništa dok istraga ne bude napredovala.

— U redu. Onda se vraćamo u London?

— Još ne. Ima tu još nečega, znam da ima. Želim razgovarati s nekim mještanima, sama. Kamera bi ih samo preplašila. Idem svojim autom. Niže niz ovu cestu ima zgodan pub, The White Hart. Služe doručak cijeloga dana. Da se kasnije nađemo tamo?

— OK — on polako odgovori, kao da si kupuje vremena prije nego što izgovori iduće riječi. — Rekla si da poznaješ onog inspektora. Vas dvoje ste nekoć bili u nekakvoj vezi?

— Zašto? Ljubomorani si?

— Jesam li u pravu?

— Barem nisi u krivu. Jack je moj bivši suprug.

On

Utorak, 9:30

Moja bivša supruga zna više nego što želi priznati. Ne znam kako zna, ali s druge strane, živio sam s njom petnaest godina, od čega deset u braku, i nikad nisam znao prepoznati kad govori istinu, a kad laže. Neki ljudi oko sebe podignu nevidljivi zid u ime samoočuvanja. Njezini zidovi uvijek su bili visoki, čvrsti i neborivi. Znao sam da nam je brak u nevolji i prije nego što sam išta poduzeo u vezi toga. U mojem je poslu istina najvažnija, ali u mom privatnom životu, istina je poput blještavog reflektora od kojeg se želim okrenuti.

Nitko ne zna da sam bio u braku s Annom Andrews. Pretpostavljam da ni nitko na njezinoj strani ne zna za nas. Anna je uvijek mnogo držala do privatnosti, a to je naslijedila od majke. Ne kažem da je to loše. I ja u svojem privatnom životu slijedim filozofiju *ništa ne pitaj, ništa ne otkrivaj*.

Kao i mnogo ljudi koji su u dugogodišnjoj vezi, izgovarali smo riječi *volim te*. Ne sjećam se kad ili zašto su te riječi počele gubiti značenje, ali te su se dvije riječi pretvorile u dvije male laži. Postale su zamjena za *vidimo se* kad bi netko od nas dvoje

izlazio iz kuće, ili *laku noć* kad bismo išli na spavanje. Nakon nekog vremena smo ispustili *te: volim* se činilo sasvim dovoljno, a uostalom, zašto tratiti vrijeme na dvije riječi kad jedna izražava isti osjećaj? Samo što nije izražavala isti osjećaj. Kao da smo zaboravili što te riječi uopće znače. Želudac mi glasno zakrulji i prisjetim se koliko sam gladan.

Kad sam bio mali, majka nam nije dopuštala da jedemo između obroka, a u kući nije bilo slatkiša. Radila je na recepciji kod mjesnog zubara i jako je ozbiljno shvaćala karijes. Druga djeca su u školu donosila grickalice — čipse, čokoladice, kekse — a ja bih dobio jabuku ili, u iznimnim slučajevima, malu crvenu kutiju grožđica Sun-Maid. Sjećam se bijesa koji bi me preplavio svaki put kad bih ugledao grožđice u kutiji za užinu — na kutijici je pisalo da su uzgojene u Kaliforniji, zbog čega bih shvatio da čak i suho voće vodi zanimljiviji život od osmogodišnjeg Jacka. Najuzbudljivija hrana kojoj sam se mogao nadati bila je jabuka zlatni delišes, čiji je naziv, ako se mene pita, čista laž: niti je zlatna, niti je slasna.

Čokoladu sam kao dijete dobivao samo kad bi nam baka došla u posjet. To je bila naša mala tajna, a ta je tajna imala okus obećavajuće budućnosti. Nijedno iskustvo iz djetinjstva nije mi pružalo toliko užitka kao male smeđe kockice Cadbury Dairy Milka dok bi mi se topile na jeziku.

Sad jedem jednu čokoladicu na dan, svakoga dana. Ponekad i dvije, ako mi dan loše krene. Nije mi važno ni koje čokoladice jedem, ni koliko koštaju, jer ionako nikad neće biti onako ukusne kao obična jeftina čokolada koju mi je donosila baka. Mislim da nam, kad konačno dobijemo nešto što smo dugo željeli, to manje vrijedi. Tu nam tajnu nitko ne govori, jer se u suprotnom nitko ne bi ni oko čega trudio.

Anna i ja mislili smo da smo dobili sve što smo željeli.

Nismo željeli neiscrpnu zalihu čokolade, ni privatni otok obasjan suncem. Prvo smo željeli stan, zatim automobil, zatim posao, zatim kuću, zatim vjenčanje, zatim dijete. Krenuli smo istim sigurnim putem kao generacije prije nas, stazama utabanim tolikim stopama da su se jasno vidjele i bilo ih je lako slijediti. Bili smo toliko sigurni da idemo u pravome smjeru da smo ostavljali tragove za one parove koji su uslijedili. Ali na dnu te utabane staze nije nas čekala duga, ni ćup pun zlata. Kad smo konačno stigli do kraja puta, shvatili smo da nas ondje ne čeka ništa.

Mislim da je tako svima, ali kao vrsta smo programirani pretvarati se da smo sretni kad mislimo da bismo trebali biti sretni. To se od nas očekuje.

Kupite novi automobil kakav ste oduvijek željeli, ali za nekoliko godina opet želite novi. Kupite kuću iz snova, ali tad odlučite da niste sanjali dovoljno ambiciozne snove. Oženite se ženom koju volite, ali zaboravite zašto ste se uopće ženili. Dobijete dijete jer mislite da je to iduće na listi zadataka. Tako to rade svi, pa ako to učinimo i mi, možda popravimo ono za što se cijelo vrijeme pretvaramo da ni ne treba popravljati. Možda nas dijete usreći.

I jest, naša nas je kći nakratko usrećila.

Bili smo obitelj i bilo je drugačije. Voljeli smo nju, a to nas je podsjećalo kako da volimo jedno drugo. Nekako smo uspjeli stvoriti najljepše biće koje su moje oči ikad vidjele. Često sam znao zadivljeno promatrati naše dijete, čudeći se kako je dvoje nesavršenih ljudi uspjelo stvoriti tako savršeno dijete. Naša djevojčica nas je na neko vrijeme spasila, a tad je nestala.

Oboje smo izgubili kćer, a ja sam izgubio i suprugu.

Prava je istina da nas je život slomio, a kad smo konačno priznali da ne znamo kako zalijepiti jedno drugo, digli smo ruke od svega.

— Pomaknuli su tijelo, šefe — kaže Priya.

Ne znam koliko sam dugo stajao pred šatorom, u svom svijetu. Čak i ako nitko ne sazna za prošlu noć, brine me hoće li Anna ipak nešto iskopati, ili joj je to već uspjelo. Ona je uvijek uspijevala prozreti moje laži.

Oboje smo pobjegli od onoga što se dogodilo. Ona se sakrila u redakciji, a ja sam se vratio ovamo — znao sam da me Anna neće slijediti — ne zato jer sam to želio, nego zato što više nisam mogao podnijeti njezin pogled. Nije me zapravo krivila za to što se dogodilo, ili to barem nije izgovorila. Ali njezin pogled je govorio sve što ona nije mogla. Bio je pun boli i mržnje.

— Šefe? — kaže Priya.

— Dobro, super.

Namjerno sam zamolio ekipu da premjesti tijelo podalje od poprišta dok ja budem davao izjavu novinarima. Neke stvari kamere ne bi trebale zabilježiti.

Priya još uvijek čeka pokraj mene, samo nisam siguran što. Kako ne govorim, progovori ona, a ja shvatim da je proma-tram, uopće ne registrirajući njene riječi. Uvijek mi izgleda isto: kosa svezana u rep, neposlušni pramenovi pričvršćeni uz tjeme starinskim ukosnicama, naočale, ulaštene cipele na vezanje i bluza, ili kako se već zove ženska verzija košulje. Izgleda kao da je od glave do pete odjevena u katalog Marksa & Spencera. Kao dijete u odjeći odraslih. U tome se razlikuje od moje bivše supruge, koja je uvijek otmjena. Anna, za razliku od mene, sad izgleda bolje nego dok smo bili zajedno.

Mislim da joj godi samoća. Primijetio sam da je izgubila na težini, iako meni to nikad nije smetalo. Nikad nije bila debela, čak ni dok je mislila da je. Govorila je da nosi veličinu trideset devet — bila je prekrupna za trideset osam, previše vitka za četrdeset. Sam Bog zna koju sad veličinu nosi... trideset šest?

Samoća smanji čovjeka na više načina. Ali Anna možda nije usamljena.

Uvijek sam se pitao muti li sa snimateljem s kojim ide na teren. Znala je izbjivati danima i noćiti u hotelima za potrebe priloga na kojem je radila. Posao joj je uvijek bio najvažniji. A onda se dogodilo sve što se dogodilo. Anna je bila shrvana, oboje smo bili. Ali tad joj se posrećilo i postala je voditeljica vijesti, pa nam je neko vrijeme bilo bolje. Imala je uredniji raspored i provodili smo zajedno više vremena nego ranije. Ali nešto nam je nedostajalo. Netko. Nikad se više nismo zblížili kao na početku.

Razvod je zatražila Anna. Nisam imao osjećaj da se uopće smijem buniti. Znao sam da me krivi za smrt naše kćeri, da će me zauvijek i kriviti.

— Nije mi jasno kako je znala.

— Pardon, šefe? — upita Priya i shvatim da sam to i protiv svoje volje izgovorio naglas.

— Predmet u ustima žrtve. Nije mi jasno kako je Anna znala za to.

Oči inspektorice Patel iza naočala s okvirima od kornjačevine izgledaju još krupnije nego inače i sjetim se da sam je vidio kako prije presice razgovara s Annom.

— Molim te, reci mi da nisi otkrila novinarima nešto što sam ti doslovno zabranio ikome reći?

— Užasno mi je žao, šefe — kaže. Zvuči kao dijete. — Nisam htjela. Samo mi je izletjelo. Imala sam osjećaj da već zna.

Ne krivim Priyu za ovo. Zapravo i nije ona kriva. Anna uvijek zna koje pitanje treba postaviti da dobije pravi odgovor. Ali to još uvijek ne objašnjava zašto je uopće ovdje.

Opet krenem prema parkiralištu. Priya gotovo trčkara pokraj mene, pokušavajući držati korak sa mnom. Još se uvijek ispričava, ali više je ne slušam: zaokuplja me pogled na Annu i njezinog snimatelja i ne sviđa mi se kako je gleda. Znam ja muškarce poput njega; i sam sam bio jedan od njih. Anna sjedne

u crveni Mini kabriolet koji je kupila nakon razvoda — vjerojatno jer je znala da bi meni bio oduran — i iznenadim se kad shvatim da se sprema otići. Znam da ne odustaje tako lako; ni od priče, ni od bilo čega drugoga. Odmah se zapitam kamo ide.

Malo brže priđem vlastitome automobilu.

— Jeste li dobro? — upita me inspektorica Patel, još uvijek trčeći za mnom.

— Bio bih mnogo bolje da svi rade svoj posao kako treba.

— Žao mi je, šefe.

— Za Boga miloga, nisam ti ja jebeni šef.

Tražim ključeve automobila u džepu dok Mini izlazi s parkirališta i nestaje. Priya zuri u mene, za promjenu bez riječi, ali pomalo prkosno. Dosad u njezinom pogledu nisam primijetio prkos. Na tren se zapitam zna li više nego što bi trebala.

— Da, šefe — kaže onim svojim tonom zbog kojega se svaki put sjetim da sam star i naporan.

— Oprosti, nisam se želio otresti na tebe. Samo sam umoran. Pola noći sam probdio zbog bebe — lažem.

Sad živim s drugom ženom i djetetom, ali za razliku od mene, to dijete uopće nema problema sa spavanjem. Priya kimne, ali ne djeluje kao da sam je uvjerio. Sjednem u automobil prije nego što me stigne pitati kamo idem i palim motor nago-varajući ga u sebi da doista i proradi. Ne znam što radim, ni zašto to radim. Valjda me vodi instinkt, ili ću si to barem tako kasnije opravdati. Nemam naviku uhoditi bivšu suprugu, ali nešto mi govori da bih ovom prilikom trebao. Ne samo trebao, nego kao da *moram*.

Kad se Anna negdje pojavi, sa sobom uvijek dovuče pitanja.

Zašto je doista ovdje? Zna li možda već tko je žrtva? Kako je znala gdje je poprište zločina prije nego što smo mi to rekli novinarima? Nedostajem li joj? Je li me ikad doista voljela?

Pitanje o našoj djevojčici je, kao i uvijek, najglasnije.

Zašto je morala umrijeti?

Noću ne spavam zbog svih neodgovorenih pitanja. Nesanica mi je prerasla u naviku koje se više ne mogu riješiti. Dani kao da mi počinju unatrag — jutro su umorna, a navečer liježem širom otvorenih očiju. Ne muči me krivnja zbog Rachelinog ubojstva — nesanica je pokucala na moja vrata davno prije toga i ništa je nije uspjelo otjerati. Tablete za spavanje koje su mi prepisali bile su gubitak vremena, a od njih me i žestoko boljela glava — naravno, u kombinaciji s alkoholom. A kako drugačije. Vino je uvijek bilo moja pouzdana štaka, uvijek me održalo na nogama.

Liječnike općenito izbjegavam što više mogu. Bolnice su prljava mjesta, a nema tog dezinfekcijskog sredstva, nema tog pranja ruku koje s mene može sprati vonj bolesti i smrti — bio je dovoljan jedan posjet da se zalijepi za mene. Medicinske ustanove pune su bakterija i prijekornih pogleda, a ljudi koji u njima rade stalno postavljaju ista pitanja. Od mene uvijek dobiju iste odgovore: ne, ne pušim; da, pijem, ali umjereno.

Nijedan zakon ne nalaže da se liječnicima govori istina, zar ne? Uostalom, laž ponovljena dovoljno puta počinje zvučati poput istine.

Dok vozim, misli mi najviše lutaju, ali to nije ništa novo. Sanjarenje je uvijek bilo jedan od mojih poroka. Ionako time nikoga ne ugrožavam. Vozim vrlo profesionalno, samo što ponekad vozim kao na autopilotu. Ceste su ovdje ionako pretežno prazne. Pitam se hoće li se to sad promijeniti. U početku hoće, očito — policija, medijski cirkus — ali pitam se što će biti nakon svega. Kad predstavi dođe kraj, kad svom tom neredu dođe kraj. Većina mještana sigurno će se

vratiti nekadašnjem životu. Oni koje se ovo tiče očito neće, ali bol je uvijek naj snažniji u trenu kad nas probode oštrica. Pitam se hoće li se ovuda i dalje ljeti motati autobusi puni turista. Ako ih strah odvraća od posjeta, odlično. Popularnost može pokvariti i gradiće, a ne samo ljude.

Ne brine me ovo moje odsustvo kajanja, ali ipak se pitam što znači. Pitam se jesam li ista osoba kao prije ubojstva. Ljudi me još uvijek gledaju identično kao jučer, a kad se pogledam u ogledalo, ne vidim promjenu.

Ali možda je to zato što mi ovo nije prvo ubojstvo.

Imam iskustva.

Pokopam sjećanje na taj dan, jer još uvijek mi nanosi previše boli. Jedna pogrešna odluka upropastila je dva života, iako nitko nikad nije saznao što se dogodilo. Moje su usne ostale zapečaćene. Sigurno bi mnogi shvatili zašto je Rachel Hopkins zaslužila smrt, samo da znaju istinu o njoj — neki bi mi i zahvalili — ali nitko ne bi razumio zašto je bilo potrebno ubiti nekoga koga toliko voliš.

Nikad ni neće, jer im neću nikad reći.

Ona

Utorak, 10:00

Toliko toga o sebi nikad ne govorim drugima.
Previše toga.

Imam razloga za to.

Opet kiši i to toliko snažno da jedva vidim cestu pred sobom. Ljutite krupne vodene kapi neumorno pljušte po prednjem staklu, a zatim klize njime poput suza. Vozim dok ne osjetim da sam se dovoljno udaljila od poprišta zločina, kao i od bivšeg supruga, a zatim skrenem na ugibalište i neko vrijeme sjedim ondje, kao hipnotizirana kretanjem i zvukom brisača.

Šušte i brišu. Šušte i brišu. Šušte i brišu.

Odlazi odavde. Odlazi odavde. Odlazi odavde.

Pogledam cestu pred sobom, a zatim i iza sebe, u retrovizoru. Kad se uvjerim da je cesta prazna, iskapim još jednu minijaturnu bočicu viskija. Pali mi grlo i uživam u tome. Uživam u okusu i u boli koliko god mogu, a zatim bacim praznu bočicu u torbu. Pri dodiru s ostalima zazveči i taj me zvuk podsjeti na zvonca koja su nekoć visjela nad vratima sobe moje kćeri. Od alkohola se ne osjećam bolje, samo malo manje loše.

Ubacim u usta bombon za osvježavanje daha i sad kad sam gotova s rutinskim ritualom samopriježira i samoočuvanja, mogu nastaviti.

Dok opet vozim kroz mjesto, prođem pokraj škole koju sam pohađala. Pred školom St. Hilary's stoji nekoliko djevojaka u uniformi koju dobro poznajem i koju sam toliko mrzila: kanadski plavoj sa žutom prugom. Najviše im je petnaest godina i sad mi izgledaju tako mlado, iako se jasno sjećam koliko sam se odraslom smatrala u njihovoj dobi. Čudno je to: život kao da se odvija unatrag. Bili smo klinci koji su se pretvarali da su odrasli, a sad smo odrasli koji se ponašaju kao djeca.

Dok usporavam pred kućom, malo mi je muka, ali ne od alkohola. Parkiram Minija niže u ulici jer ne želim da me itko vidi; ni sama ne znam zašto. Ionako će prije ili kasnije saznati da sam ovdje. Krivnja koja me mori pri pomisli koliko je prošlo otkako sam je posljednji put posjetila dovoljno je snažna da me zadrži u automobilu. Pokušavam se prisjetiti kad smo se točno posljednji put vidjele... ovoga je puta, čini mi se, prošlo više od šest mjeseci.

Nisam je posjetila čak ni prošlog Božića. Nije da sam imala drugih planova — Jack i ja smo tad već bili razvedeni, a on je i živio s nekim — već jednostavno nisam mogla. Morala sam biti sama. Tako sam, nakon poslijepodneva provedenog u volontiranju u javnoj kuhinji, iduća tri dana provela zaključana u stanu, dok su mi društvo pravile samo boce vina i tablete za spavanje.

Kad sam se 28. prosinca probudila, nisam se osjećala ništa bolje, ali sam skupila dovoljno snage za nastavak. To je istovremeno bilo i dobro, ali i najbolje čemu sam se mogla nadati. Imala sam i plan B, za slučaj da ne smognem snage za budućnost, ali tu sam mogućnost odbacila i sad mi je drago. Božić je nekoć bio moje najdraže doba godine, a sad je nešto što treba preživjeti, a ne proslaviti. A preživjeti ga mogu samo ako sam sama.

Ponekad se osjećam kao da živim tik ispod površine, a svi su drugi nad njome. Kad se predugo pokušam pretvarati da sam poput njih, zvučati poput njih, ponašati poput njih, ostanem bez daha. Kao da su čak i moja pluća drugačija, kao da nisam sposobna udisati isti zrak kao ljudi koje srećem, ili za to nisam dovoljno dobra.

Zaključam automobil i ogledam se po poznatoj ulici. Nije se previše promijenila. Vidim da je jedan bungalov narastao u kuću, da je pri kraju ulice jedan vrt pretvoren u parkirno mjesto, ali ostalo je isto. Isto kao i uvijek. Kao da je proteklih dvadeset godina možda bilo laž, proizvod mog umornog uma. Prava je istina da već neko vrijeme stojim na rubu litice ludila, ali još ga uvijek nisam prekoračila.

Noge mi stanu same od sebe pred posljednjom kućom u ulici, ali ne podignem odmah glavu, kao da je se bojim pogledati u oči. Kad se konačno odvažim pogledati staru viktorijansku kuću, vidim da izgleda isto kao i uvijek. Jedina novost je boja što se guli s prozorskih okvira i starih vrata. To je novost: kuća izgleda staro. Najviše me zaprepasti vrt; prerasla džungla nepokošene trave i previsokog vrijeska. Dva reda grmova lavande koji obrubljuju stazicu također su zanemareni; iskrivljene tvrde grane nalik na kvrgave artritčne prste strše kao da žele zaustaviti došljake koji žele ući.

Ili izaći.

Zagledam se u vrata ograde i vidim da su potrgana, da vise sa šarki. Podignem ih na jednu stranu i uđem, pa malo oklijevam prije nego što pozvonim. Uzalud. Zvono ne radi, pa pokucam. Tripud, kao što me naučila prije toliko godina, da zna da sam ja. Dugo nije puštala u kuću nikoga drugoga.

Kako mi nitko ne otvori, zagledam se u izbljedjeli otirač za noge i vidim da je okrenut naopako. Kao da riječ dobrodošlice na njemu nije tu za posjetitelje, nego da nju potakne da izađe iz kuće i vrati se u svijet. Prekorim se u sebi i pokušam potisnuti

neugodne misli, gurnem ih duboko u mračan kut, što dalje mogu. Tad na pragu ugledam ono što tražim: napuklu posudu za cvijeće od pečene gline. Podignem je i na tren se iznenadim kad vidim da još uvijek pod njom drži ključ.

Otključam i uđem.

On

Utorak, 10:05

Gubim je iz vida na drugom kružnom toku — uvijek je vozila brže nego što bi trebala — ali nema veze. Već sam pogodio kamo se uputila. Iskreno rečeno, iznenadio sam se. To-liko je vremena prošlo. Čim vidim njezin automobil na ulici i potvrdim sumnje, zaustavim se malo niže od kuće, ugasm motor i pričekam.

Čekanje mi dobro ide.

Anna izgleda drugačije nego jutros. Još je lijepa, s tom svojom blistavom smeđom kosom i krupnim zelenim očima, u tom zgodnom crvenom kaputu, ali nekako je manja. Kao da je ovo mjesto doslovno smanjuje. Izgleda krhkije, kao da bi je bilo lako slomiti.

Moja se bivša supruga ne voli vraćati ovamo, iako nikad ne govori o tome i ne objašnjava zašto. Nakon svega što se dogodilo, prestala je ići igdje osim na posao. Ne ide više niti u kupovinu, radije kupuje na internetu, pa rijetko izlazi iz stana.

Nije mogla ni izgovoriti ime naše kćerkice, a kad bih ga ja izgovorio, naljutila bi se na mene i prekrila uši kao da je zvuk

tog imena vrijeđa. U mom životu ima događaja — pogrešaka koje sam učinio, ljudi koje sam povrijedio — koje je moj um gotovo potpuno izbrisao. Kao da su ta sjećanja bila previše bolna da ih zadrži, kao da ih je morao izbrisati. Ali usprkos krivnji koju osjećam, moja kći nije jedno od tih sjećanja. Ponekad još u mislima šapnem njezino ime. Za razliku od Anne, ja ga ne želim zaboraviti. Nisam zavrijedio da ga zaboravim.

Charlotte. Charlotte. Charlotte.

Bila je tako sitna i tako savršena. A tad je nestala.

Kad otkrijete da ste na nešto alergični, logično je da to izbjegavate. Anna je otkrila da je alergična na bol. U javnosti se držala kao da ima vremena samo za posao, a privatno se samo krila u kući, pokušavajući se zaštititi od napada boli koje su, kako se činilo, izazivali drugi ljudi. Naučila je kriti tjeskobu od drugih, ali ja znam da se oko te tjeskobe okreće cijeli njezin svijet.

Želudac mi se oglasi i shvatim da danas još nisam jeo. Inače imam nekoliko slatkih grickalica u automobilu. Da moja pokojna majka to zna, siguran sam da bi mi se ukazala kao duh, s četkicom za zube u ruci. Otvorim pretinac za rukavice, ali umjesto zaboravljenih čokoladica ili keksa, ugledam čipkaste crne gaćice. Prilično sam siguran da su Racheline — žene se ne skidaju često u mom automobilu — ali nemam pojma kako su ovamo dospjele.

Zavučem ruku u pretinac i izvučem kutijicu Tic Taca. Podsjete me na Annu — ona je uvijek nosila sa sobom bombone za osvježavanje daha — i iako me neće bogzna kako zasititi, bolje išta nego ništa. Protresem malu plastičnu kutiju, otvorim poklopac i iskrenem nekoliko bombončića na dlan. Ali bijele mrvice na mom dlanu nisu bomboni. Netremice gledam debele bijele odrezane nokte što mi leže u ruci, osjećajući se kao da će mi pozliti.

Niže niz ulicu netko s treskom zalupi vratima automobila. Ubacim rublje i kutiju Tic Taca u pretinac za rukavice i sekundu

kasnije ga zalupim, poput nervozne jeke. Ako ih ne vidim, možda nisu ni bili ondje.

Netko zna da sam sinoć bio s Rachel i sad me izaziva.

Nema drugog objašnjenja za ovo. Ali tko?

Zagledam se kroz prozor automobila i pratim svaki Annin korak. Trebalo joj je dugo da izađe iz automobila, iako je ovamo vozila jako brzo. Ne mogu se oduprijeti zaključku da se dugo zadržala unutra jer se boji što bi mogla naći iza zatvorenih vrata. Suosjećam s njom, jer ima pravo na taj strah.

Znam što je čeka u toj kući, jer često prelazim njen prag.

Čak sam dao izraditi vlastiti ključ.

Ali nijedna od njih dvije to ne zna.

Ona

Utorak, 10:10

Trebala sam znati da će biti ovako.

Iza vrata leži hrpa neotvorene pošte, zbog čega ih je teško otvoriti. Zatvorim ih za sobom čim se uspijem provući kroz uzak otvor, ali odmah shvatim da je u kući jednako hladno kao na ulici. Oči mi se pokušavaju naviknuti na polutamu – ništa ne vidim – ali prvo i najsnažnije što primijetim je vonj. Smrdi kao da je u kući nešto crknulo.

– Ima li koga? – viknem, ali ne dobijem odgovor.

Čujem poznat žamor televizije iz stražnjeg dijela kuće, ali ne znam bi li me trebao razveseliti ili rastužiti. Platnene rolete su spuštene do kraja, obrubljene tek tankom prugom zimskog sunca što sija iza njihovih istanjenih pamučnih rubova. Sjećam se da ih je sve sama sašila, prije više od dvadeset godina. Pritisnem prekidač za svjetlo, ali ništa se ne dogodi, a kad zaškiljim u tami, vidim da u grlu nema žarulje.

– Ima li koga? – doviknem ponovno.

Kako mi se ni drugi put nitko ne odazove, povučem traku roleta i malo ih podignem. Nađem se u oblaku prašine; milijun

sićušnih čestica zapleše na traci svjetla koja prodre u sobu. Okrenem se i vidim da je nekadašnja udobna dnevna soba sad prazna. Oko mene su samo kartonske kutije. Gomila kutija. Neke su naslagane u visoke hrpe i opasno nakrivljene, kao da bi se svakoga trena mogle prevrnuti. Na svakoj je naznačeno što je unutra, ispisano debelim crnim flomasterom, a pogled mi privuče kutija u najdaljem kutu na kojoj piše ANNINE STVARI.

Ovdje se nikad ne osjećam ugodno, ali ovo je ipak previše.

Nema smisla — moja bi majka radije umrla u ovoj kući nego je napustila; zbog toga smo se često svađale prije nego što smo potpuno prestale razgovarati. Ruke mi zadrhte, baš kao i dok sam živjela ovdje. Nije ona bila kriva za *ono*, doduše; nije čak ni znala. Ja sam tad bila drugačija verzija sebe, osoba koja se mnogima nije sviđala i koju bi još manje ljudi prepoznalo. Nije svima kod kuće najljepše. Ljudima poput mene, dom je mjesto boli koja nas je oblikovala u ono što smo danas.

Moja je majka uvijek voljela kutije, iako neke od njih nisu bile stvarne. Kao malu, naučila me kako da oblikujem kutije u mislima i u njih pospremim najružnija sjećanja. Naučila sam kako ih napuniti stvarima koje sam najviše željela zaboraviti, zaključati ih i sakriti u najmračnijem kutku uma, gdje ih nitko, uključujući mene samu, nikad neće potražiti. Svaki put kad dođem ovamo, ponavljam si jedno te isto:

Vrijediš više od najgorega što si ikad učinila.

Osjetim poznati bol u tjemenu, otkucavanje u ritmu otkucanja mog srca. Ta agonija uvijek tako brzo nabuja da je potisnuti može samo alkohol, i želja za pićem u trenu nadjača sve. Zavučem ruku u torbu i napipam napola potrošeno pakiranje tableta protiv bolova. Ubacim dvije u usta, pa pročeprkam još malo u potrazi za bočicom da ih zalijem.

Minijaturne bočice alkohola više nisu rijetkost i više ih ne moram krasti po avionima i hotelima. Najdraže su mi votka Smirnoff, gin Bombay Sapphire, Bacardi i, kad se želim posebno

počastiti, Baileys Irish Cream. Ali kvalitetni škotski viski draži mi je od svega toga, a u ovakvim minijaturnim bočicama sad se mogu kupiti proizvodi mnogih distilerija — neki od njih na internetu, uz dostavu idućega dana.

Sve su te bočice dovoljno sitne da se mogu sakriti u svaki džep ili torbicu. Otvorim prvu bočicu koja mi je pala pod ruku i iskapim je kao da je lijek. Ovoga sam puta izvukla votku. Ne zamaram se traženjem bombona za osvježavanje daha. Roditelji poznaju svoju djecu; čak i oni loši.

— Mama! — izgovorim tu riječ jednakim glasom kao dok sam bila mala.

Odgovora i dalje nema.

»Dovoljno velika za nas dvije« — tako je opisivala ovu kućicu dok sam ja živjela ovdje. Kao da je zaboravila da nas je u kući nekoć živjelo troje. Još uvijek čujem te riječi u mislima, kao i sve druge laži kojima me pokušala spriječiti da odem.

Kuća je građena u viktorijanskom dobu, ima dvije sobe u prizemlju i dvije na katu i jednu dogradnju iz dvadesetog stoljeća, kao nalijepljenu. Naša je kuća uvijek izgledala kao ugodan dom, čak i nakon što je to prestala biti. Sad više ni ne izgleda tako. Proguram se pokraj naslaganih kutija do vrata koja vode u stražnji dio kuće. Kad ih otvorim, zacvile kao da se bune, a smrad se pojača. Sleti mi ravno u grlo i umalo povratim nagađajući od čega dopire.

Prođem pokraj stubišta i krenem blagovaonicom koja još uvijek liči na sebe — usprkos kutijama na stolu — pazeći da se u mraku na nešto ne spotaknem. Na komodi u kutu ugledam mamin stari gramofon, prekriven debelim slojem prašine. Iako sam je pokušala preobratiti na kazete i CD-e, nije se željela odreći ploča. Ponekad bih je zatekla kako pleše po sobi raširenih ruku, kao usred valcera s nevidljivim muškarcem.

Stignem do kuhinje i upalim svjetlo, a ruka mi odmah poleti preko usta. Prljavi tanjuri prekriveni nepojedenom hranom

i napola ispijene šalice čaja prekrivaju sve površine. Vidim nekoliko lijelih muha što zuje oko nečega što izgleda kao ostatak lazanja iz mikrovalne. Moja majka nije tip osobe koja kupuje gotovu hranu. Jedva je pristajala na hranu uzgojenu igdje osim u našem vrtu. Radije bi skapala od gladi nego jela gotovu hranu.

Smrad je sad već prejak. Kad konačno otrgnem pogled od nereda i prljavštine u kuhinji, primijetim svjetlo televizora iz staklenika u dnu kuće. Ondje je majka uvijek najviše voljela sjediti, jer se iz njega najbolje vidi njezin obožavani vrt.

Tad ugledam i nju; sjedi pred televizorom u svojem najdražem naslonjaču, a do nogu joj leži vrećica s pletivom. Moja majka voli sve napraviti sama: hranu, odjeću. Mene. Prije nekoliko godina, pomogla mi je isplesti šal u stilu Harryja Pottera za Jacka. Danas mi je pogled na taj šal bio neobičan, nestvaran.

Priđem bliže i vidim da izgleda sitnije nego što pamtim, kao da ju je život smanjio. Njezina sijeda kosa se prorijedila, a na mjestu rumenih obraza sad ima dvije jame. Odjeća na njoj izgleda prljavo i preveliko, a dugmad na vesti je krivo zakopčana, pa jedna strana bijele vune sa sitnim okruglastim ukrasima izgleda dulje od druge. Vesta je ukrašena izbljedjelim ispletenim pčelicama i sjetim se da sam joj je kupila ja — za rođendan, u posljednji tren. Iznenaduje me da je još ima. Pogledam televizor i vidim da gleda vijesti BBC-ja, kao da se nada da će me primijetiti u redakciji iza voditeljice. Znala sam da to radi, ali sad kad je *vidim* da to radi, nekako je gore.

Ali ne gleda televizor.

Oči su joj zaklopljene, usta blago otvorena.

Zakoračim bliže i sjećanja koja sam zaključala se uzburkaju. Zatresem glavom kao da ću ih time utišati prije nego što postanu preglasna. Ne smrdi samo neuredna, prljava kuhinja, nego i ona. Vonja po znoju, mokraći i još nečemu što ne znam identificirati. Ili radije ne bih ni pokušala.

— Mama? — šapnem.

Ona mi ne odgovori.

Sjećanja su promjenjiva. Neka se iskrive, neka izobliče, neka s vremenom smanje i iščeznu. Ali ona najgora ostaju s nama, nepromijenjena.

Godinama sam se u mislima pripremala za majčinu smrt. Ne zato jer želim da umre: ta bi mi se slika tek tako stvorila u mislima. Ne znam bave li se i druge kćeri takvim mislima — nije to nešto čime se ljudi bave — ali sad kad se to možda ostvarilo, znam da nisam spremna.

Pružim ruku, ali ne usudim se dodirnuti njezinu. Kad je konačno dodirnem, prsti su joj ledeni. Sagnem se sasvim blizu, dok nam se lica gotovo ne dodirnu, da provjerim diše li. Usprkos tableti, glavobolja je sad toliko snažna da na tren zaklopim oči. Imam osjećaj da padam unatrag kroz vrijeme.

Čujem vrisak i tek nakon nekoliko sekunda shvatim da je moj.

On

Utorak, 10:10

Moja davna sjećanja vezana za ovo mjesto probijaju se u sadašnjost.

Gledam Annu kako stoji pred kućom u kojoj je odrasla i vidim djevojku. Mogao bih izaći iz automobila i zaustaviti je, ali ostajem sjediti. Ponekad morate pustiti stvari da se odvijaju svojim tijekom, koliko god to neugodno bilo. Već znam što će zateći unutra i grozno mi je pri toj pomisli. Isto tako znam i da ima vlastiti ključ, ali vidim da se saginje po rezervni ključ pod posudom za cvijeće i nestaje za vratima s kojih se guli boja.

Njihova je kućica nekoć bila prelijepa, ali poput žene koja u njoj živi, s godinama je oronula. Annina majka je bila žena koja je znala kako od kuće napraviti dom, a njihova je kuća bila najljepša u cijeloj ulici. Savršena. Barem izvana. Ljudi su znali stati pred nju i fotografirati je koliko je lijepa bila, poput kućice za lutke s ljupkim malim vrtom, prozorima ukrašenim cvijećem i bijelom drvenom ogradicom. Sad više nitko ne zastajkuje zbog fotografije.

Ali nekoć je Annina majka bila tako vješta u čišćenju, pospremanju i ukrašavanju kuće da je time zarađivala. Čistila je

pola mjesta dulje od dvadeset godina — uključujući i kuću u kojoj sad živim — ali radila je i više od toga. Kupila bi mirisne svijeće i cvijeće i ukrasila njima domove klijenata. Katkad bi ispekla čokoladne kekse i ostavila ih na kuhinjskom stolu. Jedno je vrijeme čak i čuvala moju sestru. Ponekad bi njezin posjet odao tek savršeno pospremljen krevet ili uredno poredani jastuci, ali svi smo znali da je gospođa Andrews bila kod nas. Nikad joj nije ponestalo preporuka.

Čekam u automobilu. Kako se ništa ne događa, pričekam još malo, ali tad se u meni pobuni poznata mješavina dosade i iščekivanja i izađem protegnuti noge. Prošećem ulicom, držeći kuću na oku, a zatim stanem pokraj Annina Minija. Na njemu nema ničeg neobičnog — osim drečave crvene boje. Nema ogrebotina, udubljenja, sitnih oštećenja. Mi policajci — kao i svi drugi — ponekad ne znamo što tražimo dok to ne ugledamo.

A ja sam nešto ugledao.

Na podu pred suvozačkim sjedalom vidim karticu za plaćanje parkirališta sa znakom zaklade National Trust. Odbačeni, malo izgužvani četvrtasti komadić papira s otisnutim slovima isprva mi ne djeluje previše važno. Znam da se jutros parkirala pred šumom — bio sam ondje, vidio sam je. Ali iznenađuje me što je, s obzirom na okolnosti, netko od novinara platio parkiranje. Siguran sam da National Trust daleko više brine tijelo pronađeno na njihovom posjedu od nekoliko automobila bez istaknute kartice za parkiranje.

Promatram je još neko vrijeme, ni sam ne znajući zašto, dok moje oči strpljivo čekaju da im se mozak pridruži i shvati ono što su one već vidjele. Zatim pogledam na sat, pa opet pogledam parkirnu karticu. Datum. Kartica nije od jutros. Priljubim lice uz prozor automobila i gledam dok nisam potpuno siguran da sam točno vidio. Taj kvadratić bijelog papira s crnim slovima govori da je Anna *jučer* platila parkiranje u blizini mjesta u parku u kojem je nađeno tijelo.

Njegova priča, njezina priča

Ogledam se po ulici kao da želim svoje otkriće s nekime podijeliti, zamoliti nekoga da mi potvrdi da me oči ne varaju.

Ali tad čujem ženski vrisak.

Ona

Utorak, 10:15

Prestanem vrištati kad moja majka otvori oči. Isprva izgleda jednako užasnuto koliko se ja osjećam, ali tad joj se, nakon što me prepozna, koža oko usta razvuče u osmijeh i lice joj se razvedri.

— Anna? Prepala si me!

Glas joj zvuči isto kao i uvijek, kao da je još uvijek sredovječna mama koju pamtim, a ne starica koja sjedi preda mnom. To me dezorijentira, taj raskorak između onoga što vidim i onoga što čujem. Mojoj majci je tek sedamdeset, ali život neke ljude postara brže nego druge, a ona je na tom putu već dugo, što zbog pića, što zbog dugačkih razdoblja depresije koje nisam ni prepoznala, ni razumjela. Djeca namjerno previde nešto o roditeljima. Ponekad je najbolje proći pokraj ogleдалa ne gledajući vlastiti odraz.

I dalje se smije, ali ja ne. Opet se osjećam kao dijete i ne nalazim prave riječi za ovaj trenutak. Šokirana sam stanjem u kojem sam zatekla i nju i kuću, i obuzeo me snažan poriv da se okrenem, izađem i zauvijek odem odavde. Nije mi prvi put.

— Mislila si da sam mrtva?

Nasmiješi se, pridigne i ustane iz stolca. Izgleda kao da joj to predstavlja priličan napor.

Dopustim joj da me zagrlji. Malo sam zahrđala u pitanjima nježnosti — ne sjećam se kad me posljednji put netko zagrlio — ali nastojim se ne rasplakati i naposljetku se sjetim da trebam uzvratiti zagrljaj. Nijedna od nas se dugo ne odmakne. Usprkos sveopćem neredu, po cijeloj kući još ima raštrkanih fotografija mene iz djetinjstva. Osjećam kako nas gledaju odozgo, sa zidova i prašnjavih polica, i znam da sve te ranije verzije mene ne gledaju blagonaklono na mene danas. Svaka fotografija koju je majka uokvirila prikazuje me s petnaest ili manje. Kao da sam u majčinoj glavi nakon toga prestala starjeti.

— Daj da te pogledam — kaže, iako sumnjam da njezine suzne oči vide bistro kao nekoć. Obavimo neizgovoren razgovor o mjesecima koji su prošli otkako smo se vidjele. Svaka obitelj ima svoju verziju normalnosti, a naša je normalnost duga razdoblja neviđanja bez ikakvog objašnjenja. Obje znamo razlog.

— Mama, kuća... ovaj nered... sve te kutije. Što se događa?

— Selim se. Vrijeme je. Jesi li za čaj?

Progura se pokraj mene, izađe iz staklenika i ode u kuhinju, gdje ispod svih tih prljavih šalica i tanjura nekako iskopa čajnik. Otvori slavinu da ga napuni, a stare cijevi zakašlju u znak negodovanja. Zvuče kao da im to predstavlja napor, kao da su umorne ili nešto s njima nije u redu u jednakoj mjeri kao i s njom. Spusti čajnik na plinsku ploču, jer još uvijek misli da je plin jeftiniji od struje.

— Pazi na sitno, pa nećeš morati paziti na krupno — kaže smiješeći se, kao da mi čita misli.

Odmah pomislim da sam ja poput zahrđalog sitniša koji se odnekuda stvorio i zapitam se misli li ona isto. Tišina se oteže i dok čekamo da voda u čajniku provrije, atmosfera je neugodna.

Moja majka nije uvijek bila spremačica, ali sve na njoj i u njezinom domu uvijek je bilo čisto i uredno, ulašteno i izglačano, savršeno. Kao da je alergična na prljavštinu. Mislim da sam možda naslijedila njezin opsesivno-kompulzivni poremećaj, barem kad je riječ o higijeni. Doduše, sudeći prema izgledu kuće, njezin je poremećaj prošao.

Moji su roditelji kupili ovu kuću jer je bila u blizini dobre škole. Nakon što ipak nisam dobila mjesto u kvalitetnoj javnoj školi, odlučili su platiti privatnu iako si to zapravo nismo mogli priuštiti. Nakon toga je moj tata bio na poslovnom putu još češće nego prije, ali oboje su mi željeli dati priliku da krenem u život bolje nego oni sami. Za mene je ta škola bila prva od mnogih sredina u koje se nisam uklopila.

Kad mi je bilo petnaest godina, moj je otac netragom nestao. Iako sam bila dovoljno odrasla da se sama vraćam iz škole, mama je rekla da će toga dana doći pred mene. Kad se nije pojavila, razljutila sam se. Mislila sam da je zaboravila na mene. Drugi roditelji nisu zaboravljali svoju djecu. Drugi roditelji bi došli na vrijeme, u otmjenim skupim automobilima, u otmjenoj skupoj odjeći, spremni vratiti dijete u svoju otmjenu skupu kuću i sjesti za otmjenu skupu večeru. Imala sam jako malo zajedničkoga s ostalom djecom u školi.

Toga sam dana hodala doma po kiši, noseći ruksak, torbu za tjelesni i mapu za likovni. Sve je to bilo toliko teško da sam neprestano premještala teret iz ruke u ruku. Moj kaput nije imao kapuljaču, pa sam već na pola puta bila pokisla do kože. Sjećam se kiše kako mi curi niz leđa, suza kako cure niz lice. Ne zbog tereta ili zbog kiše, nego zbog nečega što mi je Sarah Healey rekla ranije toga dana, pred cijelim razredom: da imam židovski nos. Nisam znala ni što to znači, ni znači li nešto ružno, ali svi su mi se smijali. Namjeravala sam pitati majku što to znači čim stignem doma.

Kao tinejdžerica sam samo željela biti poput svih drugih.

Tek sad shvaćam kako bi mi život bio dosadan da sam bila poput njih.

Stigla sam do vrha uzvisine promočena do kože i zadihana, pa sam morala spustiti sav svoj teret i malo se odmoriti. Zagledala sam se u ružne crvene crte na promrzlim prstima — privremene ožiljke od svih onih torbi — i protrljala dlanove, da izgladim crte i istovremeno zagrijem ruke. Tad sam skrenula u našu ulicu, najvišu u Blackdownu. U to se vrijeme s vrha ulice još vidjelo kilometrima uokolo, prije nego što su na padinama počeli graditi sve one skupe kuće. Pogled je pucao na mjestašce u dolini, šumu oko njega, raznobojna četvrtasta obrađena polja u daljini koja su se protezala sve do plave izmaglice valova, do mora koje se vidjelo za vedrih dana. S tog sam mjesta visoka gledala sve one koji su inače visoka gledali na nas.

Naša je kuća možda bila najmanja, ali bila je i najljepša, onako sama samcata u dnu slijepe ulice. Ljeti bi se pred njom iskrcavali autobusi puni turista koji su se dolazili diviti autentičnom engleskom mjestašcu, nešto po čemu je Blackdown i danas poznat. Uspeli bi se na vrh brda da bolje vide mjesto, ali ponekad bi fotografirali i našu kuću, i to dok smo bile u blizini. Mojjoj majci to nije smetalo. Provodila je sate u vrtu pred kućom, sadeći i obrezujući cvijeće, a svakog proljeća je iznova ličila ulazna vrata. Iako je kuća bila starija od stotinu godina, održavala ju je kao da je nova.

Nije mi se dalo tražiti ključ, jer rezervni je ionako uvijek bio pod lijepom posudom za cvijeće na trijemu. I prije nego što sam gurnula ključ u bravu, čula sam televizor i pomislila da je majka zaspala u naslonjaču pred njime. Ušla sam i namjerno zalupila vrata za sobom.

— Mama!

Povikala sam njezino ime poput optužbe, pa bacila mokri kaput i torbe na pod, da se cijede po tepihu. Bavila sam se mišlju da uđem u cipelama — to bi je stvarno uzrujalo — ali ipak sam

poslušno razvezala vezice i ostavila cipele kod vrata. I čarape su mi bile mokre, pa sam i njih skinula.

— Mama!

Opet sam povikala, već ljuta što se ne javlja, što ni ne primjećuje da sam se vratila. Projurila sam kroz dnevnu sobu i primijetila da je okitila božićnu jelku. Žaruljice su treperile poput zvijezda, ali nisu me dugo zanimale. Pod jelkom nije bilo poklona, samo moja majka oblivena krvlju, lica zarinutoga u tepih.

Na tepihu iza nje trag blata bio je jasno vidljiv, kao da se dovukla onamo iz vrta. Pokušala sam opet prošaptati *mama*, ali glas mi je zapeo u grlu. Kad je mozak konačno shvatio što gledam, klonula sam na pod, pokraj majčina slomljenog tijela i pokušala je okrenuti. Kosa joj je bila zamrljana krvlju, zalijepljena na jednu stranu njezinog izudaranog, natečenog lica. Oči su joj bile zatvorene, odjeća razderana, a ruke i noge prekrivene porezotinama i ogrebotinama.

— Mama? — šapnula sam. Bojala sam je se opet dodirnuti.

— Anna?

Okrenula je glavu i malo otvorila desno oko. Lijevo je bilo toliko natečeno da ga nije mogla otvoriti. Nisam znala što da radim. Jeziv zvuk njezinog promukloga glasa me zapekao i obuzela me užasna želja da pobjegnem. Tad je pogledala preko mog ramena, prema starinskom telefonu boje vrhnja na stoliću za kavu. Skočila sam na noge i pritrčala telefonu.

— Nazvat ću policiju—

— Ne — rekla je.

Izraz njezina lica odavao je koliko je svaka riječ — čak i ta jedna jedina — boli.

— Zašto ne?

— Ne policiju.

— Onda ću nazvati hitnu — rekla sam i okrenula prvi broj.

— Ne.

Počela je puzati prema meni. Prizor je izgledao poput scene iz kakvog horor filma.

— Mama, molim te. Moram nekoga pozvati. Trebaš pomoć. Nazvat ću tatu. On će znati što da radimo, vratit će se doma i—

Ona je pružila drhtavu, okrvavljenju ruku prema meni. Primila je telefon i istrgnula kabel iz utičnice na zidu, pa opet klonula na pod.

Rasplakala sam se, razmišljajući bi li otrčala po nekog susjeda da mi pomogne.

— Neću susjede — zahroptala je kao da mi čita misli. Često je to radila. — Neću policiju, nikoga. Obećaj mi.

Zagledala se u mene jednim otvorenim okom dok nisam kimnula, a zatim je spustila glavu na pod.

— Bit ću dobro. Samo se moram odmoriti — rekla je toliko tihim glasom da sam je jedva čula.

Držala se kao da je već odlučila umjesto mene, ali ja još nisam bila sigurna da je njezina odluka ispravna.

— Zašto barem ne nazovemo tatu?

Ispustila je uzdah kao da je predugo zadržavala istinu u sebi.

— Jer mi je on ovo učinio.

On

Utorak, 10:15

Sušтина mog posla ponekad je donošenje odluka. S godinama sam naučio da je ispravnost tih odluka često manje važna od sposobnosti da ih pravovremeno donesem. Uostalom, pojmovi dobro i loše su jako subjektivni.

Ne bih smio biti ovdje; to sa sigurnošću znam. Nitko ne gleda blagonaklono na tipa koji se mota oko kuće bivše supruge — iako za to imam valjane razloge — ali ima ljudi koje ne možemo pustiti. Čak ni nakon smrti. Čak ni kad se pretvaramo da znamo. Nekako uvijek ostanu s nama, vrebaju u samotnim trenucima, progone nas u sjećanjima i podsjećaju na snove koji se više ne mogu ostvariti.

Nisam neki Casanova, više sam serijski monogaman... Ili sam barem bio do Rachel. Na prste jedne ruke mogu nabrojiti žene s kojima sam spavao. Ali bez obzira na sve njih, samo sam jednu volio. Napustio sam London jer je to bilo najbolje za Annu. Ljudi ne znaju što je ljubav dok je ne izgube. Većina nikad ni ne sazna, ali oni koji upoznaju ljubav za voljenu bi osobu učinili *sve*.

Kao što sam ja.

Učinio sam ono što je bilo najbolje za nju, ali možda će se pokazati da je to bila najgora greška u mom životu.

Bez obzira na to bih li trebao biti ovdje ili ne, *ovdje sam* i siguran sam da sam čuo vrisak. Ne bih se mogao smatrati ni muškarcem ni inspektorom da nešto ne poduzmem.

Mobitelom uslikam jučerašnju parkirnu kartu u Anninom automobilu, a zatim krenem prema kući njezine majke. Podignem potrgana dvorišna vrata i osvrnem se preko ramena da vidim je li me itko primijetio. Zaključim da nema nikoga i nastavim neravnom stazicom obraslom u korov. Ne krenem prema kućnim vratima, nego obiđem kuću uz bok i zađem u stražnje dvorište, jer mislim da su njih dvije otraga.

Kad začujem glasove iz kuće, stanem.

Ne razaznajem o čemu razgovaraju, ali ne želim da me primijete. Pričekam koju minutu, naslonjen na zid, razmišljajući bi li bilo najbolje da se okrenem i izađem. Najpametnije bi se bilo vratiti u automobil, odvesti u stanicu i baciti na posao. Ali opet čujem onakav zvuk, još jedan vrisak.

Dovoljno me prestraši da se prestanem nečkati i provirim kroz kuhinjski prozor. Ugledam Annu i njezinu majku, a u blizini i predmet odgovoran za onaj zvuk: na štednjaku pišti čajnik. Očito sam njega čuo. Zaboravio sam da moja bivša punica koristi starinski čajnik, kao što ima i niz drugih starinskih, čudnih navika. Moja bivša supruga s njom ima više zajedničkoga nego što želi priznati.

Iskustvo me naučilo da se žene dijele u dvije grupe: one koje provedu život pokušavajući se ne pretvoriti u vlastite majke i one kojima ništa ne bi bilo draže od toga. Često vidim da su obje grupe dobile obrnuto od onoga što su željele — jedne su se pretvorile u kopiju žena koje su željele izbjeći, a druge nisu ispunile vlastita očekivanja o tome tko bi trebale biti.

Krenem natrag prema automobilu, da me ne primijete.

Te dvije žene u toj kući nekoliko su me puta posramile. Anna je uvijek jasno i glasno govorila da ne želi da je pokušavam spasiti. Pištanje čajnika mi je vjerojatno zvučalo kao vrisak jer sam želio ispasti junak. Ako netko ne želi ni priznati da se izgubio, nitko mu ne može pomoći.

Ona

Utorak, 10:18

Mislim da je mama malo pošandrcala, ali ništa ne kažem. Čajnik zapišti i ona ga makne s ploče. Krajičkom oka vidim da se nešto miče pred kuhinjskim prozorom. Očito mi se učinilo, jer kad priđem prozoru i pogledam van, ne vidim ništa sumnjivo. Okrenem se od prozora i opet promotrim kuhinju. Dovoljno dobro poznajem mamu da znam da je njoj ovaj nered nepodnošljiv. Kad sam bila tinejdžerica, ponekad bi mi bilo neugodno jer moja majka čisti tuđe kuće. Sad se sramim što mi je bilo stalo do tuđeg mišljenja. Ona je sve to radila za mene.

U proteklih nekoliko mjeseci Jack mi je poslao nekoliko mejlova, da mi javi da se mamino stanje jako pogoršalo. Mislila sam da samo traži izgovor da mi se javi, nisam mu povjerovala. Sad dok gledam sve ovo, ljuta sam na sebe. Roditelji i djeca ponekad zamijene uloge, a ja ne igram dobro svoju novu ulogu. Nisam zaboravila tekst, nikad ga nisam ni naučila.

Dok sam još živjela ovdje, mama je neprestano čistila kuću, gotovo opsesivno — priznajem da sam naslijedila tu naviku — i nikad nisam vidjela ni kuću ni nju u ovakvome stanju.

Moja je majka uvijek jako držala do izgleda. Nikad nismo imali previše novca, ali uvijek se lijepo odijevala — često nam je u trgovinama rabljenom odjećom nalazila jako lijepe komade — i uvijek je imala urednu frizuru i našminkano lice. Ni ne pamtim je bez šminke i frizure. Doista je bila jako lijepa, ali sad izgleda i vonja kao da se nije prala danima.

— Kako si, mama?

— Ja? Ma dobro.

Otvara i zatvara ormarić za ormarićem i vidim da su gotovo svi prazni. Jack mi je napisao da mama zaboravlja jesti i da je izgubila na težini. Napisao je da mnogo toga zaboravlja.

— Sigurna sam da tu negdje imam keksa—

— Nema veze, mama. Nisam gladna.

— Dobro, onda ću nam samo napraviti čaj.

Promatram je dok otvara razne limenke — voli sama smiješati čaj — pa s police skida stari porculanski čajnik koji u meni pobudi sjećanja na tolike šalice čaja koje smo zajedno popile. Doista želim nešto popiti, ali ne čaj. Trebala sam je prije posjetiti, trebala bih se brinuti za nju kao što se ona brinula za mene. Ali imam ja svoje razloge zašto ne dolazim ovamo. Nagon za samoočuvanjem je samo jedan od njih. Opet me obuzme poriv da pobjegnem dok još mogu, ali mama me primi za ruku.

— Evo, izvoli.

Pogledam kristalnu čašu s viskijem, pa mamu. Ona se nasmeješi i mene preplavi neobično utješna spoznaja da me majka poznaje — da poznaje i moje najgore lice — ali me ipak voli.

Mama je počela piti nakon što je tata otišao, i koliko god me kroz godine uvjeravala u suprotno, znam da nikad nije prestala. Povremeni gubitak pamćenja uvijek sam opravdavala time što je pila da zaboravi određene događaje. Nikad nije imala previše prijatelja. Najbolji prijatelji uvijek su joj bili vino i viski, a oni su uvijek i bili uz nju kad ih je trebala. Nitko drugi nije

znao da toliko pije. Dobro je krila tu naviku, a ja sam naučila da je najbolji način da se tajna sačuva taj da je se nikad nikome ni ne oda. Kakva majka, takva kći.

Jack je nekoliko puta načio temu demencije, ali svaki put bih samo odmahнула rukom, uvjeren da bolje od njega poznajem vlastitu majku. Čak i kad mi je opisao simptome koji su se pogoršavali, mislila sam da će se mama nekako snaći.

Možda sam se prevarila.

Sjećam se kad je počela zaboravljati sitnice: katkad bi zaboravila kupiti mlijeko, katkad gdje je ostavila ključeve. Sjećam se i da je nekoliko puta došla očistiti pogrešnu kuću ili u pogrešno vrijeme, ali to se lako dalo objasniti. Svi smo ponekad zaboravni. Nekoliko puta je zaboravila i moj rođendan, ali ni to mi se nije činilo bogzna kako važno; samo obična zaboravnost. Uostalom, moj je rođendan dan koji bih i sama najradije zaboravila.

Jack mi je napisao da je prije nekoliko mjeseci zaboravila gdje živi.

Mislila sam da pretjeruje, ali sad više ne znam u što da vjerujem. Ako demencija odnosi sjećanja moje majke, možda povremeno neka i vrati. Usprkos tome kako izgleda, danas barem zvuči suvislo. Iskapim viski, pitajući se bi li bilo grozno da si natočim još jedan.

— Što je ono? — upitam, primijetivši niz bočica s lijekovima na prozorskoj dasci.

Izraz njezina lica je teško protumačiti; nepoznata mješavina straha i srama.

— Ništa zbog čega bi se trebala brinuti — kaže, otvori jednu praznu ladicu i sakrije u nju sve smeđe bočice.

Moja majka ne pije lijekove. Ne uzima čak ni paracetamol. Uvijek je smatrala da su farmaceutske kompanije najveće zlo na svijetu. To je bila jedna od njezinih dramatičnih teorija o svijetu oko nas, ali ujedno i teorija od koje nije odustajala.

— Mama, možeš mi reći. O čemu god da se radilo.

Dugo me samo promatra, kao da važe mogućnosti, ali ipak kao da zaključi da je istina preteška.

— Dobro sam, vjeruj mi.

Ogledam se po prljavoj kuhinji i odgovorim joj što nježnije mogu.

— Mislim da obje znamo da to nije istina.

— Oprosti na neredu, dušo. Već mi dugo nitko nije došao u goste. Da sam znala da dolaziš... Sve je u neredu jer se pakiram — u ovoj kući je cijeli jedan život — a od tableta sam jako umorna...

— Za što su te tablete?

Ona se zagleda u pod, treba joj neko vrijeme da mi odgovori.

— Ljudi govore da sam postala zaboravna.

Sunčeva zraka s kuhinjskog prozora obasja joj lice i na tren izgleda kao da uživa u dodiru topline. Obrazi joj se zarumene, a usnice razvuku u posramljen osmijeh.

— Koji ljudi? — pitam.

Sunce je očito prekrilo oblak, jer svjetlost napusti prostoriju, odnoseći sa sobom osmijeh s majčina lica. Ona zatrese glavom.

— Jack. Prije nekoliko sam tjedana zaboravila platiti namirnice u supermarketu. Bilo mi je jako neugodno. Ne znam ni zašto sam bila ondje — znaš koliko mrzim velike dućane — ali pokazali su mi snimku nadzorne kamere i vidjela sam samu sebe kako prolazim pokraj blagajne i izlazim na parkiralište s kolicima punim robe koja mi nije ni trebala; knjiga autora koje ne čitam, skupih odrezaka — a desetljećima ne jedem meso — i paketima pelena!

Okrenem pogled dok bira iduće riječi, kao da ju je sram što je sve to priznala.

— Što se dogodilo? — pitam. Ni ja nju ne mogu pogledati u oči.

— Joj, bili su jako ljubazni. Ali ipak su pozvali policiju. Imala sam Jackov broj telefona napisan s unutarnje strane narukvice. Nazvali su ga, on im je rekao da radi za policiju, pa su mu dopustili da dođe po mene.

Zagledam se u srebrnu SOS narukvicu oko njezina zglavka. Poklonila sam joj je ja, prošle godine, nakon što je doživjela bezazlenu prometnu nesreću, a bolnica nije znala kome da javi — ali iz nekog razloga sad u narukvici nosi zapisano njegovo ime i broj telefona.

— Znaš da ti Jack nije sin? Jack ti je bio zet, ali razvedeni smo i sada ti više nije ni to. Sjećaš li se?

— Sjećam. Možda sam malo zaboravna, ali nisam senilna! Još uvijek mislim da je šteta da ste se razveli, bili ste dobar par, a Jack je dobar prema meni. Nagovorio me da odem doktoru.

— I?

— Ništa ne brini, dušo. Sad već postoji mnogo lijekova koji mogu usporiti demenciju. Nažalost, usporavaju i mene. Jako sam umorna. Zato je kuća malo neuredna. Jack misli da je vrijeme da se preselim nekamo gdje će mi netko pomagati i mislim da je u pravu. Pretežno sam dobro, ali ponekad... Stvarno ne znam kako da ti to opišem. Kao da nestanem. Nedaleko odavde je starački dom, stvarno je jako lijep. I dalje ću imati sve svoje stvari, samo još i koju sitnicu da dozovem pomoć ako mi zatreba. Netko me mora držati na oku u dane kad se izgubim.

Neki dio mene zna da bih mu trebala biti zahvalna, ali u meni ipak buja bijes.

— Jack mi je to trebao reći. Zašto mi *ti* nisi rekla što se događa? Mogla sam pomoći.

— Jer je on bio blizu, dušo. To je sve. — Ne mora ni dodati da ja nisam. — Ali sad kad si mi ti tu, zašto ne odeš u svoju

sobu i vidiš želiš li nešto zadržati? I nadala sam se da ćeš navratiti prije nego što se počnem pakirati. Hajde, popni se gore, a ja ću dovršiti čaj. Zasladiću ti ga s malo meda, kako voliš.

— Mama, ne trebaš to činiti.

— Daj da barem to napravim za tebe, kad već ništa drugo ne mogu.

Oklijevajući se uputim na kat, u svoju staru sobu. Čak je i usko stubište zakrčeno otpadom; pretežno prašnjavim knjigama i starim cipelama. Mama nikad nije znala baciti predmete koje je voljela. Primijetim i nekoliko božićnih poklona koje sam joj dala kroz godine, stvari koje nikad nije ni upotrijebila i koje još neraspakirane leže u svojim kutijama, uključujući mobitel, električnu deku i električni čajnik. Na polukatu vlada isti nered: poligon s kartonskim preprekama koji moram prijeći da se probijem do sobe na začelju kuće. Sobe koja je uvijek bila samo moja.

Ne znam što me čeka, pa kvaku pritišćem s određenom dozom zebnje, ali kad se vrata otvore, vidim da moja soba izgleda isto kao onoga dana kad sam se iselila. Otišla sam sa šesnaest godina, a u ovoj sobi vrijeme je tad stalo. Prijeđem pogledom preko namještaja od tamnog drva, ručno šivanih zavjesa s cvjetnim uzorkom i ukrasnih jastučića presvučenih identičnom tkaninom, police s knjigama, radnog stola u kutu za kojim sam pisala zadaću. Pod jednom nogom kreveta još uvijek stoji smotani komadić kartona, da se ne klima.

Za razliku od ostatka kuće, koji je prekriven debelim slojem prašine, u ovoj je sobi sve savršeno čisto. Posteljina miriše kao da je nedavno oprana — iako jako dugo nisam došla u posjet — a namještaj nije samo čist, nego i nedavno ulašten. U zraku se još osjeća dašak sredstva za laštenje. Na kozmetičkom stoliću vidim poznatu bočicu parfema koji sam koristila kao tinejdžerica — Cotyjev *L'Aimant* — i poprskam se njime po zapešću. Miris me vrati u prošlost i umalo ispustim bočicu, pa odmah obrišem i zapešće i sjećanje koje ne želim dozivati.

Opet primijetim neko kretanje vani, pa virnem kroz prozor koji gleda na mamin obožavani vrt. Otkad pamtim, vrt je bio podijeljen na četiri dijela: tratinu za čitanje (kako ju je mama zvala, iako ta tratina nije bila veća od gredice), voćnjak (u kojem je raslo tek jedno stablo jabuke), povrtnjak (koji sad izgleda jako neuredno) i vrtanu kućicu. Vrt pred kućom uvijek je bio lijep, ali ovaj iza kuće samo je praktičan.

Moja majka jako ozbiljno shvaća organski uzgoj, a nakon odlaska mog oca, sama je uzgajala gotovo svu našu hranu. Poznaje i šumske plodove, pa je često odlazila u potragu za njima i vraćala se s gljivama, bobicama, sjemenjem i koprivom. Imale smo i domaći med.

Gledam je kako polako hoda do najdaljeg kutka vrta i podiže poklopac stare košnice. Ne nosi masku i rukavice — nikad i nije — nego samo zavuču ruku unutra. Kao malu me to plašilo, ali podučila me da pčelama treba vjerovati, jer tada i one vjeruju nama. Ne znam je li to istina, ali nju nijednom nisu ubole. Podigne pogled prema meni, primijeti me i mahne. Djeluje mi dobro. Možda joj ni ne trebaju te tablete koje joj je prepisao liječnik, a moj bivši suprug tako navaljuje da ih uzima. Možda je problem baš u tabletama.

Vrati se u kuću, a ja se vratim stvarima u sobi. Pogled na sobu u meni budi i neželjena sjećanja. Pogled mi padne na drvenu kutiju za nakit koju mi je poklonio otac, posljednje što mi je dao. Na poklopcu je ugravirano moje ime, a kutija je suvenir s jednog od njegovih brojnih poslovnih putovanja.

Opipam četiri simetrično urezana slova imena koje mi je također dao otac i pritisnem ih toliko snažno da mi se urežu u prste. A tad, kad više ne mogu izdržati morbidnu znatiželju koja me mori, otvorim kutiju. U njoj leži jedna jedina narukvica, pletena od bijelog i crvenog konca, te fotografija na kojoj je pet tinejdžerica. Jedna od njih nekoć sam bila ja. Spremim fotografiju u džep, privežem narukvicu na zglavak i izađem, ostavivši sve drugo kako je bilo.

Jedna me pomisao bolno zapeče, toliko bolno da bih je najradije povukla: možda je mama održavala moju sobu misleći da ću se vratiti kući. Još me čeka. Srce me zaboli pri pomisli koliko joj boli nanosi udaljenost među nama.

Pogled mi privuče stari viktorijanski kamin. Dok sam ovdje živjela, kuća je bila jako hladna — mama nije željela uključiti centralno grijanje dok temperatura vani ne bi pala ispod ničice, pa nas je često grijala samo vatra u kaminu. Sjećam se kad sam posljednji put pripalila vatru u svojoj sobi — ali ne da se zagrijem. Da spalim pismo koje nitko nikad nije trebao pročitati.

Poskočim kad se naglo otvore vrata sobe, ali kroz njih samo uđe moja majka, s toplim osmijehom, noseći dvije šalice čaja zaslađenog medom. Kad me ugleda, izraz lica joj se promijeni, a šalice joj ispadnu iz ruku; na podu se stvori mutno jezerce vrele tekućine puno komadića porculana. Netremice promatra kamin, zatim pogleda moju narukvicu i odmakne se, ustukne kao da se nečega boji. Jedva čujem što šapće.

— Što to radiš? — pita.

— Ništa, mama. Samo razgledavam sobu, kao što si rekla da—

— Nisam ti ja mama! Tko si ti?

Zakoračim prema njoj, ali ona opet ustukne.

— Mama, ja sam. Anna. Maloprije smo razgovarale u kuhinji, sjećaš se?

Njezin strah pretvori se u bijes.

— Ne govori gluposti! Anni je petnaest godina! Kako se usuđuješ ući u moju kuću i pretvarati da si ona! Tko si ti?

Jack je pisao o ovakvom ponašanju, ali nisam mu povjerovala. Lice joj je zgrčeno od straha i mržnje. Više ne prepoznajem vlastitu majku.

— Mama, ja sam, Anna. Sve je u redu.

Primim je za ruku, ali ona je izvuče i podigne iznad glave, kao da će me udariti.

Njegova priča, njezina priča

— Ne diraj me! Odmah se gubi iz moje kuće ili zovem policiju! Da znaš da zovem policiju!

Rasplačem se. Ne mogu spriječiti suze. Ova verzija žene koju sam poznavala uništava sjećanja na nju.

— Mama, molim te.

— Gubi se iz moje kuće!

Samo urla iste riječi, ponovno i ponovno.

— Gubi se iz moje kuće!

On

Utorak, 10:35

Sjednem u automobil i čekam, iako ne znam što. Već znam da ne čekam ništa dobro. Kuću svoje bivše punice pamtim i po dobrom i po lošem, ali kad god svratim ovamo, osjećam se loše. Anna nikad nije voljela dolaziti ovamo. Pitao sam se ima li to neke veze s njezinim ocem. Gubitak roditelja ostavi prazninu u životu, ali veću prazninu ostavi gubitak djeteta. Ova je kuća bila posljednje mjesto gdje smo vidjeli našu djevojčicu živu. Tada to nismo znali; doveli smo je da provede večer s bakom, trebala je biti na sigurnome.

Mislim da svi mi prije ili kasnije zađemo u godine — svatko u svoje vrijeme — kad konačno shvatimo da sve ono što smo smatrali važnim to i nije bilo. To nas često snađe kad ostanemo bez one jedne stvari koja je doista bila važna, ali tad je prekasno. Naša djevojčica je bila stara tek tri mjeseca i tri dana kad je umrla. Ponekad mislim da je bila previše nježna i previše savršena za ovako nesavršen svijet.

Telefon mi zavibrira. Kad pročitam poruku, preplavi me mučnina pomiješana s uzbuđenjem, što se sramim i priznati. Tad neka šaka udari po prilično prljavom prozoru mog automobila

i ja jedva prigušim vrisak, iako sam prilično siguran da bi bio pravi muški. Da sam barem uzeo još jednu cigaretu za kasnije od Prije. To kasnije je *sad*. Ovaj je dan sve gori.

Spustim prozor — ručno, jer moj je automobil toliko star da se prozori spuštaju ručno — i sad jasnije vidim svoju ljutitu bivšu suprugu.

— Ti to mene uhodiš? — pita.

Lice joj je crveno i vidim da je plakala. Nosi kaput prebačen preko ruke iako je vani ledeno, kao da je izašla toliko žurno da ga nije stigla ni navući.

— Da kažem da te ne uhodim, bi li mi vjerovala?

— Kako se usuđuješ petljati u zdravlje i stanovanje moje majke?

— Samo polako. Ne znam što ti je rekla ni u kakvom je trenutno stanju, ali proteklih šest mjeseci joj zdravlje rapidno propada. Da je ikad posjećuješ, znala bi.

— To je moja majka i tebe se ne tiče.

— Opet si u krivu. Ja sam njezin opunomoćenik.

— Molim?

Anna se malo odmakne od automobila.

— Prije nekog je vremena došlo do incidenta. Pokušao sam ti javiti, ali ne javljaš mi se na telefon. Zamolila me za pomoć. Ideja je bila *njezina*.

Anna pocrveni kao da sam joj opalio verbalni šamar.

— Što stvarno želiš? Pokušavaš prodati kuću mami iza leđa? U tome je stvar? Prevariti je i uzeti joj novce jer si shvatio da se malo teže živi s jednom plaćom?

Taj nizak udarac zadan u samoobrani ipak me zapeče.

— Znaš da nije tako — kažem.

— Nije, ha?

— Bez obzira na to što više nismo zajedno, tvoja mi je majka još uvijek draga. Bila je dobra prema nama. Nije ona kriva za ono što se dogodilo Charlotte.

— Nije. Ti si.

Sad se ja osjećam kao da me udarila šakom u grudi.

Anna me gleda kao da je požalila te riječi koliko i ja žalim što sam ih čuo. Ali to ne znači da nisu istinite. Udahnem i nastavim.

— Gle, tvojoj mami nije dobro i netko se mora brinuti za nju.

— A taj netko si ti, zar ne?

— Kad već nema nikoga drugoga, da. Viđali su je da tumara mjestom usred noći, izgubljena, u spavaćici, za Boga miloga.

— Molim? Ne vjerujem ti.

— Dobro, onda izmišljam. Isto kao što izmišljam da si jučer bila u Blackdownu?

Nisam je mislio tek tako optužiti, ali kako se čini, izraz njezina lica govori mi više nego što će mi reći njezin odgovor.

— Jesi li ti to konačno izgubio i ono malo razuma koliko si imao? Nisam bila ovdje jučer — kaže.

— Zašto onda u autu imaš parkirnu karticu s jučerašnjim datumom?

Oklijeva samo sekundu, ali ta je sekunda dovoljno dugačka da vidim što se događa, a toga je i ona svjesna.

— Ne znam o čemu govoriš. Očekujem da se odsad držiš dalje od mene, od mog auta i od moje majke. Je li ti jasno? Brini se za svoju obitelj i svoj posao, pogotovo nakon ovoga danas.

Na Anninom licu ugledam našu kćer. Ljudi govore da djeca nalikuju na roditelje, ali ponekad mi se čini da je obrnuto. U trenu se sjetim svega i shvatim da je ne mogu povrijediti više nego što već jesam.

— Dobar savjet — kažem.

— Ovo je sigurno uhođenje i prema zakonu. Ne smiješ biti ovdje.

— Ne smijem, ne.

— Ti se to slažeš sa mnom? — pita.

— Da. Čini se.

Promatram to lice koje već tako dugo volim i razveseli me nepoznat izraz na njemu: iznenađenje. Annu je teško iznenaditi. Iako se to kosi sa svime što znam o postupku istrage, želim vidjeti njezinu reakciju na moje iduće riječi.

— Ubijena žena je Rachel Hopkins.

Kad izgovorim to ime naglas, osjećam se kao da je s mene spao teret.

Annino lice se uopće ne promijeni, kao da me nije čula.

— Sjećaš se Rachel? — pitam.

— Naravno. Zašto mi ovo govoriš?

Slegnem ramenima. — Mislio sam da bi trebala znati.

Čekam neku reakciju, neki osjećaj, ali ne znam kako da protumačim kad ga ne dočekam.

Anna i Rachel bile su prijateljice, ali to je bilo jako davno. Možda je normalno da joj Rachelina smrt ništa ne znači, možda sam to trebao očekivati. Ljudi naših godina više se ne čuju sa školskim prijateljima. Mi smo išli u školu prije društvenih medija i e-maila, nismo imali internet ili mobitele. Takav je život danas teško i zamisliti — bilo je toliko mirnije. Oboje smo izdanci generacije koja je znala kako nešto ostaviti za sobom, u prošlosti, a ne održavati prijateljstvo kojem je odavno istekao rok trajanja.

Gotovo odmah požalim što sam joj to rekao.

Nisam ništa postigao, a prekršio sam pravila istrage. Još nije obaviještena ni Rachelina obitelj. Uostalom, nije da sam iz

Anne trebao izvući priznanje da je mrzila Rachel Hopkins. To sam već znao.

Telefon mi opet vibrira, prekidajući tišinu koja se spustila između nas.

— Morat ćemo se dogovoriti za nastavak ovog druženja. Moram ići — kažem, već dižući prozor.

— Zašto? Brine te da će cijelo mjesto saznati da uhodiš bivšu suprugu?

Razmišljam bih li trebao otići, a da joj ovo ne kažem, ali ionako će uskoro saznati.

— Pronašli su nešto što bi moglo pomoći u identifikaciji ubojice — kažem paleći motor i odvezem se ni ne gledajući u retrovizor.

Ona

Utorak, 11:00

Gledam kako Jackov automobil odlazi i pitam se kakav mi je bio izraz lica kad je rekao da je ubijena žena Rachel Hopkins. Nadam se da nisam nikako reagirala, ali ne znam, a Jack me poznaje mnogo bolje od svih drugih. Uvijek me pročitava kad nešto pokušam sakriti.

Primijetila sam njegovu prastaru krtiju parkirano u ulici čim sam izašla iz mamine kuće. Ta polovna zahrđala kanta vjerojatno je jedino što si može priuštiti sad kad živi sa ženom koja je alergična na poštenu rad. Otkako me napustio, Jack si je pronašao novi dom, a s njim je dobio i novu hipoteku koju mora otplaćivati i novo dijete koje mora uzdržavati. A sve to sa samo jednom plaćom. Živjeli smo zajedno dulje od petnaest godina i dugo nisam mogla ni zamisliti život bez njega. Sad mislim da sam sve shvatila: kao da sam u jednom životu proživjela nekoliko različitih verzija svog života, a verzija u kojoj dijelim život s njim je imala ograničen vijek trajanja. Ponekad previše grčevito pokušavamo zadržati pogrešne ljude, sve dok nas to ne zaboli pa ih moramo pustiti.

Pričekam da njegov automobil potpuno nestane s vidika, a zatim izvučem fotografiju iz džepa. Kad sam je ugledala u kutiji za nakit u mojoj staroj sobi, naježila sam se, a sad kad mi je Jack otkrio informacije o slučaju, taj se osjećaj vrati. Prošlo je mnogo godina otkako smo zajedno išle u školu, ali još uvijek prepoznajem svako lice na toj fotografiji. I dobro se sjećam večeri kad je snimljena. Sve smo odjevene u odjeću za starije djevojke, spremne za avanturu u koju se nismo smjele upustiti. Sve smo požalile tu večer. Sve koje smo preživjele.

Zagledam se u lice Rachel Hopkins, mlađu verziju mrtve žene u šumi koja s fotografije gleda ravno u mene. Na fotografiji stojimo jedna do druge. Ona me grli oko golog ramena kao da smo prijateljice, ali nismo. Smiješi se, a smiješim se i ja, ali vidim da moj smiješak nije iskren. Da sam barem tad bila iskrenija, možda se danas ne bih morala kriti iza laži. Da se barem nikad nisam ni upisala u tu užasnu školu. Ne bismo se upoznale i ništa od svega onoga ne bi se dogodilo.

Saznala sam da se nešto dogodilo tijekom dvostrukog sata engleskog, nekoliko mjeseci nakon nestanka mog oca. Tajnica škole — neprirodno blijedog lica koje je izgledalo sablasno u kontrastu s njezinom odjećom živih boja — kratko je pokucala, pa gurnula svoju malu glavu kroz vrata naše učionice.

— Anna Andrews?

Nisam se odazvala. Nisam ni morala; cijeli se razred okrenuo prema meni.

— Direktorica te treba.

U tom trenutku mi to uopće nije imalo smisla; nikad nisam bila problematična učenica. Krenula sam za tajnicom poslušno i šutke, a zatim sjela pred ured direktorice pitajući se što sam učinila i zašto me pozvala. Direktorica me nije pustila da dugo čekam, a kad me uvela u svoj topli ured — sjećam se da je mirisao po džemu od jagoda — primijetila sam police pune knjiga i od toga mi je bilo malo bolje. Ured je izgledao poput

knjižnice, a ja sam mislila da se u knjižnici ne može dogoditi ništa previše strašno. Bila sam u krivu.

— Znaš li zašto sam te pozvala? — rekla je.

Imala je kratku prosijedu kosu i frizuru koja je izgledala kao da ju je uredila uz pomoć uvijača, a zatim ih zaboravila izvaditi. Uvijek je nosila veste na kopčanje, bisere i ružičasti ruž, a na obrazu je imala veliki smeđi madež prema kojem mi je pogled stalno bježao. U to sam vrijeme mislila da je stara kao Biblija, ali vjerojatno je bila tek nešto starija od mene danas. Ljudi mojih godina su mi tad bili starci.

Nisam mogla smisliti nijedan razlog zašto bi me pozvala u ured, pa sam odmahнула glavom. Još uvijek pamtim iskrivljen izraz njezina lica koji je zamijenio smiješak. Tad nisam znala smiješi li mi se okrutno ili ljubazno.

— Je li kod kuće sve u redu? — upitala je.

Znala sam dovoljno da shvatim kako misli da nije.

Moj se otac nije vratio nakon onoga dana kad je pretukao majku. Već sam ih ranije čula da se svađaju i znala sam da ju je nekoliko puta istukao. Sram me priznati da sam tada mislila da je to normalno — tako su se ponašali čitavog mog života. Ljudi su spremni na svakakve užase da povrijede one koje vole, mnogo više nego da naude onima koje mrze.

Od dana nestanka mog oca, majka je prodavala svoj nakit u zalagaonicama, sadila više voća i povrća u svome vrtu jer si više nismo mogle priuštiti kupovanje u supermarketu, a ono malo novca što bi joj ostalo bi popila. Ispila bi ga u čaši za vino. Sve slobodno vrijeme je provodila pred kaminom u dnevnoj sobi, kao da stražari pred kućnim vratima. Više nije spavala u sobi na katu, u krevetu koji je dijelila s njim, a nismo si mogle priuštiti novi. Sve očeve stvari koje nije uspjela prodati spalila je u kaminu, da nas zagrije. Zbog svega toga, odgovor na pitanje direktorice škole definitivno je bio *ne*.

— Da, kod kuće je sve u redu — rekla sam.

— Ne želiš ni o čemu razgovarati?

— Ne. Hvala.

— Stvar je u tome da školarina za prošlo polugodište nije plaćena, a iako je škola tvojim roditeljima poslala nekoliko pisama i pokušala ih nazvati, nismo uspjeli stupiti u kontakt s njima. Nadala sam se da će tvoji otac ili majka doći na roditeljski sastanak održan prošlog tjedna. Znaš li zašto nisu?

Jer je moja majka bila pijana, a moj otac više ne želi biti moj otac.

Odmahnula sam glavom.

— Dobro. Jesi li sigurna da je kod kuće sve u redu?

Malo sam pričekala prije odgovora. Nisam dvojila hoću li joj reći istinu, samo sam željela dobiti na vremenu i smisliti pravu laž, popuniti praznine koje su njezina pitanja napravila u tom razgovoru.

Kad sam se vratila u razred, svi su se ponovno zagledali u mene, a mene je obuzeo osjećaj da znaju o meni nešto što ne bi trebali, što ne mogu, što nikad ne smiju znati. Od toga dana ne volim tuđe poglede. Možda je zbog toga moj izbor karijere — čitanje vijesti milijunima gledatelja — pomalo neobičan, ali u studiju smo samo ja i kamera. Ne vidim gledatelje i zbog toga je sve u redu. Poput djeteta koje misli da ga nitko ne vidi kad prekrije vlastite oči dlanovima.

Vratim fotografiju u džep i pogled mi padne na crveno-bijelu narukvicu prijateljstva na zglavku. Sjećam se kad sam je prije toliko godina isplela; tu i još četiri identične. Tad mi se to činilo kao dobra ideja, ali odonda me to sjećanje progoni. Povučem je da mi stegne zglavak. Zaslužujem bol, pa se odmah pokajem kad shvatim da zapravo uživam.

Prene me glasan pjev neke ptice pa pogledam prema majčinom prozoru. Imam osjećaj da moram pobjeći od ovog mjesta; loše utječe na mene. Vratim se do Minija i kad sjednem, naslonim

ruke na volan. Opet ugledam narukvicu, stegnutu toliko jako da me još boli. Malo je olabavim i vidim ljutiti crveni trag koji je urezala u moju kožu.

Pretvaramo se da ne vidimo ožiljke koje nanosimo drugima, pogotovo onima koje volimo. Ožiljke koje nanosimo sebi je teže ignorirati, ali ne i nemoguće. Protrljam crvenu crtu kao da je mogu izbrisati prstima, izbrisati bol koju sam nanijela samoj sebi. Otisak narukvice na mom zglavku će nestati, ali ožiljak na mojoj savjesti koji je nastao onoga dana kad sam tu narukvicu nosila prvi put nikad neće proći.

On

Utorak, 11:25

Annino lice nije ništa odalo kad sam joj rekao da je pokojnica Rachel Hopkins. Nisam siguran što sam očekivao, ali normalna bi osoba ipak nekako reagirala. S druge strane, moja bivša supruga nikad nije ni željela biti normalna. To mi je bila jedna od njezinih dražih osobina.

Na putu do Priye stanem na benzinskoj postaji kupiti cigarete. Sudeći prema poruci koju mi je poslala, trebat će mi. Ceste su prazne, pa mi ne treba dugo da stignem na odredište i prije izlaska iz automobila odlučim pripaliti cigaretu. Treba mi nešto da smirim ruke.

Posjet mrtvačnici nešto je što sam dosad obavio stotinama puta – regularan dio mog posla dok sam radio u Londonu – ali već dugo nisam, a i ovoga puta je drugačije. Ne mogu prestati razmišljati o prethodnoj noći i o tome kako smo se Rachel i ja razišli. Nisam ja kriv za to što joj se dogodilo, ali sumnjam da bi drugi ljudi to tako vidjeli.

Prisilim se ući u zgradu, trudeći se da ne povratim od vonja, koji je gori u mojoj glavi nego u nosu. Kad ugledam Rachelino tijelo na metalnom stolu, moram prekriti nos i usta.

Da u prostoriji nema drugih ljudi, zaklopio bih oči, ali Priya me promatra onako netremice kao i uvijek. Smatra me svojim šefom i ponekad mislim da je to sve, ali ponekad mi se učini da tu ima još nečega. Ne kažem da bih nešto poduzeo i da ima. Priya je privlačna, ali stvari uvijek pođu po krivu kad miješam poslovni i privatni život.

Ne obazirem se na Priyin pogled i samo promatram Rachel. Izgleda gore nego u šumi, dok je još bila odjevena i ležala na lišću, poput moderne Trnoružice. Sad kad je gola i razrezana poput životinje, pogled na nju mi je mučan. Ne želim je ovako pamtit, ali čini mi se da baš to neću moći izbjeći. Ni prizor, ni vonj. Barem su joj oči sad zatvorene.

— Da vam donesem kantu? — pita me muškarac kojeg nikad u životu nisam vidio.

Mislim da je razumno pretpostaviti da je riječ o forenzičkom patologu, s obzirom na to gdje sam i kako čovjek izgleda. Ali uvijek je dobro najprije saznati s kime razgovarate.

— Inspektor Jack Harper — kažem. — I hvala na ponudi, ali ne treba.

On se zagleda u moju ispruženu ruku, ali ne prihvati je. Isprva pomislim da je nepristojan, ali tad vidim da nosi rukavice zamrljane krvlju.

Mršav je poput motke, tanak i iskrivljen kao da ga je netko savinuo, ali izgleda kao da ima oštre dijelove koji bi mogli porezati onoga tko mu krivo pristupi. Njegove neuredne sijede obrve gotovo se pretjerano protežu preko njegova izbornog čela i nad nosom, poput dva stara prijatelja koji se potuku svaki put kad se sretnu. Kosa mu je još tamna, kao da je zaboravila starjeti ukorak s licem i obrvama. Nasmiješi se pogledom, ali ne i usnama, i ako se mene pita, pritom izgleda nekako previše zadovoljno što ima posla. Primijetim točkice krvi na njegovoj pregači i moram odvratiti pogled.

— Doktor Jim Lovell, drago mi je — kaže, ali ne zvuči kao da mu je drago. — Uzrok smrti su ubodne rane.

Ako je to najbolje što može, uzalud sam došao ovamo.

Njegov ležeran ton čini mi se pomalo neprofesionalnim — čak i meni — ali ipak mi je ovo prvo ubojstvo na kojem radim otkako sam se vratio u ovaj tihi ruralni kutak zemlje, pa je lako moguće da doktoru nedostaje profesionalnog iskustva. Kako bilo, već sam odlučio da mi se ne sviđa. Sudeći prema izrazu njegova lica, ni on se u mene nije zaljubio na prvi pogled.

— Znete li možda čime je ubijena? — pitam.

— Zapravo prilično kratkom oštricom. Možda kuhinjskim nožem? Možda nije umrla od prvog uboda, ali zadobila je više od četrdeset gotovo jednako dubokih rana — sve po grudima, pa...

— Nije odmah umrla? — dovršim rečenicu, jer on očito ne može.

— Ne. Sumnjam da je. Nisu je ubile rane, već gubitak krvi. Umirala je jako... polagano.

Priya se zagleda u pod, ali doktor ne primijeti njezinu nelagodu ili ga ona ne zanima, nego samo nastavi s iznošenjem zaključaka.

— Moje je mišljenje da je ubojica žrtvi odrezao nokte na poprištu ubojstva i vjerojatno ih ponio sa sobom. Možda kao suvenir. Ako ga je ogrebala, možda ga je brinulo što bismo mogli pronaći pod noktima. Uzeo sam uzorak, ali pretpostavljam da je ubojica nosio rukavice. Nimalo ne sumnjam da je ubojstvo planirano.

Sjetim se kutijice Tic Taca pune noktiju koju sam ranije pronašao u automobilu.

Moram je se riješiti.

— Kažete *ubojica* u muškom rodu — počnem.

— Pronašli smo spermu.

Naravno da jeste i naravno da je moja.

— Ima li što novo o žrtvinom autu? — upitam, gledajući Priyu.

Treba mi predah od patologa.

— Nema, šefe — odgovori.

Znam da je Rachelin Audi TT sinoć bio parkiran pred šumom, pokraj mojeg automobila. Ali to ne zna nitko osim mene, a njezinog automobila danas nema ondje.

— Jesmo li pronašli upotrebljive tragove guma?

— Nismo, šefe. Kiša je gotovo sve isprala. Jedini tragovi koje smo pronašli pripadaju kombijima novinara ili... našim autima.

— Što to znači?

— Naprimjer, imamo tragove vašeg auta.

— Rekao sam ti da ste trebali ograditi i parkiralište. Ali ništa strašno. Nitko ne zna sve, a oni koji se prave da znaju, znaju manje čak i od nas ostalih.

Izgleda manje posramljeno nego što sam očekivao.

— Otisak cipele pronađen tik do tijela možda nam nešto otkrije. Laboratorij je uzeo otisak, ostavila ga je Timberlandova čizma veličine 44,5.

— Jako su precizno to zaključili.

— Na otisku se vidi logo proizvođača i veličina čizme. Drveće je zaštitilo otisak od kiše, a nitko od naših nije nosio ništa slično, pa je prilično izvjesno da je trag ostavio ubojica.

Patolog se nakašlje kao da nas želi podsjetiti da je još ondje. Zagledam se u vlastite cipele, sretan što sam danas obuo njih, a ne Timberlandice.

— Prije nego što sam stigla ovamo, otišla sam s časnikom iz ureda za odnose s obiteljima žrtava do njezine obitelji — doda Priya.

— Sigurno vam nije bilo lako. Pretpostavljam da su joj roditelji prilično stari?

Priya se namršti. — Otišli smo obavijestiti žrtvinog supruga, šefe.

Grudima mi odjekne neobičan osjećaj; kao da mi je srce preskočilo otkucaj.

— Mislio sam da je razvedena.

Priya se opet namršti, a ovoga puta i odmahne glavom.

— Nije, šefe. Ali dovoljno je star da joj bude otac. Zato ste se možda zabunili. Govorka se da se udala za njega zbog novca, a onda sve potrošila.

— No, da — kažem. Rachel mi je definitivno rekla da je razvedena. Čak mi je pokazala trag prstena na prstenjaku. Pogledam njezino tijelo i vidim da sad na lijevoj ruci ima zlatni vjenčani prsten, koji pod fluorescentnim svjetlima svjetluca kao da mi namiguje. Pitam se o čemu je još lagala. — Gdje je suprug bio u vrijeme smrti? Ima li alibi? Trebali bismo—

— Nije on kriv, šefe — prekine me Priya.

— Ne bih nikad rekao da imaš predrasude prema starijima, Priya. Samo zato što mu je preko šezdeset, ne znači da nije potencijalni ubojica. I ti i ja znamo da je u ovakvim slučajevima gotovo uvijek kriv suprug.

— Ovom suprugu su osamdeset dvije godine, ne ustaje iz kreveta i medicinska sestra bdije nad njime dvadeset četiri sata dnevno. Ne može sam ni na toalet, pa mi se čini da nije izgledno da je ganjao žrtvu s nožem po šumi. Šefe.

Patolog se opet nakašlje i ovoga puta ga pogledam.

— Rečeno mi je da ste nešto pronašli?

— Da, u žrtvinim ustima — kaže brzo, kao da smo mu već oduzeli i previše vremena. — Mislio sam da biste željeli vidjeti što prije nego što počnem s testiranjem.

On otiđe u drugi dio prostorije, a kad se pomakne, njegova pregača proizvede neki šuštavi zvuk. Skine prljave rukavice, koje se oglase neugodnim gumenim pljeskom, zatim predugo pere

ruke, obriše ih ručnikom, navuče nove rukavice i nekoliko puta protegne prste. Malo je reći da je patolog čudak. Dohvati jedan mali metalni pladanj i priđe mi, pa stane pokraj mene poput sablasnog konobara koji mi servira jezivo predjelo.

Zagledam se u mali crveno-bijeli predmet.

— Što je to?

Moje je pitanje lažno, jer već znam odgovor.

— Rukavica prijateljstva — kaže Priya, prilazeći bliže da je bolje vidi. — Djevojke ih pletu jedne za druge, od konca u raznim bojama.

— To je pronađeno u ustima žrtve? — upitam gledajući patologa, ne obazirući se na nju.

Patolog se nasmiješi. Primijetim da su mu zubi neprirodno bijeli i previše krupni. Opet izgleda kao da u ovom poslu uživa više nego što bi trebao.

— Ne samo u ustima — kaže.

— Što to znači?

— Narukvica prijateljstva je žrtvi bila zavezana oko jezika.

Ona

Utorak, 11:30

Prije nego što pokrenem motor, prebacim kaput preko ramena, jer sad mi je već hladno. Spremam se krenuti, kad vidim da iza mene staje bijeli kombi. Iz njega izađe sitna, mršava žena sa šiltericom na glavi, odjevena u crnu odjeću koja joj je prevelika. Mlada je, ali zabrinut, stisnut izraz na njezinom licu ispisuje preuranjene bore.

Gledam je dok nosi veliku kutiju prema vratima moje majke. Spusti je na trijem. Ne pokuca, ni ne zatvori vrata za sobom prije odlaska.

Dok prolazi pokraj mene, spustim prozor.

— Bok, ja sam—

Te riječi kao slučajno samo kliznu iz mojih usta. Žena me samo čudno pogleda i malo se udalji dok me zaobilazi. Nestane i prije nego što je stignem upitati što je u kutiji. Sve me ovo podsjeti na jedan drugi dan kad sam stigla kući i zatekla nepoznate ljude kako ulaze i izlaze iz našeg dvorišta.

Onoga dana kad me direktorica obavijestila da mi školarina nije plaćena, otišla sam iz škole u vrijeme ručka. Samo sam izašla

bez riječi. Imala sam osjećaj da cijela škola bulji u mene i nisam ga više mogla izdržati. Nismo bile bogate — daleko od toga; u onoj maloj kući u kojoj su sve prostorije bile pune vlage, svi prozori propuštali su propuh, a sve je bilo domaće izrade — ali moji su roditelji vjerovali da je obrazovanje rješenje svih problema. Pohadala sam privatnu osnovnu školu od jedanaeste godine, a godina kad sam trebala prijeći u višu školu nije bila pravi trenutak za ispisivanje. Zato sam požurila kući, nadajući se da mama negdje ima skrivenu ušteđevinu.

Nije je imala.

Kad sam stigla kući, mnogo ranije nego što sam trebala, iz naše su kuće izlazili nepoznati ljudi, noseći kutije. Stala sam na travnjak u vrtu da oni mogu proći stazicom, a kad sam ugledala dvojicu kako izlaze iznoseći naš televizor, uhvatila me panika. Za razliku od mnogih kuća u to vrijeme, mi smo još uvijek imale samo jedan televizor. Utrčala sam u kuću i zatekla majku kako stoji u praznoj sobi.

— Kako to da si doma? — upitala me. — Nije ti dobro?

— Kamo nose sve naše stvari?

Uvijek sam vješto pitanjima odgovarala na pitanja. To je bila jedna od vještina koje sam naučila u djetinjstvu, a iskoristila kao novinarka.

— Financije nam i nisu u najboljem stanju otkako je tvoj otac... otišao. Puno toga je bilo kupljeno na kreditnu karticu, a ja sama ne mogu otplaćivati taj dug.

— Jer si čistačica?

Prezirala sam i te riječi i samu sebe jer sam ih izgovorila.

— Da, zato. Moj posao nije plaćen onoliko koliko je tvoj otac bio plaćen za svoj.

Znala sam da je počela čistiti tuđe kuće samo zato jer nam je trebalo novca. Nije bila kvalificirana ni za što drugo — zato je i željela da se ja obrazujem. Jer ona nije.

— Ne možemo nazvati tatu i zamoliti ga da nam pošalje novca?

— Ne.

— Zašto?

— Znaš zašto.

— Znam samo da si rekla da je otišao i da se ne vraća, i zato sad više nemamo televizor.

— Čim malo uštedim, kupit ćemo novi, obećavam. Pročulo se za mene i sve više ljudi me želi zaposliti. Neće mi dugo trebati.

— A što je s mojom školom? Danas su me izvukli sa sata, saznala sam da školarina nije plaćena. Svi su buljili u mene.

Izgedala je kao da će se rasplakati, a to nisam željela gledati. Željela sam da mi kaže kako će sve biti u redu, ali ni to nisam čula.

— Jako mi je žao — šapnula je i zakoračila prema meni, ali ja sam se odmaknula. — Pokušala sam skupiti novac kako god sam znala, ali morat ćemo ti pronaći novu školu.

— Ali u ovu idu svi moji prijatelji...

Nije odgovorila, možda jer je znala da nemam prijatelja.

— A matura? — ustrajala sam. Nije mogla poreći da me čeka matura.

— Žao mi je, ali naći ćemo ti neku dobru školu.

— Žao ti je, žao ti je, žao ti je! Stalno ti je samo žao!

Bijesno sam protrčala pokraj nje i otrčala na kat, u svoju sobu. Primijetila sam da je to jedina prostorija u kući iz koje ništa nije odneseno, ali o tome nisam ništa rekla. Samo sam zalupila vratima, a prije toga sam joj doviknula dovoljno glasno da me čuje.

— Upropastila si mi život.

Tek sam godinama kasnije shvatila koliko sam pogriješila. Pokušavala ga je spasiti.

Promatram kutiju dostavljenu na majčin trijem, a zatim na mobitelu na Googleu potražim naziv tvrtke koja ju je poslala. Jeftini i odurni topli obroci za sirotinju. Pomisao na to da moja majka — žena koja nije jela ništa osim organske hrane koju je sama uzgajala — jede gotove tople obroke dovede me na rub suza. Ali ne rasplačem se.

Sjedeći tako s telefonom u ruci, razmišljam o nečemu što mi je palo na pamet, o ideji za koju već znam da nije dobra, ali ponekad najlošije ideje daju najbolje rezultate. Znam da mi Jack nije rekao da je žrtva Rachel Hopkins zato da to svima razglasim pred kamerama, ali želim se vratiti u studio i želim spasiti vlastitu karijeru. Nazovem redakciju. Zatim nazovem snimatelja i Richard se odmah javi, kao da je promatrao mobitel i čekao da ga nazovem.

Nekoliko sati kasnije sve je spremno, a ja čekam uključenje u emisiju uživo koju sam donedavno vodila. Rachel je imala javne profile na društvenim mrežama, a na njima — to me nimalo ne iznenađuje — hrpu fotografija nje same. Odabrala sam neke od njih i poslala ih producentu da pripremi grafiku. Richard je snimio nekoliko kadrova pred njezinom kućom, a zatim smo porazgovarali s nekoliko mještana — nitko od njih nije je poznavao, ali svi su jedva čekali da se raspričaju o njoj.

Uvijek sam znala nagovoriti ljude da mi se povjere. Moja je metoda jednostavna, ali efikasna.

Prvo pravilo: svi vole laskanje.

Drugo pravilo: neka ti vjeruju. Drži se prijateljski, što god mislila.

Treće pravilo: započni razgovorom koji navodi na zaključak da imaš puno zajedničkoga sa sugovornikom.

Četvrto pravilo: navedi ih da ti sve kažu brzo, prije nego što stignu promisliti ili shvate da ne žele razgovarati s tobom.

Svaki put upali.

Na kraju smo snimili prilog pred ulazom u šumu gdje je Rachel ubijena, a kameru smo postavili što smo bliže mogli policijskoj traci, koja je treperila u pozadini. Odabrali smo impresivnu lokaciju. Prilog smo složili od snimke Jacka s jutarnje presice. Nakon toga ću ja govoriti dvije minute. Nije loše za jedno jutro rada.

Kombi sa satelitskom antenom stigao je u pravom trenutku za uključenje u emisiju uživo. Stala sam na najbolje mjesto uz rub šume koje smo pronašli. Za javljanje u emisiju satelitska antena mora biti na otvorenome, da stupi u kontakt sa satelitom. U našem poslu drveće i visoke građevine mogu biti problematične. Baš kao i bivši supruzi.

Nabrijana sam i spremna za javljanje uživo, kad vidim Jackov terenac kako skreće na parkiralište. Zakasnio je. Gledam ravno u kameru, čujem redatelja u slušalici u uhu, a zatim čujem Cat Jones — koja sjedi na stolcu koji je donedavno bio moj — kako čita uvod u naš prilog.

— Tijelo mlađe žene pronađeno je jutros u šumi u vlasništvu National Trusta u Surreyju. Policija je žrtvu identificirala kao Rachel Hopkins, osnivačicu zaklade za pomoć beskućnicima...

Jack uđe u moje vidno polje. Da me može ubiti pogledom, pala bih mrtva.

— ... naša reporterka Anna Andrews, koja prati razvoj događaja.

Spremno se uključim i izrecitiram dvadesetak sekunda teksta koje znam napamet, trudeći se ne gledati Jacka, koji uporno bulji u mene i maše. Kad stignem do kraja i studio preuzme riječ, Jack stoji toliko blizu kamere da bi je mogao ugasi i srušiti nogom. Nasreću, između Jacka i kamere stoji Richard. Pričekam da mi potvrde da sam slobodna, a zatim izvučem slušalicu iz uha.

— Je li kamera ugašena? — upita Jack.

— Sad je — odgovori Richard, podigne kameru sa stalka i ode do ekipe u kombiju.

Nismo ga ni morali zamoliti da nas ostavi nasamo.

— Koga to vraga izvodiš? — kaže Jack.

— Radim svoj posao.

— Što bi bilo da već nismo obavijestili obitelj žrtve?

— Ti si mi rekao ime žrtve, ja sam samo obavijestila gledatelje.

— Dobro znaš da ti nisam zato rekao.

— Nego zašto? — upitam, ali on mi ne odgovori.

Preko ramena pogleda ekipu u kombiju, a zatim se nagne malo bliže. Glas mu je tek nešto glasniji od šapata.

— Zašto si jučer bila ovdje?

— O čemu ti to?

— Parkirna kartica nosi jučerašnji datum. Još mi nisi objasnila—

— Opet ti s tim. Stvarno misliš da imam veze s ovime?

— Imaš li?

Dok smo bili u braku, Jack me optužio za nekoliko neugodnih stvari, a nakon razvoda za još njih nekoliko. Ali nikad za ubojstvo. Sad se pitam je li uvijek imao loše mišljenje o meni, čak i dok smo bili zajedno. Možda je to tad samo vještije krio.

— Jučer sam bila u studiju, čitala sam vijesti milijunima gledatelja, pa imam nekoliko svjedoka koji mogu potvrditi da nisam bila ovdje, ako baš želiš provjeriti.

— Kako onda objašnjavaš karticu?

— Ne znam. Možda im aparat ne radi kako treba?

— Dobro, možda. Uvjerljivo objašnjenje.

Jack ode do automata za naplatu parkiranja pa zavuče ruku u džep u potrazi za kovanicama. Ni ne shvatim da sam zadržala dah dok ne izvuče praznu ruku. Pogleda me preko ramena, kao da misli da ću mu pritrčati s nekoliko kovanica. Ne maknem se s mjesta, pa se samo okrene prema automatu.

Gledam kako se češe po neobrijanoj bradi — znam taj pokret, tu naviku koja me nije smetala na početku veze, a u trenutku razvoda me iritirala do ludila.

Očekujem da ode bez riječi, ali on samo stoji potpuno mirno, zagledan u tlo kao da o nečemu razmišlja. Tad se sagne, rukom razmakne suho lišće i podigne srebrnu kovanicu sa šumskog tla. Podigne je da mi je pokaže, a potom ubaci u otvor na automatu. Dok ga gledam kako prstom pritišće zelenu tipku, shvatim da mi srce tutnji u grudima. Obuzme me sumanuta želja da pobjegnem, ali ostanem na mjestu.

Zgrabi karticu čim je automat ispljune i zagleda se u nju.

Vrijeme kao da teče sporije dok čekam da se Jack okrene ili nešto kaže, ali on samo mirno stoji. Ne znam što to znači.

— Onda? — upitam naposljetku.

— Datum je jučerašnji. Izgleda da je automat pokvaren.

— To je isprika?

On se okrene i pogleda me.

— Ne. Za razliku od tebe, ja se nemam razloga ispričavati. Nemaš što tražiti ovdje. Odavno sam shvatio da ti karijera znači više od ljudi. Više od tvoje majke, više od mene, više—

— Jebi se.

Suze narupe u sekundi, nabubre i preliju mi se s vjeđa. Osjećam se glupo zbog te pomisli, pogotovo s obzirom na to koliko ga trenutno mrzim, ali želim da me zagrlji. Želim da me *bilo tko* zagrlji i kaže mi da će sve biti u redu. Nije važno ni je li to istina. Samo se želim prisjetiti kako je to.

— Previše si povezana s ovime. Nisam siguran da bi baš ti trebala izvještavati o ovom ubojstvu.

— A ja nisam sigurna da bi ga ti trebao pokušati riješiti — odvratim mu, brišući suze nadlanicom.

— Zašto se lijepo ne vratiš u London? To bi bilo bolje i za tebe i za mene. Da se lijepo vratiš u svoj studio o kojem si uvijek sanjala?

— Skinuli su me s čitanja vijesti.

Ne znam zašto sam mu to rekla; nisam namjeravala. Možda sam željela reći istinu barem jednoj osobi. Odmah požalim. Maska hrabrosti koju sam dosad nosila sklizne mi s lica, a od njegova pogleda se osjećam još gore. Draže bi mi bilo da se pita zašto sam ovdje, nego da me sažalijeva. Ljudi koji upoznaju pravu Annu Andrews oni su od kojih se moram najviše kriti.

— Žao mi je što to čujem. Znam koliko ti je taj posao značio — kaže. Zvuči iskreno.

— Kako je Zoe? — pitam i pritom ne uspijem sakriti prezir.

Izraz lica mu se vrati na staro. Žena s kojom moj bivši suprug živi još je jedna moja školska prijateljica, baš poput Rachel Hopkins. Vidjela sam slike Zoe i Jacka na društvenim medijima, njihove navodno sretne male obitelji. Radije bih da nisam. Djevojčica koja je s njima na svim slikama podsjeća me na ono što smo mi bili, što smo mogli biti da nam je život krenuo drugim putem.

— Nadam se da ste sretni.

Ja ne zvučim iskreno, iako to doista mislim.

— Zašto si uvijek takva? Držiš se kao da je Zoe neka ženska zbog koje sam te ostavio. Zoe mi je sestra, Anna.

— Zoe je sebična, lijena, podla manipulatorica koja je stvarala samo probleme i prije našeg braka i tijekom njega, a stvara ih i sad.

Zatečena sam vlastitim ispadom koliko i on.

— Ti se uopće nisi promijenila, usprkos svemu, zar ne? — kaže. — Nije valjda da još uvijek kriviš ikoga osim nas za ono što nam se dogodilo. Da smo te mi ikad toliko zanimali koliko te zanima mišljenje drugih ljudi, koliko te zanima tvoj posao i koliko te zanima sve ovo, možda nam život ne bi ovako ispao.

Podignem ruke da prekrijem uši prije nego što izgovori ime naše kćeri, ali on me primi za zglavak i zagleda se u njega.

— Što je to?

Pogledam iskrivljenu crveno-bijelu pletenu narukvicu. Imala sam toliko misli u glavi da sam zaboravila da sam je našla i navukla na ruku. Pokušam se izvući, ali on me samo čvršće stisne.

— Odakle ti to? — upita me, sad već puno glasnije.

— Što te briga?

On me pusti i malo se odmakne, spreman za novo pitanje.

— Kad si posljednji put vidjela Rachel?

— Zašto? Opet sam sumnjiva?

Ne odgovori. Ne sviđa mi se kako me gleda. Još gore nego ranije.

— Rachel Hopkins nisam vidjela otkako sam napustila tu školu — kažem.

Ali to je laž. Vidjela sam je nedavno. Gledala sam je kako silazi s vlaka prije manje od dvadeset četiri sata.

On

Utorak, 14:30

Znam da Anna laže.

Prema policijskoj stanici se vozim kao u izmaglici, pokušavajući posložiti djeliće slagalice koji ne pristaju jedni uz druge. Još uvijek nisam stigao jesti. Odrezani nokti u kutijici Tic Taca i posjet mrtvačnici uspješno su me odvratili od hrane, barem za neko vrijeme. Već sam popušio pola kutije cigareta, koje mi uspješno smiruju živce, ali ne olakšavaju krivicu.

Ne mogu prestati misliti na narukvicu prijateljstva na Anninom zglavku, na izraz njezina lica kad sam je upitao što je to, na to da je odbila objasniti odakle joj. Narukvica izgleda identično kao ona privezana oko Rachelinog jezika.

Anna mi laže, znam to. Ali lažem i ja njoj.

Njezin snimatelj se vratio prije nego što smo stigli pošteno popričati. Ne znam zašto, ali i on mi je pomalo sumnjiv. Ne sviđa mi se kako je gleda, iako više nemam prava razmišljati o takvim stvarima. Lako je prepoznati nekoga tko nema dobre namjere kad si i sam takav.

Poslijepodne pretežno provedem odgovarajući na upite medija i provjeravanje lažnih dojava, zbog čega ne mogu nastaviti

istragu. Novinari su se obrušili na gotovo svakog člana ekipe. Sve me to podsjeća na život u Londonu i na prvi put kad mi je Anna gurnula mikrofon pod nos. Tako smo se upoznali — izvještavala je o slučaju na kojem sam ja radio. Isprva smo mrzili jedno drugo, ali to se promijenilo. Nije me se sjećala iz školskih dana, ali ja nje itekako jesam.

Radim dokasno i malo me iznervira, ali ne i iznenadi, kad Priya i sama ostane nakon kraja radnog vremena iako sam joj rekao da ode. Ostatak ekipe odlazi, a ona naručuje pizzu. Slušam je kako telefonom naručuje *moje* najdraže priloge, pitajući se kako zna što volim. Kad me pogleda, zapiljim se u ekran kompjutera. Ostatak vremena je promatram.

Primjećujem da je skinula sako i raskopčala tri gornja dugmeta bluze; sad joj se naziru ključne kosti i vrh grudi. Nije da me to zanima. Kosa joj je sad razvezana, oslobođena iz konjskog repa, iako sam mislio da ga nikad ne skida. U tom izdanju izgleda prilično drugačije. Manje me živcira.

Jedemo u tišini. Priya jedva pojede koji zalogaj pizze i sve mi se čini da ju je naručila samo za mene. Donese nam vode iz spremnika — a da je nisam ni zamolio — a moju čašu spusti na stol stojeći mi malo preblizu. Kad spusti svoju malu ruku na moje rame, namirišem parfem koji ne prepoznajem.

— Jack, jeste li dobro? — upita, bez uobičajenoga *šefe* ili *gospodine*.

Ako taj govor tijela poručuje ono što mi se čini, polaskan sam, ali nimalo zainteresiran za mladu kolegicu s kompleksom tatice ili što god da je muči. Uostalom, trenutno ne mogu misliti ni na što osim na Annu i na to koliko nam je život bio dobar dok se nije raspao. Ne želim ostati ovdje. Ne želim se ni vratiti doma, suočiti sa svim pitanjima na koja neću željeti odgovoriti. Ali bliži se ponoć, pa je ovo vjerojatno dobar trenutak da odem.

Ni kao dječak ni kao mladić nisam imao previše sreće sa ženama. Počele su me smatrati privlačnim tek u posljednjih

nekoliko godina, sad kad sam sredovječan, prosijed i opterećen prošlošću. Meni to nije jasno. Iako mi se ta spoznaja sviđa — a kome ne bi — kad god neka žena flertuje sa mnom, pretvorim se u tinejdžersku verziju sebe. U klinca koji ne zna kako razgovarati s curama.

— Idem ja polako doma. I ti bi trebala. Sama, svojim putem — dodam, da ne bi došlo do zabune.

— Ja ću ostati još malo. Laku noć, šefe — kaže s pristojnim osmijehom, zagledana u ekran.

U pokušaju da smanjim napetost, bojim se da sam je samo povećao.

Ponekad mislim da ljudi mijenjaju izraze lica tek toliko da daju licu da nešto radi. Osmijeh ne znači da je netko sretan, baš kao što suze ne znače da je tužan. Naša lica lažu jednako često kao i naše riječi.

Putem do kuće vidim da je u školi St. Hilary's upaljeno svjetlo. Tu su školu Rachel i Anna pohađale kao tinejdžerice. Ondje su se upoznale. Kasno je, u školi ne bi trebalo biti nikoga, ali netko je očito ondje.

Skrenem na parkiralište, ali odlučim popušiti još jednu cigaretu prije nego što uđem. Pola cigarete bi mi trebalo biti dovoljno, pa pretrgnem jednu. Nekoliko puta kresnem upaljač, ali ne radi. Protresem ga i probam ponovo, ali i dalje se odbija upaliti. Ogledam se po automobilu, zavirim u svaki kutak. Ne želim pogledati u pretinac za rukavice; nisam zaboravio što je ondje.

Olakšanje mi donese stari paketić šibica u pretincu u vratima. Pripalim i povučem dugačak dim, uživajući u osjećaju koji me odmah preplavi. Tad okrenem šibice i vidim da sam ih uzeo u hotelu u kojem smo Rachel i ja proveli prvu zajedničku noć. Od toga su prošli mjeseci, ali sjećam se svake sitnice: mirisa njezine kose, izraza njezinog lica, crta njezinog vrata. Načina na koji je uživala u pretvaranju da je bespomoćna, puštala me

da mislim da držim sve konce u svojim rukama. Nije bilo tako. Na stražnjoj strani šibica pišu dvije riječi: *nazovi me*. I njezin broj.

Pogled na njezin rukopis gurne me s litice na čijem sam rubu proveo dan. Neko vrijeme pušim cigaretu za cigaretom i žudim za pićem. Više me ni ne zanima tko je u školi. Kad popušim treću cijelu cigaretu, od vrha do filtra, ponovno pogledam zgradu i vidim da je utonula u tamu. Možda mi se samo učinilo da su svjetla upaljena, da netko stoji na prozoru.

Pogled mi opet padne na šibice s Rachelinom nažvrljanom porukom. Pomisao da bih mogao čuti njezin glas, makar samo još jednom, donese mi neočekivanu utjehu. Nazovem njezin broj. Čujem da zvoni, ali ne na drugom kraju. Telefon zvoni u mom automobilu.

Okrenem se toliko brzo da je pravo čudo da ne ozlijedim vrat, ali stražnje sjedalo je potpuno prazno. Izađem, još uvijek držeći mobitel prislonjen na uho, i zaobiđem svoj terenac. Tad mi pogled padne na prtljažnik, iz kojega, čini se, dopire zvonjava.

Osvrnem se, ali školsko parkiralište je u ovo doba noći iznenađujuće prazno, pa otvorim prtljažnik. Odmah ugledam telefon. Njegovo sablasno svjetlo u tami obasjava još dva neočekivana predmeta. Sagnem se malo bliže i vidim da su to Racheline cipele, koje nisu bile na poprištu ubojstva. Skupe cipele s dizajnerskim potpisom, prekrivene debelim slojem blata.

Ne shvaćam što gledam.

Zavrti mi se u glavi i preplavi me mučnina.

Pomislim da ću povratiti, ali tad se uključi automatska sekretarica i začujem Rachelin glas:

»Bok, Rachel je. Danas se više nitko ne javlja na telefon. Napišite mi poruku.«

Prekinem vezu i poklopim prtljažnik.

Ruka mi zadrhti i prisjetim se svih propuštenih poziva od prethodne večeri, poruka koje mi je ostavila i koje sam otad

Njegova priča, njezina priča

izbrisao. Moram se pobrinuti da nitko ne sazna za to. Ako itko sazna, neću moći poreći ni da sam bio s njom, ni sve što se dogodilo. Iskreno, nemam pojma što Rachelin mobitel i cipele rade u mom automobilu, ali znam da ih ja nisam ostavio ovdje. Valjda bih se sjećao da jesam.

Ne smijem zaboraviti držati na oku glavne likove ove svoje male drame. Jako je informativna, poučna i zabavna, što su nekoć bila načela i BBC-ja, ali su ih svi zaboravili. Dobro pamtim sva imena i lica, pogotovo onih koji su mi naudili. Nemam smisla za oprost, ali zato strpljenja imam napretek. I obraćam pažnju na sitnice, jer sitnice su najčešće točkice koje treba spojiti da se dobije prava slika o nekome.

Moja drama ima nekoliko likova, a svaki od njih ima svoju verziju događaja. Mogu vam ispričati samo vlastitu verziju, a o drugima tek mogu nagađati. Poput svih priča, i ova će prije ili kasnije završiti. Sad imam plan i namjeravam ga provesti u djelo. Zasad mi prilično dobro ide. Nitko ne zna da sam iza svega ja. Da i posumnjaju, prilično je sigurno da dokaze neće naći.

Kao mnoga usamljena djetinjstva, i moje je bilo obogaćeno zamišljenim prijateljem. Zvao se Harry i vodili smo dugačke razgovore. Imao je čak i vlastiti glas kojim je odgovarao na pitanja. Moja obitelj je mislila da je to urnebesno, ali meni je Harry bio stvaran. On je bio ja, a ja on. Harry je bio kriv za sva moja nedjela. Ponekad bi moje laži nakon nekog vremena postale dovoljno uvjerljive da uvjere i mene.

Nekoliko puta mi je pošlo za rukom ubojstvo Rachel Hopkins u mislima svaliti na nekoga drugoga, pretvarati se da ju je ubio neki neznanac ili da se ništa od toga nije ni dogodilo. Ali Rachel Hopkins je ipak moja žrtva, a meni je zbog toga toplo oko srca. U njoj nije bilo ni trunka dobrote, ni ičega stvarnoga. Bila je zmiya u janjećoj koži, što je već samo po sebi bio znak za oprez. Ne možete dirati zmiye, a da vas prije ili kasnije ne ugrizu.

Rachel je dobro znala razliku između dobra i zla, ali mijenjala je te definicije kako joj je odgovaralo. Zla djela često su bila jedini način da se osjeća dobro.

Nije svaki pokvareni moralni kompas beznadan slučaj. Neke treba dobro protresti i ponovno će proraditi. Svi mi svojim mislima putujemo sami, ali neke je ljude lakše skrenuti s puta prema dobru ili prema zlu. Neki se ljudi mogu promijeniti, a neki svjesno ostanu na svome putu.

Novine često pišu da neki ubojice jedva čekaju da ih uhvate. Ja ne. Kad ova drama bude gotova, s njom će biti gotova i moja zabava. Usprkos svim gubicima u životu, još uvijek mogu mnogo toga izgubiti. Želim samo da svi moji likovi dobiju što zaslužuju. Zapravo i nisam ubojica: više sam netko tko misli na javno dobro. Službene ovlasti policije često su samo ograničenje, često razočaraju. Bolje da ovo uzmem u svoje ruke.

Dugo mi je trebalo da to shvatim, ali sad znam gdje je moj život pošao po krivu, kada i zašto. Sve je počelo ovdje, u ovome mjestu. Sve je počelo s ljudima koji su napravili nešto što nisu smjeli. Sad je vrijeme za idući potez. Vrijeme je da napišem završetak ove drame.

Ona

Utorak, 22:30

Mislim da nisam nastavila sa životom nakon Jackova odlaska.

Razvod sam možda zatražila ja, ali on je pobjegao iz našeg braka davno prije toga. Što se mene tiče, samoća ima više prednosti od mana. Uostalom, mislim da je i zaslužujem. Bol koju samoća donosi je privremena, poput žarenja koje izazove kopriava. Ako je pustite na miru, ubrzo će prestati žariti. Ali još uvijek razmišljam o njemu, o nama, o njoj. Neke uspomene ne žele da ih se ostavi na miru.

Razmišljam o Jacku čitavog poslijepodneva i čitave večeri, usprkos nizu intervjuja koje dajem raznim televizijskim kućama: tu su News Channel, Radio 4, Five Live, Six, BBC London i BBC World. Nakon konačnog javljanja u vijesti u 10 navečer, vidim da više nismo jedini koji prenose vijesti iz šume kod Blackdowna. U blizini su Sky, ITN i CNN, svi sa svojim ekipama i svojim kombijima. Sad svi znaju što se dogodilo, ali ja sam prva izvijestila o tome. Ja sam znala identitet žrtve prije svih ostalih, iako nitko ne zna kako.

Budući da je ovako kasno, a mi se sutra apsurdno rano moramo javiti u emisiju *BBC Breakfast*, urednik noćnog programa ponudi Richardu i meni platiti hotel da ostanemo u blizini. Tehnička ekipa se može vratiti u London, a sutra će nam poslati druge, ali mislim da ima smisla da nas dvoje ostanemo u Blackdownu, umjesto da se vozimo natrag u grad i onda se nekoliko sati kasnije moramo ovamo vratiti. Ovako ćemo se bolje naspavati, a i biti u blizini za slučaj da se dogodi nešto novo. Richard se slaže.

Ne moram ni pitati u koji su nas hotel smjestili: ovdje radi samo jedan hotel i dobro ga poznajem. The White Hart je prije pub nego hotel, ali ima sobe na katu. Jedini drugi smještaj u mjestu nudi nekoliko ljupkih pansiona, a posljednja mogućnost je moja stara soba u maminoj kući. Radije se ne bih vraćala onamo.

Stižemo prekasno za hranu — restoran je odavno zatvoren — ali Richard predlaže da popijemo piće u pubu prije nego što i njega zatvore. Znam da to nije pametno, ali pristajem. Nakon boce Malbeca i dvije vrećice čipsa s octom i soli, osjećam da se opuštam i drago mi je zbog toga. Ponekad su kolege poput starih prijatelja, onih koje ne vidimo po nekoliko mjeseci, a kad ih vidimo imamo osjećaj da smo se jučer sreli.

— Još jedno? — pitam, vadeći novčanik.

Richard se nasmiješi. Zbog njegovih šala i ugodnog razgovora večeras se osjećam mlađe, poput osobe s kojom se još uvijek zabavno družiti. Šteta da se odijeva u retro odjeću i ne želi ošišati tu kosu. Mislim da se pod tom vanjštinom dječaka koju još održava na životu krije muškarac.

— U iskušenju sam — kaže. — Ali moramo vrlo rano ustati, a i šank više ne radi.

Pogledam preko ramena i vidim da je u pravu. Većina svjetala je već pogašena i izgleda da je osoblje nama ostavilo da ugasimo posljednja.

— Šteta — kažem, pružajući ruku preko stola gotovo do njegove. — Idemo vidjeti čega ima u mini-baru u mojoj sobi?

On odmakne ruku i podigne je, pokazujući mi prstenjak.

— Oženjen sam, sjećaš se?

Malo me zapeče odbijanje, pa kažem nešto što ću, sigurna sam, požaliti.

— Prije te to nije smetalo.

On razvuče lice u pristojan osmijeh, kao da se ispričava, zbog čega se osjećam još gore.

— To je bilo drugačije. Sad imamo djecu, svašta se promijenilo. Mi smo se promijenili — kaže.

Ova moralna lekcija peče više od odbijanja, a i govori mi nešto što i sama znam. Dijete je i mene promijenilo, ali izgubila sam je. O tome nikad ne razgovaram s ljudima s kojima radim, kao ni sa kime drugim.

Dok sam bila trudna, radila sam u odjelu za umjetnost i estradu — u odjelu smještenom na najvišem katu zgrade BBC-ja — pa me ljudi iz redakcije vijesti nisu ni vidali. Ako i jesu, pretpostavljam da su mislili da sam se samo udebljala. Posljednjih nekoliko mjeseci sam provela kod kuće, u krevetu, zbog komplikacija. Zbog svega toga mnogo suradnika nije ni znalo da sam trudna, niti da je moja kći umrla tri mjeseca nakon rođenja.

Pitam se zna li Richard. Zaključim da ne zna, jer dohvati telefon i otvori galeriju punu fotografija dvije lijepe plavokose djevojčice. Čini se da jedva čeka da mi pokaže što — po njegovom mišljenju — propuštam.

— Krasne su — kažem iskreno.

On se još šire nasmiješi.

— Zasluge za ljepotu pripadaju isključivo njihovoj majci.

Opet ostanem bez riječi. Ne sjećam se da je Richard ikad spomenuo suprugu, iako sam znala da je oženjen. Ne kažem da ima nečeg lošeg u tome da čovjek voli svoju suprugu i djecu.

Neke parove roditeljstvo zbliži, umjesto da među njima stvori razdor. Ali trenutno me sve to podsjeća na nešto što više nemam.

— Onda laku noć — kažem ustajući. — Samo da znaš, pozvala sam te samo na piće.

Uspijem se nasmiješiti, a on mi uzvratim osmijeh. Nikad ne valja ružno završiti razgovor s kolegom, pogotovo kolegom koji odlučuje o tome kako izgledam na ekranu pred milijunima gledatelja.

Kad se vratim u sobu, opelješim sićušni mini-bar. Nema ni velik izbor, ni bogzna kako kvalitetna pića, ali poslužiti će. Sjednem na krevet, jedući preskupu čokoladicu i pijuci alkohol iz minijaturnih bočica, pitajući se kako sam ovamo dospjela. Prije četrdeset osam sati, bila sam voditeljica vijesti na BBC-ju. Moj je privatni život bio u kaosu, ali barem sam imala karijeru. Sad sam se doslovno vratila na početak, u mjesto u kojem sam odrasla, kao reporterka koja prati ubojstvo djevojke koju je poznavala u školi. Djevojke koja me povrijedila, koja je odrasla u ženu koja me ponovno pokušala povrijediti, godinama nakon noći koja je označila kraj našeg ionako labavog prijateljstva.

Rachel me nedavno nazvala i prilično iznenadila. Još uvijek ne znam odakle joj moj broj. Rekla je da je njezina zaklada u nevolji i upitala me bih li joj pomogla nastupajući kao voditeljica na jednoj dobrotvornoj večeri. Kad sam je odbila — zaključila sam da ako je zaklada uopće u nevolji, za to mora biti kriva Rachel — pojavila se u zgradi BBC-ja. Sjela je kod recepcije i sačekala me, a zatim natuknula da posjeduje nešto što bi mi moglo uništiti karijeru.

Opet sam je odbila.

Natočim si još jedno piće, ali mini-bar je gotovo prazan, pa odlučim da je vrijeme za krevet. Za nekoliko sati opet moram stati pred kameru i najbolje bi bilo da se naspavam, ako uopće budem mogla zaspati.

Istuširam se. Ponekad, dok radim na ovakvim temama, imam osjećaj da mi se vonj smrti uvukao u kožu i kosu. Moram sve to isprati sa sebe, vodom toliko vreloom da me peče. Ne znam koliko sam vremena provela u kupaonici, ali kad izađem, vidim da su prazne bočice i omoti od čokoladica u košari za otpatke, a krevet raspreamljen kao da me čeka.

Neobično. Ne sjećam se da sam išta od toga ja napravila, a ovo nije hotel s nevidljivim sobaricama koje neprimjetno obave posao.

Očito sam pijanija nego što mislim.

Zavučem se pod pokrivač i ugasm svjetla. Zaspem sekundu nakon što spustim glavu na jastuk.

On

Utorak, 23:55

Kad skrenem u dvorište, vidim da je kuća u potpunome mraku. Drago mi je da je tako; zadnje što mi treba kad stignem kući su pitanja. Otvorim ulazna vrata što tiše mogu, pazeći da nikoga ne probudim, ali uskoro mi postane jasno da se uzalud šuljam. Svjetla su pogašena, ali televizor je upaljen i kad uđem u dnevnu sobu, vidim da Zoe na vijestima gleda moju bivšu suprugu. Putem do kuće provezao sam se pokraj šume i vidio da su se novinari spakirali i otišli, pa znam da se Anna ne javlja uživo. Vijesti prikazuju prilog od ranije, ali još uvijek je neobično vidjeti Annu u mom domu.

— Koji se kurac događa? — pita Zoe ni ne gledajući me.

Tijekom dana mi je slala poruke i zvala me, ali nisam imao ni vremena ni volje s njom razgovarati.

— Ako gledaš vijesti, valjda znaš — kažem, ne uspijevajući suspregnuti uzdah.

— Jedna od mojih najboljih prijateljica je ubijena, a tebi nije palo na pamet da mi to javiš?

— Ne družiš se s Rachel Hopkins od mature. Zadnji put ste razgovarale prije dvadeset godina. — Zoeno lice se iskrivi u

prilično ružnu masku bijesa i povrijeđenosti, ali nisam raspoložen za njezino prenemaganje. — Nisi ti uvijek najvažnija, Zoe. Dan mi je bio jako naporan, a i znaš da ne smijem razgovarati o poslu, pa te molim da me ništa ne pitaš.

Ne želim svojim problemima zagaditi njezin svijet.

— E tu se varaš. Rachel i ja smo se nedavno čule — kaže i ugasi TV. Zatim me odmjeri od glave do pete kao da će mi dati ocjenu, i čini se, ocijeni me negativno. — Zašto je tvoja bivša supruga ovdje i izvještava o ubojstvu tvoje najnovije cure?

Previše sam zatečen da joj odgovorim, jer nisam imao pojma da zna da spavam s Rachel. Bio sam siguran da *nitko* ne zna. Možda zapravo ni ne zna, pomislim.

— Nemam pojma o čemu pričaš—

— Dosta sranja, Jack. Znam da se ševite zadnjih nekoliko mjeseci, iako sam Bog zna zašto je odabrala baš tebe. Gdje si bio sinoć?

Ne odgovorim.

— Nisi mi supruga, Zoe. A nisi mi ni majka.

— Ne, sestra sam ti i pitam te jesi li sinoć bio s Rachel.

— Pitaš me imam li veze s ubojstvom?

Ona zatrese glavom i primi se premetanja krznenih ukrasnih jastučića na kauču, što uvijek radi kad je nervozna. Sama ih šije — te krznene navlake — i prodaje na internetu. Daleko je to od posla modne dizajnerice o kojem je sanjala dok smo bili mladi.

Primijetim da je opet obojila kosu, u žarkocrveno, vjerojatno bojom iz drogerije, jer te su joj najdraže. Propustila je nekoliko plavih pramenova na zatiljku; prošlomjesečnu boju. Nosi ružičastu pidžamu koja bi bolje pristajala mojoj dvogodišnjoj nećakinji nego njezinoj tridesetšestogodišnjoj majci, ali to mišljenje zadržim za sebe.

— Kad sam rekla da se smiješ useliti k nama nakon razvoda, mislila sam da ćeš ostati nekoliko tjedana, a ne nekoliko godina... — kaže ne gledajući me.

— A kako bi bez mene plaćala hipoteku?

Uselio sam se sestri nakon odlaska iz londonskog stana koji sam dijelio s Annom. Zoe živi u kući naših pokojnih roditelja, pa mislim da imam pravo živjeti ovdje koliko i ona. Kao prvo, Zoe nije imala pojma da će morati platiti porez na nasljedstvo, pa je morala uzeti hipotekarni zajam da ne ostanemo bez kuće. Kao drugo, naši roditelji su umrli prilično nenadano. Na moju žalost, a Zoeno iznenađenje, nisu ostavili oporuku. Iako su živjeli vrlo uredno, nisu bili spremni na smrt. Barem ne tako brzo.

Jedini razlog zašto puštam sestru da se pravi da je ovo njezina kuća je moja nećakinja. Njima dvjema je dom trebao više nego meni, a uostalom, nisam se ni mislio vraćati u Blackdown. Kao i moja bivša supruga, i ja bih radije ostavio prošlost da počiva u miru.

Zoe projuri pokraj mene i izjuri iz sobe. Izgleda i vonja kao da se danima nije istuširala. Opet. Moja sestra nema pravi posao. Kaže da ga ne može naći, ali deset godina ga nije ni pokušala naći. Živi od prodaje jastučića, socijalne pomoći i rasprodaje imovine naših pokojnih roditelja na eBayu — misli da ne znam za to — i uporno tvrdi da je roditeljstvo posao s punim radnim vremenom, iako se ponaša kao da je dadilja plaćena za kraće čuvanje.

Slijedim je u kuhinju. Gledam je kako pere jednu jedinu čašu puno dulje nego što treba. Primijetim da je sve besprije-korno čisto — a Zoe to ne radi ni kad je nervozna, ni kad nije — i pospremljeno, osim jednog noža u stalku od nehrđajućeg čelika koji stoji na radnoj plohi. Jutros sam primijetio da ga nema.

— Kako si znala za Rachel? — upitam.

Zoe još stoji okrenuta leđima, ispirući čašu od vina kao da joj život ovisi o tome. Izvadim čistu čašu iz ormarića i natočim si iz otvorene boce crnog vina na šanku. Nažalost, moja sestra ima isti ukus u vinu kao u muškarcima: prejeftino, premlado i jamči glavobolju.

— Kako sam znala da je mrtva? Ili kako sam znala da spavaš s njom? — upita, konačno se okrenuvši prema meni.

Ne mogu je pogledati u oči, samo otpijem i kimnem.

— Jer sam ti sestra i poznajem te. Govorio si da radiš dokasno, ali u Blackdownu nema zločina. Ili ga barem nije bilo. Tad sam je prošlog tjedna srela u supermarketu — zapodjenula je razgovor sa mnom. Kao što si rekao, nije mi se javila gotovo dvadeset godina...

— Pa si zaključila da ti se obratila jer spava s tvojim bratom?

Ona umjesto odgovora podigne iscrtanu obrvu. Zoe se šminka bez obzira na to je li se oprala ili obukla, bez obzira na to namjerava li izaći iz kuće.

— Isprva ne, ali nosila je vrlo upečatljiv parfem, a kad si se ti iste večeri vratio »s posla« mirišući po njemu...

Prstima crta navodnike po zraku, što radi od djetinjstva. S godinama me to sve više žvcira.

— Zašto nisi ništa rekla? — pitam.

— Jer me se nije ticalo. Ni ja tebi ne govorim s kime ja spavam.

— Spavaš s nekime? — kažem, ali ona se pravi da me nije čula.

Pokušao sam biti sarkastičan. Zoe uvijek spava s nekime i ima prilično liberalno viđenje seksa. Nije mi rekla ni tko je otac njezine kćeri. Vjerojatno zato što ni sama ne zna.

— Mislila sam da ćeš mi reći kad budeš spreman. Uostalom, do sinoć nisam bila sigurna — kaže.

— Zašto do sinoć?

— Jer je nazvala.

Čaša vina mi umalo klizne kroz prste.

— Što si rekla?

— Rachel Hopkins sinoć te nazvala na kućni telefon.

U glavi mi odjednom nastane buka, još gora nego ranije. Nisam znao ni da Rachel ima ovaj broj, ali valjda ga ima odavno, jer se nije mijenjao. Isti je kao kad je zvala moju sestru dok su se družile u školi. Užasavam se odgovora, ali ipak moram postaviti pitanje.

— Jeste li razgovarale?

— Ne. Nisam ni čula da telefon zvoni. Ostavila je poruku oko ponoći, ali preslušala sam je tek jutros, kad sam vidjela treperenje svjetla sekretarice.

Ode na drugi kraj kuhinje, do prastare telefonske sekretarice koja je pripadala mami i tati. U kući ima još toliko toga njihovoga — što Zoe još nije prodala — da katkad zaboravim da su umrli. Tad se sjetim i bol me iznova shrva kao da sam tek sad čuo o njihovoj smrti. Pitam se je li to normalno.

Nakon njihove smrti, vrijeme je za mene prestalo teći linearno. Zaredali su se ružni događaji. Ne samo smrt moje kćeri i moj razvod: kao da se cijela budućnost koju sam nekoć vidio pred sobom raspala. A sad se to ponavlja.

Zoe kao da se kreće usporeno. Želim je zaustaviti, reći joj da ne pušta poruku. Ne znam želim li ikad više čuti Rachelin glas. Možda bi bilo bolje da je mogu pamtititi kao ranije, a ne...

Zoe pusti poruku.

— Jack, ja sam. Oprosti što te zovem na kućni, ali ne javljaš se na mobitel, a meni hitno treba pomoć. Kasno je i umorna sam. Znam da bih trebala znati kako se mijenja guma, ali nemam pojma ni kako je pukla. Izgleda kao da je razrezana. Samo malo, mislim da ti vidim svjetla, ako skrećeš na parking. Moj viteže!

Rachel se nasmije i prekine.

Gledam sekretaricu kao da vidim duha.

Sestra me promatra kao da sam neznanac.

— Otkuda ti ta ogrebotina? — pita.

Opipam malu crvenu ogrebotinu i ne shvaćajući što radim. Danas sam primijetio i da je Priya gleda, ali za razliku od moje sestre, bila je previše pristojna da me pita otkuda mi.

— Porezao sam se brijući se.

Zoe se namršti i ja shvatim da mi lice trenutno prekriva dvodnevna bradica.

— Jesi li je ti ubio? — upita naposljetku, toliko tiho da je jedva čujem.

Da je barem nisam čuo.

Mislina mi prolete neočekivane slike, bez zvuka: trenuci kad sam kao klinac gurao sestru na ljuljački, rođendanske zabave sa zajedničkim prijateljima, obiteljski Božići. Prošloga tjedna sam ljuljao njezinu kćer, svoju nećakinju, na istoj onoj ljuljački koja visi s vrbe u vrtu iza kuće. Ova je kuća nekoć bila puna ljubavi. Nisam siguran kamo je nestala.

— Kako me to uopće možeš pitati?

Netremice je promatram, ali Zoe mene ne gleda. Osjećam kako mi srce tutnji u grudima, nepravilni otkucaji koje je uzrokovala bol, a ne bijes. Uvijek sam mislio da bi me sestra podržala u svemu. Pomisao da sam pogriješio boli me više od šamara, kao da me pregazio kamion.

— Kći mi spava na katu, morala sam pitati — šapne.

— Nisi.

Dugo netremice promatramo jedno drugo, vodeći jedan od onih neizgovorenih razgovora kakve vode sva braća. Znam da bih nešto trebao reći i naglas, ali prođe dosta vremena prije nego što uspijem posložiti riječi pravilnim redosljedom.

— Ali sam se sinoć sastao s Rachel.

— U šumi?

— Da. — Zoe to poprati izrazom lica preko kojeg odlučim prijeći. — Ali nakon toga sam otišao. Nisam znao da se nešto

dogodilo dok nisam primijetio propuštene pozive i poruke na mobitelu kad sam se vratio kući. Vratio sam se da joj pomognem, ali nije bilo ni nje, ni njezinog auta. Nazvao sam je na mobitel, ali nije se javila, pa sam zaključio da je riješila problem.

– Zna li itko da si bio ondje?

– Ne.

– Nisi rekao kolegama policajcima.

Odmahnem glavom. – Ne.

Dugo me promatra prije nego što postavi iduće pitanje.

– Zašto im nisi rekao?

– Jer bi me i oni gledali kao ti sad.

– Oprosti – kaže nakon nekog vremena. – Morala sam pitati, ali vjerujem ti.

– OK – kažem, iako nije OK. Ni ja nisam OK.

– Znam da si ovo ne govorimo, ali volim te.

– I ja tebe – odvratim.

Nakon što izađe iz kuhinje, rasplačem se po prvi put nakon kćerine smrti.

Gubitak nekoga koga iskreno volimo ravan je gubitku dijela nas samih. Ne mislim na Rachel – nas je vezivala požuda – nego na sestru. Možda se nismo uvijek slagali – nije joj se sviđala moja supruga, ni išta drugo što sam izabrao u životu – ali uvijek sam mislio da će me podržati do posljednjeg daha. Izgleda da sam se prevario, jer večeras je nešto između Zoe i mene puklo. Nećemo to moći popraviti.

Neko vrijeme sjedim sam u polumraku, pijući ostatak vina koje je Zoe vjerojatno namjerno ostavila ondje, znajući da će mi trebati. Kad ispraznim bocu, a kuća utone u tišinu, vratim se do telefonske sekretarice. I izbrišem poruku.

Ponekad mi se čini da više ne znam tko sam.

Ona

Srijeda, 4:30

Probudim se oblivena znojem i ne znajući ni gdje sam, ni koliko je sati.

Prvo čega se sjetim je ona, moja kćerkica. Uvijek je tako.

Tad se sjetim hotela, pića — i prije i poslije mog sramotnog druženja s Richardom — i zaklopim oči. Kao da će, ako ih još malo zadržim zaklopljene, biti moguće izbrisati sva sjećanja.

Tik prije buđenja sam imala noćnu moru.

Trčala sam šumom, u strahu od nečega što me proganjalo. Pala sam i ostala ležati u prljavštini, a netko je pritrčao i nadvio se nada mnom s nožem u ruci. U snu sam vrištala upomoć i sad me grlo boli kao da sam možda doista i vrištala.

Vjerojatno sam samo dehidrirana. Trenutno bih sve dala za pićence. Upalim svjetlo i iznenadim se kad pokraj kreveta ugledam bocu mineralne vode. Ne sjećam se da sam je ondje odložila, ali u sebi zahvalim Anni otprije nekoliko sati jer je mislila na mene. Otvorim bocu i iskapim rashlađenu tekućinu, toliko ledenu kao da je netom izvađena iz frižidera.

Pogledam mobitel i vidim da je poruka koja me probudila od Jacka. Iz nekog razloga mi je malo bolje kad vidim da ni on

ne može spavati. Poruka nije slatka, ali je kratka; samo njegove dvije najdraže riječi, poredane dobro mi poznatim redoslijedom:

Moramo razgovarati.

Bome ne moramo u četiri ujutro.

Izvučem se iz kreveta i oteturam do mini-bara, u potrazi za nečime što će me vratiti u san. Bojim se da sam ga možda prije prvog lijeganja u krevet potpuno ispraznila, ali iznenadim se kad vidim da je dupkom pun. Izvučem koš za otpatke ispod radnog stola, ali on je prazan. Sigurna sam da sam prije spavanja sjedila na krevetu, jela grickalice i cugala, ali valjda sam i to sanjala.

Otvorim minijaturnu bočicu škotskog viskija i iskapim je, zatim primijetim fotografiju na stolu, onu koju sam jučer pronašla u kutiji za nakit u maminoj kući. Sve smo na njoj. Pet tinejdžerica, večer prije onoga. Neke od nas pojma nemaju što ih čeka. Godinama sam pokušavala zaboraviti te djevojke, a sad opet ne mogu misliti ni na što osim na njih. Sjetim se dana kad smo se upoznale.

Obližnja je gimnazija bila mamina zamisao. Tad sam bila pametna — prije nego što mi je alkohol pobio sve moždane stanice — i previše mudra za vlastite godine. Barem je mama tako tvrdila. Ostala sam bez oca, pa nije bilo novca za privatnu školu. Negdje sam morala završiti srednju školu, a mama je zaključila da je St. Hilary's dobar izbor.

Nije bio.

Djevojačka gimnazija bila je na dvadesetak minuta hoda od naše kuće, ali mama je inzistirala da me prvi dan odveze u školu — vjerojatno da se uvjeri da ću i ući u nju — pa me iskrcala točno pred ulazom. Dovezla me u svom nedavno kupljenom, ali starom kombiju, na čijem je boku pisao naziv njezine nove tvrtke, *Servis za čišćenje Marljive pčelice*. Kombi je bio poput limenke na kotačima.

Primijetila sam poglede: gledali su nas kao da smo se dovezle u muzejskom izložku, a ne vozilu koje je prošlo tehnički pregled i smije na cestu. Nisam željela izaći iz kombija kao što nisam željela ni pohađati St. Hilary's, ali nisam željela razočarati majku. Zнала sam da se pošteno namučila nagovoriti školu da me prime usred školske godine.

Mama je bila čistačica direktorice škole — tad je već bila čistačica pola Blackdowna — i mislim da ju je uvjerila da se sažali i primi me. Bila sam navikla na to da mama katkad obavi telefonski poziv i zatraži neku sitnu uslugu. Čišćenje kuća utjecajnih ljudi donosilo je određene prednosti, uključujući besplatan kruh od pekara i jučerašnje cvijeće od cvjećarke. Mama je radila sve što je morala da plaća račune i da možemo zadržati kuću. Zagledana u imponantnu ciglenu zgradu, pokušavala sam izgledati sretno i držati se kao da sam joj zahvalna, ali škola je na mene ostavila dojam viktorijanske ludnice. Nad ulaznim vratima na kamenoj je ploči bio urezan naziv: *Djevojačka gimnazija St. Hilary's*.

Kako nisam izlazila iz kombija, mama me pokušala ohrabriti na drugi način.

— Nikad ti neće lako biti žensko, bez obzira na godine. Budi kakva jesi i to je sve.

Tad mi se, baš kao i sad, to učinilo kao grozan savjet. Želim da me ljudi vole, pa to njezino *budi kakva jesi* nikad nije dolazilo u obzir.

Ni tada nisam otvorila vrata kombija. Sjećam se kako sam odmjeravala školu kao da je zatvor, kao da me nikad neće pustiti da odem. Nisam se previše prevarila. Neke doživotne kazne odredimo sami sebi. Svi mi u nutrini nosimo dovoljno kajanja da nas zatoči do kraja života. Nikad se ne oslobodimo krivnje i boli koju nam ta krivnja stvara.

Tada je netko pokucao, a na prozoru se nacrtalo nasmiješeno lice. Majka se nagnula preko mene i spustila prozor.

Djevojka koja je pokucala bila je odjevena u jednaku školsku uniformu kao ja, samo što je njezina bila nova. Kao i ostatak moje odjeće, moja je uniforma bila rabljena. Cipele su bile nove, ali i broj prevelike. Mama mi je uvijek kupovala prevelike cipele, da ih mogu nositi i kad mi noga naraste, a višak mjesta popunila bi smotanom vatom da mi noga ne klizi u cipeli.

Djevojka koja je stajala pokraj kombija bila je vrlo vitka i vrlo lijepa. Bile smo istih godina, ali ona je izgledala kao da joj je mnogo više od petnaest. Imala je obojene pramenove; dugačke zlaćane vlasi koje su blistale na jutarnjem suncu. Od pogleda na njezin osmijeh s jamicama u obrazima obuzela me želja da prema njoj budem onoliko dobra koliko je ona lijepa i draga. To je bilo prvo što sam primijetila na Rachel Hopkins: izgledala je kao dobra osoba.

— Bok, Rachel. Drago mi je što te vidim — rekla je moja majka.

Pomislila sam kako očito poznaje cijelo mjesto.

— Dobro jutro, gospođo Andrews. Ti si Anna? — rekla je lijepa neznanka.

Kimnula sam.

— Prvi dan, zar ne?

Opet sam kimnula, kao da sam zaboravila kako govoriti.

— Mislim da si u mom razredu. Hoćeš li da zajedno uđemo? Mogu ti pokazati gdje je što i upoznati te sa svima.

Sjećam se da sam to itekako željela. Bila je tako simpatična da sam za njom bila spremna poći bilo kamo. Mama se nagnula kako bi me poljubila, ali izašla sam prije nego što je to stigla učiniti — nikad mi nije bilo ugodno javno iskazivanje osjećaja — a ona se odvezla prije nego što sam je stigla i pozdraviti. Nisam ni pitala odakle Rachel poznaje moju majku, nagađala sam da vjerojatno čisti i njezinu kuću.

Rachel je dominirala razgovorom. Imala je mnogo toga za reći. Pretežno o sebi, ali nije mi smetalo. Bila sam joj zahvalna

što ne moram sama ući u tu zgradu. Povala me do učionice koja je već bila puna glasnih tinejdžerica. Kad smo ušle, stišale su se — ne znam je li zbog nje ili zbog mene — ali ubrzo se žamor nastavio. Nadala sam se da ne izgledam previše stidljivo.

Rachel je odmarširala do grupice djevojaka korakom koji uvjerljivo izvode samo najpopularnije cure. One su sjedile pokraj starinskih radijatora — u toj je školi uvijek bilo hladno, i time ne mislim samo na temperaturu — a Rachel ih je bez oklijevanja prekinula u razgovoru kako bi me predstavila.

— Anna, ovo su sve cure koje trebaš znati. Ja sam Rachel Hopkins, tvoja nova najbolja prijateljica. Ovo je Helen Wang, ona je najpametnija i uređuje naše školske novine, a ovo je Zoe Harper, koja je duhovita, voli šivati vlastitu odjeću i nosi piercinge u raznim dijelovima tijela tek toliko da diže živac roditeljima.

Zoe je zataknula plavu kosu — koja nije izgledala prirodno — iza probušenih ušiju. Tad je podigla suknju da mi pokaže svoj probušeni pupak, kao da na taj način pozdravlja svakog. Brzo sam shvatila koliko se Zoe vješto služi šivaćom mašinom; pola škole joj je plaćalo da im krati suknje.

Najpametnija Helen imala je crnu kosu očišanu u frizuru nalik Kleopatrinoj i visoke oštre jagodice koje su izgledale kao da će joj probiti kožu. Brzo je izgubila zanimanje za mene, vraćajući se svom poslu — spajanju ružičastih listova papira dimenzija A4 klamericom u školske novine. Na klamericu se naslanjala čitavom težinom, a zvuk metala samo je pojačao moju nelagodu. Podsjetio me na pucnjeve.

Rachel je zavukla ruku u školsku torbu i iz nje izvukla jednokratni Kodakov fotoaparatus. Nikad prije nisam vidjela takvo što, ali uskoro sam saznala da je za korištenje potreban film i puno strpljenja. Tad još nisu postojali digitalni fotoaparatusi, ni smo imale čak ni mobitele. Za samo jednu fotografiju trebalo je poslati cijeli aparat na razvijanje, a to je moglo potrajati danima.

Nikad neću zaboraviti zvuk koji je Kodak proizveo kad me Rachel slikala.

Škljoc-škljoc. Škljoc-škljoc. Škljoc-škljoc.

Nakon svake ga je fotografije morala namotati. Mali sivi kotačić također je pritom proizvodio zvuk i ostavljao trag na njezinom palcu.

— Slikaj mene i novu učenicu na njezin prvi dan — rekla je Rachel smiješeći se onim svojim lijepim osmijehom i pružila fotoaparat Helen, koja je izgledala kao da se ljuti jer ju je prekinula u poslu pričvršćivanja papira.

Rachel me obgrlila oko ramena. Kad je aparat škljocnuo, trepnula sam, pa nas je slikala još jednom, za slučaj da na prvoj fotografiji žmirim.

— Da imamo za usporedbu, prije i poslije — rekla je Rachel, uzela Helen fotoaparat iz ruke i vratila ga u torbu. Nisam se sjetila pitati *prije i poslije čega?* — Ostale cure su bezveze, pogotovo *ona* — dodala je Rachel, osvrćući se po razredu. Pogledala sam djevojku koju je pokazala. Sjedila je sama u klupi i čitala knjigu. — To je Catherine Kelly, totalna čudakinja koju je bolje ni ne gledati. Drži se nas i sve će biti OK, mala.

Promotrla sam usamljenu Catherine. Kosa i obrve bile su joj toliko svijetloplave da su bile gotovo bijele. I koža joj je bila neobično blijeda. Izgledala je kao albino. Nije mi promaknuo ni jezivo ružan aparatić za zube, koji se ukazao kad je zagrizla u čokoladicu. Odjeća joj je bila izgužvana i puna mrlja. Kao i cijela Catherine, dugo nije vidjela vode i sapuna. Čim je dovršila prvi dio doručka, podignula je poklopac klupe i izvukla još jednu čokoladicu. Strgnula je omot s nje kao da umire od gladi. Usprkos takvom doručku, bila je mršava. Imala je krupne oči koje su me podsjetile na Bambija koji gricka mladu travicu ne znajući da ga vrebaju lovci. Pomislila sam da mi neće biti teško ne obraćati pažnju na nju. Katastrofu je prouzročila upravo moja odluka da joj se približim, ali prvoga dana škole to nisam mogla znati.

Toliko sam dugo samo željela otići iz Blackdowna i nikad se više ne vratiti. Dok se sad ogledavam po hotelskoj sobi, ne

razumijem kako sam opet završila ovdje. Još jednom pogledam fotografiju pet djevojaka čiji su se životi promijenili nedugo nakon što je snimljena, zatim je okrenem prema dolje i spustim na stol. Ne želim više gledati ta lica.

Odem u kupaonicu i operem ruke kao da su ih sjećanja zaprljala, a zatim se umijem hladnom vodom. Kad se vratim u sobu, pogled mi opet padne na fotografiju. Okrenuta je licem prema gore, iako sam sigurna da je nisam tako ostavila. Ali to nije sve. Netko je crnim flomasterom prekrizio Rachelino lice.

On

Srijeda, 5:55

Kraj moje utrke s nesanicom označi zvonjava telefona, a ne budilice.

Opet me zove Priya i moram joj narediti da govori sporije. Glava me boli od jeftinog crnog vina, a ona govori prebrzo da moj mozak shvati njezine riječi. Spavao sam u odjeći, na neraspremljenom krevetu u svojoj staroj sobi. Toliko mi je hladno da jedva držim mobitel na uhu. Isprva ništa ne razumijem, ali tad vidim da je prozor otvoren: ja sam ga otvorio, sinoć, zbog cigarete. Ako Zoe sazna da sam pušio u kući, na korak od nećakinje, ubit će me.

Sjećam se da je cigareta bila ugodna, ne samo zbog nikotina koji mi je jurnuo žilama, nego i zbog osjećaja da radim nešto zabranjeno i nitko me ne vidi. Isto se tako sjećam kako me taj osjećaj napustio kad sam shvatio da me netko s ulice promatra. Vani je bilo toliko mračno da me dotični mogao gledati ravno u oči iz tame, a ja ga ne bih vidio. Pokušavam zaboraviti cijelu prethodnu noć, ali čim se uspravim u sjedeći položaj, glava me toliko zaboli da mi je jasno kako mi treba kava.

Zamolim Priyu da ponovi posljednju rečenicu, tek toliko da budem siguran da sam je dobro čuo.

— U Blackdownu je pronađeno drugo tijelo.

Pokušam odgovoriti, ali ne uspijem ni zucnuti.

— Jeste li me čuli, šefe? — ona upita i ja shvatim da još uvijek nisam ništa rekao.

— Gdje je tijelo pronađeno?

Kad se konačno sjetim kako se govori, glas mi zvuči čudno.

— St. Hilary's. Djevojačka gimnazija — odgovori.

Treba mi trenutak da se priberem. Želim pripaliti cigaretu, ali nakon onoga sinoć imam samo jednu i čini mi se da bih je trebao sačuvati.

— U školi za djevojke?

— Da, šefe.

Mozak mi grozničavo radi. Dva ubojstva u dva dana, u ovome mjestasu. Moguće je da imamo posla sa serijskim ubojicom. Šefovi će se obrušiti na nas kao muhe na svježe govno.

— Stižem.

Nabrzinu se istuširam i tiho siđem, kako nikoga ne bih probudio. Uzalud se šuljam. Zoe je već budna, te za promjenu i odjevena. U kuhinji je, gleda jutarnji program BBC-ja.

— Hoćeš? — pita, gurajući prema meni lonac kave, ne skidajući pogled s ekrana.

— Ne, moram ići.

— Samo jedno pitanje; jesi li negdje vidio grickalicu za nokte? Bila je u kupaonici, a sad je nigdje ne mogu naći — kaže.

Odmah se sjetim kutijice Tic Taca i dugo samo gledam Zoe ne odgovarajući.

— Što je? — upita ona.

— Ništa. Nisam je vidio. A kad smo kod stvari koje ne možemo naći, jesi li negdje vidjela moje Timberlandice?

— Jesam. Jučer, pokraj stražnjih vrata. Pune su blata.

Krv mi se sledi u žilama.

— Sad nisu ondje — odvratim.

— A ja ti nisam mama. Nađi si ih sam. Zašto tako rano izlaziš?

— Moram na posao.

— Jer su pronašli još jedno tijelo?

Opet se zagledam u Zoe, primijetim da je odjevena, da su joj obrazi rumeni — kao u rijetkim prigodama kad ode na trčanje — i da ključevi njezina automobila leže na stolu kao da se tek odnekud vratila. Sada je šest ujutro, a u Blackdownu ovako rano ništa nije otvoreno.

— Kako znaš da su pronašli još jedno tijelo? — upitam.

— Jer sam ja ubojica.

Ne nasmiješi se, kao ni ja. Zoe je uvijek imala bizaran smisao za humor, ali jedan djelić mene ipak se pita je li moguće da se ne šali. Nikad nisam saznao zašto se prestala družiti s Rachel Hopkins i drugim curama s kojima je išla u školu.

Naposlijetku joj se kut usana zadigne, te kimne prema televizoru.

— Rekla mi je tvoja bivša žena.

Ni taj odgovor nije mnogo bolji od prethodnoga i jednako je besmislen, dok ne ugledam Annu na ekranu. Stoji pred školom i izvještava o drugoj žrtvi, a ja još nisam ni stigao do poprišta zločina. Još nismo ni dali izjavu za javnost. Ljude koji trenutno znaju za ubojstvo mogu nabrojiti na prste jedne ruke.

— Moram na posao — ponovim hodajući prema hodniku. Uzmem jaknu s rukohvata stubišta, gdje sam je ostavio iako znam da to živcira moju sestricu. Dohvatim i svoj prepoznatljivi šal, ali predomislim se.

— Jack, čekaj — zaustavi me Zoe. — Pazi na sebe, OK? Samo zato što ste bili u braku, ne znači da trebaš vjerovati Anni.

— Što to znači?

— Da je Anni novinarstvo uvijek bilo važnije od vašeg braka, pa pazi što govoriš. I nemoj... nemoj gubiti živce pred ljudima.

— A zašto bih?

Ona umjesto odgovora samo slegne ramenima i otvori mi vrata.

— I još nešto — kaže.

Pogledam je, ni ne krijući nestrpljenje.

— Molim te da ne pušiš u kući.

Sjedam u automobil osjećajući se poput prekorenog djeteta koje su uhvatili u svakakvim prijestupima. Vozim se do škole pred kojom sam sinoć sjedio na parkiralištu. Kad stignem, vidim da je policija cijele grofovije Surrey stigla na poprište prije mene.

Trenutno je ondje kombi samo jedne televizijske kuće — Annin — ali ekipi nema ni traga. Kombi je prazan. Očito su otišli na pauzu. Sinoć sam u policijskoj bazi podataka provjerio ima li što o njezinom snimatelju. To je bilo neprofesionalno od mene, ali moja sumnja se pokazala opravdanom. Ima dosje i prošlost o kojoj Anna, kladim se, ništa ne zna.

Priya me čeka pred školskom recepcijom. Kad priđem, pruži mi kavu i kroasan. Kosa joj je ponovno svezana u konjski rep, ali lice joj izgleda drugačije.

— Ne nosim naočale — kaže kao da mi čita misli.

— Ako si ih ostavila da ne gledaš još jedan leš, mogla si mi reći da to drugačije riješimo.

— Sasvim dobro vidim, šefe. Za promjenu nosim leće.

Meni se ovo ne čini kao idealno vrijeme za takav eksperiment, ali žene su misterij.

— Dobro izgleda — kažem, na što se ona nasmiješi. Odmah se zabrinem — možda to nisam smio reći, možda se kompliment

kolegici danas smatra seksualnim uznemiravanjem — pa ga povučem. — Kava, mislim.

Priyin osmijeh iščezne. Osjećam se kao seronja. Pokušam usmjeriti razgovor u manje osobnom smjeru.

— Gdje si u ovo doba i u ovome mjestu pronašla nešto ovako fino? — pitam, dižući čašu.

— Kava je iz Kolumbije.

Ne shvatim odmah što to znači.

— Daleki je put prešla.

Priyin osmijeh se vrati.

— Skuhala sam vam je jutros, prije izlaska iz kuće. Mislila sam da će vam dobro doći. Imam punu termosicu u autu, ali znam da volite piti kavu iz papirnate čaše, iako je to i malo čudno i loše za okoliš, pa sam ih naručila na internetu. Papirnatu čašu, mislim. Nalila sam je kad sam vas vidjela da dolazite, da bude vruća.

Znao sam. Zaljubljena je u mene. Možda sam sredovječan, ali još sam faca. Ne kažem da išta smjeram. Kad se pruži prilika, nježno ću je odbiti. Odgrizem zalogaj kroasana, koji je također ukusan. Ne usudim se pitati odakle joj; vjerojatno ga je sama ispekla ili naručila iz Francuske.

Zazvoni mi mobitel: na ekranu se ukaže ime mog šefa, a ja se javim nakon malo previše oklijevanja.

— Dobro jutro, gospodine.

Od ulizivanja mi je uvijek pomalo mučno.

Slušam dok mi ta prepredena lasica govori sve što sam po njegovom mišljenju tijekom dosadašnje istrage pogrešno učinio. Toliko puta stisnem zube da je pravo čudo da ih nisam smrvio. Lasica mi uživo ne bi rekao ništa od toga. Za početak nisam siguran zna li više uopće kako se izlazi iz ureda, a kao drugo, uživo bi se teško svisoka izvikao na mene jer sam za glavu viši od njega.

Moj šef je i tjelesno i mentalno zakržljao u razvoju, ali puštam ga da kaže sve što želi, a zatim mu govorim sve što želi čuti. Mislim da ću si na taj način najbrže skinuti vrhušku s vrata.

— Da, gospodine. Naravno — kažem, obećavši da ću mu se javljati na svakom koraku, i prekinem.

Priya izgleda razočarano.

— Što je? — upitam.

Ona umjesto odgovora samo slegne ramenima. Njezin pogled ionako sve govori. Mislim da je čula što je šef rekao: »Odjel za teške zločine, s tobom na čelu, teško je sjebao.«

Čitav odjel sa mnom na čelu jučer je radio osamnaest sati. Nitko od nas nije se naspavao, ali šefove me riječi ipak zapeku. Iz nekog razloga, mislim da sam za sve ovo ja kriv.

— Idemo? — upitam Priyu.

— Da, šefe — odgovori ona i s tim se riječima vrati normalna, efikasna Priya. S tom se verzijom mnogo bolje snalazim.

Priya me povede labirintom školskih hodnika. Ni ne gledam šarene postere na zidovima, samo slušam njezine cipele na vezanje koje škripe na ulaštenom podu. Ulaštene crne cipele — koje me iz nekog razloga podsjećaju na cipele iz školske uniforme — danas su mnogo čišće nego jučer, u blatnoj šumi. Toliko su čišće da se pitam jesu li to novi par. Priyin rep se, kao i uvijek, niže lijevo-desno, poput klatna od kose koje otkucava sekunde do susreta s drugom žrtvom. Siguran sam da su ova dva ubojstva povezana.

Cijelim putem se držim nekoliko koraka iza Priye, pretvarajući se da je slijedim, ali ovu zgradu dobro poznajem. Roditelji su me ovamo odvucli bezbroj puta, svaki put kad bi moja sestra nastupala u školskoj predstavi. Zoe nikad nije bila među boljim učenicama — u školi poput ove konkurencija je bila prejaka — ali bila je sjajna glumica. Još je uvijek dobra. Možda je to obiteljska crta. Više se ne mogu pretvarati da sinoć nisam bio ovdje i da

nisam vidio svjetlo na prozoru ureda prema kojem hodamo. Da sam sinoć drugačije postupio, ovo se ne bi dogodilo.

Kad uđemo u sobu, dočeka nas prizor koji bi svakoga šokirao. Vani je još mračno kao u rogu, ali u uredu nije. Snažni policijski reflektori ured su pretvorili u pozornicu, a glavna zvijezda na njoj je žrtva.

— Možemo li prekriti prozore, prije nego što novinari snime sve ovo i rastrube po cijelom internetu? — upitam i prema meni se okrene nekoliko glava.

Vidim nekoliko uniformiranih policajaca koje otprije poznajem te neke koje ne znam. Vidim da su i forenzičari već stigli, što me razvedri. Ekipa je manje-više ista kao jučer i svi su pomalo u šoku. S obzirom na poprište, ni ne čudi me.

— Mislila sam da je najbolje da vas pričekamo, šefe — kaže Priya.

— E pa, sad sam tu.

Ured izgleda poput minijature knjiznice. Jedan zid potpuno prekriva polica s knjigama, a na drugome visi golema uokvirena karta svijeta. Vidim staklenu vitrinu punu nagrada, a u sredini ureda stoji veliki radni stol od mahagonija. Direktorica škole sjedi za svojim stolom, u svom stolcu, ali grlo joj je prerezano, a usnice razvučene u vrisak.

Čak i s vrata vidim predmet uguran u njezina usta. Kao i Rachel, nova žrtva oko jezika ima svezanu crveno-bijelu narukvicu prijateljstva. Glava joj visi ustranu, a u crnoj kosi s frizurom nalik Kleopatrinoj naziru se sijedi pramenovi. Kosa joj prekriva pola lica, ali znam tko je preda mnom. Pretpostavljam da svi znaju. Direktorica škole za djevojke u ovoj je zajednici osoba koju svi jako poštuju i koje se svi pomalo plaše.

Helen Wang pohađala je St. Hilary's, išla je u razred sa Zoe, Annom i Rachel. Kao tinejdžerica je bila predsjednica razreda, a direktorica škole je postala prije tridesete. Ambiciozna i izuzetno

inteligentna, imala je malo razumijevanja za sve one koji na svijet nisu gledali kao ona. Znam da su ona i Rachel još uvijek bile prijateljice, pa je moguće da je Helen znala za našu vezu. Ako je znala, sad barem više nikome ne može reći.

Patolog mi ne treba reći da joj je grlo prerezano nožem, ali to nisu jedine ozljede na njezinome tijelu. Žrtvina bluza raskopčana je sve do struka, a na grudima joj, tik iznad grudnjaka, piše LAŽLJIVICA. Slova su, čini se, oblikovana klamericom. U njezinu blijedu kožu urezalo se najmanje stotinu srebrnih šrapnela. Metal izgleda poput šavova napravljenih kirurškim koncem.

Već mi je jasno da je ovo pretežak zadatak za mene, ali nikome ovdje ne bi bio lakši. Jedno ubojstvo u Blackdownu je neobično, ali dva su slučaj bez presedana. Čak i u Londonu sam samo jednom radio na slučaju serijskog ubojice. Ogledam se po uredu i steknem dojam da smo svi na neistraženom terenu, da samo lutamo i čekamo da nas netko spasi. Ali nitko ne dolazi u pomoć. Sami smo.

Priđem bliže i primijetim bijeli prah na vršku žrtvina nosa.

— Ovo bi nas trebalo uvjeriti da je direktorica škole ovisna o kokainu? — kažem.

— Poslali smo supstancu na testiranje — odvratila Priya.

Kad obavim preliminarni pregled poprišta zločina, izađem i vratim se istim hodnikom sve do vrata koja vode na sportske terene iza škole. Dok tražim posljednju cigaretu u džepu, ruka mi blago drhti. Mislim da sam zaslužio cigaretu.

Bio sam ovdje kad je ubijena.

Sigurno sam bio ovdje.

Toliko sam umoran da se osjećam opijeno, a događaji protekla dva dana doimaju se nestvarno, kao da su samo grozan san iz kojeg se sad više ne mogu probuditi. Kad popušim cigaretu,

vratim se u zgradu i odem ravno do Priye. Imam dojam da je stajala iza staklenih vrata i promatrala me. Zanima me zašto, ali moje pitanje prekrije školsko zvono i prije nego što sam ga do kraja izgovorio.

— Kakva je to buka? — kažem kad zvono utihne.

— Školsko zvono, šefe.

— Čujem da je školsko zvono. Zašto zvoni? — Priya se zagleda u mene kao da sam opasno glup. Osjećam žuč kako mi se diže uz grlo. — Zatvorili ste školu, zar ne?

— Mislim da jesmo, šefe. Pretpostavljam da, nakon onoga na vijestima, ljudi valjda već znaju da ne smiju dovesti djecu.

— *Misliš* da jesmo? Znači, niste javili roditeljima da ne dovede djecu? Što sam ti jučer rekao o čuvanju poprišta?

Ona obori pogled. Znam da me želi impresionirati i znam koliko se grozno osjeća kad god u nečemu pogriješi, ali ne mogu joj baš sve progledati kroz prste.

— Ništa strašno. Idi sad u tajništvo i reci im da jave roditeljima da ne dovede djecu dok im ne javimo — ne gledaju svi vijesti. Za svaki slučaj postavi dečke u uniformi pred školu. Ako naletiš na ekipu BBC-ja, reci im da se maknu s parkirališta. Ne smiju biti na području škole bez naše dozvole. Ne znam kako su tako brzo stigli, ali neka lijepo izvještavaju s ulice kao i svi ostali.

— Šefe, mislim da bih trebala—

— Možeš li me, molim te, poslušati?

Ona kimne i ode niz hodnik. Na tren opet izađem, jer mi treba još malo zraka prije nego što se vratim u onaj ured. Svi očekuju da znam što radim, ali čak je i meni sve ovo novo. Kad slijepac vodi slijepca, obojica lako zalutaju u tami.

Promatram školska igrališta, prostrta na padini što se spušta prema šumi. Od mjesta na kojem je pronađena Rachel vjerojatno nas dijeli tek kilometar zračne linije. Kad začujem korake kako se približavaju, zaključim da se Priya vratila.

— Jesi li gotova? — pitam.
— S čime?
Okrenem se i ugledam Annu. — Što ti radiš ovdje?
— Tvoja me desna ručica poslala k tebi.
— Priya? Zašto te poslala k meni? I kako si uopće tako brzo došla ovamo? Koliko ja znam, nismo dali izjavu za javnost, a to *znam* jer sam ja taj koji daje izjave za javnost.

Anna ne odgovori. Osvrnem se preko ramena da se uvjerim da smo sami i da nas nitko ne čuje.

— Zašto si jučer nosila onu narukvicu? — šapnem.
Ona izgleda kao da će prasnuti u smijeh.
— Zašto me to opet pitaš?
— Odakle ti?
— Što se to tebe—
— Tiče me se jer... — *Jer te još uvijek volim*, želim reći.
Umalo sam to i izgovorio, iako znam da ne smijem. Ljubav je ponekad spoznaja da neke riječi moramo zadržati za sebe. — Jer se brinem za tebe — kažem naposljetku. Ona se nasmiješi, ali već sam izgubio sve strpljenje za danas. — Anna, ozbiljan sam.

— Ti si uvijek ozbiljan. To je jedna od tvojih brojnih mana.
— Ozbiljan sam. Ako ikome kažeš ovo što ću ti otkriti, ako ne dao Bog, to kažeš pred kamerom—

— OK, smiri se. Slušam.
— Stvarno se nadam da me slušaš. Obje žrtve su pronađene s takvim narukvicama, samo u ustima. Istim narukvicama kao što je ova tvoja. Bile su im svezane oko jezika.

Ana pred mojim očima probljedi, a meni je drago da je barem na to reagirala. Doista bih se zabrinuo da nije. Ne sviđa mi se pomisao da uopće ne poznajem ženu s kojom sam toliko godina bio u braku.

— Otkuda tebi tvoja? — pitam, nadajući se da ću ovoga puta dobiti odgovor.

— Nemam je više. Izgubila sam je. — To mi zvuči kao laž, ali Anna izgleda kao da govori istinu. — Poslao si mi poruku usred noći, napisao si da moramo razgovarati, zato sam—

Potpuno sam zaboravio da sam joj pijan poslao poruku.

— Poslao sam ti poruku jutros, ne usred noći, a ovo stvarno nije ni vrijeme ni mjesto za razgovor. Nisi mi odgovorila ni na jedno pitanje—

— Zašto si mi poslao poruku, Jack?

Ona pogleda prema vratima — vidim da još uvijek misli na svoj prilog i shvatim da joj moram odvratiti pažnju.

— Za slučaj da nisi primijetila, sad stvarno nemam vremena za to. Samo sam ti želio reći da se držiš dalje od onog svog kolege.

Ona me pogleda pomalo iznenađeno, blago rastvorenih usta.

— Da vidim jesam li dobro shvatila: pred tobom su dva slučaja ubojstva, a tebe brine spavam li ja sa svojim snimateljem?

— Ne zanima me s kime spavaš, ali tvoj snimatelj ima dosje, pa sam mislio da bi trebala znati—

— Potražio si Richarda u policijskoj bazi podataka? To je potpuno neetično. A i da spavam s njim, što nije istina, stvarno me ne bi smetalo što ima neplaćenu kaznu za prebrzu vožnju ili neki drugi trivijalni prijestup koji si iščeprkao—

— Nije trivijalan. Uhapšen je zbog nanošenja teških tjelesnih ozljeda.

— Teške tjelesne ozljede. Richard je nekoga napao?

— Da. Ja sad moram na posao, a ti se moraš maknuti odavde. Udalji se iz kruga škole i odvedi svoju ekipu sa sobom.

Priya prođe kroz vrata i uputi se prema nama, blokirajući mi odstupnicu.

— Škola je službeno zatvorena — kaže.

— Sjajno, a sad mi reci zašto si ovdje pustila predstavnicu medija?

Priya pogleda Annu, pa opet mene. Zbunjeno se namršti i njezino mlado lice se privremeno izbora na nekoliko mjesta.

- Mislila sam da ćete htjeti razgovarati s njom.
- Zašto bih želio razgovarati s njom?
- Jer je gospođa Andrews pronašla tijelo.

Poput mnogih stvari u životu, i ubojstvo se može uvježbati. Drugo ubojstvo je bilo lakše od prvoga, manje komplicirano. Za drugo ubojstvo mi je trebalo samo strpljenja, a strpljenja imam napretek.

Helen Wang je voljela moć više nego ljude i to joj je presudilo. Bila je mudra glavica, ali i usamljena. Često je ostajala u školi dugo nakon što bi svi ostali profesori otišli kućama. Bilo je dovoljno uvući se u njezin ured kad je na tren izašla, sakriti se iza zavjese i čekati. Ispod nje su mi čak virila stopala, ali nije me primijetila. Neki ljudi preko stvarnog života prevuku filter kao preko fotografija; primjećuju samo ono što žele. Kad se Helen vratila, sjela je za radni stol i zagledala se u ekran zaljubljeno kao da gleda ljubavnika.

Čovjek bi pomislio da radi, ali jedan pogled preko njezina rame na otkrio je da piše roman. Milujući joj kosu dok joj je krv tekla niz prerezano grlo, razočarale su me riječi na ekranu. Helenino pisanje je bilo goli prosjek. Zamijenile su ih moje riječi, svega nekoliko redaka:

Helen ne bi smjela lagati.

Helen ne bi smjela lagati.

Helen ne bi smjela lagati.

Nakon svega, antibakterijska maramica uklonila je sve moje tragove s tastature. Droga pod njezinim nosom i u ladici izložena je poput dramskog rekvizita, poput jasne poruke. Draga, pametna direktorica škole bila je grozan uzor djevojkama pod njezinom paskom. Ovisnica o moći, o drogi, o tajnama.

Njezin fino krojeni kostim je izgledao prilično skupo, pa ga je bilo šteta razderati i ispod njega i bluze pronaći jeftini, ofucani grudnjak

iz supermarketa. Klamerica nije bila dio mog plana, ali ležala je na stolu i mamila me. Bilo bi je šteta ne upotrijebiti. Slova mi nisu ispala onako simetrično kao što su trebala, ali sasvim su jasno ispisala riječ LAŽLJIVICA.

Nakon što je narukvica prijateljstva zavezala i njezin jezik, moje je remek-djelo bilo gotovo. Olovka posuđena s njezina radnog stola na moju je nadlanicu napisala mali podsjetnik: moram obaviti važan telefonski poziv.

Ona

Srijeda, 6:55

Spustite slušalicu — kaže inspektorica. Zuri u mene kao da sam upravo počinila gnusan zločin. Mislim da joj se obratio s *Patel*. Nije ni izbliza onako ljubazna kao kad smo se prvi put vidjele. Jučer u šumi ju je bilo vrlo lako pridobiti za sebe. Nisu mi ni trebale zaštitne navlake za cipele, samo sam htjela zapodjenuti razgovor s njom. Izvukla sam fantastično mnogo informacija. Neke od njih sam, čini se, rekla pred kamerom. Mislim da je zbog toga ljuta.

Mogu se zakleti da je vidjela moju ruku kako leti prema telefonu na radnom stolu prije nego što sam ga primila, ali nije ništa rekla. Da mi je odmah rekla da ga ne diram, ne bih, ali sad samo spuštam slušalicu bez prepirke. Nikad nisam bila neposlušna pred predstavnicima autoriteta, čak ni najmanjega. Iz meni nejasnih razloga, odvela me u ured školske tajnice.

— Moram pred kameru za deset minuta. Vaš mi je šef uzeo telefon, a moram nekoga nazvati da mu kažem gdje sam — kažem.

— Viši policijski inspektor Harper vam je uzeo telefon jer ste rekli da vas je netko na taj telefon nazvao i obavijestio vas

o ovom ubojstvu. Sigurna sam da vam je jasno da moramo provjeriti je li to istina, a ako jest, tko vas je nazvao.

Sad žalim što sam dala Jacku telefon, ali nisam htjela odmoći istrazi.

— Dobro, ali moram javiti redakciji gdje sam.

— Pobrinski smo se za to.

— Što to znači?

— Vaš snimatelj zna da ste se zadržali.

— Jesam li se zadržala ili ste me vi zadržali? Jesam li uhapšena?

— Niste. I kao što sam vam već rekla, smijete otići kad god želite. Zamolili smo vas da ostanete da vas možemo štiti i da nam pomognete u istrazi.

Zagledam se u nju, ali ona ne odvrati pogled. Možda je sitna i mlada, ali i iznenađujuće puna samopouzdanja. Nije ni čudo da se Jacku sviđa. Osjećam kako me hvata nesnošljiva mržnja — nije to baš isto kao ljubav na prvi pogled, ali je slično. Samo što se ovo dogodi brže i potraje dulje.

Inspektorica izađe iz ureda i ostavi vrata otvorena. Čujem da razgovara s nekim u dnu hodnika, pa zavučem ruku u torbicu, otvorim minijaturni brendi i iskapim ga. Nakon toga napipam bombone za osvježavanje daha i progutam i jednog od njih. Kad podignem pogled, inspektorica stoji na vratima i promatra me. Ne znam koliko je dugo ondje i što je vidjela.

— Bombon? — ponudim je, zveckajući kutijicom.

— Ne, hvala.

— Znae da sam ja Jackova bivša supruga, zar ne?

Nasmiješi se kao da već dugo nije i nije sigurna kako se to radi.

— Da, gospođo Andrews. Znam tko ste.

Ne znam od čega mi je više neugodno; od tih riječi ili neobičnog izraza na njezinom licu. Rekla sam im da sam se jutros

kad sam primila onaj poziv jako prestrašila, ali nijedno od njih dvoje mi ne vjeruje. Nije im sjela ni činjenica da sam nakon razgovora prvo nazvala svoju redakciju, a tek onda policiju. Ali ja sam novinarka, pa ih ne bi trebalo čuditi da sam dobila dojavu i otišla je istražiti. Sad mi je jasno da to njima može izgledati kao neoprezan, čak i opasan potez, ali neke priče izazivaju ovisnost, baš kao i uspjeh. Samo jedno ubojstvo neće proslaviti nijednog novinara, ali priča o serijskom ubojici mogla bi me tjednima držati na ekranu.

Ali nikad neću zaboraviti prvi pogled na Helenino beživotno tijelo. Djevojka s kojom sam išla u školu odrasla je u ženu koju sam jedva prepoznala, i to zahvaljujući nekoliko prepoznatljivih obilježja. Imala je istu frizuru i iste jagodice. Možda je čak i klamerica na njezinom stolu bila ista ona kojom je nekoć spajala školske novine. A sad mi je u mislima prizor koji nikad neću uspjeti izbrisati. Od toliko krvi tako rano ujutro svatko bi poželio piće.

Mlada inspektorica i dalje me netremice promatra, kao da su njezine krupne smeđe oči zaboravile kako se trepće. Prva odvratim pogled, pretvarajući se da me zanimaju slike na zidovima ureda. Čim ih pogledam, prisjetim se trenutaka koje sam u ovoj prostoriji provela kao tinejdžerica. U svojoj prvoj školi nikad nisam bila problematična, ali kad sam se premjestila u St. Hilary's, to se promijenilo. Doduše, nisam ja bila kriva za to. Gotovo svaki put su bile krive Rachel Hopkins ili Helen Wang, a obje su sad mrtve.

Rachel me prigrlila kad sam došla u školu i zbog toga sam joj bila ludo zahvalna. Bila je najpopularnija djevojka u našoj generaciji, što je i imalo smisla, jer je bila lijepa, pametna i povrh svega, jako draga. Barem sam tako mislila. Stalno je imala neki dobrotvorni projekt, čak i u to vrijeme — sponzorirani maratoni, dobrotvorna prodaja kolača, prikupljanje novca za siromašnu djecu. Isprva mi to nije ni palo na pamet, ali nakon prvih

nekoliko tjedana sam se počela pitati vidi li Rachel i mene kao jedan od tih dobrotvornih projekata.

Pozivala me k sebi, dala mi je da posuđujem njezinu odjeću, naučila me kako se šminkati. Ranije se uopće nisam šminkala. Dok smo se družile, Rachel bi mi nalakirala nokte, svaki put u drugu boju. Ponekad bi napisala slova lakom, po jedno na svakom noktu: ZGODNA ili DRAGA. To mi je stalno govorila; da sam baš draga. Tom me riječju još uvijek opisuju. Prezirem tu riječ. U mojim ušima tih pet slova ispisuje uvredu, a ne kompliment. Kao da je biti drag slabost. Možda je u tome stvar. Možda i jesam slabić.

Rachel mi je stalno kupovala sitne poklone — sjajilo za usne, gumice za kosu, katkad i preusku majicu ili prekratku suknju, da me ohrabri da smršavam. Jednog vikenda me čak odvela frizeru, da mi napravi iste pramenove poput njezinih. Znala je da si to ne mogu priuštiti i inzistirala je da ona plati. Pitala sam se odakle joj novac, ali to nikad nisam pitala nju. Rachel mi je dala i da pod ručkom sjedim s njom i njezinim prijateljicama, zbog čega mi je bilo posebno drago. Neka su djeca ručala sama, a ja nisam htjela biti jedna od njih.

Catherine Kelly mi je bila simpatična. Stalno je jela čokoladu ili čipse, izgledala je pomalo bizarno — blijeda kosa, aparatić za zube, neuredna uniforma — ali nikad se nikome ni na koji način nije zamjerila. Zapravo nije često govorila; samo je sjedila i u tišini čitala knjige. Pretežno horore, primijetila sam. Čula sam da njezina obitelj živi na kraju grada, tik uz šumu, u neakvoj čudnoj kući. Govorkalo se da joj je kuća ukleta, ali ja nisam vjerovala u duhove. Mislila sam da je grozno što se nitko ne želi družiti s Catherine i bilo mi ju je žao.

— Da pozovemo Catherine da sjedne s nama? — upitala sam jednoga dana, polako žvačući ono što su nam školske kuharice poslale uz opis *lazarje i prženi krumpirići*.

Druge djevojke su me pogledale kao da sam rekla nešto prosto.

— Ne — rekla je Rachel, koja je sjedila preko puta mene.

— Nećeš valjda to jesti? — rekla je Helen, gledajući moj tanjur. Primijetila sam da ona nikad ne ruča. — Znaš li koliko kalorija ima to umjetno smeće?

Nisam znala, a i nisam bila zainteresirana za brojanje kalorija.

— Volim lazanje — rekla sam.

Umjesto odgovora, ona je zatresla glavom i pred mene spustila bočicu tableta.

— Izvoli. Uranjeni rođendanski poklon.

— Što je to? — upitala sam, promatrajući neočekivani dar.

— Dijetne tablete. Sve ih pijemo. Možeš biti mršava bez gladovanja. Spremi ih u torbu, ne želimo da cijela škola zna za našu malu tajnu.

— Zašto želiš pozvati smrdljivu Catherine u našu grupicu?

— upitala me Rachel, mijenjajući temu.

Ostale su se nasmijale.

— Samo znam koliko sam ja sretna jer ručam s vama, a ona izgleda usamljeno—

— Pa si mislila biti *draga*, zar ne? — prekinula me Rachel. Slegnula sam ramenima. — Znaš, to je znak slabosti, biti tako *drag* cijelo vrijeme.

Naglo je ustala, stolac joj je zaškripao po podu. Uzela je svoju Colu u limenci i izašla iz menze. Nitko za stolom nije rekao ni riječi. Kad sam ih pogledala, samo su se zabuljile u salate na svojim tanjurima.

Rachel se vratila nekoliko minuta kasnije, ponovno nasmiješena. Spustila je Colu na stol, uhvatila vilicu i vratila se nabadanju salate. Ostale su je, kao i uvijek, oponašale.

— No, dobro — rekla je žvačući. — Pozovi je k nama.

Malo sam se nečkala, ali zanemarila sam nelagodu koja mi je stezala želudac i odlučila vjerovati da je Rachel trenutno

draga kao što nekad zna biti. Sad mi se to čini naivno, ali ponekad o ljudima koje volimo želimo misliti samo dobro.

Provukla sam se kroz stolove, stolce i školarke i stigla do otužnog kutka u kojem je Catherine Kelly, kao i uvijek, jela sama. Njezina je duga plava kosa izgledala kao da dugo nije vidjela češalj. Zatakнула ju je za klempave uši, zbog kojih su je djeca zvala Dumbo, na što bi se uvijek zarumenjela. Iako je stalno nešto grickala — čipse, čokoladice, gazirana pića koja je gutala jedno za drugim — bila je mršava. Školska bluza joj je malo visjela jer je ispod vrata nedostajalo jedno dugme, a na kravati su se vidjele mrlje. Primijetila sam da joj je tamnoplavi sako obojan kredom, kao da se naslonila na ploču. Izbliža sam primijetila i da su joj obrve jako rijetke. Znala sam je vidjeti da ih čupka prstima pod satom i zatim slaže pred sebe u hrpicu. Na kraju bi ih otpuhnula kao kad se otpuhnu trepavice i poželi želja.

Kad sam je pozvala da nam se pridruži, napravila je grimasu kao da joj se rugam. Pogledala je cure za mojim stolom — koje su se smijale nečemu što je Rachel rekla nakon mog odlaska — ali kad su vidjele da ih gleda, nasmiješile su se i mah-nule nam da im se pridružimo. Bila sam jako zadovoljna sama sobom kad je Catherine ustala, podigla svoj pladanj i krenula za mnom, pa sjela za naš stol.

Bila sam zadovoljna sve dok nisam pročitala poruku koju sam pronašla pod vlastitim pladnjem.

Rachel je progovorila i prije nego što sam išta stigla poduzeti.

— Samo se želim ispričati što sam te povrijedila, Catherine. Možemo li biti frendice? — rekla je i pružila joj ruku preko stola.

Povučena Catherine poslušno je pružila ruku. Primijetila sam da su joj nokti izgriženi, koža oko njih crvena i upaljena. Primijetila sam i da joj je u aparatiću za zube zapelo malo lazanja.

Dok se rukovala s Rachel, Catherine se zarumenjela, a njezina se limenka nekako prevrnula. Helen — koja je uvijek bila brza i praktična — odmah je nabacala papirnate ubruse na piće, kao da je znala da će se to dogoditi.

— Grozno mi je žao — rekla je Rachel. — Baš sam nespretna. Evo ti moja Cola. Još je puna, jedva sam je načela.

— Nema veze, nisam žedna — odvrtila je Catherine, sad već toliko crvena da se jedva razlikovala od Coca Cole.

— Ne, ne, samo uzmi.

Rachel je pogurnula limenku preko stola, a razgovor se nastavio.

Ja nisam skidala oči s poruke koju sam zatekla pod pladnjem, čitajući napisane riječi i pitajući se što da radim.

Popišala sam se u Colu. Ako joj kažeš prije nego što je popije, sutra ti sjediš sama za vrijeme ručka.

Naravno da sam znala što moram učiniti, ali ipak nisam. Samo sam sjedila i gledala svoju hranu, iako mi više nije bilo do ručka.

Pet užasnih minuta nakon što je sjela k nama, Catherine je primila limenku. Rachel se držala normalno, ali Helen je bila sva ozarena, a Zoe se već kikotala. Da barem mogu reći da je Catherine samo gucnula tu tekućinu, ali zabacila je glavu unatrag i iskapila nekoliko gutljaja prije nego što je primijetila da nešto nije kako treba.

— Popila si moju pišalinu! — rekla je Rachel, a njezinim se licem razlio široki osmijeh.

Svi su prasnuli u smijeh i ubrzo je cijela škola saznala što se dogodilo. Svi pogledi i svi kažiprsti su se okrenuli prema Catherine Kelly.

Ona nije rekla ni riječi.

Samo se zagledala u mene.

Tada je ustala i izašla iz menze. Nije raspremila pladanj, nije se ni okrenula.

On

Srijeda, 7:45

Moraš sa mnom.

Anna i Priya me obje pogledaju, ali obratio sam se samo bivšoj supruzi.

— Reci mi da nije dirala ništa u uredu? — kažem Priyi, koja me gleda prilično pokunjeno.

— Samo telefon.

Zaklopim oči. Mislim da sam znao što će reći i prije nego što je išta rekla. Ja sam rekao Priyi da Annu odvede u ured školske tajnice, pa sam za ovo samo ja kriv. Pogledam je, da vidim kako će reagirati na iduće pitanje.

— Poziv na tvoj mobitel — navodna dojava ovog ubojstva — stigao je s telefona u ovoj sobi.

Anna se zagleda u starinski fiksni telefon.

— Pa još uvijek možete uzeti otiske prstiju, zar ne? Ili što ste već mislili učiniti?

— Pretpostavljam da ćemo sad naći samo tvoje otiske prstiju, a nema načina da znamo jesu li bili ovdje prije nego što si sad dodirnula telefon.

— Naravno da nisu, kako bi mogli?

Priya zakorači prema meni.

— Šefe, jako mi je žao, ja sam—

— Ti to misliš da sam samu sebe nazvala da si dojavim za ubojstvo? — prekine je Anna.

— Još ništa ne mislim. Još samo prikupljam dokaze. Dođi sa mnom, molim te. Priya, ti ostani ovdje i pričekaj ekipu. Naglasi im da pregledaju svaki kutak ureda. Ubojica Helen Wang sigurno je bio ovdje.

Pridržim Anni vrata — ipak sam ja džentlmen — a zauzvrat dobijem jedan od onih njezinih pogleda koji govore da je nisam nimalo impresionirao. Na taj sam se pogled navikao u posljednjim mjesecima našeg braka. Školskim hodnicima isprva hodamo u tišini, ali Anna ne mora ništa reći kako bih shvatio da je bijesna. Supružnici razvijaju vlastiti tajni jezik, koji nema potrebe za zvukom. Nikad ga ne zaborave, čak ni nakon razvoda; i dalje znaju značenje izraza lica, pokreta, neizgovorenih riječi.

— Kamo idemo? — naposljetku me upita.

— Pratim te do izlaza.

— Ne odustajem od priče.

— O tome samo ti odlučuješ.

— Misliš da bih trebala odustati?

— Otkad tebe zanima što ja mislim?

Anna se ukopa na mjestu, ali meni je dosta. Umoran sam od svađa, pogotovo zato što se prepiremo o svemu osim o onome zbog čega smo se razišli, o čemu nikad nismo otvoreno porazgovarali.

— Ali vjeruješ mi? — upita.

Tridesetšestogodišnjakinja preda mnom odjednom se pretvori u preplašenu tinejdžericu koju sam poznavao prije dvadeset godina. Tihu djevojku koju su moja sestra i Rachel Hopkins uvukle u svoje društvo iz meni još uvijek nejasnih razloga. Nisu

imale ništa zajedničko. Tada nisam razumio djevojke ništa više nego što sad razumijem žene.

— Kažeš da si primila dojavu jutros točno u pet sati.

— Da.

— Da nisi prepoznala glas i ne znaš reći ni je li bio ženski ili muški.

— Da. Mislim da su koristili uređaj za iskrivljavanje glasa. Nehotice podignem obrvu, ali ne mogu se zaustaviti.

— Zanimljivo. Što misliš, zašto je ubojica dojavio za ovo ubojstvo *tebi*? — upitam, a ona slegne ramenima.

— Jer me na vijestima vidio da izvještavam o prvome?

— Ne brine te da možda ima neki osobni razlog?

Izgleda kao da želi nešto reći, ali predomisli se. Nemam vremena za igrice, pa samo krećem dalje.

Stignemo do parkirališta i vidim da je televizijski kombi otišao. Parkiralište je pretežno prazno, izgleda kao sinoć. Nikome nisam rekao da sam sinoć bio ovdje, jer baš kao i činjenica da sam i u šumi, na poprištu prvog ubojstva, bio ranije iste večeri, ovo ne izgleda dobro. Policijska vozila i ostatak novinara su parkirani pred ulazom u školu, kamo sad vodim Annu.

— Gdje ti je ekipa? — pitam.

— Kako nisu znali koliko ćete me dugo zadržati, pretpostavljam da su otišli na doručak.

— Onda ću te otpratiti do auta — kažem, primijetivši u daljini crveni Mini koji ne podnosim.

— O, Bože, pa ti se mene stvarno želiš riješiti.

Čeka da odgovorim, ali šutim. Teškim korakom nastavljamo prema Miniju, opterećeni mučnom tišinom koju oboje dobro poznajemo. Anna ne primijeti slomljeno staklo na tlu dok joj ga ne pokažem.

Netko joj je razbio prozor na automobilu.

— Sve bolje od boljega — kaže prilazeći automobilu i naginjući se da proviri unutra.

— Ništa ne diraj.

Nazovem Priyu i kažem joj da nekoga pošalje, cijelo vrijeme ne skidajući pogled s Anne.

— Jesu li nešto uzeli? — pitam čim sam gotov s Priyom.

— Da, putnu torbu. Bila je na stražnjem sjedalu.

— Još uvijek misliš da ovo nema veze s tobom? Netko te — a ja se kladim da je to bio ubojica — nazvao da ti javi da je počinjeno i drugo ubojstvo. Sad ti je netko razbio prozor auta i ukrao torbu. Poznavala si obje žrtve. Ne misliš li da je sve ovo možda upozorenje?

— Ti misliš? — kaže, gledajući me u oči.

Lice joj je sad vidno bljeđe nego ranije i djeluje preplašeno. Ne znam bi li je zagrlio ili nastavio mrziti. Siguran sam da mi je nešto prešutjela.

— Lagala sam ti — kaže.

Srce mi toliko glasno zakuca da pomislim da ga i ona čuje.

— Što to znači? O čemu?

— I mene je strah da ovo ima nekakve veze sa mnom, ali kunem ti se da nemam pojma kako. Vjeruj mi da nisam umiješana.

— OK.

Reći ću joj što god želi čuti, da ona meni kaže ono što trebam čuti. Oboje znamo kako ovo ide.

— Sinoć mi se učinilo da me netko promatra — kaže, a ja se jedva oduprem porivu da joj kažem da se i meni dogodilo isto. — I znam da će ovo zvučati glupo, ali mislim da mi je netko bio u hotelskoj sobi, dirao moje stvari. Mislila sam da sam paranoična jer sam bila jako umorna i...

Ne mora dovršiti rečenicu: bila je pijana. To sam i sam shvatio. Mislim da joj čak i sad dah vonja po alkoholu.

- Je li tvoj snimatelj u istom hotelu?
- Richard nije kriv.
- Kako znaš?
- Jer nema povoda. Sve je ovo na neki način povezano s Blackdownom. Možda je ubojica netko tko me znao u mladosti?
- Kako si došla do tog zaključka?
- Koliko si dobro poznao Rachel? — upita. — Jesi li je vidio otkako si se vratio ovamo?

Nekoliko puta, razne dijelove nje, u raznim pozama.

— Mislim da su je *svi* vidjeli. Nije bila žena koju možeš *ne vidjeti*.

Na te moje riječi Anna napravi grimasu koja doista nije u skladu s njezinim karakterom. Ali mislim da sam se prilično dobro snašao, rekao sam koliko sam mogao bez laganja — samo što Anna svaki put zna prepoznati taj moj trik.

— Ali koliko si je dobro poznao? — nastavi. Imam osjećaj da mi se čelo orosilo tankim slojem znoja, ali moja bivša supruga samo nastavi ne čekajući odgovor. To je *njezin* trik. — Dok smo bile klinke, svi su mislili da je Rachel dobra i draga, ali... imala je mračnu stranu. Dobro ju je krila, ali imala je mračnu stranu koja s godinama možda nije nestala.

— Oprosti, ali pojma nemam o čemu pričaš. Kakve to veze ima sa mnom? — kažem.

— Ucenjivala me.

— Molim?

— Zbog nečega što se dogodilo dok smo bile u školi. Nedavno mi se javila nakon dugo vremena, zamolila me za uslugu, a kad sam je odbila... Što ako je ucjenjivala još nekoga?

— Što se dogodilo dok ste bile u školi?

— To nije važno.

— Očito misliš da je kad si to spomenula.

— Samo zato što smo bili u braku, Jack, ne znači da znaš sve o meni.

Ona odvrti pogled. Pokušam složiti izraz lica koji odgovara tome što sam čuo, ali nisam siguran je li to uopće moguće.

— O, Bože — šapne, zagledana u nešto u automobilu.

— Što je?

— Jučer si me nekoliko puta pitao o narukvici koju sam nosila. Mislila sam da sam je zametnula ili da mi ju je netko sinoć ukrao iz sobe. Kunem ti se, ovo nije moje.

Sagnem se i pogledam kroz razbijeni prozor: na retrovizoru visi osvježivač zraka, nasmiješeno lice od žutog kartona. Okreće se na povjetarcu, crveno-bijelom narukvicom prijateljstva privezan za retrovizor.

Ona

Srijeda, 8:00

Promatrajući neznance kako pregledavaju moj automobil, imam osjećaj da ću povratiti. Nakon što završe, morat ću ga satima prati. Jack mi prilazi noseći prozirnu plastičnu vrećicu, a u njoj nešto što ne vidim.

— U pretincu za rukavice držiš alkotest?

Namjerno to glasno izgovori pa se svi odmah zagledaju u mene.

— Nije protuzakonito, zar ne? — odgovorim i on se nasmiješi.

— Ne, samo je... smiješno.

— Drago mi je da sam te nasmijala. Mogu li sad, molila bih, dobiti svoj mobitel?

Jack me dugo netremice promatra, ali naposljetku zavuče ruku u džep.

— Možeš, ali ako primiš još poziva ili poruka, odmah mi moraš reći. Meni, ne jebenoj redakciji, OK?

Najviše ga mrzim kad mi se obraća kao da sam dijete. Dok smo bili zajedno, često se tako držao, kao da on sve zna

najbolje. Nije znao ništa ni tad, niti zna sad. Nikad nije naučio ni kako zvučim dok govorim istinu, a kako dok mu govorim ono što želi čuti.

A ja sad želim piće, ali samo stojim uz rub parkirališta, gledam ih i čekam. Uostalom, sav alkohol koji imam je u mojoj putnoj torbi, a u torbici na ramenu imam samo zbirku praznih minijaturnih bočica.

Ne mogu iz glave izbaciti Jackov izraz lica dok je opisivao kako su narukvice bile svezane oko jezika žrtava. Imala sam osjećaj kao da nas promatram izvan vlastitog tijela. Definitivno se držao drugačije dok je govorio o Rachel. Misli da ne znam da mu se sviđala, ali vara se. Supruge uvijek znaju.

Nakon incidenta s Coca Colom, nekoliko dana nisam razgovarala s Rachel, Helen i Zoe. Sjedila sam sama i u učionici i u menzi, ne obazirući se na njihov zvonak smijeh koji kao da je odjekivao cijelom školom. Rachel mi je silno nedostajala, ali nisam joj mogla oprostiti ono što je napravila Catherine Kelly. Ta je sirotica bila još tiša nego inače, a oči su joj stalno bile crvene. Zbog toga i zbog blijede kose izgledala je poput laboratorijske životinje na kojoj je netko vršio eksperimente. Već su zbijali šale da bi je trebalo strpati u kavez.

Moja je majka shvatila da se nešto dogodilo. Vrlo brzo je primijetila da se nakon škole odmah vraćam kući umjesto da se družim s prijateljicama i počela me nagovarati da pozovem Rachel k nama na druženje. Nisam joj mogla reći što se dogodilo — bojala sam se da će se razočarati u mene ako sazna — pa sam samo smišljala izlike.

Možete samo zamisliti koliko sam se zapanjila kad se mama jednog poslijepodneva vratila s posla u Rachelinoj kući i dovezla Rachel sa sobom. Stajala sam na pragu ne znajući ni što da mislim, ni što da kažem, čekajući da izađu iz kombija.

— Mislila sam da bih mogla prespavati kod tebe. Objke mame su pristale! — rekla je Rachel, pritrčavajući mi s putnom torbom u ruci.

Nasmiješila se i čvrsto me zagrlila, kao da se incident u školskoj menzi nije ni dogodio.

Kao da smo ponovno prijateljice.

Nisam znala što da osjećam: istovremeno sam bila i zbunjena i sretna. Preplavilo me olakšanje nalik na ono koje vas obuzme kad pronađete nešto što ste bili izgubili. Nešto vrlo vrijedno, nezamjenjivo.

Bilo je čudno vidjeti Rachel u našem malom domu. Nikad nas prije nije posjetila; uvijek bih ja odlazila njoj. Moja majka rijetko je koga puštala u kuću nakon očeva odlaska. Imala sam osjećaj da Rachel ne pripada onamo. Meni je ona bila netko tko treba biti okružen samo ljepotom i savršenstvom. Naša je kućica bila ugodna, ali namještena polovnim namještajem, ukrašena zavjesama i jastučićima koje je mama sama sašila. Naše su police bile pune dobrih knjiga spašenih iz antikvarijata, ali iako je sve bilo besprijekorno čisto, izgledalo je staro i otrcano. Rachel je uvijek izgledala kao da je sve na njoj savršeno novo, blistavo; bila je vesela i puna života. Jedna od onih djevojaka koje kroče kroz život s osmijehom na licu.

Naš razgovor nije zapinjao; bila je predobra glumica za to. Iako meni i nije išlo najbolje, Rachel je bez muke održavala razgovor. Moja majka — čije držanje nije odavalo zna li da smo se bile posvađale — ispekla je pitu s povrćem, sa sastojcima koje je sama uzgojila u našem vrtu. Na to je bila vrlo ponosna. Brza će hrana dokrajčiti ljudski rod, govorila je, ali mene se nije ticao njezin strah od konzervansa. Nakon toliko godina organske hrane, volim kupovnu.

Meni je bilo pomalo neugodno jer nam nije poslužila nešto iz supermarketa, kao normalne mame, ali Rachel je obasula

mamu komplimentima i nahvalila večeru kao da nikad u životu nije pojela ništa ukusnije. Još me jednom zadivila njezina sposobnost da šarmira ljude, da im se sviđa. Sviđala se i meni, bez obzira na ono što je učinila.

— Želite li čokoladni sladoled za desert? Imam i sirupa, onog koji se stvrdne kad ga preliješ preko kuglice — upitala nas je mama, raspremajući stol nakon večere.

U našoj se kući desert uvijek jeo.

— Ne, hvala, gospođo Andrews. Potpuno sam sita — odgovorila je gošća.

— Dobro, dušo. Anna, ti si za sladoled, zar ne?

Rachel me pogledala. Odbila sam sladoled, a kad je mama izašla, Rachel mi se nasmiješila. Tjednima me nagovarala da promijenim prehrambene navike, govorila mi da moram manje jesti i više se kretati, da moram smršavjeti. Sad sam i ja pila one tablete koje mi je dala Helen, a vaga u kupaonici je pokazala da djeluju. Doduše, nisam ni bila debela. Sjećam se da mi je bilo jako drago što je Rachel zadovoljna mnome. Pokoja propuštena kuglica sladoleda i pokoja progutana tableta bile su mala žrtva za zadovoljstvo koje je u meni izazvao njezin pogled pun odobravanja.

U našoj kući nije bilo gostinjske sobe. Sve su prostorije bile zauzete, pa je Rachel trebala spavati u mojoj sobi. U mom krevetu. Zajedno smo oprale zube u mojoj kupaonici, zajedno smo ispljunule pastu za zube te jedna za drugom otišle na toalet.

Moja majka je, kao i svake večeri, ostala u dnevnoj sobi gledati kasne vijesti. Čišćenjem kuća je zaradila dovoljno za novi televizor. Jednom mi je rekla da me nazvala po televizijskoj novinarki Anni Ford i mislim da se nije šalila.

— Večeras je toplo, zar ne? — rekla je Rachel, skidajući se.

Gledala sam je kako raskopčava košulju, pušta je da padne na pod i podiže ruke prema kopči grudnjaka. Nosila je rublje

za odrasle, čipkasti grudnjak. Ja nisam. Meni nije ni bilo vruće. U našoj je kući uvijek bilo ledeno, ali mama je pripalila kamin u mojoj sobi, i on je sad pucketao i šištao u pozadini.

Nikad se nisam ugodno osjećala u vlastitom tijelu, čak ni tad, dok se — kako sam kasnije shvatila — nisam imala čime zabrinjavati. Možda me paranoja počela hvatati tek kad sam dobila tablete za mršavljenje. Morala sam se brzo presvući u pidžamu, da me Rachel ne vidi bez odjeće. Već sam se djelomično skinula, kad je rekla da me želi slikati. Stajala je nasred sobe, samo u gaćicama, s onim svojim fotoaparatom u ruci.

— Što će ti fotografija? — upitala sam. To mi se pitanje činilo razumnim.

— Jer si mi jako zgodna. Želim uspomenu na tebe.

Bilo mi se glupo buniti zbog golih nogu kad je ona stajala gotovo potpuno gola, pa sam je pustila da me fotografira. Snimila je nekoliko fotografija i zatim spremila aparat. Nju očito nije brinulo ništa na njezinom tijelu, jer je skinula i posljednji komadić odjeće i tako gola obišla moju sobu. Razgledala je sve postere na zidovima i sve knjige na polici, obasjana rasplesanim sjenama koje je vatra bacala na njezino tijelo. Promatrala sam je ležeći. Nisam mogla skinuti pogled s nje. Legla je pokraj mene, još uvijek gola, i ugasila svjetlo.

Neko smo vrijeme tako ležale jedna do druge u tišini, u tami. Nisam mogla smiriti disanje, koje je bilo neobično brzo, i brinulo me hoće li me Rachel čuti i pomisliti da sam čudakinja. Što sam više pokušavala smiriti disanje, to se ono ubrzavalo, sve dok nisam pomislila da sam na korak od napadaja astme. Tad je Rachel zavukla ruku u donji dio moje pidžame, a ja sam potpuno prestala disati.

— Pst — rekla je i poljubila me u obraz.

Nisam se ni pomaknula ni progovorila. Samo sam ležala, puštajući je da me dira gdje me nitko nikad nije dodirnuo. Kad je

bila gotova, povukla je vlažne prste preko mog trbuha i obgrlila me oko struka. Čvrsto me zagrlila kao da sam joj najdraža igračka, šapnula mi u uho nekoliko riječi i zaspala. Zvuk njezinog tihog hrkanja na mene je djelovao poput neobične uspavanke.

Ali nisam mogla zaspati.

Samo sam se pitala što se to upravo dogodilo i zašto, neprestano si u mislima ponavljajući one prošaptane riječi.

Nije li ovo bilo baš lijepo?

On

Srijeda, 8:00

Nije mi drago što sam toliko uznemirio Annu, pa se sad trudim malo je smiriti.

U džepu mi zavibrira mobitel. Znam da nije moj, jer njega držim u ruci. Odmaknem se od ekipe koja se okupila oko Anninog Minija i izvadim Rachelin mobitel iz džepa. Mislim da sam se dosad uspješno pretvarao da ga nisam našao u prtljažniku vlastitog automobila, ali kad pročitam poruku na ekranu, jasno mi je da je pretvaranju došao kraj:

Nedostajem li ti, najdraži?

Rachel je definitivno mrtva, a u duhove ne vjerujem, pa mogu izvesti samo jedan zaključak: netko negdje zna nešto što ne bi trebao.

Spremitim telefon i ogledam se uokolo. Ako me onaj tko mi je poslao poruku promatra i čeka da vidi kako ću reagirati, načekat će se. Osvrnem se po parkiralištu i u dnu ugledam Annu. Sad stoji nekoliko koraka dalje od ostalih, zagledana u mobitel. Kao da osjeti moj pogled, jer podigne glavu i odmah me pogleda, uhvativši me kako je promatram.

— Mislila sam da bi vam ovo dobro došlo, šefe.

Priya me prene stvarajući se niotkud. Baš se spremam obrušiti na nju jer me prepala, ali vidim da drži kutiju mojih najdražih cigareta.

— Zašto nosiš cigarete okolo? — upitam je, ali ona samo slegne ramenima.

Od pogleda svoje mlade kolegice osjećam se još nelagodnije nego od tuđeg mobitela u džepu na koji mi je stigla poruka od mrtve žene. Koliko god to nevjerovatno zvučalo.

— E pa, hvala ti — kažem, prihvaćajući kutiju.

Odmah je otvorim, ubacim cigaretu u usta, pripalim i povučem dugačak dim.

U trenu me preplavi zadovoljstvo, koje mi kvari samo Priyina prisutnost.

— Čuj, ovo je stvarno ljubazno od tebe, ali ne trebaš mi donositi stvari i biti tako... pažljiva. Tu smo da radimo, je li tako? Da rješavamo slučajeve. Ne trebaš cijelo vrijeme biti tako dobra i draga. Samo radi svoj posao i sve će biti kako treba.

— Nema na čemu — odvratila Priya kao da nije čula moj improvizirani govor. — Mislim da imam novost koja će vas razveseliti.

— Slušam.

— Nismo pronašli mobitel Rachel Hopkins, pa sam rekla ekipi da ga potraže preko signala.

Uvučem puno više dima nego što sam planirao i zakašljem se.

— Ne sjećam se da sam to zatražio.

Držim cigaretu jednom rukom, a drugu zavučem u džep, pokušavajući ugasiti Rachelin telefon.

— I niste, šefe. Ali rekli ste mi da moram poraditi na preuzimanju inicijative. Telefon je prije nekoliko minuta primio poruku

i netko ju je pročitao. Netko ima telefon Rachel Hopkins. I to netko u blizini. Dečki upravo pokušavaju pronaći signal. Dokle god je telefon upaljen, mogu ga prilično precizno locirati. — Dok to govori, gleda ravno prema Anni.

— Misliš da je Rachelin telefon kod *Anne*? Misliš da ona ima veze s ovime? — upitam.

Priya slegne ramenima. — Vi ne? — Moju šutnju protumači kao ohrabrenje da nastavi. Svim silama se trudim sakriti paniku koja me preplavila, istovremeno opet pokušavajući ugasiti mobitel u džepu. — Znamo da je netko nazvao Annin mobitel s fiksnog telefona u školi u pet ujutro, ali ne znamo gdje je njezin mobitel bio u tome trenutku. Možda je bio tik do nje, a ona ga je nazvala s fiksnog.

Prsti mi konačno pronađu što su tražili i uspijem ugasiti Rachelin mobitel. Nasmijem se, a smijeh mi zvuči točno toliko lažno koliko se ja osjećam.

— Na tren sam ti i povjerovao! Dobra šala, da je moja bivša supruga ubojica — kažem, potpuno svjestan da se nije šalila.

Priya me neobično pogleda, a zatim okrene i uputi prema ekipi pokraj automobila. Konjski rep joj se u hodu njiše snažnim zamasima. Netko je namjerno poslao onu poruku baš sad i siguran sam da me promatra. Osvrnem se uokolo i potražim pogledom Annu. Nigdje je nema.

*P*rava šteta, ali staklo je na Miniju moralo biti razbijeno. Nije da se ne može popraviti, a automobil će nakon toga biti kao nov. Za razliku od mene. Ali ljude je teže popraviti nego stvari. Uspješnost mog plana uvelike ovisi o preusmjeravanju pažnje pa je šteta na automobilu bila nužni čin vandalizma. Nitko nikad ne bi posumnjao u mene. Takvo se ponašanje kosi sa svime što o meni znaju, ali ne poznaju oni mene. Kao i svi mi, ni ja nisam samo svoja profesija.

Nakon toga je bio pravi užitek gledati kako se stvari razvijaju i kako ljudi gube razum. Bolje od bilo čega što prikazuju na televiziji, jer je bilo stvarno. To je bila prilika za uživanje u rezultatima mog truda: rezultati mog rada su se odigravali poput filma, moji pomno probрани glumci igrali dodijeljene im uloge. Ispunila me slatka gorčina. Mislim da je snalažljivost uvijek i bila jedna od mojih izraženijih osobina, vjerojatno zato jer mi je cijeloga života bila nužna. Uvijek je valjalo iskoristiti sve pri ruci. Recimo, aparatič za promjenu glasa koji je skupljao prašinu u kutiji sa zaplijenjenim stvarima u uredu ravnateljice škole. Bilo ga je tako lako i tako zabavno koristiti da se nije ni vratio u kutiju. Nekome smeće, drugome blago, kako je govorila moja mama.

Kod mene je i nagrada za glumu školske dramske sekcije: dobro mi je došla za razbijanje prozora Minija. Osim toga, nekako se činila i prikladnom za taj zadatak. Nitko me nije vidio: parkiralište je bilo prazno, a moj zadatak kratak. Kao i svaki put kad me nitko ne uhvati, i taj put me pomela oluja adrenalina, spustila na mene plašt nevidljivosti i štit nepobjedivosti. I nagrada je još kod mene. Moje glumačke vještine

konačno bi trebale biti nagrađene. Cijeli život glumim, idem iz uloge u ulogu kao što drugi mijenjaju odjeću, isprobavam što mi najbolje pristaje i odbacujem ono što nije za mene. Ne znaju svi koliko je lako promijeniti vlastitu ulogu — ali samo dok ne pronađu onu pravu. U mladim danima nikoga nije zanimalo tko sam pa nitko nije ni znao. Nisam ni ja. Ljudi najčešće vide što žele, a ne ono što je pred njima.

Kod mene je i torbica iz Minija, ali samo zato da ovaj čin vandalizma izgleda kao provala. Svi mi trebamo još samo malo vremena, ali ono se ne može kupiti. Dobijemo koliko dobijemo, a ne koliko bismo si mogli priuštiti. Vrijeme je zamka u koju svi prije ili poslije upadnemo, najčešće ni ne znajući koliko smo duboko propali i praćeni pogledima zatravljene publike: naših najgorih strahova, koji zahtijevaju da izađemo na bis svaki put kad im se usudimo okrenuti leđa.

Bedemi osjećaja koje podižemo oko sebe na kraju zadrže samo naše pravo ja i spriječe druge da se probiju do njega. Moji zaštitni bedemi rastu sa svakom novom ciglom osvete.

Svi se mi krijemo iza one verzije sebe koju pokazujemo svijetu oko nas.

Ona

Srijeda, 8:15

Meni je sve jasno, a njemu ništa. Zgodna mlada inspektorica zatreskana je u Jacka, a iako više nismo u braku, još mi je uvijek čudno vidjeti takvo što. Nelagodno i pomalo uznemirujuće, da budem iskrena. Nisam naivna. Sigurna sam da je Jack nakon razvoda nastavio sa životom na više načina, ali dok ga gledam s drugom ženom kao sad, još uvijek bih joj najradije počupala svu kosu s glave. Dok me nitko ne gleda, šmugnem u šumu. Uputim se prema mjestu na kojem smo se Rachel i ja skrivale kad bismo povremeno markirale.

Znala sam da su druge cure u našem društvancu — Helen Wang i Zoe Harper — sve ljubomornije zbog toga što se Rachel i ja tako često družimo nasamo. Nisu se ni trudile to sakriti, a mene nije ni bilo briga. Nikad me nitko nije poljubio; ni dečko, kamoli cura, i po prvi put u životu sam mislila da sam zgodna.

Nakon nekoliko mjeseci već sam zaostala s učenjem. Provodile smo previše večeri jedna kod druge ili u kupnji — samo

za Rachel, jer si je samo ona mogla priuštiti svu tu novu odjeću — ili krijući se u šumi kad smo trebale biti u školi. Bila sam spremna na sve da udovoljim Rachel i stalno me bilo strah da ću joj dosaditi. Tad je moja majka saznala da sam dobila jedinicu iz engleskog, jer nisam na vrijeme predala sastavak. Prije sam dobivala same petice. Mamu je jedinica pogodila više nego mene i zabranila mi je izlaske na dva tjedna. Bila mi je obećala da mogu prirediti zabavu za šesnaesti rođendan — mislila sam pozvati nekoliko djevojaka k nama — a zbog ovoga sam je morala otkazati. One to nisu dobro primile.

Rachel je bila uvjerena da može popraviti stvar i da će joj Helen u tome pomoći. Idućega dana joj je prišla prije jutarnje prozivke.

— Trebaju nam sastavci za ponedjeljak. Napiši ih i nama; ti uvijek dobiješ peticu, a nama trebaju petice, inače Anna neće smjeti slaviti rođendan.

Uz te je riječi zataknila Helen pramen sjajne crne kose za uho, a mene je uhvatila neobična ljubomora.

— Ne mogu. Imam posla — odvrtila je Helen, vraćajući se udžbeniku iz matematike, jer nas je čekao test.

Rachel je prekrížila ruke i nakrivila glavu u stranu, kao i uvijek u rijetkim prilikama kad ne bi bilo po njezinome. Zatim joj je zatvorila udžbenik.

— Promijeni plan.

— Rekla sam da neću.

Helen se prilično promijenila od mog prvog dana u St. Hilary'su. Provodila je sve više vremena učeći i pišući za školske novine, a usto je drastično smršavjela. Izgleda da su one tablete obavile svoj posao. Osim toga, rijetko kad bih je vidjela da išta jede.

— A da još malo razmisliš? — rekla je Rachel s jednim od svojih najblistavijih osmijeha.

Na moje iznenađenje, Helen nam je u ponedjeljak ujutro dala dva sastavka koji su sigurno bili mnogo bolji od onih koje bismo napisale same. Napisala je svaki različitim rukopisom, zapanjujuće sličnim našima.

— Sigurno ti ne smeta da ga predam kao svoj? — upitala sam Helen.

— Sigurna sam da ćete dobiti ocjene koje zaslužujete — rekla je Helen i otišla hodnikom bez daljnjeg komentara.

Do tada sam sama pisala svu zadaću i ovo je za mene bila novost.

— Da ih barem pročitamo? — upitala sam Rachel, ali ona se samo nasmiješila.

— Čemu? Helen toliko dobro zna što profesori žele da mi se čini kako će i sama jednoga dana biti profesorica. Profesorica Wang. Već je vidim na stolcu direktorice na školskoj smotri. Ti ne?

Složila sam se. Helen je bila izuzetno pametna, ali i lažljivica.

Na kraju sata engleskog predale smo sastavke profesoru Richardsonu. Bio je visok i tanak poput vretena, s naočalama, s malo kose i još manje strpljenja. Cijela škola je znala da ne želi provesti život predajući književnost, već postati književnik. Bio je poznat po kolekciji prvih izdanja romana, peruti i mržnji koju je izazivao kod tinejdžera. Sve su ga cure mrzile i često bi ga poprskale tintom iz naliv-pera po košulji dok bi on, okrenut leđima razredu, pisao po ploči. Pogledao je Rachel na način od kojeg su me prošli trnci: nalikovao je na starog psa koji slini pri pogledu na janjeći but u izlogu mesnice.

Oglasilo se zvono za ručak, ali iako su svi ostali krenuli prema menzi, Rachel me odvušla u drugom smjeru.

— Dođi, imam nešto za tebe, ali moraš otvoriti poklon negdje gdje ga nitko neće vidjeti.

Primila me za ruku, ispreplevši prste s mojima. Mnogo je djevojaka tako hodalo po školi, ali kad bi Rachel primila mene, osjećala sam se posebno. Kao da me počastila tim odabirom.

Povela me do toaleta, gdje smo naletjele na Catherine Kelly. Njezina je duga svijetla kosa bila apsurdno raščupana, zapetljana u čvorove. Koža joj je bila još bljeđa nego inače, a brada osuta jarko crvenim prištevima. Njezine rijetke obrve sad su bile gotovo nevidljive — još uvijek ih je čupkala. Bilo mi je jasno zašto je netko poput Rachel ne podnosi. Bile su sušta suprotnost.

— Stani kraj vrata, glupačo, i pazi da netko ne uđe. Ako odeš, napraviti ću ti nešto puno gore od pišanja u Colu.

Taj dio Rachel mi se nije sviđao — to kako je tretirala Catherine — ali zaključila sam da, iako ga ja nisam svjesna, sigurno ima valjan razlog za to.

Rachel me odvušla u jednu kabinu i zatvorila vrata.

— Skini majicu — rekla je.

— Molim?

Bila sam svjesna da Catherine čuje svaku našu riječ.

— Ne brini, klempava ne čuje ništa ako joj ne dopustim — odvrtila je Rachel. — Skidaj se.

— Zašto?

— Jer ja tako kažem.

Tad smo se već neko vrijeme mazile u sobama i po šumi, ali uvijek u tami. Iako sam Rachel vidjela голу više puta nego što sam pamtila, još sam se uvijek stidjela skinuti pred njom. Kako se nisam pomaknula ni odgovorila, nasmiješila se i počela mi raskopčavati košulju. Dopustila sam joj, kao što sam joj dopustila da radi sve ostalo što želi. Čak i kad bi me to boljelo.

Čim mi je skinula košulju, zavukla je ruke za moja leđa i raskopčala mi grudnjak. Pokušala sam prekriti grudi, ali odgurnula je moje prste, pa se sagnula i iz torbe izvukla čipkasti crni

grudnjak. Nikad nisam nosila takvo što — sve moje rublje još je uvijek kupovala moja mama, i to uvijek pamučno bijelo rublje iz Marks & Spencera. Ovo je bilo rublje za ženu.

— Ovo je *Wonderbra*! Sad više ne nosim ništa osim toga, obožavat ćeš ga — rekla je Rachel, stavljajući ga na mene poput djeteta koje oblači najdražu lutku.

Na moj užas, svojim Kodakom je fotografirala moje grudi u novom grudnjaku, a zatim otvorila vrata kabine i gurnula me van. Catherine Kelly samo se zagledala u pod kad sam stala pred ogledalo i pogledala se. Imala sam osjećaj da gledam nekoga drugoga.

— Vidi koliko su sad veće! — rekla je Rachel, pa se namrštila kad je primijetila nešto na mom licu.

— Što je?

— Usne su ti ispucale. To je nedopustivo.

Iz torbe je izvukla mali balzam s okusom jagode i pažljivo ga prstom razmazala po mojim usnicama.

— Je li sad bolje? — upitala je. Ja sam samo kimnula. — Daj da provjerim — rekla je i poljubila me.

Ona je bila leđima okrenuta Catherine, ali ja ne. Prilično me uznemirio pogled koji nam je uputila dok me Rachel ljubila. Stajala sam mirno poput kipa dok je ona gurala jezik u moja usta, potpuno svjesna da nas netko gleda.

— Ne brini se zbog nje — rekla je Rachel, dobacivši joj pogled preko ramena. — Neće ona nikome reći. Zar ne, glupačo?

Catherine je odmahнула glavom, a kad me Rachel ponovno poljubila, ja sam zaklopila oči i uzvratila joj poljubac.

On

Srijeda, 8:45

Moraš natrag — kažem čim pronađem Annu u šumi. Nije je bilo teško pronaći. U dnu doline, nedaleko škole, nalazi se mjesto na koje sve zločeste djevojke zbrišu nakon škole ili kad markiraju. Ondje puše, piju, svašta rade. Svake godine »cool« djeca svoje generacije otkriju to mjesto misleći da su prvi koji su ga pronašli, ali svi odavno znaju za njega — čak i dečki poput mene — a lokaciju iduće godine prenesu mlađoj generaciji, i tako već godinama. Malu čistinu lako je prepoznati, jer je ograđena s tri oborena stabla posložena u oblik trokuta koja glume klupe. U središtu tog trokuta sad se vidi trag nedavno upaljene vatre, okružen kamenjem.

Anna me pogleda kao da vidi duha.

— Kako znaš za ovo mjesto? — upita.

— Sjetio sam se da si mi pričala o ovome.

— Zar jesam?

Nisi.

— Kako bih inače znao? — kažem.

Izgleda potpuno zbunjeno. Izraz na njezinu licu izgleda identičan onome koji se zna pojaviti na licu njezine majke.

Požalim laž i dođe mi da joj kažem da mi je za ovu čistinu rekla Rachel, a ne ona. Rekla mi je da su dolazile ovamo zajedno.

— Malo sličiš na nju, znaš — kažem.

— Na koga?

— Tvoju mamu.

— Hvala.

Vidim da misli da sam je usporedio sa zaboravnom starijom koja živi u kućerku na vrhu brda, ali nisam tako mislio. Svi se u mjestu sjećaju koliko je lijepa bila Annina mama prije dvadeset godina. Mene je podsjećala na Audrey Hepburn iz malog grada. Mislim da sam kao tinejdžer bio pomalo zaljubljen u svoju buduću punicu. Njezina sad divlja sijeda kosa bila je duga, tamna i sjajna, a ona je bila najbolje odjevena čistačica koju sam ikad vidio. Mislim da joj je težak život ukrao ljepotu. Čudno je to kako starost zna biti okrutna prema nekima, a plemenita prema drugima.

— Dok je bila mlada, mislim. To je trebao biti kompliment — kažem, ali Anna samo šuti. — Jesi li dobro? — pitam, svjestan koliko je to pitanje glupo.

Ona odmahne glavom. — Više ni sama ne znam.

Annina majka je uvijek osjetljiva tema. Nisam je trebao spomenuti.

— Žao mi je što misliš da se miješam u tvoje poslove. U pravu si, trebao sam ti samo reći da je tvojoj mami sve gore. Pokušao sam. Samo sam želio pomoći.

— Znam. Ali nikad nije željela otići iz te kuće, pa imam osjećaj da sam je iznevjerila—

Zakoračim prema njoj i prekinem je.

— Nisi nikoga iznevjerila. Razumijem zašto rijetko dolaziš ovamo i kako ti je kad dođeš. Možda bi se trebala vratiti u London.

Govor njezina tijela u sekundi se promijenili.

— To bi ti baš odgovaralo, zar ne, Jack?

— Što to znači?

— Koliko je godina inspektorici Patel? Dvadeset sedam? Dvadeset osam?

Anna nikad prije nije bila ljubomorna.

— U tridesetima je. — Provjerio sam joj dosje. — Dobra je policajka, ali nije moj tip.

— A koji je tvoj tip sad kad to više nisam ja?

Ne znam bi li se nasmijao ili je poljubio. Oboje znamo da je to pitanje neprimjereno.

— Ti ćeš uvijek biti moj tip — kažem i vidim da se trudi suspregnuti osmijeh.

— Zapamtit ću to za slučaj da ti zatreba transfuzija.

Nasmijem se. Zaboravio sam koliko je moja bivša supruga duhovita. Moram to imati na umu.

Na stazu iza nas sleti svraka, a Anna se okrene prema njoj i salutira. Neko praznovjerje koje je naučila od majke.

— Dođi, sve će biti u redu — kažem, pružajući joj ruku.

Na moje iznenađenje, ona je prihvati. Uvijek mi se sviđalo kako se skladno isprepliću naši prsti. Privučem je bliže gotovo nesvjesno, a ona se ne odupre. Zagrlimo se zahrđalo, kao da je jedno od nas dvoje ispalo iz štosu. Anna se rasplače, a ja u trenu vratim u kuću njezine majke prije dvije godine, u trenutak kad smo saznali da je naša kći mrtva. Siguran sam da je ovaj zagrljaj i nju na to podsjetio, jer se odmah odmakne.

Izvučem čistu maramicu iz džepa i Anna njome obriše suze i tragove razmazane maskare ispod očiju.

— Ljudi će se pitati gdje smo — kažem.

— Oprosti, samo sam željela biti malo sama.

— Znam. I ja. U redu je.

Krenemo natrag prema parkiralištu, a meni pogled padne na svraku koja je prije nekoliko sekunda sletjela na šumsko tlo pokraj nas. Još je ondje i još je nešto okupira dovoljno da nas ni ne gleda. Tek kad pridemo bliže, vidim što radi. Kljuca meso druge, mrtve svrake. Iako sam se kao policajac svačega nagledao, okrene mi se želudac. Primijeti ih i Anna, a ja se zapitam računa li se ovo — s obzirom na njezino praznovjerje — kao dvostruka sreća.

Ona

Srijeda, 9:00

Ne mogu prestati misliti na onaj prizor: jedna svraka kljuca drugu. Ne mogu prestati misliti ni na Jackovu primjedbu da nalikujem na svoju majku. Ja ne vidim sličnost, ali čak i ako izgledam kao ona, u ostalim si stvarima nimalo ne nalikujemo. Neke jabuke možda ne padaju daleko od stabla, ali neke se skotrljaju nizbrdo, daleko od stabla i daleko od mjesta na koje su pale.

Ovaj me dio šume uvijek podsjeti na Rachel.

Onoga dana kad me poljubila u školskom toaletu, mislila sam da nam nikad ništa neće pokvariti sreću. Rachel je bila opojna poput pjenušca i bila sam sigurna da nikad više neću imati takvu prijateljicu. Obje smo se smiješile cijelog tog dana, dok nas profesor Richardson — odurni profesor iz engleskog — nije pozvao u svoj ured. Izvukao nas je s tjelesnog i morale smo ravno k njemu, u odjeći za hokej na travi.

Ja sam ušla prva. Sjela sam na sam rub stolice preko puta njegove za radnim stolom, a kad mi je rekao da nas je uhvatio u varanju i da će morati o tome pismeno obavijestiti moju majku,

briznula sam u plač. Bojim se da su moje suze odale istinu dugo prije nego što su me riječi dobile priliku obraniti.

Rekao je da smo Rachel i ja predale identičan sastavak. Jedna od nas ga je očito prepisala od druge, a budući da nema načina da ustvrdi koja je prepisala, ne preostaje mu ništa drugo nego da kazni obje. Desnu ruku je držao pod stolom kao da se češe, a iz zločestog osmijeha na njegovom licu sam zaključila da uživa u mojim suzama. Još uvijek sam plakala — pomisao na to da će mama saznati što sam učinila me ubijala.

Nakon nekog je vremena rekao da smijem ići i da pošaljem Rachel unutra. Po mojem suzama zamrljanom licu je shvatala da je čeka nešto loše. Željela sam je upozoriti — da barem zna što će se dogoditi — pa sam joj, dok smo se mimoilazile, loše vijesti šapnula u uho.

— Helen nas je prevarila. Dala nam je isti sastavak.

Na moje iznenađenje, Rachel je ostala mirna.

— Ne brini — odvrtila je šapatom. — Sve će biti OK, obećavam. Čekaj me na našem mjestu, brzo dolazim.

U šumi je bilo mračno i hladno, a ja nisam na sebi imala ništa osim školske majice kratkih rukava i suknje. Visoke doko-ljenke su me slabo grijale. Činilo mi se da je Rachelino obećanje smiješno — kako da se ne brinem kad će se svijet uskoro obrušiti na nas? — ali ponavljala sam si da Rachel najčešće dobije što želi, čak i kad se to čini nemoguće. Deset minuta kasnije, pojavila se na čistini sa širokom osmijehom.

— Imaš li možda žvakaću u džepu? — upitala me.

Odmahnula sam glavom.

— Ništa strašno, kupit ću je kasnije. Moram i oprati zube.

— Zašto?

— Bez posebnog razloga — odgovorila je i zagrlila me. — Sve je opet u redu, ne brini. Obje smo dobile peticu iz sastavka, a naši roditelji neće ni čuti da se išta dogodilo. A budući da si

dobila peticu, nadam se da će ti mama sad dopustiti održati rođendanski tulum.

Pokušala sam se odmaknuti da joj vidim lice, ali ona me samo još čvršće zagrlila.

— Nije mi jasno. Kako si nagovorila Richardsona da se predomisli?

— Nije važno — šapnula je i zavukla slobodnu ruku pod moju suknju.

Prstima je odmaknula moje gaćice u stranu, i dalje me drugom rukom čvrsto grleći. Kad su mi koljena zadrhtala, pustila me da legnem na tlo, a ja sam joj po običaju dopustila da radi što želi.

— Je li sad bolje? — upitala me kasnije.

Ustala je ne čekajući odgovor, otrešla prašinu s koljena i ruku, pa me povukla sa suhog lišća na kojem sam ležala.

— Moram porazgovarati s Helen prije nego što ode doma, pa je vrijeme da se vratimo u svlačionicu — rekla je Rachel. — Imaš li možda žvakaće u svom ruksaku?

— Hoćeš li jednu? — upita me Jack, nudeći mi cigaretu.

Grubo me izvuče iz sjećanja na dan kad je Helen Wang raspizdila Rachel Hopkins i ubrzo požalila. Prisjećajući se što smo ona i ja radile, porumenim.

— Ne, hvala. Kao što znaš, nikad nisam bila ovisna o cigaretama.

O mojoj ovisnosti o alkoholu nikad nismo razgovarali. Jack je razumio i zašto sam počela piti i zašto nisam mogla prestati. Štake na koje se oslanjamo mogu imati razne oblike. Sad me gleda drugačije, pomalo sažalno. Ne treba mi to, pa mu vratim istom mjerom.

— Žao mi je što se sav ovaj užas odvija na tvom kućnom pragu. Sigurno nisi mislio da te to čeka kad si podvio rep i pobjegao na ladanje.

— Nisam pobjegao. Protjeran sam.

Nijedno od nas ne želi ponovno započeti taj razgovor, pa skrenem na drugu temu.

— Pretpostavljam da mi nećete tako brzo vratiti auto? — upitam.

— Nažalost, ne. Da te nekamo odvezem?

— Ne treba, hvala. Već sam poslala poruku Richardu.

On zatrese glavom. — Nakon svega što sam ti rekao o njemu?

— Što god da je učinio u prošlosti, sigurna sam da je imao razlog.

— Možda sam staromodan, ali težak tjelesni napad meni je razlog za brigu. Rekla si da misliš da ti je sinoć netko ušao u sobu. Nije li i on odsjeo u The White Hartu?

— Znaš da je. Nije da ovdje postoji još jedan hotel. Ali nije bio Richard.

— Zašto si i pomislila da ti je itko bio u sobi?

Oklijevam, ne znajući koliko bih mu trebala otkriti.

— Mislit ćeš da sam sišla s uma ako ti kažem...

— Ionako mislim da si luda. Bili smo u braku deset godina, sjećaš se?

Oboje se nasmiješimo i odlučim da mu, kao i uvijek dosad, mogu vjerovati.

— Imala sam staru fotografiju s nekoliko cura iz srednje škole. Našla sam je kod mame i gledala sinoć u hotelu, razmišljajući o ovome što se dogodilo Rachel.

Dugo me samo promatra, kao da čeka da nastavim.

— I?

Zatresem glavom, još uvijek zabrinuta kako će iduće riječi zvučati.

— Sve smo na fotografiji.

— OK...

— Izašla sam iz sobe na nekoliko minuta, a kad sam se vratila, Rachelino lice je bilo prekriženo crnim flomasterom.

On se namršti. Neko vrijeme šuti.

— Mogu li je vidjeti?

— Ne. Bila je u mojoj torbi, onoj koja je ukradena iz auta.

— Tko je još na fotografiji?

Još uvijek ne znam kako da mu kažem ostatak. Pitat će se jesam li bila pijana i sama pošarala fotografiju, a zatim je izgubila. I meni je to objašnjenje palo na pamet. Priđe korak bliže. Sad je već preblizu.

— Anna, ako je još netko u opasnosti, moraš mi reći.

— To je obična fotka, stara je dvadeset godina. Možda ništa ne znači. Ali na njoj smo ja, Rachel Hopkins, Helen Wang, jedna cura koje se ni ne sjećaš i...

— I tko?

— Tvoja sestra.

On

Srijeda, 9:30

Čim Anna ode, nazovem Zoe.

Gledao sam kako moja bivša supruga odlazi sa svojim snimateljem s nelagodnom kojoj ne znam razlog. Sad mi djeluje ranjivije nego ikad prije. Ponekad zaboravim kakva je ispod te svoje snažne vanjštine. Verzija Anne koju pokazuje svijetu nije žena koja je nekoć bila moja supruga.

Zoe je iznenadna bratska briga za njezinu sigurnost i blagostanje smiješna. Nisam joj objasnio zašto sam zabrinut, ni spomenuo fotografiju. Samo je slušam kako mi po treći put objašnjava da je ona na sigurnome i da je naša kuća savršeno sigurna. Zamolim je da barem aktivira stari protuprovalni alarm koji su ugradili naši roditelji – siguran sam da nitko osim nas dvoje ne zna šifru – a zatim se vratim na posao. Uvijek me pomalo brinulo da će Zoe prije ili kasnije sustići njezina opasna prošlost. Dok smo bili mlađi, moja se sestra neko vrijeme družila sa sumnjivim tipovima. Znam da su bili sumnjivi, jer sam se i ja s njima družio.

Čeka me još jedno dosadno, dugačko jutro tijekom kojega opet moram svratiti do patologa, napisati nove izvještaje,

održati dugačak sastanak s neiskusnim suradnicima da im dam čitavu silu uputa, postaviti još pitanja na koje ne dobijem odgovor i odgovoriti na još tuđih pitanja. Osim toga, čeka me najgori dio policijskog posla: moram reći roditeljima da im je dijete mrtvo. Ta vijest nanese bol koja nema nikakve veze s godinama djeteta. Svi smo mi nečija djeca, bez obzira na starost.

— Tko je kriv? — upita me postarija majka Helen Wang, kao da misli da znam odgovor.

Sjedim u njezinoj dnevnoj sobi ne pijući Earl Grey koji je skuhalo iako sam joj rekao da ne treba, ni ne gledajući limenu kutiju keksa koja otvorena stoji na stoliću. Njezina sijeda kosa ošišana je u identičnu frizuru kakvu je nosila njezina kći, a njezina besprijekorna odjeća pristajala bi mnogo mlađoj osobi. Gospodin Wang više nije živ, a gospođa Wang živi u urednoj, ali neupadljivoj kući. Rasplakala se čim smo došli. Mislim da je već znala da nešto nije u redu.

Pošteditim je većine detalja o tome u kakvom je stanju Helen pronađena u školi, ali znam da će ih svejedno pročitati u novinama. Uskoro će saznati i da smo u domu njezine kćeri pronašli drogu. Već vidim napise: *Direktorica i ovisnica*.

Inače prepuštam razgovor s obiteljima žrtava mlađim inspektorima, baš kao što su moji nadređeni to nekoć prepuštali meni. Ali kad sam prošli put poslao Priyu, nisam navrijeme saznao da je Rachel bila udana, ni da joj je nestao mobitel. Ne namjeravam dvaput počiniti istu pogrešku.

Moji sadašnji nadređeni naređuju mi da dam još jednu unaprijed pripremljenu izjavu za javnost. Priprema za tu predstavu poždere mi pola poslijepodneva. Odlučim dati izjavu pred vratima čelništva policije grofovije Surrey, u pokušaju da novinare zadržim podalje od škole. Iako primijetim Annu među reporterima, ona mi ne postavi nijedno pitanje. Kad se vratim u stanicu, vidim da je netko upalio TV — po svojoj prilici da gleda presicu na BBC Newsu — a na ekranu vidim svoju bivšu suprugu. Imam osjećaj da gleda ravno u mene.

Kad me Priya pozove na piće nakon posla, isprva ne znam kako da odgovorim.

– Hvala, ali s obzirom na to kakav je Blackdown, nećemo nikamo moći sjesti, a da mještani ili novinari ne prisluškuju svaku našu riječ.

– Nisam mislila na to, šefe. Možda onda piće kod mene? Da imamo malo više mira?

Ne znam kakvim sam izrazom lica odgovorio, ali sudeći po njezinome, ne lijepim. Priya progovori prije nego što smislim odgovor, a mene uhvati panika od riječi koje slijede.

– Nisam vas pozvala zbog vas – iako izgledate kao da bi vam dobro došlo piće – nego zbog sebe. Sve mi je ovo prilično novo i ne poznajem nikoga u mjestu. Trenutno živim sama, pa nemam s kime razgovarati kad dođem kući. Nekako mi je nelagodno kad se vratim u praznu kuću u mjestu u kojem su nedavno brutalno ubijene dvije žene, to je sve.

Netremice me promatra, a zatim obori pogled na svoje kratke nokte kao da pregledava jesu li, kao i sve ostalo na njoj, savršeno uredni. Žene me zapanje prosječno jednom dnevno. Ali istina je da me malo gricka osjećaj krivnje; Priya je doista sama samcata u mjestu u kojem došljake ne čekaju raširenih ruku. Uostalom, nije da mene doma čeka bogzna što.

Odvagnem mogućnosti i naposljetku zaključim da me suradnica treba više nego sestra. Iako mi neki naporan glasić u glavi govori da odem provjeriti kako je Zoe, drugi, glasniji mi govori da ne moram. Zoe se uvijek znala brinuti sama za sebe. Uostalom, kad smo zajedno kod kuće, samo se svađamo zbog novca ili oko toga što ćemo gledati na Netflixu. Jako se malo razlikujemo od djece koja su se nekoć svađala zbog igračaka ili daljinskog. Siguran sam da bi Zoe ionako radije bila sama. A ja ću Priyin poziv shvatiti kao prijateljsko druženje, savršeno normalno i nedužno. I moralno, s obzirom na opasnost.

Nakon jednog sata i dva piva, Priya nam prži domaći hamburger i pomfrit od batata. Živi u kući na rubu mjesta, u novogradnji — jednoj od onih četvrti gdje su kuće nagurane jedne na druge i sve izgledaju isto; crvena cigla i bijeli okviri prozora od PVC-a — ali kuća je lijepa. Unajmljena je, naravno, ali vrlo otmjeno uređena, sa zidovima u raznim tonovima neupadljivih boja.

Sve je besprijeckorno čisto, osvjetljeno nježnom rasvjetom i bez previše namještaja. Primijetim da nigdje nema izložene obiteljske slike ili išta drugo osobno. Da sam razmišljao o tome kako Priya živi — što nisam — nagađao bih da se odlučila za Ikeu ili starinski cvjetni uzorak, ali kako bih se samo prevario. Izgleda da sam o njoj donio niz pogrešnih zaključaka. Jedino što u ovoj kući nije savršeno je moja ofucana jakna, koju je Priya objesila na otmjenu vješalicu, i moje cipele, koje sam skinuo u hodniku. Na tren me obuzela paranoja da će primijetiti da nosim broj 44,5.

— Moram skoknuti van, nešto sam zaboravila — kaže, pružajući mi još jedno pivo. — Raskomotite se, vraćam se za minuticu.

Izgovoren njezinim mladim glasom, taj izraz zvuči starinski, a i učini mi se neobično što me ostavlja samoga u vlastitoj kući. Upali mi televizor u kuhinji da mi nije dosadno i tako sjedim, pijem pivo i gledam kanal BBC News. Ne znam gledam li Annu uživo ili ponovljeni prilog od ranije.

A tad učinim nešto glupo. Ne znam je li za to krivo pivo ili umor, ili jednostavno gubim razum, ali palim Rachelin mobitel. Danas popodne sam rekao ekipi da ga više ne moraju tražiti — kao šef imam određene povlastice, a moram saznati kako se našao u mom automobilu. Polako me savladava pritisak spoznaje da me netko motri i pokušava mi smjestiti.

Rachelina lozinka je njezin rođendan — ljudi znaju biti jako predvidljivi — ali čim se mobitel upali, požalim. Galerija

joj je puna selfija, pretinac pun sugestivnih poruka poslanih brojevima i imenima koje ne prepoznajem, a posljednji je e-mail od prepiske s Helen Wang. Predmet poruke sam ja. Nekoliko puta pročitam posljednju poruku koju je Rachel poslala Helen one večeri kad smo se sastali.

Znam da je Jack luzer, ali dobro bi nam došao prijatelj u policiji. U pravu si, večeras ću ga se riješiti. Možda da ga samo poševim za oproštaj, da lakše preživi?

Znači, Rachel me se planirala riješiti, a Helen je to znala.

Kućna vrata se zalupe. Vratim mobitel u džep sekundu prije nego što Priya uđe u kuhinju. Ona njezina minutica uopće nije bila minutica, čini mi se da je nije bilo dulje od pola sata. U svakom slučaju dulje nego što sam očekivao. Čini se da nije ništa kupila. Dugo živim sa ženama — s majkom, sa sestrom, s Annom — i dobro znam kad žena ne želi odgovarati na pitanja. Kasno je i oboje smo umorni. Zato ništa ne pitam, iako sam i sumnjičav i znatiželjan.

— Ovo izgleda i miriše slasno, hvala ti — kažem kad Priya spusti pred mene tanjur hrane. Ni ne lažem: izgleda slasno, a ja se ni ne sjećam kad sam posljednji put jeo domaću hranu. — Nisam ovo očekivao — dodam.

— Nego što? *Curry*?

— Ne, zaboga, nisam tako mislio...

— Nego što? Mislili ste da ne znam kuhati?

Izraz Priyinog lica govori da se šali. Meni je sarkazam poput materinjeg jezika, ali njoj još ne ide najbolje. Pivo nam je razvezalo jezike i oboje smo opušteniji. Sjedne pokraj mene, možda mrvicu preblizu.

— Ništa posebno, Nigellin recept — kaže.

— Meni je Nigella prilično posebna — odvratim sa širokim osmijehom, a Priya se suzdržano nasmiješi, kao da sam je time uvrijedio.

Uvijek sam mislio da su žene mnogo kompliciranije od muškaraca. Sad se pitam što sam skrivio. Nije mi valjda zamjerila opasku o Nigelli — pa u nju je zaljubljeno pola nacije.

Čudno je to, zapravo. Do večeras sam Priyu smatrao klinikom, ali sad kad je vidim u vlastitome domu, djeluje mi mnogo zrelije. Opuštena je, što na poslu nikad nije. Možda se večeras i ja ovako ugodno osjećam u njezinom društvu. Opuštenije. Možda i previše opušteno.

— Kamo si maloprije otišla? — pitam. Ne mogu više izdržati.

Pogleda me zatečeno kao da sam je optužio za nešto grozno.

— Oprostite, zaboravila sam... — kaže.

— Što to?

— Prvo sam zaboravila, pa se sjetila, pa opet zaboravila.

Ustane od stola ostavivši napola pojedenu večeru i samo izađe bez riječi. Priznajem da mi je pomalo nelagodno, ali tad se nacrta na vratima držeći bocu kečapa.

— Znam koliko volite ovaj kečap s pomfritom, šefe. Svaki put kad jedete pomfrit potpuno ga prekrijete, ali nisam ga imala doma. Izašla sam do dućana — htjela sam da vam bude ukusno — ali onda sam ga zaboravila poslužiti...

Izgleda kao da će se rasplakati. Zaključim da su žene doista druga vrsta.

— Priya, večera je fantastična. Stvarno se nisi trebala ovoliko truditi.

— Htjela sam da sve bude savršeno.

Nasmiješim joj se.

— Već je.

Sad kad znam kamo je otišla, opustim se — zapravo je jako draga. I ona se malo opusti — odnese naše tanjure i donese

nam još piva iz frižidera, ni ne pitajući me želim li još. Ne znam je li samo dobra domaćica — moja boca piva je doista bila prazna — ili se moram početi brinuti jer ovo ide u pogrešnom smjeru. Opet je raspustila kosu. Primijetim i da je raskopčala najviše dugme na košulji, a siguran sam i da se posljednji put kad je izašla iz blagovaonice poprskala parfemom. Otpijem dugačak gutljaj piva i odlučim da se s ovime moram suočiti hrabro, poput muškarca kakvim me smatra.

— Priya, čuj, ovo je sve krasno, ali ne želim da dobijesh pogrešan dojam.

Ona me užasnuto pogleda.

— Jesam li nešto skrivila, šefe?

— Ne, i ponavljam, ne zovi me šefe, pogotovo kad smo u tvom domu, jedemo tvoju hranu i pijemo tvoje pivo. Zaboga, barem sam nešto trebao donijeti, ovo je jako nepristojno od mene—

— Nije, ne smeta. Jack.

Ni zvuk mog imena na njezinim usnama ne zvuči kako treba. Shvatim da sam vjerojatno previše popio, pogotovo zato što se moram sam odvesti doma. Sve je ovo pogrešno i moram istjerati stvar na čistac prije nego što se sutra vidimo na poslu.

— Čuj, Priya, volim raditi s tobom. — Na to se toliko oza-ri da mi je još neugodnije. Moram se podsjetiti da sam puno stariji od nje, da moram preuzeti kontrolu nad situacijom prije nego što to postane nemoguće. — Ali... — Već na to se snuždi i zaključim da ću lakše reći ono što moram ako se zagledam u laminat na podu. — Radimo zajedno. Puno sam stariji od tebe i iako mislim da si sjajna mlada žena i osim toga vrlo privlačna...

Jebemu, ovo zadnje bi moglo biti protumačeno kao seksualno uznemiravanje.

— Ne vidim te u tom svjetlu.

Eto, i to sam izgovorio.

— Mislite da sam ružna?

— Zaboga, ne. Dovraga, što sam rekao?

Nasmiješi se, a ja shvatim da pojma nemam kako stvari stoje. Pitam se je li zbog ovog odbijanja prolupala.

— Šefe, sve je u redu. Ozbiljno. Žao mi je što sam vas navela na krivi zaključak — kaže. — Donosim vam hranu na posao jer volim kuhati za druge, a trenutno nemam ni za koga. Kupujem vam cigarete jer mi se činilo da vam trebaju. A ako vam se čini da vas slijedim u stopu, to je samo zato jer mislim da ste sjajan inspektor i želim učiti od vas. Ali to je sve.

Zbunjen sam, ali žene često tako djeluju na mene. Nisam siguran što znači izraz na njezinom licu, ali čini mi se da me promatra sažalno. Odjednom se osjećam bedasto i staro i smeteno, a možda i jesam sve to: na kraju krajeva, zašto bi tako mladu, inteligentnu i privlačnu ženu zanimalo netko poput mene?

Priya ustane i tek tad primijetim kako lijepa stopala ima: svijetlosmeđa koža izgleda mekano i nježno, nokti su joj nalakirani crvenim lakom. Uputi se na drugi kraj prostorije, uzme dvije čaše i bocu viskija — marku koju sam pio s Annom — i vrati se te sjedne do mene. Još malo bliže nego ranije.

— Predlažem da nazdravimo — kaže i natoči nam priličnu količinu viskija. — Dugoj i sretnoj *isključivo profesionalnoj i platonskoj* vezi. Nazdravlje.

— Nazdravlje — odvratim i kucnem čašom o njezinu.

Ona naiskap ispije viski — prava šteta, kvalitetan je — a za njom i ja.

I poljubim je.

Ona

Srijeda 21:00

I suse, kako mi treba piće. Ne sjećam se kad sam posljednji put ovoliko dugo bila bez čaše.

Nakon cijelog dana javljanja u program — beskrajnog izvještavanja i razgovora s voditeljem u studiju, prvo pred školom, a zatim i pred policijskom stanicom — i snimanja i uređivanja priloga za razne televizijske postaje, čeznem za krevetom. Nazivam uokolo da saznam u koliko se sati sutra moramo javiti i u koje rane jutarnje vijesti, a zatim zapišem sve termine crnim flomasterom koji sam pronašla u torbici. Ne sjećam se odakle mi, ali danas mi je u više navrata dobro došao.

Hladno mi je, a noge me bole od tolikog stajanja. Mislim da sam se malo previše naviknula na čitanje podnevnih vijesti i sjedenje za radnim stolom u toplom studiju. Stvarno ne znam kamo mi je dan pobjegao — sati su prolazili jedan za drugim, poput niza mini repriza nalijepljenih jedne na druge. Život mi se ponekad čini poput golemog kotača za zamorce s kojeg možemo sići samo ako shvatimo kako da ga zaustavimo.

Promijenilo se i vrijeme, a sad više ne primjećujem ritam kojim prolazi. To je počelo one noći kad je umrla moja kći.

Čim sam otišla od Charlotte — koja je ostala spavati u putnom krevetiću u kući moje majke — obuzeo me osjećaj da sam od nje razdvojena satima, a ne nekoliko minuta. Nisam je uopće željela ostaviti ondje, ali Jack je inzistirao da proslavimo moj rođendan. Nije znao da nakon onoga što se dogodilo na moj šesnaesti rođendan ne želim više slaviti nijedan.

Navaljivao je da proslavimo izlaskom, jer nakon Charlottinog rođenja nisam često izlazila. Majčinstvo ne dolazi s priručnikom, a ja sam nakon povratka iz rodilišta s kćerkom doživjela pravi šok. Pročitala sam sve knjige koje sam navodno trebala pročitati, otišla sam na sva predavanja, ali stvarnost u kojoj sam postala odgovorna za drugo živo biće svalila se na mene poput preteškog tereta za koji nisam bila spremna. Osoba kojom sam se smatrala iščeznula je preko noći, pretvorila se u novu ženu koju nisam prepoznala. Ženu koja je jedva spavala; prolazila pokraj ogledala, a da se ni ne pogleda; koja se neprestano brinula zbog djeteta. Moja je kći bila moj jedini interes. Živjela sam u strahu da će joj se nešto dogoditi ako je ostavim samu, makar i na minutu. Bila sam u pravu.

Od njezine smrti, vrijeme se rasteže i steže ritmom koji ne mogu uhvatiti ni za glavu ni za rep. Kao da ga sad imam manje, kao da se svijet prebrzo vrti, dani stapaju jedni s drugima u iscrpljujućem vrtlogu. Nisam bila savršena majka, ali dala sam sve od sebe. Stvarno sam dala sve od sebe. Moja vlastita majka je rekla da su prvi mjeseci s djetetom najteži, a ja sam samo te mjesece dobila.

Ljudi toliko često govore o slomljenim srcima da su te riječi izgubile značenje. Ali ja sam imala osjećaj da mi se srce doista slomilo u tisuće komadića kad sam izgubila kćer, a odonda nije brže zakucalo ni zbog koga, ni zbog čega. Njezina smrt je slomila i moje srce i mene samu, jer više nisam osoba koja sam bila. Sad sam netko drugi. Ne znam što su osjećaji, ne znam kako ih uzvratiti. Mnogo je lakše posuditi ljubav nego je vratiti.

Richard me danas mora vozikati uokolo, jer mi policija još uvijek nije vratila automobil. Iako je potpuno normalno da reporter i snimatelj provode toliko vremena zajedno, ne uživam. Među nama vlada napetost. Nešto nije kao inače. Ne znam je li to zato što mi je Jack rekao da Richard ima policijski dosje, ili zbog nečeg drugog.

Poslijepodne sam imala malo slobodnog vremena, dok su tehničari otišli na poštenu ručak, na kojem su inzistirali — čim sam upitno podigla obrvu, spomenuli su sindikat — ali iskreno rečeno, predah mi nije smetao. Slučaj se ionako nije pomaknuo s mjesta od ranog jutra. Znala sam da News Channel može ponovno prikazati moj prilog od prethodnog sata, što je značilo da imam gotovo dva sata samo za sebe.

Iako to nisam pokazala, bilo mi je drago kad se cijela ekipa odvezla na ručak. Satima smo se javljali uživo iz šume i trebalo mi je malo mira. Rekla sam im da ću prošetati. Richard je predložio da ode sa mnom, ali nisam željela biti sama s njim u mračnom kutku šume, ili iskreno rečeno, bilo gdje drugdje. Naposljetku je shvatio i otišao s ostalima.

Nakon što su otišli, krenula sam poznatom stazom kroz šumu prema glavnoj ulici u mjestu. Sve druge ceste i staze do Blackdowna vode s istog mjesta u šumi, granaju se poput žilica na suhom listu, a glavna ulica je najveća, središnja žila. Cijelo mjesto kao da živi pod jednom velikom krošnjom lišća i neizgovorenih laži, kao da hrastovi i borovi noću ožive i izađu iz granica šume, vrebaju ljude koji žive s njima i puštaju korijenje pred svakom kućom u Blackdownu, da nikad ne skinu oka s njih.

Osvrnem se i shvatim da sam dospjela iza kuće u kojoj Jack živi sa Zoe. Moja šogorica i ja nikad se nismo slagale, a moj suprug nikad nije saznao zašto. On je ne poznaje kao ja. Obiteljski portreti često su naslikani drugim bojama od onih koje mi primijetimo na članovima iste te obitelji. Zoe je kao tinejdžerica

bila opasna i imala zlu crtu, a vjerojatno je takva i danas. Rođena je bez kočnica.

Kad smo se Jack i ja kao odrasli susreli u Londonu, ja sam bila mlada reporterka koja je pokušavala dospjeti pred kamere. Radila sam na slučaju ubojstva. Isprva ga se nisam sjetila, ali on je mene odmah prepoznao i priprijetio mi da će podnijeti pisanu pritužbu BBC-ju ako ne odem s njim na piće. Isprva nisam znala bi li tu laskavu ucjenu shvatila kao uvredu ili flert. Bio mi je zgodan — kao i drugim mladim novinarkama — ali muškarci su mi bili manje važni od karijere, a veze me uopće nisu zanimale.

Na kraju sam pristala na jedan izlazak — misleći da ću izvući neke informacije o istrazi, ali probudila sam se sa snažnim mamurlukom i inspektorom u krevetu. Znala sam tko mu je sestra i za što je sposobna, pa sam se nećkala bih li ponovno izašla s njim. Ali ta jedna noć se pretvorila u još jedan izlazak, pa vikend u Parizu. Ponekad zaboravim da je Jack nekoć bio spontan i romantičan. S njim sam bila sretna, a dok sam voljela njega, manje sam mrzila sebe.

Zoe se nije ni trudila sakriti što misli o našoj vezi. Na obiteljskim okupljanjima me nije ni gledala, posljednja nam je čestitala kad smo se zaručili. Nije došla ni na naše vjenčanje. Poslala je Jacku poruku da ima norovirus, a onda dan kasnije na društvenim mrežama objavila slike s Ibize. Kad se rodila naša kći, poslala nam je ljiljane, poznati simbol smrti. Jack je to smatrao nedužnom pogreškom, ali Zoe nikad nije bila nedužna.

Promatram Jackovu i Zoenu kuću puna prezira i gađenja za ženu koja u njoj živi. A tad primijetim da su vrata odškrinuta.

Nešto kasnije, nakon malog skretanja sa staze, prođem pokraj dobro mi poznatih trgovina i ljupkih starih zgrada zbog kojih je Blackdown tako jedinstven. Žurim glavnom ulicom koju smatraju jednom od najljepših u Velikoj Britaniji, svjesna da mi je preostalo malo vremena da kupim sve što

trebam. Nakratko svratim u šareni i jeftini butik koji posluje još otprije mojeg rođenja. Putna torba mi je ukradena, a meni treba odjeće za sutra. Odaberem jednostavnu bijelu košulju i vrlo staromodno rublje, pa platim bez probe. Čista odjeća nije jedino bez čega sam ostala — piće mi sad treba još i više nego prije posjeta Zoenoj kući.

Vrata supermarketa se raskrile preda mnom kao da su me očekivala, kao da trgovina samo čeka da me proguta. Zadrhtim, i to ne samo zbog ledenog zraka. Imam osjećaj da hodam ulicama poznatoga grada, a odjel s alkoholom izgleda točno kako pamtim. Nažalost, ne nađem minijaturne bočice, ali tu su zato male boce vina i viskija, koje odmah prislonim uza svoju torbicu da vidim koliko ih stane u nju.

Pred blagajnom ubacim u košaricu i kutijicu pepermintaa, a kad podignem pogled, s užasom shvatim da me blagajnica prepoznala. Gleda me kritično, a to si ne mogu priuštiti.

Ljudi obožavaju izmišljenu verziju istine.

Životi koje danas vodimo moraju blistati, sastavljeni od zlaćanih lažnih istina kojima se predstavljamo javnosti. Neznanci koji nas znaju s ekrana — s televizora, s društvenih medija — misle da znaju tko smo. Stvarnost više nikoga ne zanima, jer to nije nešto što žele »pratiti« ili »podijeliti« ili »lajkati«. Razumijem to, ali takav lažan život može biti opasan. Ono što ne vidimo ne može nas povrijediti. U budućnosti će ljudi čeznuti za svojih petnaest minuta anonimnosti, ne slave.

— Mali pokloni za snimatelje i tonce nakon napornog dana — kažem blagajnici. Gurnem boce u torbu čim ih skenira.

Malo je starija od mene. Građena je kao krumpir, ima izboranu kožu i svadljive oči koje svima jasno daju do znanja koliko ih prezire. Njezino podbuhlo lice se izobličilo u nekakav pokušaj osmijeha i vidim da su joj jedinice dovoljno razmaknute da među njih stane kovanica.

— Jeste li možda posjetili majku? — upita me, a ja jedva suspregnem uzdah. U ovome mjestu svi znaju sve o svima. Ili misle da znaju. To je jedna od mnogih stvari koje me ovdje smetaju. Blagajnica ni ne čeka moj odgovor. — Već su je nekoliko puta našli kako luta ulicama noću, znate. Vaša mama. Izgubljena u tami, u suzama. Pojma nije imala gdje je, bila je u spavaćici. Imate sreće da je onaj vaš muž uskočio. Za nju se netko treba brinuti. Ako se mene pita, zrela je za dom.

— Hvala, ali ne pita vas se — odvratim, pružajući joj karticu.

Uvijek su me više smetali prigovori da sam loša kći nego da previše pijem. Osvrnem se preko ramena da vidim je li još tko čuo što sam rekla i padne mi kamen sa srca kad vidim da svi gledaju svoja posla. Da su barem i drugdje takvi. Još pamtim dan kad sam, prije mnogo godina, u ovom supermarketu kupila prvu bocu alkohola.

Rachel je rekla da ne smijem proslaviti rođendan bez alkohola. Iznenadilo me što i dalje želi da pozovemo Helen — budući da nam je naša pametna frendica prouzročila toliko problema — ali bila sam i sretna. Mislila sam da joj je Rachel oprostila, da je to još jedan znak njezine plemenitosti. Mislim da sam zato pozvala još nekoga: ipak je to bio moj tulum, a i ja sam željela biti plemenita, zato sam i za sve pozvane isplela narukvice prijateljstva.

Rachel se nasmijala kad ih je vidjela.

— Sama si ih napravila?

Kimnula sam, a ona se opet nasmijala.

— Jako su slatke, ali nama je šesnaest godina, a ne deset. — Spustila mi je ruku na rame i gurnula narukvice u džep kao da su smeće. Trebalo mi je sto godina da im napravim poklon — nisam si mogla priuštiti kupiti ih. Nisam mogla sakriti koliko su me njezine riječi povrijedile i ona je to primijetila.

— Oprosti. Sviđaju mi se, stvarno mi se sviđaju i kasnije ćemo ih nositi, ali prvo moramo po cugu, a za to će nam trebati love. Ne možeš malo ukrasti staroj? — upitala me.

Vidjela je da sam šokirana njezinim prijedlogom i činilo se da se predomislila. Putem do moje kuće svratili smo u njezinu i ona je u svojoj sobi otvorila jedan od svojih golemih ormara. Malo je kopala po njemu i kad se okrenula, trijumfalno je zamahnula žutom kanticom, onom u kojoj je u školi skupljala donacije za siromašnu djecu. Iskrenula ju je na krevet i prebrojila sve kovanice koje su ispale iz nje.

— Četrdeset dvije funte i osamdeset osam penija — rekla je.

— Ali to je za siromašnu djecu.

— A ti si siromašno dijete, pa ne vidim u čemu je problem. Čime si mislila da plaćam sve one poklone koje ti dajem?

Nisam odgovorila. Previše me uznemirilo priznanje da krade od djece kojima je taj novac potrebniji nego nama.

— Dođi — rekla je, primajući me za ruku.

Sjećam se da tad po prvi put nisam željela dodir njezine ruke.

— Prestani se duriti, nisi tako lijepa dok se mrštiš — šapnula je i poljubila me u obraz. — Putem do tebe ćemo svratiti do supermarketa po cugu. Pićence ili njih tri će te oraspoložiti.

Hodale smo bez riječi.

Gledala sam Rachel kako u našu košaricu spušta boce dijetnog 7 Upa, tekile i jeftinog bijelog vina, pitajući se kako će kao maloljetnica uspjeti kupiti alkohol. Dok smo se približavale blagajni, želudac me zabolio. Već i pri pomisli da bi mama mogla saznati za to doslovno mi je pozlilo. Osjećala sam se kao da sam je iznevjerila.

Ali tada sam primijetila Helen Wang. Ona je već bila navršila šesnaestu i subotom je radila u supermarketu. Skenirala je alkohol a da nije pozvala poslovođu, i Rachel ga je brzo

sakrila u torbu. Nije ni zatražila naše osobne iskaznice. Bilo mi je drago da smo još prijateljice, usprkos incidentu sa sastavcima.

— Što ti je s licem? — upitala sam Helen, primijetivši masnicu nevješto sakrivenu šminkom.

Ona je prvo pogledala Rachel, pa mene.

— Pokliznula sam se.

Dok je moj otac još živio s nama, vidjela sam dovoljno majčinih masnica da znam kako Helen laže. Ali isto sam tako znala da je bolje da ništa ne pitam. Baš kao i mama kad je navodno naletjela na vrata, Helen mi ne bi rekla istinu. Pomislila sam da ima tajnog dečka. Lošeg dečka.

— Vidimo se kasnije. Dođi k Anni odmah poslije posla — rekla joj je Rachel, vukući me prema izlazu.

Moja je majka nevoljko pristala izaći na tu jednu večer, ali još je bila ondje kad smo stigle. Nisam joj trebala ništa ni reći da zna da sam ljuta na nju.

— Idem, idem — rekla je dok smo spuštale ruksake — s alkoholom — na kuhinjski pod. — Čeka te malo rođendansko iznenađenje, pa sam htjela ostati da ti ga pokažem.

— Što? — upitala sam, pribojavajući se odgovora i nadajući se da me ne čeka nešto djetinjasto što će me osramotiti pred Rachel.

— U stakleniku je, pogledaj — rekla je mama.

Krenula sam u stražnji dio kuće brinući se što će me dočekati, a tada sam na majčinom najdražem naslonjaču ugledala malo sivo klupko krzna.

— Mačić! — ciknula je Rachel i pritrčala mu, uzbuđenija od mene same.

— Jedna gospođa kojoj čistim ima predivnu mačku — rusku plavu — i kad sam vidjela najnovije leglo, nisam mogla odoljeti pa sam nam donijela ovu ljepoticu — rekla je mama. — Slobodno je primi, tvoja je.

Dugo sam željela mačku, ali mama je dotad govorila da si je ne možemo priuštiti. Uostalom, mačke su u Blackdownu stalno nestajale. Svakoga tjedna bi se u izlozima trgovina ili na stupovima javne rasvjete po gradu našli novi plakati s riječima »Nestala mačka«. Beskrajne crno-bijele fotografije kućnih ljubimaca uz opise i katkad ponudu nagrade. Moju je majku brinulo da će i nas snaći ista žalosna sudbina, ali ja sam i dalje čeznula za macom. Pažljivo sam je podigla, kao da bih je mogla ozlijediti.

— Morat ćeš joj dati ime — rekla je moja majka.

— Kit Kat — šapnula sam.

Već sam znala kako ću je nazvati, maštala sam o tome.

Rachel se nasmijala. — Kao čokoladica?

— Meni je ime super — rekla je mama. — Večeras se možete malo igrati s njom, ali na kraju je vratite u nosiljku. Veterinar je rekao da će se tako lakše priviknuti na novi dom. Sad idem, a vi se cure zabavljajte. Znam da ćete piti alkohol...

— Mama!

Osjetila sam da mi se obrazi žare.

— ... zato sam vam u frižideru ostavila hrane. U ormariću imate i čipsa, pa se najedite prije pića. Lijepo se zabavljajte i pazite jedne na druge i na Kit Kat. OK?

— Hoćemo, ne brinite — rekla je Rachel. — Vi ste tako *cool*, gospođo Andrews. Da je barem moja mama kao vi.

Nasmiješila se mojoj majci onim svojim mudrim smiješkom koji se odraslima jako sviđao. Mama se nasmiješila njoj, a zatim me poljubila za laku noć.

— Neka zabava počne! — rekla je Rachel čim je mama izašla.

Toliko je često bila kod nas da je znala gdje što stoji. Odmah se bacila na zbirku ploča moje majke — Rachel je bila opsjednuta glazbom iz sedamdesetih — i pažljivo izvukla ploču Carpentera iz omota. Pustila je »Rainy Days and Mondays«, svoju najdražu pjesmu, pa pjevajući otišla u kuhinju i iz ormarića uzela dvije

čaje. Ja sam držala mačku i obje smo očarano gledale kako Rachel traži sol, uzima limun i iz stalka na radnoj plohi vadi oštar nož.

Nikad prije nisam ni vidjela kako se pije tekila, ali svidjelo mi se. Kad su svi stigli, već sam bila prilično pripita.

— Jesi li donijela poklončić za slavljenicu? — upitala je Rachel Helen čim je ova prešla preko praga.

— Kakav poklončić? — zanimalo me.

Rachel se nasmiješila. — To je iznenađenje.

Iduća je stigla Zoe. Kad sam otvorila vrata, držala se kao da najradije ne bi bila ondje. Preokrenula je očima u smjeru starijeg dečka koji je stajao pokraj nje.

— Tko je to? — upitala me, gledajući mačku u mom naručju.

— To je Kit Kat. Mamin rođendanski poklon.

— Mrzim mačke — rekla je Zoe, mršteći se.

— Ja sam Jack — rekao je dečko. Držao se kao da se događa nešto zabavno. — Mama je inzistirala da dovedem Zoe i pogledam je li sve u redu, nakon onoga što se dogodilo prošli put.

Nisam znala što to znači. Išla sam s njima u školu tek nekoliko mjeseci.

Jack je bio samo nekoliko godina stariji od nas, ali u toj se dobi netko stariji nekoliko godina doima kao odrasla osoba. Provirio je u kuću, u ruci držeći ključeve od automobila. Nisam znala što traži, a nisam znala ni što mi se na njemu tako brzo svidjelo — poluduga kosa ili drzak osmijeh — ali svidio mi se na prvi pogled. I ne samo meni.

— Jack, bok! Hoćeš li ući na piće? — rekla je Rachel, prilazeći nam.

— Ne, hvala. Vozim.

— Samo jedno — inzistirala je.

Sjećam se koliko mi je bio mrzak pogled koji su razmijenili.

— Možda Colu ili tako nešto — rekao je, popustivši pred njezinim šarmom.

Bilo mi je neobično vidjeti sve te ljude nagurane u našu malu kuhinju. Nakon što je moj otac otišao, moja mama je rijetko kad puštala ikoga u kuću, a kuća je sad bila pretrpana. Svi su se pomalo iznenadili kad se zvonce opet oglasilo, čak i ja. Već sam bila popila dovoljno da zaboravim koga sam još pozvala.

Svi su došli do vrata sa mnom i svi su se zapanjili kad su ugledali Catherine Kelly.

— Sretan rođendan, Anna — rekla je bez osmijeha.

Svi su samo zurili u nju.

Tad je Rachel iskoračila i pružila Catherine čašu.

— Baš lijepo što si došla, Catherine. Popij nešto. Obećavam da u ovome nema ničeg odvratnog, a i moraš nas sustići.

Bilo mi je jako drago da je Rachel tako ljubazna. Catherine Kelly je bila čudakinja, ali svejedno sam je željela pozvati na rođendan. Prethodnog tjedna joj se dogodilo nešto grozno: u pretincu njezine klupe pronađeni su mladunci štakora. Svi su govorili da su ih privukli svi oni čipsi i čokoladice, ali meni i dalje nije bilo jasno kako su se uvukli u pretinac. Bilo mi je žao Catherine, znala sam kako je to biti autsajder — kao ja u svojoj prethodnoj školi — i nisam željela da ikome bude kao meni. Mislila sam da mogu pomoći Catherine da se uklopi.

— Dakle, vi se lijepo zabavljajte — rekao je Jack. — Mama kaže da se vratiš do ponoći, Zoe, ili će ti opet zabraniti izlaske.

Zoe je opet preokrenula očima. Toliko je često tako reagirala da sam si mislila da će joj oči ostati u tom položaju.

— Čekaj! — Rachel je otrčala do svog ruksaka i izvukla novi Kodak. Aparat je još bio u kutiji, pa je poderala karton da ga izvadi. — Možeš li nas slikati prije nego što odeš?

— Mogu — rekao je Jack, pružajući ruku.

Primijetila sam da mu je predajući mu aparat dodirnula prste i proparala me iracionalna ljubomora.

— Skoro sam zaboravila... — rekla je Rachel.

Zavukla je ruku u džep, pa nas poredala jedne do druge ispred tapeta s cvjetnim uzorkom u salonu moje majke.

— ... naša draga Anna nam je napravila narukvice prijateljstva i mislim da bismo se trebale slikati s njima.

Sve smo ih privezale, jer je Rachelina riječ bila zakon.

Pozirale smo pred zidom grleći jedne druge oko ramena, s crveno-bijelim narukvicama, izgledajući kao najbolje prijateljice. Čak se i Catherine Kelly, koju je Rachel gurnula u sredinu, nasmiješila za slikanje, pokazujući cijelom svijetu svoj ružni aparatič za zube, raščupanu blijedoplavu kosu i groznu odjeću.

Na toj fotografiji netko je jučer prekrižio Rachelino lice.

On

Srijeda, 23:00

Prijeđem na drugu stranu ceste i shvatim da sam pogrešno skrenuo. Pijan sam. Previše pijan za vožnju, pa se od Priye vraćam pješice. Znam da je nisam smio poljubiti, ali tu sam stao; na pijanom poljupcu. Ne treba stvarati dramu ni napuhati taj događaj. Ljubeći Priyu mislio sam na Annu, možda zbog okusa viskija u njezinim i mojim ustima. Ne žalim što sam je poljubio. Požalit ću ujutro, ali zasad ću uživati u ovom osjećaju: u spoznaji da me lijepa, inteligentna mlada žena smatra privlačnim.

Radije ne bih razmišljao o njezinim razlozima.

Večer provedena s nekim mlađim i mene je pomladila. Dok sam slušao Priyu kako govori o budućnosti, shvatio sam da ni moja možda nije već zacrtana. Mladost nas uljuljka u lažan osjećaj da je pred nama beskrajn broj izbora, a starost nam laže da nam je preostao samo jedan put. Priya mi je govorila o svojoj prošlosti i na neki način me zarazila iskrenošću. Povjerila mi je da joj je majka umrla od raka prošle godine i da to još uvijek nije preboljela. Odgojila ju je sama, u zajednici u kojoj se na takvo što ne gleda blagonaklono, a Priya nije krila koliko joj je u odrastanju nedostajala očinska figura.

Valjda sam zbog toga počeo razmišljati o kćeri. Ali prava je istina da o njoj razmišljam noću i danju. Ne govorim o Charlotte samo zato što imam osjećaj da ne mogu. Izlazak je bio moja ideja — izveo sam Annu na rođendansku večeru, da budemo malo sami — pa možda zato još uvijek mislim da sam ja kriv za sve što se dogodilo.

Anna je tih mjeseci jedva izlazila iz kuće. Prije poroda je po liječničkoj naredbi mirovala, a kasnije, kad smo doveli Charlotte doma, pretvorila se u nekoga koga nisam poznavao. Ni to nije bilo u redu, ni ona nije bila u redu. Cijeli joj se život sveo na našu kćer i nitko je nije mogao uvjeriti da pretjeruje, da mora malo usporiti. Kad bih joj rekao da bi trebala potražiti pomoć, samo bih pogoršao stvar.

Nagovorio sam njezinu majku da pričuva Charlotte na jednu večer; jednu večer, zaboga. Mislio sam da će im to objema dobro doći. Ali kad smo idućega jutra došli po Charlotte, čim je Annina majka otvorila vrata, znao sam da nešto nije u redu. Obećala nam je da neće piti dok pazi na malenu, ali oboje smo namirisali alkohol u njezinom dahu. Nije rekla ni riječi, ali vidjelo se da je plakala. Anna je ugurala majku u kuću i utrčala. Ja sam se slijedio u stopu. Putni je krevetić bio točno ondje gdje sam ga spustio, a Charlotte je bila u njemu i sjećam se da me preplavilo olakšanje. Tek kad ju je Anna podignula, shvatio sam da je naša kćerkica mrtva.

Ne postoji bezuvjetna ljubav. Nisam smatrao da je Annina majka kriva. Počela je piti tek nakon što je otkrila da je Charlotte usred noći prestala disati. Uхватила ju je panika. Iz nekog razloga nije pozvala policiju; možda zato što je već znala da je malena mrtva. Mrtvozornik je potvrdio da je u pitanju sindrom iznenadne dojenačke smrti i da se isto moglo dogoditi u bilo kojem drugom trenutku, bilo gdje. Ali ja sam krivio sebe. I Anna je krivila mene. Urlala je na mene bez riječi, kroz nepresušne suze.

Volio sam našu malenu koliko i ona, ali imao sam osjećaj da je samo Anni dozvoljeno tugovati. Danas, dvije godine kasnije, čini mi se da sam stalno na rubu, da sam prva pločica u nizu domina koja samo čeka da padne i sruši onu iza sebe. Dugo nakon tog događaja ništa u mom životu nije imalo smisla, niti se činilo stvarno. Zato sam i otišao iz Londona i vratio se ovamo, kakvoj-takvoj obitelji: sestri i nećakinji. I da Anni dam slobode koja joj je po njezinom vlastitom priznanju trebala.

Charlotte smo pokopali u Blackdownu — Anna tad nije bila sposobna za važnije odluke, pa sam odlučio ja — a mislim da je to još jedan razlog zašto me danas mrzi.

Od Priyine četvrti do moje hodam pola sata po mračnim ruralnim ulicama, ali ništa mi drugo ne preostaje. Ovdje nema taksija. U Blackdownu u ovo doba noći nema znakova života. Crna mačka istrči pred mene, prijeđe mi preko puta kao da proturječi mojoj posljednjoj misli. Ta bi maca zabrinula moju bivšu suprugu, ali mene te praznovjerne besmislice nikad nisu zanimala. Uostalom, na mene se već svalilo sasvim dovoljno loše sreće.

Noć je okrutno hladna, zrak toliko leden da odmah kazni svako dulje zastajkivanje. Gurnem ruke još dublje u džepove; radije ih grijem, nego da pušim. Neobično, ali sad mi cigareta čak ni ne treba, nakon razgovora s drugim ljudskim bićem umjesto gledanja u ekran.

Rachel i ja nismo razgovarali, samo bismo pristojno popričali prije nepristojnog seksa. Nisam imao osjećaj da jedno drugome imamo bogzna što za reći, ili barem ne stvari koje bi ono drugo željelo čuti. Ne mogu prestati razmišljati o riječi napisanoj na njezinim noktima: *DVOLIČNA*. Anna i ja smo razgovarali prije Charlotte, ali nakon toga kao da smo zaboravili kako to činiti. Večeras, s Priyom, ponovno sam se osjećao kao ljudsko biće.

Odlučim joj poslati poruku i zavučem ruku u džep.

Umjesto svojeg, nekako izvučem Rachelin telefon, na kojem me čeka nepročitana poruka:

Trebao si otići ravno kući, Jack.

Zastanem u hodu i nekoliko sekunda netremice gledam te riječi. Zatim se okrenem oko sebe, zagledam u tamu da vidim slijedi li me netko. *Očito* me slijedi. Nije mi se učinilo. Vratim mobitel u džep i nastavim bržim korakom.

Kad skrenem u našu ulicu, vidim da kuća leži u tami. U tome nema ničeg neobičnog: kasno je, a moja mlađa sestra ne mora bdjeti dok se ne vratim doma. Nikad nismo ni imali takav zaštitnički odnos. Pretpostavljam da je Zoe popila nekoliko čaša jeftinog vina i, kao i većinu večeri, otišla u krevet.

Čim prođem dvorišnim vratima, počnem tražiti ključeve, ali ne vidim ih u tami. Kad stignem do pola vrtne staze, upali se svjetlo na trijemu, ali iako mi obasja unutarnji džep jakne u kojem bi trebali biti ključevi, i dalje ih ne vidim.

Ne sviđa mi se što ću morati razbuditi cijelu kuću da uđem — moju nećakinju neće biti lako ponovno uspavati — ali kad priđem kućnim vratima, vidim da neću ni morati. Otvorena su.

U trenucima u kojima shvatimo da nas čeka nešto loše i da više ništa ne možemo učiniti da to spriječimo, srce uvijek zastane na tren. Stoji kraće od sekunde i dulje od života, a vi stojite smrznuti u vremenu i prostoru i ne želite pogledati unaprijed, iako znate da unatrag više ne možete. Ovo je jedan od tih trenutaka. Nisam ih iskusio previše u životu.

Rastrijeznim se u sekundi.

Policajac u meni govori mi da nekoga pozovem, ali ne poslušam ga. U toj je kući sve što mi je ostalo od obitelji i ne mogu čekati pojačanje. Utrčim na glavna vrata, popalim svjetla u svim prostorijama u prizemlju i vidim da su sve do posljednje prazne. Ostala vrata i prozori su zatvoreni i zaključani. Provjerim alarm, ali izgleda da ga je netko ugasio. Jedini način da ga se ugasi je uz upisivanje lozinke. Nema tragova nasilnog ulaza, nema tragova borbe; kuća čak izgleda čišće i urednije nego kad sam

jutros izašao. Mala djeca su stručnjaci za stvaranje nereda, ali sav nered i kaos na koje sam već navikao sad su pospremljeni. Ništa ovdje nije kako treba, a s godinama sam naučio da u ovakvim situacijama trebam poslušati instinkt.

Tad nešto primijetim.

U stalku na radnoj plohi u kuhinji nedostaje jedan manji nož. Sjetim se da nije bio ondje ni jutros, ni sinoć. Pokraj stalka stoje moji ključevi, iako sam siguran da su mi ranije večeras bili u džepu, prije nego što sam otišao k Priyi. Možda sam ih ja ostavio u kuhinji — proteklih nekoliko dana mi je mutno zbog nedostatka sna. Ali tad ugledam fotografiju. Identična je fotografiji ukradenoj iz Anninog automobila. Sjećam se da sam je *ja* slikao, prije dvadeset godina.

Pet djevojaka stoje jedna pokraj druge, nasmiješene: Rachel Hopkins, Helen Wang, Anna, Zoe i nepoznata djevojka koje se sjećam kao u izmaglici, ali ne sjećam se i kako se zvala. Osmijesi su im identični, kao i narukvice prijateljstva na zapešćima. Ali to nije sve: lica tri od pet djevojaka su prekrížena crnim flomasterom. Rachel, Helen... i Zoe.

Odbacim fotografiju — prekasno shvativši da je nisam trebao ni dirati — i potrčim na kat preskačući dvije po dvije stepenice. Prvo stignem do sobe svoje nećakinje, uletim i provjerim kako je Olivia. Dobro je, živa i zdrava, spava u krevetiću. Njezin jastuk je, kao i sve ostalo u sobi, prekriven crtežima jednoroga. Djeluje tako mirno da na trenutak pomislim da je možda sve u redu. Ali tad shvatim da ju je buka koju sam stvorio trebala probuditi. Oliva spava, ali preduboko.

Potrčim do sestrine sobe, ali ona nije ondje. Vrata svih spavaćih soba širom su otvorena i brzo shvaćam da su sve prazne. Vrata kupaonice su zatvorena. Okrenem kvaku, ali ne otvore se.

Godinama ne zaključavamo ova vrata, zbog jednog incidenta kad smo bili djeca. Ne znam čak ni gdje je ključ. Ne sjećam

se ni kad sam ga zadnji put vidio. U našoj je kući vladalo samo jedno pravilo: ako su neka vrata zatvorena, ne ulazi. Tiho pokušam i šapnem njezino ime.

— Zoe?

Toliko je tiho da sve što kažem i radim zvuči poput buke.

Provirim kroz ključanicu, ali vidim samo crnilo.

— Zoe?

Ovoga puta je pozovem malo glasnije, a zatim udarim šakom po drvu. Kako još uvijek vlada tišina, malo se odmaknem, pa udarim vrata nogom. Naglo se otvore, a šarke zacvile kao da ih je udarac zabolio. Ugledam Zoe.

Moja sestra leži u kadi.

Jedno oko joj je otvoreno i kao zagledano u nešto napisano na zidu; drugo je zašiveno, zatvoreno iglom i debelim crnim koncem koji joj još visi s kapka.

Voda je crvena, a tik ispod površine vide se njezina za-pešća.

Pozli mi pri spoznaji da već znam što sve ovo znači: praviš se da ne vidiš.

Siguran sam da bi normalna osoba pritrčala kadi i izvukla je, ali ja se ne mogu ni pomaknuti. Glava moje sestre visi na stranu pod uznemirujućim kutom, kosa joj je iste boje kao zakr-vavljena voda i ne moram ni provjeriti ima li puls kako bih znao da je mrtva. Zoena usta su otvorena i već s vrata vidim da joj je oko jezika svezana narukvica prijateljstva.

Ostanem na hodniku kao da me noge ne žele prenijeti preko praga. Osjetim navalu žuči, ali progutam je. Trebao bih nazvati policiju, ali ne zovem ih. Pokušavam se sjetiti koga mogu nazvati od prijatelja — čini mi se da mi trenutno to treba — ali ne znam imam li ikoga. Nitko ne želi biti prijatelj para čije je dijete umrlo.

Iznenadim sam sebe i nazovem Priyu.

Pijan sam, u šoku sam i kolegica mi je najbliže prijateljici što još imam. Kad se javi nešto joj kažem, ne znam ni sam što, ali očito nešto sa smislom i značenjem, jer mi kaže da odmah stiže. Čini se da je moja sestra prije smrti na pločicama na zidu napisala jednu riječ, koristeći prst kao olovku i vlastitu krv kao tintu. To nisam ni spomenuo Priyi. Ne mogu to ni izgovoriti.

Klonem na pod na polukatu ispred kupaonice. Dok čekam, vrijeme protječe toliko sporo da mi se čini da stoji. Tišinu narušava samo kapanje slavine. Kapa već godinama, ali dosad me to nije smetalo. Gledam kako se kapi šire preko površine vode mreškajući je, a pogled mi neizbježno pobjegne prema Zoenim očima. Kad više ne mogu podnijeti pogled na sestrično unakaženo lice, zagledam se u riječ koju je moja sestra krvlju napisala nad kadom.

ANDREWS.

Ona

Srijeda, 23:30

Anna Andrews za BBC News, iz Blackdowna. Snimimo posljednji prilog za večeras, a zatim pričekamo da nam redakcija javi da su zadovoljni. Kad nam se jave, tehničari su već spremni za polazak. Svi žurno krenu prema Londonu, ostavljajući Richarda i mene same u šumi. Danas nisam stala ni na tren, pa mi je drago da sam ranije imala nekoliko sati za sebe, iako sam na kraju završila pred kućom Jacka i Zoe. Kad sam je ponovno vidjela i sjetila se tko je unutra, neko sam vrijeme bila izvan sebe. Neka je zla nemoguće popraviti, a ja sam se ondje našla nakon jako napornog dana.

Ne želim se voziti s Richardom — teško je to objasniti, ali cijele se večeri čudno ponaša — ali nemam izbora, jer mi još nisu vratili moj automobil. Ne mogu spriječiti drhtanje, a kad Richard to primijeti, okrivim hladnoću. Nekako je drugačiji, ali do hotela imamo samo pet minuta, pa se nastojim ne obazirati na to.

Vozimo se u tišini. Mislim da večeras nijedno od nas neće predložiti piće ili druženje. Pokušavam shvatiti što mu je, ali ne mogu se sjetiti jesam li danas rekla ili učinila nešto što ga je

uvrijedilo, pa očitu napetost pripišem obostranom umoru. Jedva čekam toplu kupku i upoznavanje sa sadržajem mini-bara.

— Kako to mislite, nema rezervacije? — pitam dok me recepcionerka blijedo gleda preko drvenog pulta. Toliko je visoka da nas doslovno gleda svisoka. Njezina duga smeđa kosa svezana je u urednu pletenicu, čiji kraj pada na njezina vitka mladenačka ramena poput repa. Izgleda da je tijekom noćne smjene sama pojela pola bombonijere i pitam se je li je dobila na poklon ili kupila sama. Stoji pomalo pogrbljeno, kao da bi rado bila niža, poput cvijeta koji se predugo uzdiže prema suncu u istom smjeru.

Sigurna sam da je redakcija rezervirala dvije sobe za nas. Sigurna sam da sam primila e-mail kojim mi to potvrđuju, pa je molim da ponovno provjeri. Govor njezina tijela ne ulijeva povjerenje. Bezobrazno dugo čekamo odgovor. Mislim da nikad nisam bila tako mršava, čak ni u njezinim godinama, čak ni nakon što me Helen natjerala da pijem one tablete za mršavljenje. Cura je tanka poput mog strpljenja.

— Žao mi je, ali definitivno nemamo rezervaciju za BBC za večeras — odvrti, gledajući u ekran kao da očekuje da i on to naglas potvrdi.

Spustim torbicu i izvučem kreditnu karticu.

— U redu, onda ću ja platiti dvije sobe, pa neka mi vrate.

Ona ponovno pogleda ekran, zatrese glavom i pletenica zapleše.

— Bojim se da nemamo mjesta. Imali smo ubojstvo. Dva ubojstva, točnije. U mjestu ima puno novinara, a mi smo jedini hotel.

— Nemojte mi reći. Kasno je i jako sam umorna. Sigurna sam da su sobe za nas rezervirane. Možete li, molim vas, provjeriti još jednom?

Richard samo šuti.

Recepcionerka me umorno pogleda, kao da ju je moja molba da radi svoj posao iscrpila.

— Imate li broj rezervacije? — kaže.

U meni zaiskri nada. Napipam mobitel i preplavi me očajanje — baterija je na smrti — ostalo mi je samo pet posto — a punjač u torbi koja mi je jutros ukradena iz Minija.

— Mobitel će mi se ugasiti, mogu li pogledati na tvom?

On uzdahne, ali zavuču ruku u džep. Izraz lica mu se u trenu promijeni. Prepipa sve džepove, a zatim pogleda u torbu.

— Sranje, nije ovdje...

— Možda si ga ostavio u autu? — pitam, tražeći e-mail prije nego što me mobitel izda i ugasi se.

Konačno ga pronađem i trijumfalno okrenem ekran prema recepcionerki. Treba joj sto godina da unese broj rezervacije, jer ga unosi samo jednim prstom.

— Danas poslijepodne su za vas rezervirane dvije sobe...

— Hvala nebesima — kažem i prerano se nasmiješim.

— ... ali rezervacija je večeras otkazana.

Onaj preuranjeni osmijeh mi sklizne s lica.

— Molim? Nemoguće. Kad? Tko je otkazao?

— Ne piše tko je nazvao, samo vidim da je rezervacija otkazana u 18:30.

Richard podigne moju kreditnu karticu i pruži mi je.

— Dođi, ako kaže da nema mjesta, nema smisla stajati i prepirati se. Jako je kasno, a mi se ujutro moramo rano probuditi. Znam gdje možemo prenoćiti.

On

Srijeda, 23:55

Čak i kad začujem poznati zvuk policijskih sirena, ostanem pred kupaonicom i pričekam da stanu pred kućom. Sami uđu, kroz još otvorena kućna vrata. Priya preuzme kontrolu nad svime. Djeluje zapanjujuće trijezno s obzirom na to koliko smo boca piva zajedno popili ranije večeras. Barem sam mislio da pijemo zajedno. Gledam ih kako ulaze i izlaze, kolege policajci hodaju poprištem zločina koje je donedavno bilo moj dom, a ja ne mogu ni stajati, ni misliti.

Prenem se tek kad se moja nećakinja rasplače u svojoj sobi, uznemirena jer su je probudili neznanci koji su došli istražiti smrt njezine majke. Doduše, ona to ne zna, a još dugo neće moći ni shvatiti. Liječnici je pregledavaju; misle da je dobila tablete za spavanje. Pokušam ustati vukući se uvis naslonjen leđima na zid, ne gledajući u kupaonicu. Još nisu pomaknuli Zoe. Još uvijek leži u kadi punoj crvene vode, zagledana u isto ono ime na zidu.

— Samo polako — kaže Priya, pritrčavajući kako bi mi pomogla ustati. — Ja ću sve srediti. Vi ne biste trebali biti ovdje. Možete li nekamo otići?

Ne mogu.

Olivia sad već vrišti. Ne znam kako da objasnim dvogodišnjakinji što se dogodilo kad to ni sam ne razumijem. Priya mi još nešto govori, ali ja čujem samo djevojčicu koja više nikad neće vidjeti majku.

— Pretpostavljam da ne želite da zovem socijalnu službu, pa sam pronašla susjedu koja kaže da će se brinuti za vašu nećakinju. Čini se da ju je već ranije čuvala. Morat ćete potpisati neke dokumente, ali za sve će se to pobrinuti kolegica iz odjela za obitelji, OK?

Mislim da kimam, ali siguran sam da ništa od ovoga nije OK. Možda bi Olivia trebala ostati uz mene.

— Dobro. Ne možete ostati ovdje — kaže Priya kao da mi čita misli.

— Moram otkriti tko je kriv — kažem, a glas mi u vlastitim ušima zvuči neobično.

— Znam da morate. Ali možda ipak sutra, šefe. Možda bi bilo najbolje da vas netko odveze da prenoćite negdje drugdje?

— A kamo to? I zašto mi još nisi postavila očito pitanje?

Priya namjesti lice u izraz koji čuva za najneugodnije situacije.

— Ne znam što to—

— Priya, nisam glup. Dobro znaš na što mislim. Što ti instinkt govori? Je li ona kriva?

— Tko?

— Anna! Nikad se nisu slagale. Zašto bi inače prezime moje bivše žene bilo ispisano krvlju na zidu? Prva je stigla na oba poprišta. Znaš da mi je već bila sumnjiva. Možda sam je mogao zaustaviti prije ovoga, da sam—

Priya me promatra s mješavinom sažaljenja i nepovjerenja koja joj potpuno promijeni lice.

— Slušam, reci što misliš — kažem, jer ne otvara usta.

— Sami ste rekli da su vrata kupaonice bila zaključana kad ste stigli...

Nemam strpljenja za njezine pauze.

— Da — obrecnem se.

— A ključ od kupaonice je pronađen pokraj kade—

— Želiš reći da se sama ubila? — prekinem je. Ona se zagleda u mene, a nelagodna šutnja odgovori umjesto nje. — Ako se moja sestra ubila, čime si je prerezala zapešća? Jesi li igdje primijetila nož ili britvu?

Priya pogleda preko ramena, prema kupaonici. Ne mogu izdržati pogled na taj krvavi prizor, pa ne gledajući nastavim objašnjavati kako ja vidim stvari.

— Oko jezika joj je, kao i drugim dvjema žrtvama, svezana narukvica prijateljstva. To nismo otkrili ni novinarima ni javnosti. Ubojica Rachel Hopkins i Helen Wang je ubio i Zoe, ili možda misliš da si je sama zašila kapke?

— Ništa ja ne mislim, šefe. Ali možda je imala suradnika i stvari su pošle po krivu. Samo prikupljam dokaze, kao što ste me naučili.

Telefon joj zazvoni i mislim da je na tren zahvalna da nas je prekinuo, ali tad vidi tko je zove.

— Zamjenik direktora — kaže.

— Pa javi se.

Javi se, a ja je promatram dok samo sluša. Jedino šef govori. Čini mi se da cijelu vječnost čekam kraj razgovora, ali ovaj zapravo traje svega nekoliko minuta.

— Želi da vas maknemo sa slučaja. Žao mi je, šefe, ali s obzirom na okolnosti, mislim da je u pravu.

Taj kratak govor ošamari me točno onoliko snažno koliko je trebao. Možda je Priya ovako hrabra zbog svog onog alkohola koji smo popili, a možda je vježbala za ovaj trenutak, kad će joj se pružiti prilika da mi preotme posao.

Još sam smeten zbog toga kad netko iza naših leđa počne slikati poprište zločina. Bljeskalica me na nešto podsjeti, izvu-

če nešto iz mog slomljenog uma, i ja se sjetim one fotografije. Proguram se pokraj Priye i sjurim stepenicama. Ona me slijedi u kuhinju, i isprva pomislim da je fotografija nestala, da mi se možda samo učinilo da je ondje. Ali tad ugledam nekoga od naših kako je odnosi, u plastičnoj vrećici.

— Stanite — kažem i pritrčim.

— Vidjela sam tu fotografiju, ako nju tražite — kaže Priya. — Ja sam im rekla da je sprema kao dokaz. — Sad me gleda pogledom koji nikad prije nisam vidio. Promotrim fotografiju, lica prekrivena crnim flomasterom, i polako uviđam kako Priyi ovo izgleda. Potpuno nesvjesno se odmaknem. U mojoj glavi sad vlada još veća buka nego ranije.

— Znaš da ja nemam veze s ovime? — pitam je. Poštovanje koje je gajila prema meni prije svega nekoliko sati sad kao da je potpuno nestalo. — Bio sam s tobom cijeli dan i cijelu večer.

— Ne cijelu večer. Izašla sam, šefe. Sjećate se? A vi ste iz moje kuće otišli cijeli sat prije nego što ste me nazvali. Ne znam zašto vam je trebalo tako dugo da pozovete pomoć.

Kuhinja se zavrti oko mene i iznenadi me toliko da imam osjećaj da ću pasti. Bio sam siguran da sam je odmah nazvao, ali očito mi je trebalo dulje nego što sam mislio. Vjerojatno zbog šoka.

— Ma daj, Priya. Pa znaš me.

— Ne, šefe, zapravo vas i ne poznajem. Samo smo kolege, kao što ste ranije rekli. Ekipa je pretražila kante za smeće u potrazi za oružjem, ali umjesto toga je pronašla bačene Timberlandove čizme u veličini 44,5. Identične kao otisci u blatu pronađeni pokraj tijela Rachel Hopkins u šumi. Jesu li vaše?

Osjećam se kao da sam pao u zečju jamu i sletio u paralelnom svemiru. Ne razumijem zašto je Priya ovakva. Mjesecima se drži kao da sam junak, večeras smo se poljubili, a sad me gleda kao da sam glavni osumnjičeni za ubojstvo vlastite sestre.

— Znaete li gdje je nož, šefe? Ovaj koji nedostaje iz stalka?

— Možeš li me prestati zvati šefe? Gle, mislim da mi netko smješta. Fotografija je bila ovdje kad sam se vratio doma — uporan sam. — Netko ju je ostavio ovdje, a taj netko je i ubio Zoe. Na slici su Rachel Hopkins, Helen Wang, Anna... — glas mi zadrhti. — ... i moja sestra.

— Tko je peta djevojka? — upita Priya.

— Ne sjećam se kako se zvala.

Očito mi ne vjeruje — sad već sumnjam i sam u sebe — ali moram je pridobiti. Uhvati me panika kad se okrene, spremna otići.

— Čekaj, molim te. Mislim da ta posljednja nije bila popularna. Čudilo me što su prijateljice, da ti iskreno kažem. Tri od pet osoba na toj fotografiji su mrtve, a moja sestra je napisala Annino prezime na zidu. *Krolju*. Ne čini ti se da bismo je barem trebali potražiti?

— Čini, ali možda ne iz istih razloga kao vama, Jack.

Mislim da mi je *šefe* ipak bilo draže.

— Što to znači?

— Sami ste rekli: tri djevojke s te fotografije su mrtve. Znamo identitet samo jedne od preostale dvije. Mislim da je Zoe možda pokušala napisati upozorenje, da je zato napisala Annino prezime. Mislim da je vaša bivša supruga u opasnosti.

— Što to znači? — pitam iako već znam odgovor.

— Mislim da bi Anna mogla biti sljedeća.

*T*reća žrtva mi je uvijek bila prilično draga, pa je dobila poseban tretman. Nakon što je otišla na kat spremiti dijete na spavanje, ostavila je za sobom napola popijenu čašu vina. Savršeno piće prije kreveta: vino i smrvene tablete za spavanje. Liječnik mi ih prepisuje mjesecima, pa ih imam dovoljno da i nju počastim. Prošlog Božića skoro su sve završile u mojoj čaši: bolna pomisao na još jedan blagdan bez nje gotovo me ubila.

Mnogi ljudi ostare, a da ne odrastu. Zoe je bila dijete zarobljeno u tijelu odrasle žene, iako je i sama imala kćerkicu. Njoj su roditelji trebali mnogo više nego meni; trebali su joj na svakome koraku, za sve, i kad su umrli, izgubila se. Nije imala posao, ni partnera, ni ambiciju, ni nade. Samo kuću koju je naslijedila, a nije si je mogla priuštiti, i kćer koju nije znala voljeti. Mislim da će djetetu biti bolje bez nje.

Dok je u čaši bilo još samo vino, jedan mi je gutljaj otkrio da je jeftino i neugodno baš poput žene koja ga je natočila. Vjerojatno nije ni primijetila razliku u okusu. Odnijela je sa sobom na kat i tu čašu i cijelu bocu. Tad se skinula, legla u kadu, iskapila vino i zaklopila oči.

Bilo ju je neobično ponovno vidjeti голу. Obline njezinih grudi, kralješke pod kožom, ogoljenu ključnu kost. Nije mi to bio prvi put da je vidim голу, ali to je bilo u davnoj mladosti. Bilo je bizarno ugodno vidjeti njezinu novu, odraslu kožu; ženu u koju je izrasla. Kad smo mladi, mislimo da znamo više nego što znamo. Kad odrastemo, mislimo da znamo manje. Ljude najčešće pamtim prema dojmu koji su na mene ostavili pri prvom susretu. Zoe će za mene zauvijek ostati curica. Razmažena, sebična, zla curica.

Sreća mi se osmjehnula kad je legla u kupku: tako će sve biti puno urednije. Lijekovi su djelovali, smirila se i ostala mirna toliko dugo da je bilo očito da je mrtva. Ali kad je nož zarezao njezino lijevo zapešće — kako treba, a ne kako to rade u filmovima — Zoe je otvorila oči. Iznenadila se kad je ugledala mene.

Malo se otimala, malo se bacakala u vodi, prolila je preko ruba kade. Kako žalosno, kako beskorisno. Naposlijetku su je tablete ipak dokrajčile, jer se ubrzo smirila. Ostala je nepomična i kad je nož zarezao njezino desno zapešće, ovoga puta nije bilo predstave. Ali dok se njezina krv slijevala s mojih ruku pod mlazom vode, moju pažnju je privuklo nešto drugo osim mog odraza u ogledalu. Udahnula je posljednji udah pišući slovo S, s kojeg je curio ružan kroavi trag, slijevao se niz pločice u kadu. Neki ljudi umru jednako neuredno kako su i živjeli.

Kupaonica je imala dva ključa, jer se Zoe jednom kao mala slučajno zaključala i nije mogla izaći. Bila je jako kreativna djevojčica; uvijek je nešto glumila ili crtala ili izrađivala. Možda je zato i mene potaknula na kreativnost.

Oči su joj ostale otvorene, a ja ne volim tuđe poglede.

Zoena košarica s opremom za šivanje stajala je pokraj hrpe ružnih jastučnica koje je prodavala na internetu, a u njoj su se nalazili savršena igla i crni konac. Kapak je kroario dok su se igla i konac provlačili unutra i van, pa je izgledalo kao da Zoe plače krvavim suzama. Ona je svojim nedužnim žrtvama napravila mnogo gore stvari. I to nitko osim mene nikad nije saznao.

Jedan je ključ ostao u kupaonici, a drugi zaključao vrata i pošao sa mnom. U prizemlju, fotografija pet djevojaka je izložena na radnoj plohi u kuhinji, a preko Zoenog lica sad je crni križ. Nije bilo teško ni ući u kuću, ni izaći iz nje — lozinka alarma godinama se nije mijenjala. Od Zoe do mog odredišta vodila je prečica kroz šumu, ali s puta me skrenula šupa u vrtu. Vrata su bila samo pritovorena, nježno su lupkala na pojetarcu. S unutarne strane vrata još su se vidjele ogrebotine. Dvadeset godina nakon što su nastale. Nikad neću zaboraviti kako ih je Zoe zaključala u tu šupu.

Ostavila ih je same na hladnome, u vlazi, ne obazirući se na njihove vapaje upomoć.

Ne mogu ni zamisliti koliki ih je strah obuzeo.

Već i zbog toga je odavno zavrijedila smrt.

Ta vrata šupe bolan su podsjetnik na njezin zločin.

Ona

Četvrtak, 00:15

Dok se vozimo kroz tamu, Richard zaključa vrata automobila.

— Zašto si nas zaključao? — pitam, nadajući se da ne zvučim toliko prestrašeno koliko se osjećam.

— Ne znam. Instinktivno? Svaki put kad se ovuda vozim noću, umirem od straha. Ti ne?

Isprva ne odgovorim.

— Rekao si da znaš gdje bismo mogli prenoćiti—

— Da, mislim da nema smisla ovako kasno tražiti drugi hotel. Roditelji moje supruge imali su kuću nedaleko odavde, najviše deset minuta vožnje. Umrli su prije nekoliko godina, a kuća je u stanju koje bi agenti nekretninama opisali kao »potrebna je adaptacija«, ali ima krevete i čistu posteljinu, a ja imam ključ. Jesi li za avanturu?

Izgleda da nemam izbora. Ne želim ga odvesti u kuću moje majke, a čini mi se malo sebično da ga usred noći tjeram da me vozi sve do Londona. Ionako bismo stigli tek koji sat prije nego što bismo morali krenuti natrag ovamo.

— OK — kažem. Preumorna sam za detaljniji odgovor.

Richard uključi grijanje u sjedalima, upali radio i ja gotovo protiv svoje volje zaklopim oči.

Trebala sam odavno naučiti da sam u snu nezaštićena.

Jedan od posljednjih jasnih detalja koje pamtim s proslave svojeg šesnaestog rođendana je Jack, kako nas fotografira. Ostatak te noći mi je, blago rečeno, u magli.

Nakon što je on otišao, još smo mnogo popile. Toga se sjećam. Kasnije smo se šminkale i češljale jedna drugu. Zoe je donijela svoje najnovije kreacije, koje je sama sašila na svojoj šivaćoj mašini; uske haljine, bluze s dubokim izrezom, toliko kratke suknje da su izgledale kao remenje.

Rachel je šminkala Catherine Kelly, tako pomno kao da radi na projektu za likovni odgoj. Nanijela joj je debeo sloj šminke na lice, iscrtala rijetke obrve olovkom, naljepila umjetne trepavice na njezine jedva vidljive. Zoe joj je posudila haljinu, a Helen je počesljala — prvo joj je poprskala kosu iz doze kojom je moja mama škropila rublje, a zatim izravnala njezine blijedoplave kovrče fenom. Rekla je da nema vremena za raspetljavanje pramenova, pa je najzapatljanije samo odrezala. Pamtim pramenove kose razbacane po tepihu.

Preobrazba je bila fantastična, a Catherine na kraju jedva prepoznatljiva. Životi su poput žarulja: lakše ih je promijeniti nego što ljudi misle. Catherine je izgledala lijepo i toga je bila svjesna; kad su joj njih tri dopustile da se konačno pogleda u ogledalo, zablistala je od sreće.

— Daj se smiješi sa zatvorenim ustima, nitko ne želi gledati taj ružni aparatić — rekla je Rachel. Catherine ju je poslušala. — Vidi ti ta slatka ustašca. Dečki će poludjeti za tobom — dodala je i potapšala Catherine po glavi kao kućnog ljubimca.

Njezin novi osmijeh je izgledao kao da je žulja.

Nisam znala na koje to dečke Rachel misli, jer se nikad nismo družile s dečkima, ali mislim da sam je ljubomorno pogledala jer se ponudila da mi nalakira nokte. Držeći me za ruke, crvenim lakom mi je ukrasila nokte: na jednu ruku je napisala DOBRA, a na drugu CURA.

Već sam bila popila puno više nego ikad prije — soba se već okretala oko mene — ali Rachel, Helen i Zoe su rekle da idu u kuhinju po još i ostavile Catherine i mene same u dnevnoj sobi.

— Je li ti drago što si došla? — upitala sam je.

Trepnula je, što su njezine umjetne trepavice pretvorile u dramatičan pokret, a ja sam se opet zadivila njezinoj preobrazbi. Tad mi je povjerila nešto što nisam znala. Mislim da to nitko nije znao. Možda zato što nikad nisu razgovarali s njom. Očito je i ona previše popila, jer su joj rečenice bile isprekidane štucanjem.

— Imala sam stariju sestru koja me ovako uređivala, ali ona je umrla. Tata je imao mali brod i nekad smo vikendom s njim išle ploviti. Tamo je umrla. Ali prije toga je jedrenje bilo zabavno i naučio nas je vezati razne čvorove. Vidi, pokazat ću ti. — Izvukla je vezice iz tenisica s nenadanim, neobičnim poletom. — Ovo je zatezni čvor... Ovo je osmica... — Prsti su joj letjeli, ispreplitali vezice, vezali, presavijali. Svaki bi gotovi čvor na tren podigla i pokazala mi ga. Promatrala sam je zapanjeno i zadivljeno. — Ovo je klizni čvor, taj si koristila pletući nam narukvice, a ovo je pašnjak, koji je praktičan jer možeš popustiti i stegnuti omču koliko želiš... Vidiš?

Samo sam promatrala posljednji čvor.

— Kako je umrla? Tvoja sestra.

Da nisam bila tako pijana, sumnjam da bih tako otvoreno postavila to pitanje. Catherine je razvezala čvorove i vratila vezice u tenisice.

— Ljudi misle da se utopila jer je umrla na brodu, ali ubila ju je astma. Zaboravila je inhalator. Tata je okrivio sebe, a on i mama su jako tužni otkako je umrla. Jako tužni. Ostao je bez posla, prodao je brod, a kuća nam trenutno užasno izgleda. Mislim da se možda zato nitko ne druži sa mnom i nikamo me ne poziva. Ti si prva. Hvala ti.

— Nema na čemu — šapnula sam.

— Slobodno je primim? — upitala je.

Pogledala sam usnulu sivu macu na krilu. Kit Kat. Bila sam toliko pijana da sam zaboravila da je ondje.

— Naravno — rekla sam, podignula je i pružila Catherine.

Ona je primila macu i zanjihala je u naručju kao da drži dijete.

— Idemo, krećemo — rekla je Rachel, pojavivši se na vratima u svojoj novoj bundi.

Nikad prije nisam vidjela tu bundu i zaključila sam da je krzno umjetno. Pogledala sam na sat: gotovo jedanaest.

— Kamo idemo? — upitala sam.

Ona je umjesto odgovora uperila prst u mene, nasmiješila se i zapjevala.

— *Nekoga u šumi čeka iznenađenje.*

— Ne želim u šumu. Kasno je i hladno i—

Ne obazirući se na mene, Rachel se okrenula prema Catherine i otpjevala idući stih.

— *Netko se prije šume mora prurušiti!*

Zoe i Helen su se nacrtale iza nje i prasnule u smijeh.

Šuma me danju nije plašila, ali noću kao da se mijenjala u nešto drugačije. Plašila me od djetinjstva: bila je mračna i opasna, mjesto na kojem se događaju ružne stvari. Slavile smo moj rođendan, ali bilo je očito da nije važno što slavljenica želi. Rachel je skinula maminu ručnu svjetiljku s kuke na kuhinjskim

vratima i povela nas. Iz našeg vrta iza kuće jedna je staza vodila ravno u šumu, a Rachel ju je tada poznavala jednako dobro kao i ja.

Sjećam se zvuka naših koraka na tepihu mrtvog lišća.

Sjećam se hladnoće.

Sjećam se četvorice muškaraca koji su sjedili na oborenim stablima, posred našeg tajnog mjesta koje očito nije bilo tajno. U sredini je gorjela mala vatrica, okružena bijelim kamenjem. Treperila je i siktala, a iz nje su se izdizale iskre.

Kad su nas ugledali, nasmiješili su se.

Nisam ih poznavala. Čak ni nakon svega što se dogodilo, nisam im mogla opisati lica. U krhotinama mogega sjećanja na tu noć svi izgledaju isto: mršavi, smeđokosi, sa sitnim crnim očima i podočnjacima. Svi su bili puno stariji od nas, u kasnim dvadesetima ili ranim tridesetima, i svi su pili pivo. Puno piva. Oko nogu su im ležale zgužvane prazne limenke.

Isprva sam se prestrašila, ali Rachel ih je očito poznavala, kao i Helen i Zoe. Prišle su im i sjele im na krila.

— Ovo je Anna. Anna je nova, a danas je *konačno* navršila šesnaestu. Nećete joj poželjeti sretan rođendan? — rekla je Rachel.

— Sretan rođendan, Anna — odvrtili su muškarci, neobično se smiješeći.

Svima je nešto bilo smiješno.

Rachel me obgrlila oko ramena pa sam ponovno primijetila njezinu novu bundu. Možda zato jer je meni bilo ledeno u tanašnoj i kratkoj haljinici koju mi je obukla.

— Sviđa ti se moja bunda? — upitala me. — Zoe ju je sašila.

Zoe joj je stalno izrađivala sitnice: pernice, jastučnice, tanašne i kratke haljinice. Kupovala je najzanimljivije tkanine koje je mogla naći i šivala na majčinoj šivaćoj mašini, ali nikad nije napravila nešto tako komplicirano kao što je bila ta bunda. Izgledala je kao prava. Nisam mogla skinuti pogled s krzna.

— Posudit ću ti je ako se dođeš upoznati s našim novim prijateljima — rekla je Rachel. — Jedva su čekali upoznati te.

Primila me za ruku i povela do najbližeg muškarca. Rekla mi je da sjednem pokraj njega na oboreno stablo. Nisam to željela učiniti, ali nisam htjela ni biti nepristojna i tako sam sjela do tog neznanca koji je vonjao po znoju i pivu. Kad sam zadrhtala, protrljao je moje golo bedro svojom ružnom ručetinom, govoreći da će me on zagrijati.

Catherine Kelly sjela je pokraj mene. Izgledala je onoliko preplašeno koliko sam se ja osjećala.

U krugu smo si dodavali bocu votke i cigarete koje su smrdjele kao da u njima nije samo duhan. Na vatru je sletjelo još cjepanica, a netko je pustio glazbu, što mi se učinilo čudno, jer nitko nije zaplesao. Pomislila sam da ti muškarci duguju Rachel novac, jer su redom izvadili novčanike i predali joj nekoliko novčanica. Možda za tablete koje je izvadila iz torbice, pomislila sam potom. Ali nisu to plaćali.

— Popijte ovo — rekla je ona, prilazeći Catherine i meni.

Na dlanu je držala dvije male tablete nalik na Tic Tac, ali ja sam ipak dovoljno znala o životu da budem svjesna kako nije riječ o bombonima.

— Ne, hvala — rekla je Catherine, a i ja sam odmahнула glavom.

— Želiš se družiti s nama, zar ne, Catherine? — upitala ju je Rachel.

Catherine ju je samo pogledala, a zatim uzela tabletu i progutala je s votkom, ravno iz boce.

— A ti ne želiš biti nova čudakinja umjesto nje, zar ne? — rekla je Rachel, gledajući mene.

I ja sam uzela tabletu. Ona se nakon toga nasmiješila i pred svima me poljubila. Gurnula je jezik duboko u moja usta. Kasnije sam se pitala je li to učinila kako bi se uvjerila da sam progutala tabletu. Muškarci su nas gledali plješćući i zviždeći.

Tada mi je Rachel skinula tenisice.

Bila sam previše pijana, previše promrzla i previše praznoglava da je upitam zašto to čini.

Na njima je svezala vezice u čvor, zamahnula i prebacila ih preko grane. Ostale su visjeti, ljuljajući se, daleko iznad mog dohvata. Svi su se opet nasmijali. Nisu mi se svidjeli njihovi pogledi.

— Sad nam ne možeš zbrisati — šapnula mi je Rachel u uho.

Željela je plesati, pa smo plesale sve dok mi se nije zavrtjelo i dok nisam pala na tlo. Šuma se nastavila okretati oko mene čak i kad sam sletjela. Ležala sam okružena prašinom i mrtvim lišćem, jedva držeći oči otvorene. Preplavio me nenadan umor. Rachel mi je povukla donji dio haljine uvis, a gornji prema dolje i slikala me svojim jednokratnim fotoaparatom.

Škljoc-škljoc. Škljoc-škljoc. Škljoc-škljoc.

Sljedeće čega se sjećam njezini su poljupci, njezini dodiri i tuđi pogledi. Svi su se smiješili, čak i Catherine Kelly, a mene je neočekivano preplavila sreća. Bila sam toliko sretna da mi ništa nije smetalo. Kad sam otvorila oči, vidjela sam kako Helen kleči pred jednim od njih. On je šakom zgrabio njezinu blistavu crnu kosu. Drugi je držao ruku pod Zoenom suknjom. Primijetila sam da je Zoe gola od struka naviše. Catherine je bez svijesti ležala na tlu, a jedan od one četvorice skidao je s nje odjeću.

Rachel mi je spustila ruku na obraz i okrenula moju glavu prema sebi. Ponovno me poljubila i zavukla ruku među moje noge. To je bilo ugodno, ali druge ruke koje su se pridružile njezinima nisu, bile su grube. Kad sam opet otvorila oči, onaj muškarac do kojega sam sjedila jednom mi je rukom stiskao grudi, a drugom se dirao. Čula sam nečije jecaje i isprva pomislila da su moji, ali tad sam ugledala Catherine. Bila je potpuno gola, potrbuške je ležala na tlu, jedan muškarac je bio na njoj, a drugi je čekao svoj red.

— Hajde, nema prenemaganja, daj mi ga barem popuši — rekao je onaj koji me dirao. — Svi smo pošteno platili da proslavimo rođendan s tobom. Budi dobra cura, kao što ti piše na noktima.

Pogledala sam svoje nokte, s riječima ispisanim Rachelinom rukom.

— Miči se s mene — šapnula sam.

— Htjela si biti dio naše grupice. Naša grupica se ovime bavi — rekla je Rachel, pokušavajući me pritisnuti uz tlo. — Što misliš, odakle mi novac za svu onu odjeću koju sam ti dala, za tvoje pramenove? Odrasti, Anna. Ovo je samo seks. Prvi će te put boljeti, ali kasnije će ti biti super, vjeruj mi. Opusti se.

Nisam se željela opustiti. Kad mi je muškarac pokušao razmaknuti noge, strah je projurio cijelim mojim tijelom. Nakon njega uslijedio je bijes. Njega sam ošamarila, a nju odgurnula. Ustala sam.

— Mičite se s mene — zaurerala sam na oboje.

— Hoću svoju lovnu natrag — obratio se on Rachel.

— Uzmi drugu, dat ću ti popust — odvrtila je ona, gledajući Catherine.

Gledala sam kako odlazi k drugoj dvojici. Oni više nisu strpljivo čekali svoj red.

Znala sam da ih moram odvući od nje.

Znala sam da joj moram pomoći da pobjegne. Zbog mene je i bila ondje — ja sam je pozvala — ali bila sam previše prestravljena svime što se događalo.

Ne znam koliko se njih izredalo na njoj. Neko vrijeme sam samo užasnuto gledala, pokušavajući pronaći svoju odjeću, dok ih je Rachel fotografirala.

Sram me priznati da nisam učinila ništa.

Čim sam pronašla nešto da pokrijem golotinju, otrčala sam kući onako bosa, ni ne osvrćući se.

— Tu smo — kaže Richard.

Toliko sam umorna da ne znam jesam li odspavala ili samo žmirila. Već je ugasio motor. Pogledam van u tamu i vidim da oko nas nema ničega osim stabala. U automobilu je hladno kao da stojimo već dulje vrijeme i shvatim da nemam pojma koliko je sati.

— Gdje smo? — upitam, vadeći mobitel iz torbice da pogledam koliko je sati.

Ali baterija je sad potpuno prazna i pri spoznaji da sam usred šume, a telefon mi ne radi, obuzme me panika.

Panika koju Richard očito vidi na mom licu.

— Kuća roditelja moje supruge, sjećaš se? Nisam te od-vukao u šumu da te ubijem, kunem se.

Nasmiješi se vlastitij šali, ali ja mu se ne pridružim. S obzirom na slučaj koji pratimo ovih nekoliko dana, i nije mi smiješno.

— Oprosti, znaš da imam loš smisao za humor, a usto sam i ja umoran koliko i ti. Vidi, tamo je prilazna staza.

— Čiji je ono auto vani? — upitam gledajući Richarda.

— Moje supruge.

— Tvoje *supruge*? Jesi li znao da je ovdje?

— Naravno da nisam. Misliš da želim da mi se supruga druži sa ženom s kojom sam je varao? Ali kasno je, za nekoliko nas sati čeka javljanje uživo. Ne znam što ona radi ovdje, mislio sam da je u Londonu, ali siguran sam da je već u krevetu. Imamo dvoje male djece, sjećaš se? Nećeš je ni vidjeti.

— Zašto je uopće ovdje?

— Ne znam. Razgovarali smo o tome da bi trebala doći srediti imovinu svojih roditelja kako bismo konačno mogli prodati ovu kućerinu. Blackdown je danima u vijestima, možda ju je to potaknulo.

— I dalje mi je neugodno.

— Jako je kasno. Ona ne zna da je među nama nečega bilo. Kao što rekoh, sad je već vjerojatno u krevetu. Ne vidim svjetla, a ti?

On spusti ruku na kvaku, ali ja se i dalje ne mičem. Ne mogu. Imam osjećaj da sam u opasnosti.

— Oprosti, Richarde. Znam da je sve to davna prošlost, da godinama između nas nema ničeg, ali i dalje mi je neugodno pri pomisli da ću upoznati tvoju suprugu.

— Kako to misliš? Pa već je poznaješ.

Ostala mi je još samo jedna. Isprva nije bilo lako naći put do ovamo, do ove stare kuće u šumi, ali na kraju je bio dovoljan jedan jedini telefonski poziv. Rješenja za teške probleme često su jako jednostavna.

Priznajem da me hvata umor. Ali kako je govorila moja majka, kad se nečega primiš, napravi to kako spada. Namjeravam ovo napraviti kako spada, jer sve one zaslužuju smrt.

Rachel Hopkins koristila je seks da dobije što želi. Kad joj to više nije bilo dovoljno, počela je iskorištavati druge. Počelo je s njezinim školskim prijateljicama, koje je fotografirala polugole, a fotografije prodavala muškarcima u mjesnom pubu. Na tim se fotografijama nisu vidjela lica. Fotografije na kojima su se lica vidjela Rachel je sačuvala za ucjenu. Tim je poslovnim pothvatima zaradila lijepe novce i ružan ugled, i otvorila si vrata za daljnju zaradu. Kad bi muškarcima neka djevojka dosadila, Rachel bi svoju privatnu i poslovnu pažnju usmjerila na neku drugu.

Fotografije su s vremenom postale odvažnije, drskije. Napila bi tinejdžerice i drogirala ih, nagovorila da se skinu i fotografirala ih uz njihov pristanak. Stisnutih očiju, raširenih nogu. Na fotografijama se nisu vidjela lica muškaraca, ali jesu njihove ruke. Prljavi prsti koji diraju, drže, grebu, štipaju, guraju se u nešto što ne bi smjeli ni pogledati.

Rachel je držala te fotografije u kutiji od cipela u ormaru.

Svakakvih se grozota neki od nas nagledaju tijekom života, pa tako i ja. Ljudska bića su sposobna nanijeti neopisivu bol i sebi i drugima,

toliko toga što je teško zaboraviti. Policajci i novinari svakog dana vide neljudske užase, ali to i nije tajna. Ti užasi dopijaju pred kamere pa za njih sazna cijeli svijet i počinitelje sustigne ruka pravde. Cijeli svijet ne mora saznati što se dogodilo u Blackdownu prije mnogo godina. Ali počinitelje ipak mora sustići ruka pravde.

Nijedna od djevojaka nije bila onoliko loša kao Rachel. Ona ih je sve pretvorila u njihove najgore verzije. Ali one su joj to dopustile. Mogle su odbiti. Imale su izbora.

Pogrešno su izabrale.

On

Četvrtak, 00:30

Mislím da sam možda pogrešno shvatio. Možda zbog alkohola, ili zbog umora, ili zbog čistog užasa.

Čim je Priya rekla da bi Anna mogla biti u opasnosti, zaključio sam da je možda u pravu.

Moram je pronaći, ali ne znam ni kako, ni gdje, a svi su pogledi prikovani za mene.

Motajući se po kući koja je donedavno bila moj dom, dobacuju mi poglede iskosa. Kad promislim što li misle o meni, shvatim da situacija ne izgleda dobro po mene. Nema tragova provale. Iz moje kuhinje nedostaje nož, povezan sam sa svim žrtvama, a fotografija svih njih — puna otisaka mojih prstiju — pronađena je u mojoj kući.

Nisam nikome rekao za vezu s Rachel Hopkins, niti da sam bio s njom u šumi one večeri kad je umrla. Mislio sam da za to zna samo Zoe, ali pokazalo se da je znala i Helen Wang. Sad su i njih dvije mrtve. Situacija je loša kako god je sagledao. Čak i ja već sumnjam u sebe. Kao dječak sam imao zamišljenog

prijatelja. Kad bih nešto skrivio, kao mnoga druga djeca, svalio bih krivicu na njega. Ali to ne znači da se sad pretvaram da sam nedužan.

Nisam ubio sestru.

Nakon smrti roditelja, dugo sam izbjegavao razmišljati o tome. Ponekad se još pretvaram da su živi. Ali ne mogu zaboraviti prizor Zoe kako leži u kadi punoj zakrvavljene vode, prerezanih zapešća i zašivenih kapaka. Što god da je učinila ili nije učinila, ne zaslužuje takvu smrt. Ubojica koji joj je to učinio je čudovište, a ja sam ga odlučio naći i obračunati se s njime na svoj način. Ali prvo moram saznati je li Anna u opasnosti.

Po deseti put biram njezin broj. Opet se uključi govorna pošta, kao da je telefon ugašen ili je baterija prazna. Bio sam u braku s Annom deset godina i znam da nikad ne gasi telefon.

Moram je pronaći, ali ostavio sam automobil pred Priyinom kućom. Primijetim ključeve Zoenog automobila u ukrasnoj zdjelici u hodniku i krenem prema ulaznim vratima.

— Nekamo ste krenuli? — upita Priya, stvorivši se iznenada pokraj mene.

— Samo malo na svjež zrak.

— OK — ona kimne i skloni se da prođem. — Nemojte otići predaleko.

Čak i ona me sad sumnjiči.

Izađem u vrt pred kućom i pohlepno udahnem hladan noćni zrak, pokušavajući se do kraja rastrijezniti. Dok si pripaljujem cigaretu, vidim da me Priya promatra s prozora. Tek kad joj nevoljko mahnem, makne se s prozora i pusti zavjese da padnu. Čim nestane, sjednem u Zoen automobil i što brže mogu unatraske izađem iz dvorišta.

Prva postaja je hotel. Pokucam na staklena vrata. Recepcionarka spava. Vidim joj glavu, naslonjenu na ruke na stolu, dugu smeđu pletenicu koja izgleda kao uže. Pokucam glasnije i ona

me ošine pogledom, ali se uspravi i ljutito mi priđe. Mršavom i sitnom rukom drži golem svežanj ključeva, ali kao da ih ne želi upotrijebiti.

— Zatvoreni smo i nemamo soba.

Te riječi izgovara polako, ne otvarajući staklena vrata. Zapitam se govori li tako jer joj engleski nije materinji jezik, ili misli da je ne razumijem preko stakla. Podignem policijsku značku i ona me pusti da uđem.

— Moram razgovarati s jednom vašom gošćom. Hitno je. Ovdje sam službeno.

Izgleda užasnuto već i na spomen policije.

— Ne znam smijem li buditi goste usred noći — kaže, a čelo joj se namreška u niz ružnih malih bora.

— Vi vjerojatno ne, ali ja smijem. Treba mi Anna Andrews.

— Bila je ovdje ranije!

Žena me pogleda ozareno kao da je točno odgovorila na kvizu.

— Sjajno. U kojoj je sobi?

— Nije. Hotel je pun.

Strpljenja nemam napretek čak ni u normalnim okolnostima. Ne želim vikati na recepcionarku, ali ipak podignem glas.

— Ne razumijem. Sad ste rekli da je bila ovdje.

— I jest. Prije otprilike sat vremena. Mislila je da ima rezervaciju, ali bila je otkazana. Otišli su.

— Oni?

— S njom je bio neki muškarac. Predložio je da odu negdje drugdje.

Po svoj prilici sumnjivi snimatelj. Znao sam da tu nešto nije u redu.

— Hvala, mnogo ste mi pomogli.

Dva puta se provezem cijelim mjestom, tragajući za ružnim plavim kombijem u kojem putuje cijela ekipa, jer znam da Anni još nisu vratili Minija. Stanem na prvom crvenom semaforu, ali ne i na drugome. Tad mi ponestane ideja, pa se uputim prema kući Annine majke. Znam da joj Anna ne voli ni dolaziti u posjet, ali ako je hotel pun, možda je ipak odlučila ondje prenoćiti.

Pokucam na vrata i pričekam, očekujući da se u spavaćoj sobi u prednjem dijelu kuće upali svjetlo. Annina majka je zaboravna, ali još nije gluha. Kako nema ni odgovora ni znakova života, pogledam pod posudu za cvijeće, ali rezervnoga ključa nema. Nasreću, prije nekoliko sam tjedana dao izraditi vlastiti — bizarno sam opsjednut gubljenjem ključeva i uvijek imam više primjeraka istog ključa, a mentalno zdravlje moje punice tako brzo propada da mi se taj potez činio odgovornim. Ne pronađem isprva pravi ključ na svom svežnju, ali tad jedan sjedne u bravu i uđem.

Iznenadim se kad u mraku nazrem naslagane kutije.

»Iz ove kuće me možete samo iznijeti u lijesu«, odgovarala je Annina majka na svaki prijedlog da se preseli. Mislio sam da ne želi otići iz sentimentalnih razloga — možda zbog uspomena na supruga — ali Anna je govorila da to nije razlog. Njihov brak je, čini se, ružno završio; otac ih je napustio i nikad se nije vratio. Ni Anna ni njezina majka nikad ne govore o njemu, a u kući nema ni fotografija. Anna je rekla da je otišao toliko davno da nije sigurna ni bi li ga prepoznala da prođe pokraj njega na ulici.

Pokušam upaliti svjetlo, ali ne radi. Upalim svjetiljku na mobitelu da nekako pronađem put kroz sav taj nered, da se probijem do stražnjeg dijela kuće. Zastanem u kuhinji, iako nisam siguran što tražim. Zaprepasti me stanje kuhinje: posvuda leže prljavi tanjuri i šalice. Iako je mračno, vidim stražnja vrata i staklo na podu. Netko je razbio staklo da uđe u kuću.

Potrčim stubama i otvorim vrata spavaće sobe Annine majke, ali soba je prazna. Krevet je uredan, noćas nitko nije spavao u

njemu. Zatvorim vrata, da sve ostane kako je bilo. Vratim se hodnikom, do vrata sobe koja je nekoć bila Annina. I ona je prazna.

Spreman sam na odlazak, kad čujem korake u prizemlju. Hodaju po slomljenom staklu. Zavučem se iza vrata spavaće sobe i ukipim, pa tako nepomičan slušam kako netko polako hoda kuhinjom, blagovaonicom i penje se stubama na kat. Opi-pam džepove i zaškiljim u tamu, ali ne vidim ništa čime bih se mogao obraniti.

Čujem uljeza da otvara vrata prve spavaće sobe — ona zaškripe kao da negoduju — a zatim čekam dok mi se polako približava hodnikom. Čim zakorači u sobu, gurnem vrata na njega i odgurnem ga na zid. Mnogo sam viši, što mi dobro dođe. Uljez tresne na pod, a ja upalim svjetlo i skamenim se kad vidim tko je. Nisam očekivao nekog poznatog.

Ona

Četvrtak, 00:55

Kako to misliš? Odakle je poznajem? — kažem.

— Zezaš me? — upita Richard, gledajući me s nevjericom.

— Mrtva sam ozbiljna. — Požalim taj izbor riječi čim ih izgovorim.

On zatrese glavom i nasmije se.

— Divota. Kako ti nikad ne znaš ništa ni o kome osim o sebi? Stvarno samo na sebe misliš? Poznajemo se godinama, spavali smo zajedno, a ti pojma nemaš ni osnovne stvari o meni?

— Znam ja svašta o tebi. Stalno pričaš o djeci, nagledala sam se njihovih fotografija. Tko ti je supruga?

— Cat.

— Koja Cat?

— Cat Jones. Voditeljica vijesti u jedan, tvoja zamjena? Upravo se vratila s porodiljnog. Čak imamo isto prezime, iako priznajem da je Jones prilično često prezime. Ima nas na svakom koraku.

— Oženjen si *Cat Jones*?

— Znam da ona igra u prvoj ligi, a ja ne, ali nisi to baš tako morala reći.

— Zašto mi to nisi prije rekao?

— Jer sam mislio da znaš. Svi znaju. Nije tajna.

Pola redakcije je u braku, druga polovica se seksa, a mene ne zanimaju uredski tračevi. Ali ovo je ipak malo previše. Cat je kriva za to što sam sad ovdje, ne samo jer se vratila na mjesto voditeljice, nego jer je ona predložila, i to pred cijelom redakcijom, da me pošalju u Blackdown zbog priloga.

Inzistirala je, sad se sjećam, kao da je znala da se tu ne želim vraćati. Nije moguće da zna kako sam povezana s ovim mjestom. Nitko ne zna za ovo. S kolegama nikad ne razgovaram o privatnom životu; možda zato i znam tako malo o njihovom.

— Ma sigurno znaš za mene i Cat — kaže Richard, tresući glavom. — Netko ju je uhodio, a ja sam zatekao i uhvatio tog tipa u našem vrtu tik nakon rođenja naše prve kćeri. Mislio sam da cijela redakcija zna za to. Motao nam se oko kuće, pokušavao snimiti Cat kako doji. Nekoliko puta sam ga udario i uhapšen sam zbog teškog tjelesnog napada. Možeš li to vjerovati?

Ne znam mogu li. Ne znam što da mislim. Jedino što znam je da ne želim prijeći prag te kuće.

— Molim te, daj mi svoj telefon da obavim jedan kratki poziv — kažem.

Obuzme me neobična i nenadana želja da nazovem Jacka.

— Rekao sam ti u hotelu, ne mogu naći mobitel. Cat me vjerojatno zvala da mi kaže da dolazi, ali nisam dobio poruku. Ili sam ga izgubio ili mi ga je netko ukrao. U svakom slučaju još imam punjač, pa ga možeš uzeti kad uđemo.

On izađe, zaobiđe kombi i otvori mi vrata.

— Ulaziš ili bi radije spavala u kombiju?

Ne odgovorim, samo nevoljko krenem za njim prema kući.

Toliko je mračno da ne vidim kuda hodamo. Polumjesec nam malodušno obasjava put dok kročimo preko mrtvog lišća i

grančica. Ne vidimo stazu jer izgleda kao da je godinama nitko nije pomeo. Cijeli je vrt zapušten. Izgleda kao da ovdje nitko godinama ne živi.

— Čudno — kaže Richard.

— Što?

— Tu je još neki auto.

Vidim sportski automobil o kojem govori, ali ništa ne kažem. Sve je ovo čudno.

Nastavimo stazom i sad bolje vidim kuću. Izgleda kao iz horor filma: stara drvena kuća obrasla u bršljan, s prozorima koji izgledaju poput očiju. Iza njih je neprobojna tama, ali doista i jest jako kasno.

Richard otvori vrata i mi uđemo. On upali svjetlo, a meni padne kamen sa srca kad vidim da ono radi. Raskopča torbu i izvadi punjač za mobitel.

— Izvoli. Idem samo vidjeti spava li Cat; nadam se da je nismo probudili. Raskomoti se, ako ikako možeš u ovoj rupi. Odmah se vraćam. Siguran sam da u hladnjaku ima barem nečega, a *znam* da ima alkohola — moj punac nije imao blagog pojma o alatu, ali je imao bogat vinski podrum. Evo me odmah.

Doista se trudi. Nije on kriv što nam je hotel otkazao rezervaciju. Nezahvalna sam i moram se ispričati.

— Oprosti, samo sam toliko umorna da—

— Sve pet. Imala si pune ruke posla. Prava mala marljiva pčelica.

Malo se naježim od načina na koji izgovori te riječi.

— Znaš, pčele i nisu toliko radišne. Znaju spavati u cvjetovima i do osam sati dnevno, sklupčane u parovima, držeći se za nožice — kažem, da skrenemo u neku veseliju temu.

— Kako znaš?

— Rekla mi je mama.

Čim je spomenem, rastužim se.

— Aha da, zaboravio sam da ti mama ima pčele — kaže Richard i počne se penjati starim drvenim stubištem na kat.

Čudno. Nisam mu nikad rekla za pčele. Valjda sam to spomenula u jednom od naših pijanih razgovora kojih se ni ne sjećam. Mnogo ih je bilo kroz godine.

Neko vrijeme stojim u hodniku, ne znajući što da radim ni kamo da krenem. Ugledam klimavu praznu utičnicu u zidu i odlučim da je punjenje mobitela dovoljno važno da se izložim riziku od strujnog udara. Čim se mobitel počne puniti, malo se bolje osjećam.

Uputim se prema najbližim vratima i zakoračim u starinsku, prašnjavu dnevnu sobu. Izgleda kao da je i uređena i posljednji put usisana u 1970-ima. Vidim kamin kao iz gotičkog romana, koji je ipak nedavno bio u upotrebi; u njemu se još vidi žar nekoliko cjepanica. Pridem bliže da se zagrijem i primijetim obiteljske fotografije u srebrnim okvirima.

Prvo što vidim zajednički je portret Richarda i Cat, s njezinom blistavom crvenom kosom ošišanom oštro poput britve. Gledam njezino lijepo lice s previše šminke, krupnim očima i savršenim bijelim osmijehom. Stoji pokraj supruga, čvrsto držeći njihove dvije kćerkice. Sad kad ih vidim, prepoznajem djecu koja su neki dan bila u redakciji. Djecu s fotografija u Richardovom mobitelu. Ne znam kako ih prije nisam prepoznala.

Vidim mnogo fotografija djevojčica i fotografija starijeg para koji ne poznajem, ali zaključim da su to Catini roditelji, koji su živjeli u ovoj kući. A tad ugledam uokvirenu fotografiju tinejdžerice koju poznajem. Zagledam se u divlju, dugu plavu kosu koja je toliko svijetla da je gotovo bijela; u blijedu kožu, klempave uši, rijetke obrve i ružan aparatić za zube.

S fotografije me gleda petnaestogodišnja Catherine Kelly.

Usporedim tu fotografiju s glamurnom fotografijom Cat Jones i preplavi me mučnina kad shvatim da je riječ o istoj osobi.

Dva lica na fotografijama jako se razlikuju — očito je više puta bila kod estetskog kirurga, ne samo zbog ušiju — ali nema nimalo sumnje da je tinejdžerica koju sam poznavala u srednjoj školi odrasla u ženu koju sad poznajem. Oči koje me promatraju s dviju fotografija su identične.

Nakon one noći u šumi, Catherine se nije vratila u St. Hilary's. Samo smo nas četiri znale što se dogodilo, ali po školi su kružile svakakve priče. Govorkalo se da se ubila. Nitko je više nije vidio, pa tako ni ja.

Barem sam mislila da je nisam vidjela.

Ona je mene očito prepoznala čim smo se upoznale u redakciji. Ja, za razliku od nje, od srednje škole nisam promijenila ni ime, ni izgled.

Pokušavam ostati smirena, ali ovo nije slučajnost — ne vjerujem u slučajnosti. Mojom se nutrinom polako širi sve snažnija panika, steže me i guši, ne da mi disati.

Moram pobjeći odavde.

Moram nazvati Jacka.

Drhtavim rukama potražim mobitel u torbici, ali nije ondje. Sjetim se da sam ga ostavila u punjaču, ali kad se vratim do utičnice, nema ga. Netko ga je uzeo. Okrenem se oko sebe očekujući da ću nekoga ugledati, nekoga tko me čeka u sjeni, ali izgleda da sam sama. Zasad.

Moja osobna društvena mreža je puna rupa, dovoljno velikih da kroz njih propadnem svima naočigled. Nikad se nisam znala sprijateljiti s ljudima. Ali bez obzira na to, sad nikoga ne bih radije nazvala od svog bivšeg supruga. Možda nemam mobitel, ali Jackov broj znam napamet. U dnevnoj sobi sam vidjela starinski telefon, isti kao naš dok sam bila mala. Otrčim do njega i biram broj što brže mogu, ne obazirući se na svu tu prašinu na slušalici. Čim je prislonim na uho, shvatim da telefon nije ukopčan.

Tad na katu čujem korake.

Netko hoda škripavim parketom. Stane točno iznad mene.

Vjerojatno *ona*.

Možda me i gleda.

Ili možda *on*. Možda joj Richard pomaže.

Moram pobjeći odavde. Nemam pojma gdje sam, ali ako se budem držala staze, stići ću do ceste. Istrčim iz sobe i potrčim prema ulaznim vratima, ali prije nego što stignem do njih, čujem jezivi vrisak.

*P*onekad je lako predvidjeti kako će tko reagirati.
Previše lako.

Mislim da je to zato jer smo svi mi isti.

Svi smo povezani energijom koja teče nama poput struje. Svi smo mi samo žarulje. Neke svijetle žarkije od drugih, neke nam osvijetle put kad se izgubimo. Neke su mutne, beskorisne i nezanimljive.

Neke pregore.

Svi smo mi isti, ali i različiti; svi pokušavamo svijetliti u tami, ali svjetlo koje nas povezuje ponekad je toliko slabo da se ni ne vidi.

Kad neka žarulja počne treperiti, mislim da ju je najbolje odmah srediti, prije nego što se sama ugasi.

Nitko ne voli ostati u mraku.

On

Utorak, 1:00

U palio sam svjetlo, ali ni nakon nekoliko sekunda još ne vjerujem vlastitim očima gledajući osobu na podu djevojačke sobe svoje bivše supruge.

Priyin nos krvari od udarca vratima, za što sam kriv ja. Drhturi, naslonjena na zid, ali nisam raspoložen za suosjećanje, nego sumnju.

— Što radiš ovdje? — upitam.

— Rekla sam vam da se ne udaljujete od sestrine kuće. Ne znam je li vam jasno, ali sad ste osumnjičeni u slučaju ubojstva koje ste donedavno istraživali.

— To mi je jasno, zato i moram otkriti tko mi pokušava smjestiti. Nisi mi odgovorila. Kako si znala da sam ovdje?

— Slijedila sam vas.

Znam kad me slijede. Dok sam se vozio ovamo, ulice su bile potpuno prazne. Priya laže. Mislima mi prelete sitnice proteklih dana: dokazi podmetnuti u moj automobil, poruke na Rachelinom telefonu, neprestani osjećaj da me netko promatra. Sjetim se sestre u kadi punoj crvene vode. Siguran sam da su

ključevi od kuće — kojih sad nema — bili u džepu moje jakne, iste one koju je Priya objesila na otmjenu vješalicu u svom hodniku.

Mogla ih je tad uzeti, prije nego što je nestala na pola sata usred noći.

— Zna li itko da si ovdje? — upitam je. Ona odmahne glavom. — Otišla si, a da nisi nikome rekla kamo ideš? Sad, kad su mene smijenili, ti vodiš istragu.

— Zabrinula sam se za vas. Nisam znala što da radim. Ja vam vjerujem, ali uzeli ste sestrin auto i otišli s poprišta zločina... Iskreno rečeno, ne izgleda dobro. Ljudi već govorkaju... sve i svašta. Mislila sam da bih vas trebala pronaći i vratiti—

— To i dalje ne objašnjava kako si znala da sam ovdje.

Nakon tih riječi čučnem i lica nam se nađu jedno pred drugim.

— Što radite? — upita me tankim glasićem, širom raširenih očiju.

— Smiri se. Moram vidjeti jesam li ti slomio nos. Miruj.

Iz desne nosnice joj opet poteče krv. Zatrese glavu zbog toga, a isprika kao da joj se pritom skotrlja s usana.

— Šefe, oprostite mi. Dosad nisam ništa shvatila kako treba.

Priya se rasplače, a ja zgrozim vlastitim ponašanjem. Izgleda kao prestrašena curica, a za to sam ja kriv. Ne želim da me se Priya boji i to mi promijeni perspektivu. Sagledam situaciju s druge strane. Možda sam u krivu. Koja sam ja paranoična stara budala. Zavučem ruku u džep, a Priya se trzne, ali kad vidi da joj nudim čistu maramicu, pokuša se nasmiješiti.

— *Znaš* da nemam veze sa svime ovime? Ne bih digao ruku na sestru. Ne bih digao ruku ni na koga — kažem. Priya dodirne nos i lećne se od boli. Bod za nju. — Nisam znao tko se penje prema meni. Oprosti. Da sam znao da si ti, ne bih te udario. Mislim da ubojica želi ubiti i Annu. Došao sam je ovamo potražiti,

ali kuća je prazna. Netko je razbio prozor u prizemlju. Možda je Anna shvatila da je u opasnosti i odvela mamu na sigurno.

— Pretpostavljam da ste je pokušali nazvati? — upita Priya.

— Nekoliko puta — kažem, pomažući joj da ustane.

Pronađem mobitel i ponovno nazovem Annu, ali opet se odmah uključi govorna pošta. Ili je Anna sama ugasila mobitel ili ga je ugasio netko drugi.

— Moram vam nešto reći — kaže Priya, a ja se trudim ostati smiren iako se osjećam kao da mi je u glavi eksplodirala omanja bomba. — Jedan od lokalnih policajaca prepoznao je neidentificiranu djevojku s fotografije koju smo našli u vašoj kući. Kune se da ju je poznao dok su bili mali. Kaže da se zvala Catherine Kelly. Znači vam to ime nešto?

Ne, ali nikad nisam dobro pamtio imena.

— Ne.

— Znamo da je sad udana i mislimo da živi u Londonu, ali još joj ne znamo trenutnu adresu. Dok je živjela ovdje, njezini roditelji su imali kuću u krugu šume. Prije stotinu godina je služila kao kuća lovočuvara, ali koliko sam shvatila, sad je u poluraspadnutom stanju. Roditelji su joj umrli, a kuću od tada nitko ne održava.

— Možda bismo trebali pogledati ondje? — kažem.

— Slažem se, ali kao što ste rekli, sad sam ja glavna. Ako idemo onamo, idemo zajedno.

Zaključim da je ionako bolje da ovo ne radim sam.

— Da, šefice — kažem. Priya se nasmiješi.

Silazimo u tišini, kao da se oboje moramo malo pribрати.

Kuhinja ima i druga vrata, koja vode u malu nadstrešnicu uz bok kuće. Annina majka nekoć ju je koristila kao garažu — dok je još vozila — ali sad joj više služi kao spremište. U njoj drži svoje organsko povrće. Čujem da se netko onuda mota, a vidim da je i Priya čula korake.

Pokažem joj da stane iza mene i na prstima otapkam do vrata. Naglo ih otvorim i napipam svjetlo — u mene se zagleda par preplašenih očiju. Jedna velika lisica odgrize još jedan komad mrkve iz velike vreće, a zatim šmugne kroz malu rupu u zidu.

Priya se nasmije. Nasmijem se i ja — treba nam nešto da napetost malo popusti.

— Što je ono? — upita Priya.

Nasmiješim se pri pogledu na stari bijeli kombi koji je Annina mama vozila dok je još radila kao čistačica. Otišla je u mirovinu tek prije nekoliko godina — trebalo ju je mnogo nagovarati — ali sumnjam da je kombi u voznom stanju. Na vratima su naslikani bumbari i natpis: *Servis za čišćenje Marljive pčelice*.

— Moja je punica nekoć čistila pola kuća u selu — kažem.

— Ne bih to nikad rekla — odvrti Priya kad se vratimo u kuću, promatrajući sve one kutije i sav onaj nered.

— Nije joj dobro — kažem, misleći pritom na demenciju.

— Da, primijetila sam lijekove protiv raka u kuhinji. Iste je takve uzimala i moja majka, ali nisu joj pomogli. — Ne moram joj ni odgovoriti — iz izraza moga lica shvati što mislim. — Oprostite. Mislila sam da znate.

Nisam znao.

— Moramo krenuti — kaže Priya i znam da je u pravu.

Uputimo se prema automobilu. Ulica je prazna, utonula u tamu. Zapitam se zna li Anna za mamu, a onda se opet zabrinem za obje. Gdje li su večeras? Ponovno se sjetim snimatelja s dosjeom. Imam Richardov broj u mobitelu. Toliko sam ga temeljito provjerio da malo toga o njemu još ne znam. Oženjen je drugom voditeljicom s BBC-ja, imaju dvoje djece, ali to ništa ne znači. Ako su on i Anna možda još zajedno, ili on možda zna gdje je Anna... Moram ga nazvati.

Čujem da zvoni.

Ne samo na drugom kraju linije, nego u blizini, kao da je Richard u vrtu Annine majke.

Previše je tamno da išta vidim, pa prekinem i u tami opet pokušam upaliti svjetiljku na mobitelu. Kad je konačno upalim, vidim da Priya drži mobitel koji definitivno nije njezin.

Ona

Četvrtak, 1:10

Sigurna sam da taj vrisak nije ni ženski ni dječji. Vrisnuo je Richard.

Čujem još jedan vrisak, ovoga puta u vlastitoj glavi. Moj unutarnji glas vrišti na mene, urla da pobjegnem iz ove kuće. Prsti mi već lebde nad kvakom, ali ne mogu tek tako otići. Što ako je Richard ozlijeđen? Što ako mu mogu pomoći? Jack je bio u pravu — od svih problema samo pobjegnem. Možda bih trebala prestati s time. Govoreći si da nisam u filmu strave, okrenem se i vratim do stubišta.

Popnem se na prvu stubu stežući rukohvat kao da je to jedino što će me spasiti od pada. Samo zato što sam se odlučila suočiti sa strahom, ne znači da se već manje bojim. Kuća vonja po vlazi, ali i po nečemu nepoznatome od čega mi je mučno, ali prisilim se nastaviti.

— Richarde? — doviknem.

Ne dobijem odgovor.

Kad stignem do prvog kata, zakoračim u hodnik prekriven paukovim mrežama. Sva su vrata s obje strane hodnika zatvorena, osim onih u samome dnu. Ta su odškrinuta, a iz njih u mračan

hodnik pada tanka pruga svjetlosti. Pokušam upaliti svjetlo, ali ništa se ne dogodi.

— Richarde? — doviknem ponovno, ali ništa ne čujem.

Natjeram se na još jedan korak i stare daske pod mojim nogama zaškripe.

Ne mogu si zamisliti kako je bilo odrastati u ovakvoj kući: podsjeća me na kuće duhova iz zabavnih parkova, ali ova je stvarna. Ako je ovo djetinji dom Catherine Kelly, nije ni čudo da je u školi bila pomalo čudna.

Parquet škripi pod mojim koracima. Razmišljam o činjenici da je Catherine Kelly zapravo Cat Jones. Ništa tu nije kako treba. Onaj glas u mislima opet vrišti, nagovara me da pobjegnem.

Ali ne bježim.

Nastavljam hodnikom iako mi je svaki korak spor od straha. Oklijevam. Sve sam bliže vratima u dnu hodnika. Kad stignem do njih, stanem, nekoliko sekunda skupljam hrabrost i tek ih tad otvorim. A kad ih otvorim, skamenim se.

Cat Jones se njiše sa stropne grede, obješena o kravatu školske uniforme St. Hilary's.

Oči su joj zatvorene i još je uvijek odjevena u bijelu haljinu u kojoj je ranije danas čitala vijesti. Iz haljine joj strše gole noge i bosa stopala, kao da joj je netko ukrao cipele. Jedno stopalo, bizarno, još uvijek dodiruje stolac naslonjen na zid, a iz poluotvorenih usta viri joj ofucana crveno-bijela narukvica prijateljstva.

Catherine Kelly je odrasla u novu ženu, ali pod površinom se još nazire djevojka koja je bila. Uvijek je lakše vidjeti kad znamo što gledamo.

Zakoračim prema njoj i umalo padnem preko nečega na podu.

Richarda.

Leži licem prema dolje, a oko glave mu se širi lokvica krvi. Primio je toliko snažan udarac da mu je lubanja na zatiljku udubljena, a leđa su mu puna ubodnih rana.

Skamenim se.

Previše sam prestrašena da ga dodirnem, a i ne mogu smiriti ruke, koje nekontrolirano drhte. Sagnem se i opipam mu zapešće. Osjetim bilo i preplavi me olakšanje. Još je živ. Moram pozvati hitnu, ali moj mobitel je nestao iz punjača, a i svjesna sam da je ubojica još ovdje. Ne samo u kući, nego na ovome katu.

Nakon Richardova vriska nitko nije izašao iz kuće.

Koža mi se ospe čitavom vojskom nakostriješenih dlačica kad shvatim da bih sigurno vidjela ubojicu da je prošao pokraj mene. Ili bih ga barem čula, jer kuća je sad sablasno tiha, kao da je moj strah prigušio svaki zvuk. Jedino što čujem je škripanje koje stvara tijelo što se njiše sa stropa; sporo klatno. Da barem i to mogu prigušiti.

Tada neki djelići slagalice sjednu na svoje mjesto, pa polako nazirem cijelu istinu, iako još ne znam neke detalje. Cat Jones sigurno je napala Richarda pa se ubila. Nema drugog objašnjenja za prizor preda mnom. A tad primijetim svoj mobitel na noćnom ormariću, pokraj — čini mi se — kuhinjskog noža.

— Idem po pomoć. Požurit ću što više mogu, izdrži — kažem Richardu na uho.

On ne otvori oči, ali usne mu se pomaknu.

— Živ — šapne.

— Znam da si živ, obećavam da ću se vratiti.

Pokuša reći još nešto. Usnice mu se s mukom otvore, ali ne razumijem riječi koje se otmu s njih. Moram požuriti; Richardu je preostalo jako malo vremena.

Ustanem i pogledam svoj mobitel — na noćnom je ormariću, iza Cat. Moram proći pokraj nje da dođem do telefona.

Njezino beživotno tijelo se još polako njiše, a zvuk koji stvara je gori čak i od prizora.

Cvili i škripi. Cvili i škripi. Cvili i škripi.

Zakoračim prema njoj, ali više ne gledam nju, nego svoj mobitel.

Richard zastenje. Sigurno je u agoniji od boli.

Zakoračim još bliže i sad sam dovoljno blizu da dohvatim mobitel. Vidim da je kravata s koje visi definitivno dio školske uniforme.

Cvili i škripi. Cvili i škripi. Cvili i škripi.

Richard opet zastenje.

— Bježi.

Prošapće te riječi, ali čujem ih jasno i glasno, jer je škripanje prestalo.

Pogledam uvis i vidim Catine zakrvavljene, širom otvorene oči. Privukla je stolac bliže i sad stoji na njemu na vršcima prstiju. Razvezuje omču od kravate s koje visi i u sekundi se sjetim mornarskih čvorova koje nam je pokazala u školi, kojima je vezivala cipele. Mozak mi panično radi dok pokušavam shvatiti što se događa. Zaključim da je sve ovo nekakva bolesna šala. Zašto se Cat pretvarala da se objesila? I zašto je napala vlastitog supruga?

Možda je saznala za našu vezu?

Stojim potpuno nepomično, kao skamenjena od straha, dok Cat Jones skida omču. Cijelo me vrijeme promatra pogledom punim čiste mržnje.

On

Četvrtak, 1:15

Priyine oči prvo netremice promatraju mobitel, a zatim mene.

— Zašto je snimateljev mobitel kod tebe? — upitam je, nadajući se da ima odgovor i da će biti uvjerljiv.

— Nisam znala da je njegov. Našla sam ga na tlu iza kuće, na slomljenom staklu ispred vrata.

Ipak ima odgovor, ali ne vjerujem joj. Više ne.

Opet izgleda prestrašeno i zapitam se izgledam li i ja tako njoj. Ako je Priya nekako upletena u ovo, najpametniji potez bio bi da nastavim u istom tonu. Možda me odvede do Anne.

— Richard je očito bio ovdje — kažem. — Netko je razbio staklo na vratima da uđe u kuću, a i siguran sam da je Richard umiješan u ovo. Nema drugog objašnjenja. Znao sam da je on ništarija, trebao sam vjerovati instinktu—

— Još ništa ne znamo.

Ona prekida mene? Ovo se nikad prije nije dogodilo.

— Zašto mu je onda telefon ovdje?

— Moramo zadržati hladnu glavu. Ne smijemo brzati sa zaključcima, Jack.

Jack? Opet ne *šefe*? Ali tad tu primjedbu jedna druga makne s dnevnog reda. Nešto što je Priya maloprije rekla.

— Peta djevojka s fotografije. Rekla si da je udana — za koga?

Priya vrati Richardov mobitel u džep, pa izvuče svoj blok i počne listati.

— Kako se ono snimatelj preziva? — upita me, još uvijek okrećući stranice.

Sumnjam da je zaboravila. Ona nikad ništa ne zaboravlja.

— Jones. Zove se Richard Jones — odgovorim, nastojeći sakriti nepovjerenje u glasu.

Priya prestane listati i zagleda se u jednu stranicu bloka.

— O, Bože — šapne. I kaže nešto što u trenu moju sumnju s nje prebaci na Richarda.

— On je. Peta cura je udana za Anninog snimatelja, Richarda Jonesa.

Ona

Četvrtak, 1:20

Oči Cat Jones prikovane su za moje. Konačno razveže omču, prevuče kravatu preko glave i odbaci je na pod. Jednom rukom protrlja crvene tragove omče na vratu, dok drugom pažljivo skida crveno-bijelu narukvicu prijateljstva s jezika. Malo je promotri, pa se opet zagleda u mene. Zgrabim mobitel s noćnog ormarića iza nje i krenem unatraske prema vratima. U bijeloj haljini, Cat izgleda poput oživjelog duha.

U meni instinkt konačno nadjača strah i potrčim.

Ne osvrćući se, istrčim iz sobe, potrčim škripavim parketom hodnika i potrčim stubama. Prije prizemlja se spotaknem i padnem, iskrivim gležanj i sletim na pod poput zgužvane krpe. Pogledam telefon: još mi je u ruci. Upalim ga i u meni se probudi nada. Baterija je sad dovoljno puna za poziv, ali ovdje nema signala.

— Anna.

Čujem Cat kako izgovara moje ime. Glas joj je hrapav, promukao. Zvuči poput životinje.

Ustanem i odšepam do ulaznih vrata, ali ruke mi toliko drhte da ih ne mogu otvoriti. Čujem korake iza sebe. Ne želim

vidjeti što se događa, ali ne mogu se suzdržati i pogledam preko ramena. Cat stoji na vrhu stubišta. Glava joj je nakrivljena u stranu, kao da joj je vrat slomljen. Krene stubama prema meni sporim, ali odlučnim koracima. Cijelo vrijeme me netremice gleda u oči.

Ponovno se okrenem prema vratima i toliko silovito povučem kvaku da, kad se vrata otvore, poletim unatrag i gotovo padnem. Povratim ravnotežu i potrčim što brže mogu, istrčim iz kuće u šumu. Grane me grebu po licu, tanke suhe grančice nalik na koščate ruke mi paraju kožu, noge mi zapinju za korijenje. Šumsko tlo je grbavo i blatno. Nastojim ne misliti na bol u gležnju, ali ubrzo opet padnem. Sletim na stari panj i žestoko se nabijem. Od udarca ostanem bez daha, a mobitel mi ispadne iz ruke.

Kad se Catherine Kelly nije vratila u školu, počele su kružiti glasine da se ubila. Pokrenula ih je, naravno, Rachel. Mislim da ju je brinulo hoću li ikome reći što se dogodilo, pa je pokrenula i nekoliko glasina o meni. Da sam *barem* nekome rekla. Ali prije nego što mi se pružila prilika, Rachel mi je u ormarić za knjige ubacila fotografiju na kojoj sam gola — kao upozorenje. Prepoznala sam njezin rukopis u riječima nažvrljanim crnim flomasterom na poleđini slike, ispod datuma kad je snimljena. Na moj šesnaesti rođendan.

Ako ne želiš da svi u mjestu, uključujući tvoju mamu, ovo vide, predlažem da držiš jezik za zubima.

Poslušala sam.

Ali ni to nije bilo dovoljno.

Jednog sam se dana vratila kući i zatekla mamu kako plače u stakleniku. Kit Kat je nestala. Iako ju je kupila meni, mama je voljela macu koliko i ja sama. Nikad je nisam vidjela

tako uzrujanu. Čak ni nakon nestanka mog oca. Poduzele smo sve što i svi ostali u Blackdownu kad bi im nestale mačke. To se događalo toliko često da nisam razumjela koja je svrha plakata iz kućne radinosti polijepljenih po mjestu — stupovi javne rasvjete su se uvijek jedva vidjeli od plakata — ali kao i mnogo toga drugoga u životu, nisam mogla ni shvatiti smisao dok ista sudbina nije snašla mene.

Tražile smo je po ulicama i u šumi, ispitale sve susjede jesu li je vidjeli te polijepile vlastite plakate po gradu.

A tad je stigao paket naslovljen na mene.

U njemu sam ugledala crni pusteni šešir s ukrasom od sivog krzna.

Znala sam da ga je napravila Zoe. Prepoznala sam njezine neuredne šavove. A prepoznala sam i krzno.

Jedva sam stigla do kupaonice prije nego što sam povratila.

Moja mama, hvala nebesima, nije ništa shvatila. Pomislila je da sam se razboljela i pustila me da ostanem kod kuće. Čim je izašla, odjenula sam se i prečicom kroz šumu se uputila prema Zoenoj kući. Kako mi nitko nije otvorio vrata kad sam pozvonila, zaobišla sam kuću i ušla u vrt, ali ni ondje nije bilo nikoga. Pala mi je na pamet luda ideja da provalim, ali nisam znala kako. U dnu vrta je stajala stara kućica s vrtlarskim potrepštinama i pomislila sam da ću u njoj pronaći neki alat kojim mogu provaliti.

Nikad neću zaboraviti jaukanje mačaka koje sam začula kad sam se približila.

Vrtna je kućica bila zatvorena lokotom i morala sam ga razbiti kamenom. Kad jesam, prvo što sam primijetila bila su vrata s unutarnje strane — izgrebena mačjim kandžama.

Unutra je bilo desetak mačaka, izgladnijelih i mršavih. Pozlilo mi je i zavrtjelo mi se: shvatila sam da bunda koju je Zoe sašila za Rachel nije bila od umjetnog krzna. Neke od mačaka sam prepoznala s plakata polijepljenih po gradu i u trenu su se djelići

slagalice posložili u užasnu sliku. Zoe je otimala kućne ljubimce i vraćala ih vlasnicima kad bi ponudili nagradu. Mačke za koje nitko nije ponudio nagradu zadržala bi za svoje krojačke projekte. Taj je užas bilo teško i pojmiti, ali znala sam da sam u pravu.

Mačke su istrčale, a u kutu je ostala samo jedna: Kit Kat.

Izgledala je mršavo i prestrašeno. Umjesto repa imala je samo krvavi batrljak. Podigla sam je i odnijela doma, plaćući cijelim putem. Doma sam je smjestila u putnu košaru, da bude na sigurnome dok se mama ne vrati, a zatim sam otišla u svoju sobu i napisala pismo.

Nikad me nije prošla grižnja savjesti zbog onoga što se dogodilo Catherine Kelly. Imala sam osjećaj da sam kriva za sve: ja sam je pozvala na rođendan. Nisam znala jesu li glasine o samoubojstvu točne, ali zaključila sam da, ako itko treba umrijeti, onda to trebam biti ja. Zapisala sam sve što se dogodilo, da mama ne krivi sebe kad me pronađe. Namjeravala sam se objesiti školskom kravatom, ali naposljetku nisam za to smogla hrabrosti, pa sam poderala pismo i bacila ga u kamin u svojoj sobi.

Idućih nekoliko mjeseci cijele sam dane samo učila za ispite. Dobila sam same petice i osvojila školarinu za privatni internat daleko od Blackdowna. Majci je puklo srce od tuge, ali ta je škola imala fantastičan ugled, a ona me nije željela kočiti. Nikad joj nisam rekla zašto sam poželjela otići.

Panično opipavam u potrazi za mobitelom u tom mraku, dodirujući mrtvo lišće i blato na šumskom tlu. Kad ga konačno pronađem, slučajno dodirnem ekran i on se osvijetli. Vidim da imam signal, iako jako slab. Otvorim imenik i biram Jackov broj.

— Javi se, javi se, javi se — šapćem.

Iznenadim se i toliko izbezumim od sreće kad se javi da ni ne znam što da kažem. Riječi izlete iz mene poput bujice.

— Jack, ja sam. U nevolji sam i trebam tvoju pomoć. Znam tko je ubojica. Peta cura s fotke zove se Cat Jones. Sad vodi

vijesti na BBC-ju, ali išle smo u istu školu i dogodilo joj se nešto grozno. Prije dvadeset godina, na moj rođendan. Možda zato ovo radi. U šumi sam, u njenoj kući, ali ne znam gdje je to. Mislim da ih je ona poubijala. Mislim da ih je sve ona ubila i sad traži i mene. Požuri, molim te.

— Gospođice Andrews, ovdje inspektorica Patel. Jack trenutno vozi — kaže mi glas na drugome kraju.

Zvuči gotovo bezobrazno ležerno, kao da nije čula ni riječi od svega što sam upravo izgovorila.

— Daj mi Jacka, odmah.

Vrištim i plačem istovremeno. Negdje iza mene pukne neka grančica, ali kad se naglo okrenem, vidim samo užasavajuću tamu i sablasne obrise mrtvog drveća nalik na duhove.

— Morate se smiriti — kaže glas na Jackovom telefonu. — Stižemo, ali ne znamo gdje ste točno. Možete li mi reći nešto više o lokaciji? Vidite li išta upadljivo?

Trepnem da rastjeram suze, pa se opet zagledam u tamu, ali oko mene nema ničega osim drveća. Ne mogu im reći gdje sam jer ni sama ne znam. Obrišem lice rukavom jakne, okrenem se i ugledam je.

Stoji iza mene, odjevena u bijelo.

On

Četvrtak, 1:30

Anna je prekinula — kaže Priya.
— Što? Gdje je? Što je rekla? — upitam, vozeći što brže mogu po uskoj seoskoj cesti usred noći.

Vozimo se Zoenim automobilom. Draže mi je da ja vozim, a i još sam nepovjerljiv prema Priyi. Zgrabila je moj mobitel čim je zazvonio, kao da nije htjela da se ja javim. Doduše, to bi moglo imati veze i s brzinom — vidio sam da je nekoliko puta provjerila je li pravilno svezana.

— Spomenula je šumu — kaže, držeći se za okvir prozora, jer skrećem brže nego što bih smio.

— Super, to nam je od koristi u mjestu okruženom šumom — obrecnem se.

— Samo prenosim što je rekla.

— Sigurna si da je bila ona?

— Da.

— Nazovi ekipu, reci im da pronađu Anninu lokaciju po signalu mobitela. A onda opet nazovi nju.

Priya me poslušala, ali čujem samo njezinu stranu razgovora s nekim u stanici. Pred kraj poziva, ton joj se promijeni.

— Što je? Što se dogodilo? — upitam je kad završi razgovor, ali ona mi ne odgovori.

Okrenem pogled od ceste tek na sekundu, da je pogledam, ali kad ga vratim na cestu, pred nama iskrsne jelen. Oči životinje zablistaju pred svjetlima automobila. Njegovo golemo rogovlje izgleda ubojito. Jelen stoji nepomično. Nagazim na kočnice i skrenem u posljednjem trenutku da ga ne udarim. Nekoliko sekunda kasnije, naletimo na stari hrast.

Na trenutak pomislim da sam mrtav.

— Isuse — kaže Priya, primajući se za zatiljak s bolnom grimasom.

— Žao mi je — kažem, mentalno si pregledavajući dio po dio tijela. Nemam ozljeda.

Grudi me bole i još uvijek toliko stežem upravljač da mi zglavci prstiju izgledaju kao da će probiti kožu. Vidim da je jelen nestao.

— Nema veze, dobro sam. Vi? — upita Priya.

— Mislim da jesam.

Ona se presavine i na tren pomislim da će povratiti, ali samo podigne telefon i počne birati Annin broj. Zaključim da nemam razloga za nepovjerenje; Priya mi pomaže. Čak i sad, kad sam nas umalo oboje ubio.

— Na Anninom se mobitelu opet uključila govorna pošta — kaže. — Možda je baterija prazna, možda nema signala—

— Ili ga je netko ugasio — dovršim rečenicu umjesto nje.

— Ali dobra je vijest da je stara kuća Catherine Kelly pet minuta odavde, pješice. Tako kaže Google Maps.

Ona raskopča sigurnosni pojas i opet opipa zatiljak.

— Jesi li sigurna da možeš hodati? — upitam.

— Uskoro ćemo saznati.

Napustimo automobil bez razmišljanja; poklopac motora mu je ionako iskrivljen, a na upravljačkoj ploči su upaljene sve

žaruljice. Čak ni ne uzmem ključeve, niti zaključam vrata, jer nemamo vremena. Priya hoda iznenađujuće brzo. Probija nam put kroz crne grane starog drveća kao da je već bila ovdje i poznaje ovaj dio šume. Grudi me zabole svaki put kad udahnem. Pri sudaru sam naletio na upravljač i mislim da sam pritom slomio rebro. Svakim korakom svaki je moj udah sve glasniji, sve teži.

Priya iznenada stane.

— Jeste li čuli? — šapne.

— Što?

— Zvuči kao da netko trči u suprotnom smjeru.

Ona se malo uspravi, a tako mirna i napeta izgleda poput jelena kojeg smo vidjeli prije nekoliko minuta. Ali njezina glava me više podsjeća na glavu sove: okreće se lijevo-desno, a njezine krupne smeđe oči trepću u tami. Ja ne čujem ništa, samo normalne zvukove noći u šumi. Sjetim se da je Priya odrasla u gradu.

— Sve je OK — kažem da je malo smirim. — Vjerojatno je samo neka životinja. Moramo dalje.

Ona umjesto odgovora zavuče ruku u džep, izvuče pištolj i otkoči ga.

— Hej! Što će ti pištolj? — kažem i instinktivno se odmaknem korak unatrag.

— Za samoobranu — odgovori mi, gledajući preko mog ramena.

Kad se okrenem — pokušavajući jednim okom držati na oku pištolj u njezinoj ruci — vidim obrise stare drvene kuće. Tama je gotovo potpuno skriva. Kuća je okružena borovima koji kao da je štite od neželjenih posjetitelja. Unutra je upaljeno svjetlo, a zbog rasporeda vrata i prozora na pročelju kuća nalikuje kakvom licu s blistavim žutim očima.

Kad pridemo bliže, primijetimo Richardov BBC-jev kombi. Tad ugledam i Rachelin Audi TT, parkiran pred kućom.

— Nije li ono auto Rachel Hopkins? Nismo ga mogli naći — šapne Priya.

— Mislim da jest — kažem, znajući da jest.

Priđemo kući i Priya se netremice zagleda u prastara drvena ulazna vrata. Pitam se je li i nju konačno uhvatio strah, ali nije. Gledam je kako spušta pištolj, pa diže ruke prema svom konjskom repu i iz njega izvlači starinsku ukosnicu. Gurne je u bravu.

— Šališ se — kažem.

— Pogledajte može li se ući straga — odvrti ni ne gledajući me.

Nema šanse da tom ukosnicom otključa vrata, ali ne smijemo gubiti vrijeme, pa poslušno odem iza kuće u nadi da će me poslužiti sreća. Na većini prozora su zavjese navučene, ali u kući definitivno gori svjetlo. Pokušam otvoriti sva vrata koja vidim, no sva su zaključana. Naposljetku obiđem cijelu kuću i nađem se na mjestu s kojega sam krenuo. Priye nema.

Zagledam se u tamu koja me okružuje; čekam, osluškujem i gledam ne bih li je spazio, ali jednostavno nije ondje. Tad čujem škripanje i ulazna vrata se polako otvore. Okrenem se i isprva ne vidim tko je preda mnom. Kad shvatim da je vrata otvorila Priya, nasmiješim se i s olakšanjem i nervozno, a ona mi uzvrti jednako neobičnim smiješkom.

— Stvarno si otvorila vrata starinskom ukosnicom?

— Stara vrata, stari trikovi — kaže i povuče teška vrata tek toliko da se provučem u kuću.

Na moje iznenađenje, već nosi plave gumene rukavice. Priya nikad ne gubi vrijeme.

Šteta što je staklo na kuhinjskim vratima razbijeno — ne volim nered — ali bez ključa je drugačije nemoguće uči. Inače je pod posudom za cvijeće pred kućom sakriven rezervni ključ, ali nije ga bilo. Nije bilo ni izbora. Na drugim kućama nije ostalo traga mog posjeta; kao ni na automobilima ni na javnim zgradama. Rukavice su dio mog alata, a za sobom ostavim red pred kojim nitko ne bi ni posumnjao da je ikoga bilo, kamoli da bi našao dokaz za to.

Ljude u mislima razorstavamo kao da su knjige: kad nismo sigurni u žanr, ne znamo na koju policu da ih spremimo. Ja sam knjiga koja se nikad nije dala svrstati ni na jednu policu, ali kako vrijeme prolazi, to me sve manje smeta. Mislim da je dosadno biti poput svih drugih.

Zavučem ruku u džep i napipam posljednju narukvicu prijateljstva. Volim je držati, omotati oko prsta kao da je prsten. Nedostajat će mi kad više ne bude kod mene.

Svi se mi krijemo iza zavjese, jedina je razlika u tome tko će tu zavjesu odmaknuti. Neki od nas su dovoljno snažni da je odmaknu sami, a nekima je potrebna tuđa ruka da ih se razotkrije. One djevojke nisu bile dobre prijateljice i zaslužile su da ih se ušutka.

Zauvijek.

Rachel Hopkins je bila dvolična drolja. Izvana je možda bila lijepa, ali iznutra je bila ružna i trula — umišljena, sebična Barbie koja je krala novac od sirotinje i muževe od žena. Svijetu je bolje bez nje.

Helen Wang je bila lažljivica koja se čitavog života pretvarala da je netko drugi. Direktorica škole, ovisnica o drogi i akademskom divljenju.

Morala je biti najbolja bez obzira na posljedice i nije zaslužila da vodi školu punu mladih djevojaka.

Zoe je bila čudovište. Čak i kao dijete. Kad ne bi bilo po njezinome, skinula bi se do gola i trčala uokolo, a zatim bi se bacila na pod i vrišteći udarala rukama i nogama. To je radila do sedme godine, i ne samo kod kuće. Svi u Blackdownu su barem jednom svjedočili njezinom ispadu. Bila je grozna curica koja je odrasla u užasnu ženu, a njezina okrutnost prema životinjama nije smjela proći nekažnjeno. Kad god bi se događalo nešto ružno, Zoe bi odvratila pogled.

A ova zadnja, ona je ista kao ove tri. Ne zanima me što je učinila ili nije učinila. Od one noći u šumi je prošlo jako dugo — dvadeset godina, točnije — ali i ona je bila ondje.

Ona

Četvrtak, 1:30

Promatram ženu pred sobom, a vrijeme stoji. Moj strah se prvo pretvori u olakšanje, ali zatim u zbunjenoost. Odjevena je u bijelu spavačicu s izvezenim pčelama, na nogama ima stare papuče u obliku pčela. Stoji u šumi usred noći. Isprva mi se učini da sanjam, ali izgleda da je stvarna, a i prestrašena koliko i ja.

— Mama? Što radiš ovdje?

Ona zatrese glavom kao da ne zna. Izgleda jako sitno, jako staro. Vidim da su joj lice i ruke izgrebeni i izudarani, kao da je pala. Osvrne se preko ramena kao da misli da nas netko prisluškuje, a zatim brizne u plač.

— Netko je razbio prozor u kuhinji i provalio u kuću. Bilo me jako strah, nisam znala što da radim. Pobjegla sam. Utrčala sam u šumu, ali mislim da me još love — šapne.

Drhti. Nikad je nisam vidjela da izgleda tako slabo. Pokušam ustati, ali gležanj me izda čim se osovim na noge.

— Tko te lovi? Tko je provalio u kuću?

— Žena s konjskim repom. Sakrila sam se u vrtnoj kućici, ali vidjela sam je.

Ne znam što da kažem. Ne znam je li išta od toga istina ili tek još jedan simptom njezine demencije. Jack mi je rekao da su je viđali kako noću luta ulicama u spavaćici, to mi je rekla čak i blagajnica u supermarketu, ali nisam im vjerovala. Ponekad svjesno odlučimo ne vjerovati u ono što ne želimo znati. Ja to radim stalno: krijem kajanje u kutijama u kutku uma, ne mislim na sve ružno što sam učinila. Baš kao što me mama naučila.

Ali poricanje istine ne uklanja činjenice.

Bila sam ovdje one noći kad je umrla Rachel Hopkins.

U šumi.

Vidjela sam je na kolodvoru nakon silaska s vlaka. Sjećam se zvuka njezinih koraka, jer su me iz nekog razloga visoke potpetice podsjetile na njezin fotoaparat.

Škljoc-škljoc. Škljoc-škljoc. Škljoc-škljoc.

Nakon što sam izgubila mjesto voditeljice, otišla sam kući i počela piti. Ali u jednom sam trenutku prestala. Sjela sam u Minija i puhnula u alkotest. Sjećam se da je bio narančast, ali meni je to bio znak da smijem voziti. Odvezla sam se u Blackdown, jer je bila obljetnica onoga što se dogodilo — i moj rođendan — i jer sam je željela vidjeti.

Svoju kćer, ne Rachel.

Prošle su točno dvije godine otkako je moja djevojčica umrla i željela sam joj biti bliže. Jack ju je odlučio pokopati u Blackdownu, zbog čega ga još uvijek mrzim, ali groblje je lijepo i s njega puca lijep pogled. Crkva stoji na brdu, a najbliže parkiralište je ono pokraj kolodvora. Jedini način da se dođe do groblja je pješice, kroz šumu. Ondje sam provela sate, sjedeći u tami i pričajući joj priče koje bih joj pričala da je živa. Još me muči krivica jer te večeri nisam zaustavila Rachel, nešto joj rekla kad je, na putu do svog, prošla pokraj mog automobila. Da sam je zaustavila, ona možda sada ne bi bila mrtva.

Čujem nešto u daljini i prenem se iz melankolije u koju sam zapala. Ne znam slijedi li me Catherine Kelly još uvijek, ali ne namjeravam pričekati da saznam. Moram pobjeći iz šume — s mamom — i skloniti se na sigurno.

— Dođi, mama, moramo ići. Ovdje je hladno i... opasno.

— Dolaziš kući, draga?

To pitanje postavi tako vedro i optimistično.

— Da, mama.

— O, super. Doma smo za manje od deset minuta, kad ti kažem. Pristavit ću čajnik, skuhati nam čaj s medom, onako kako voliš.

— Deset minuta? — upitam.

Mama uperi prst u šumu kao da savršeno zna što govori, a iako meni šuma izgleda isto na svakome dijelu — pogotovo noću — vjerujem joj. Možda je zaboravna, ali poznaje ovu šumu bolje nego sebe samu. Primim je za ruku, iznenadivši se koliko je sitna, i krenemo što brže možemo. Čujem svaki šuštavi list, svaku zgaženu grančicu i neprestano se osvrćem preko ramena. Ako je netko doista ondje, ako nas slijedi, previše je mračno da ga vidim.

— Mislim da zna — kaže mama, očito ponovno zbunjena.

— Moramo biti tihe dok ne dođemo doma, dobro? — šapnem.

— Imala je značku, pa sam je pustila da uđe.

— Koga?

— Ženu sa značkom. Mislim da zna i sad ne znam što da radim.

Mama se osvrne preko ramena kao da je nešto čula, zbog čega se samo još više bojim. Nekoliko koraka hodamo bez riječi, a ja si u mislima ponavljam njezine riječi. Spomenula je rep i značku, što me podsjeća na inspektoricu koja radi s Jackom.

— Što misliš da ta žena zna, mama?

— Mislim da zna da sam ubila tvog oca.

Potpuno sam svjesna da nas netko lovi, ali noge mi otkazu poslušnost i stanu.

— Sjećaš se kad si onoga dana došla kući iz škole i našla me na podu, pod božićnom jelkom? — upita. Kad ne odgovorim, samo nastavi. — Tvoj se tata ranije vratio s poslovnog puta. Bio je pijan i udario me bez ikakvog razloga, samo zato što sam mu dopuštala da me godinama tuče. Počeo je nakon tvog rođenja, ali mislila sam da moram ostati s njim, zbog tebe i zbog novca. Nisam imala novca i nisam imala obrazovanje da si nađem posao. Govorila sam sebi da ću to podnositi samo do kraja tvog školovanja. Ali toga dana me tako premlatio da sam mislila da ću umrijeti. A onda je rekao da će isto to učiniti i tebi. Nešto je u meni puklo kad je to rekao i po prvi put sam mu uzvratila udarac. Ispalo je da je bio i posljednji, jer je pao mrtav.

Ni ne shvaćam što te riječi znače; previše ih je. Samo se guraju jedne na druge u mojoj glavi i ne mogu ih poslagati u smislene rečenice. Ljudi svoje voljene vide onako kako žele: preoblikuju ih u svojim glavama, iskrive u ljude koje žele uza sebe, ne vide ih kakvi jesu. Ali ovo ipak ne može biti istina. Moja majka nije ubojica. Ovo je demencija na djelu, ili oni lijekovi. Ali Catherine Kelly je sigurno Cat Jones, a isto tako je sigurno sad ovdje negdje, u šumi, i vrebala nas.

Primim mamu za obje ruke i pokušam je povući s mjesta. Ali snažnija je nego što se čini, a i ukopala je svoje papuče u obliku pčela u šumsko tlo.

— Nisi ubila tatu, vidjela bih tijelo. Samo si zbunjena — kažem joj, ali ona me netremice promatra. Ne želi se maknuti s mjesta.

— Udarila sam ga posred lica stalkom za bor. I nisam prestala dok nije umro, da nikad više ne digne ruku na mene ni

na tebe. Zakopala sam ga u vrtu. Bacila sam ga pod povrtnjak, a na proljeće preko njega posadila mrkve i krumpire. Mislila sam da samo trebamo ostati u kući i nitko ga nikad neće naći. Ali mislim da ona žena zna, pa ako istina mora izaći na vidjelo, želim da je čuješ od mene.

Moji osjećaji se u mojoj glavi stope u golemu, uzbibanu masu koja mijenja oblik i raste poput prolivene žive. Ne želim joj vjerovati, ali mislim da joj vjerujem. No, bez obzira na to što je učinila ili nije učinila prije toliko godina, moramo se maknuti s mjesta.

— Mama, ovdje nismo na sigurnome, moramo stići do naše kuće.

— Što ako je ona ondje, čeka nas?

— Tko?

— Žena koja zna?

Drveće oko mene se svija, uvija, muti. Zavrti mi se u glavi i preplavi me mučnina.

— Mama, rekla si da je ta žena došla k tebi i pokazala ti značku. Sjećaš li se što je rekla? Probaj se sjetiti.

Ona čvrsto stisne oči, poput djeteta, pokušavajući se vratiti u prošlost koja joj klizi kroz prste. Tad otvori oči i šapne ime:

— Priya.

On

Četvrtak, 1:35

Priya, kako to da znaš obiti bravu?

Ona slegne ramenima ne spuštajući pištolj — ne mogu to ne primijetiti — pa zatvori za mnom teška drvena vrata.

— Pogledala sam video na internetu. Nije teško.

— Jasno ti je da to što si učinila nije po zakonu, zar ne?

— Idemo naći Annu ili ne, šefe?

Ne odgovorim joj. Pažnju mi u potpunosti zaokuplja unutrašnjost kuće u koju smo ušli. Izgleda kao da u njoj netko snima film strave: gotički namještaj, prastare tapete, škripave daske na podu, usred hodnika golemo ukrašeno stubište. Sve je to prekriveno filmskim slojem prašine i paučine. Ne smatram se plašljivcem, ali ovo je jezivo.

Slijedim Priyu hodnikom dok se što tiše možemo približavamo golemom salonu. Namještaj izgleda kao da je posuđen iz dvorca Windsor, prastare svjetiljke na zidovima trepere. Pogledam fotografije nad kaminom, ali ne prepoznajem nikoga. Tad se spotaknem na žarače i umalo srušim cijeli stalak, ali uhvatim ga tik prije nego što se zvečeci raspe po kamenom podu.

— Da se razdvojimo? — kaže Priya. — Možda da vi odete na kat, a ja pregledam prizemlje?

— Dobra ideja. Uzet ću jedan od ovih — kažem, podižući jedan metalni žarač.

Na kat se penjem s oprezom koji ne mogu ni opisati. Ako je osoba koja je ubila Zoe i ostale ovdje, radije bih joj prišao, a da me ne primijeti prva. Kuća je sad potpuno tiha i čujem samo zvuk svojeg ubrzanog, otežanog disanja. Grudi me još bole na mjestu gdje sam naletio na upravljač, ali ne muči me samo to. S godinama sam naučio vjerovati instinktu, a trenutno mi instinkt govori da ovdje nešto nije kako treba.

Prijeđem pogledom preko otmjenog hodnika kojim se pruža crveni tepih i vidim da su sva vrata duž njega zatvorena, osim jednih u samome dnu. Provirim u svaku sobu, a srce mi ludo tutnji svaki put kad otvorim vrata jer ne znam što me iza njih čeka. Većina soba je potpuno prazna — samo što su pune prašine, prljavštine i paučine — ali jedna je čista i uredna, a u njoj vidim nešto neočekivano. Dva mala kreveta jedan uz drugi, oba s lijepom ružičastom posteljinom, i noćno svjetlo koje na strop i zidove baca rasplesane zvjezdice. Primijetim lutke naslonjene na jastuke, dvije male čaše vode na malom stoliću, primjerak *Crvenkapice*. Ovdje je večeras bilo djece, ali više ih nema.

Nastojeći ne misliti na vlastitu kćer, izađem natrag na hodnik i okrenem se prema posljednjim vratima, u dnu. Parket kao da škripi još glasnije, kao da me sa svakim korakom upozorava da ne prilazim. Iako mi je inače drago da policajci u ovoj zemlji ne hodaju okolo naoružani do zuba, trenutno mi se čini da žarač nije adekvatno oružje za samoobranu. Stignem do vrata i zastanem, ali tad ih gurnem nogom i širom otvorim, da spriječim iznenađenje. I naletim na iznenađenje. Snimatelj leži mrtav na podu, u lokvi vlastite krvi, razbijene glave.

Neko vrijeme ne mogu otrgnuti pogled s njega, a tad obiđem sobu da provjerim vrebaju li netko u tami.

— Molit ću vas da spustite oružje, šefe.

Naglo se okrenem i ugledam Priyu na pragu.

Iako parket škripi, a kuća je savršeno tiha, nisam je čuo da se približava. Isprva osjetim olakšanje. Ali tad primijetim njezin pištolj — onaj koji nosi za samoobranu, kako je rekla. Sad je uperen u mene.

— Priya? Što radiš? — Ona umjesto odgovora pogleda mrtvog snimatelja, pa žarač u mojoj ruci. — Čekaj malo...

— Spustite oružje i stavite si lisice.

Ne skidajući pogled s mene, slobodnom rukom izvuče lisice iz džepa.

— Priya, nije ono što misliš—

— Posljednja šansa — prekine me. — Neću vam ponavljati.

Ona

Četvrtak, 1:40

Čini se da me mama nije čula, pa ponovim pitanje.

– Kad je policajka došla k tebi? Što je trebala?

– Nekoliko puta. Svašta me pitala.

– O čemu?

Ona mi stisne ruku i zagleda se u mene.

– O tebi.

– O meni?

Kad nekome kažete da je u krivu, prekrit će uši i neće vas više htjeti slušati. Recite mu da je u pravu i slušat će vas što god drugo govorili.

– OK, mama. Vjerujem ti. A sad brzo moramo doma.

Ona kimne i mi nastavimo, probijajući se kroz šumu. Vučem je za sobom što brže i opreznije mogu, grabeći šumskim tлом punim grba i prepreka. Visoko korijenje i srušena stabla u tami znaju biti opasna, ali opasna je i Cat Jones. A ja se bojim da je još tu negdje, da nas još lovi.

Svaki nekoliko koraka provjerim ima li signala na

Alice Feeney

mobitelu, nadajući se da ću moći nazvati Jacka. Ali tad se sjetim da je Priya Patel s njim.

Ne znam kome mogu vjerovati.

On

Četvrtak, 1:40

Priya, u ovakvim situacijama nije lako znati kome možeš vjerovati—

— Šefe, ozbiljna sam. Spustite taj žarač.

Opet pogleda beživotno tijelo Richarda Jonesa na podu pa žarač u mojoj ruci. Shvatim kako joj izgleda ova situacija i obuzme me želja da pobjegnem.

— Nisam ga ja udario!

— Spustite žarač.

— Priya, nisam—

— Šefe, gotovo je. Kad sam rekla tehničarima da pronađu lokaciju Anninog telefona, rekli su mi da je netko jučer otkazao istu tu naredbu za mobitel Rachel Hopkins. Maloprije su mi javili da ste je vi otkazali. Čizme koje smo pronašli u vašoj kanti za smeće odgovaraju otiscima pronađenim uz njezino tijelo. Povezani ste sa svim žrtvama, a svjedoci su rekli da je auto koji izgleda kao vaš bio parkiran pred školom one noći kad je ubijena Helen Wang.

— Znam kako sve to izgleda, ali—

— Slučajnosti ne postoje. To ste me prvoga dana na poslu vi naučili.

— Netko mi smješta.

— Tko?

— Ne znam!

Ona izvadi mobitel.

— Pojačanje stiže, tehničari trenutno traže oba mobitela. Rachelin je opet upaljen. Da ga nazovem?

Pritisne jednu tipku, a nekoliko sekunda kasnije Rachelin telefon zazvoni u mom džepu. Pokušavam ga nadglasati.

— Da, kod mene je, jer ga je netko ostavio u mom autu. I od tada mi na njega šalje tajanstvene poruke. Razmisli malo, Priya. Peta djevojka na fotografiji je Catherine Kelly. A ona je sad Cat Jones, voditeljica koja radi s Annom, udana za mrtvacu pred nama, vlasnica ove jebene jezive kuće. U pravu si, slučajnosti ne postoje. Gdje je Cat Jones trenutno?

Ona oklijeva, ali na kraju se opet namršti.

— Molim vas, šefe, bacite žarač.

Da ova situacija nije toliko ozbiljna, bilo bi mi smiješno što me još uvijek zove *šefe*. Znam da je ubojica još na slobodi, da je Anna u opasnosti, ali ne vidim izlaz iz ovoga. Tad nešto primijetim: nešto svijetlo u tami, neko kretanje pokraj kuće. Pokušam prići prozoru, a Priya podvikne na mene.

— Jack Harper, hapsim vas zbog sumnje na ubojstvo. Ne morate ništa reći, ali ako ne kažete nešto na čemu ćete kasnije temeljiti obranu na sudu, time možete naštetiti sami sebi. Sve što kažete bit će upotrijebljeno kao dokaz—

— Netko je vani. Vidim ih kroz drveće.

— Vjerojatno pojačanje—

— Oboje znamo da pojačanje ne bi ovako brzo stiglo. Znam kako ti ovo izgleda, ali kažem ti da je ubojica još na

slobodi. Anna je u opasnosti i moram je pokušati spasiti. Možeš pucati u mene ili mi možeš pomoći da uhvatimo ubojicu.

Ona zatrese glavom i sažalno me pogleda.

— Želim vam vjerovati, ali mislim da više ne mogu. Mislim da ne znate što ste učinili, ali to ne znači da ste nedužni — kaže.

— Priya, poznaješ me i duboko u sebi znaš da govorim istinu.

Ona ne spusti pištolj, ali vidim da joj se oči pune suzama. Zakoračim prema vratima, ne znajući kamo će me taj korak odvesti. Ne mogu misliti ni na što osim na Annu. Već sam je jednom iznevjerio. Ne smijem opet.

Priya se pomakne tek u trenu kad se nađem tik do nje. Dio moje obuke je bilo i snalaženje u situacijama kad mi je pištolj uperen u lice, pa znam što moram učiniti. Samo sam se nadao da neću morati. Zgrabim Priyin zglavak toliko brzo da se ni ne snađe. Ipak povučem obarač i probušim metkom rupu u zidu prije nego što je nabijem na suprotan zid. Odmaknem se, a Priya sklizne na pod. Oči su joj zaklopljene i vidim da je udarila glavom, ali bit će ona dobro. Uskoro stiže pojačanje, pa će se pobrinuti za nju. Ja za to nemam vremena.

— Oprosti — šapnem joj, a tad istrčim iz kuće i zađem u šumu.

*V*olim šumu u ovo doba godine.

Zvuke, mirise, urlike.

Pogotovo u tami.

Svatko od nas ima mjesto na koje pobjegne kad svijet postane preglasan. Ja bježim u šumu.

Ništa nije ugodnije od krckanja mrtvog lišća pod nogama, od prohladnog ladanjskog zraka, od spoznaje da koračam cestom života od jednog trenutka prema drugome. Ponekad mislim da nije toliko važno kamo idemo, nego tek da nekamo idemo. Moramo naučiti uživati u putovanju, a ne samo čekati da stignemo do odredišta.

Ljudi često govore o tome kako izgleda uspjeh, ali putovanje je najčešće ugodnije od cilja. Ako stignete do cilja prerano — ili prerano uspijete u životu — više nemate kamo. Uspjeh je poput ljubavi: ne znaju ga svi cijeniti, čak ni kad ga dobiju. A smisao života je putovanje, napredovanje. Nema se smisla osvrtati unatrag. Tako se lako izgubiti.

Tako se ja osjećam sad, jer mi ponestaje vremena da je pronađem.

Dosad je sve išlo prema planu, bez greške. Rachelin automobil već nekoliko dana stoji pred ovom kućom. Bilo ga je zabavno voziti, a i ovo je dobro skrovište. To je bila moja prva vožnja u sportskom autu. Promakla su mi svakakva životna iskustva, a neka od njih ljudi uzimaju zdravo za gotovo. U našoj je kući uvijek nedostajalo novca, za sve se trebalo pošteno naraditi. Nije mi bilo lako, ali mislim da me takav život ojačao.

Sad još samo trebam provesti u djelo posljednji dio plana, a to znači da je moram pronaći prije svih ostalih. Već je trebala biti mrtva.

Nije teško pronaći ljude, samo treba znati kako. Policija i novinari koriste iste metode kad nekoga žele naći. Zapanjili biste se koliko je lako ne samo pronaći nekoga, nego i saznati sve o njemu. Sve one sitnice koje bi ljudi radije zadržali za sebe.

Moj je zadatak bio gotovo smiješno lak.

Ljudima poput mene svi vjeruju.

Ali ne znaju oni tko sam ja zapravo, što sve mogu i od čega sve ne zazirem.

Na početku ovog putovanja pala je odluka: sve ću ih pobiti.

A ja uvijek održim obećanje.

Ona

Četvrtak, 1:45

Sve će biti u redu, mama — kažem, ne vjerujući vlastitoj laži. A tada do nas dopre zvuk iz daljine: pucanj iz pištolja.

Njezin pogled mi govori da ga je i ona čula.

— Moramo požuriti. Jesi li sigurna da smo na pravom putu? — kažem i povučem je dalje.

— Mislim da jesmo — šapne. Izgleda da je konačno shvatila da smo u opasnosti.

Uspijemo napraviti još svega nekoliko koraka prije nego što začujem korake iza nas, u šumi. Noć je toliko tiha da krcanje grančica pod nečijim nogama odjekuje među drvećem. Ne mogu procijeniti koliko su ti koraci daleko, ali čujem da se približavaju. Razmišljam o mogućnostima pred nama: nijedan ishod nije privlačan.

Ne možemo pobjeći.

Jedino što možemo je sakriti se.

Sagnem se i povučem mamu sa sobom prema tlu.

— Oprosti, mama, ali morat ćemo se sakriti i biti tiho, može?

Ona kimne kao da me razumjela. Zvuk koraka u trku utihne negdje u blizini. Zadržim dah, u mislima nagovarajući progonitelja da protrči pokraj nas u drugom smjeru. Ali ništa od toga: koraci se približavaju. Razmišljam kako da obranim sebe i mamu, pipajući po tlu da nađem barem nekakav štap, ali moji prsti ne pronađu ništa korisno. Koliko god ne želim dići ruke i predati se, mislim da ću možda morati.

Tad ugledam svjetlo ručne svjetiljke. Vrluda među drvećem i ubrzo nas pronađe. Isprva me zaslijepi i ne vidim tko se približava.

— Anna? — kaže glas iz tame.

Zaklonim oči, trepćući da odagnam suze, ali tad prepoznajem osobu u daljini.

Nikad mi nije bilo draže vidjeti svog bivšeg supruga.

— Anna? Jesi li to ti? — dovikne mi opet.

— Da! Jack! Hvala Bogu da si tu!

On se nasmiješi i krene prema nama kroz drveće. Sad smo na sigurnome. Preplavi me silovit val olakšanja. Znam da će nas Jack odvesti na sigurno, da će sve biti u redu.

Ali tada iza njega ugledam nečiji obris.

On se okrene da vidi što gledam, ali prekasno.

Šumom odjekne pucanj iz pištolja, a Jack padne na tlo.

Sekundu-dvije, možda i tri, vlada tišina, kao da je sav život zastao da vidi što će se dogoditi. Tad se u meni probudi neki primitivni nagon za preživljavanjem. Povučem mamu na noge i promucam jedinu riječ koja je još ostala u mom vokabularu.

— Trči.

Mama potrči, a ja za njom, ali nisam sigurna ni trčimo li u pravom smjeru. Iznenadujuće je brza za svoje godine, a zahvaljujući mom uganutom gležnju, i brža od mene. Tko god bio, progonitelj nas sustiže: čujem korake kako nam se približavaju.

Grane i lišće me udaraju po licu dok bježimo šumom. Mjesočina se na nekim mjestima probija kroz krošnje, ali šumsko tlo je pretežno pod pokrovom tame i svakih nekoliko koraka se spotaknem i samo što ne padnem. Slijedim majku, pokušavajući je držati na oku, ali ona uskoro odmakne predaleko i ostavi me za sobom. Strah sve nas pretvara u olimpijske trkače.

Kad shvatim da je više ne vidim, stanem. Previše sam u strahu da je dozivam. Ne želim privlačiti pažnju, pa se samo okrećem oko sebe, potpuno dezorijentirana. Izgubljena. A tad ih začujem. Iako mi instinkt govori da potrčim u drugom smjeru, potrčim prema izvoru zvuka: moja mama i neka žena vrište jedna na drugu. Njihovi su glasovi toliko visoki, toliko izobličeni da ne razaznajem što viču. Njihove se riječi gube u vriscima. Stignem do njih u trenu kad moja mama pada na tlo. Cat Jones stoji nadvijena nad nju, držeći zakrvavljeni nož. Zagleda se u mene tim svojim krupnim očima, zatim zatrese glavom i brizne u plač.

— Upropastila si mi život — kaže Cat gledajući me. Zvuči histerično.

Zakorači prema meni, još uvijek stežući nož. Ne mogu joj odgovoriti. Ne mogu se ni pomaknuti. Samo gledam svoju ozlijeđenu majku na tlu.

— Pretvarala si se da si mi prijateljica — muca Cat kroz duboke jecaje, približavajući se. — Upropastila si mi djetinjstvo. Došla si za mnom u London. Pretvarala si se da ne znaš tko sam, pa sam se pretvarala i ja. Pokušala si mi ukrasti posao. I pokušala si mi ukrasti supruga, a sad—

Iza mene odjekne još jedan pucanj. Netko puca prema nama, ali kad se osvrnem, ne vidim nikoga. Samo tamu. Opet se okrenem, ali Cat više nema. Pritrčim mami i preplavi me olakšanje kad vidim da je živa.

— Dobro sam — ona šapne, ali vidim krv na njezinoj spa-vaćici i rukama.

Podvučem glavu pod njezinu ruku da je podignem, a zatim krenemo što brže možemo, teturajući što dalje od zvuka pucketanja grančica negdje za nama. Kad nabasamo na cestu, a na njoj i na automobil, isprva pomislim da haluciniram. Vrata su otvorena, čak je i ključ u upravljaču, kao da je netko izašao iz automobila i ostavio ga baš nama. Ali tad spazim i stari hrast, u koji se automobil očito zabio.

Nježno spustim mamu na suvozačko mjesto i prikopčam joj sigurnosni pojas, pa sjednem za upravljač. Ona dlanovima pritišće ranu na trbuhu da zaustavi krvarenje, ali krvava mrlja na spavaćici sad je mnogo veća nego prije.

— Je li u voznom stanju? — upita.

— Vidjet ćemo.

Uspijem upaliti motor, a kad se oglasi, u meni se probudi nada. Ubacim u rikverc i automobil se polako odmakne od stabla. Ubacim u brzinu, spremna nas odvesti odavde, ali tad čujem sirene u daljini. Pogledam mamu i vidim da ih i ona čuje.

— Zvuči kao da stiže pomoć. Da pričekamo? — upitam.

Nada na njezinom licu u trenu se promijeni u užas. Mama vrisne.

Slijedim njezin pogled i shvatim zašto.

Cat Jones stoji pred automobilom, obasjana prednjim svjetlima. Izgleda poput demona.

Njezina bijela haljina zamrljana je krvlju, još uvijek drži nož, a lice joj je zgrčeno u luđačku grimasu.

Sve se dogodi jako brzo.

Nemam vremena ni razmisliti.

Želim što brže pobjeći i nagazim na papučicu, zaboravljajući da je automobil u brzini. Zabijemo se u Cat i odbacimo je unatrag. S glasnim, tupim zvukom ona, prikovana branikom, naleti na stablo iza sebe.

— O, Bože — šapnem. — Što sam to učinila?

Godine nestanu i preda mnom se nađe Catherine Kelly otprije dvadeset godina. Očito nas je jako mrzila kad je smislila ovu osvetu. Shvaćam da sam i ja odgovorna za sve ovo. Otvorim vrata.

— Ostani u autu — kaže mama, ali ja je ne slušam.

Catine oči su zaklopljene. Iz kuta usana joj teče tanki mlaz krvi, ali možda joj još mogu pomoći. Natjeram se da se približim njezinom slomljenom tijelu, ispružim ruku i opipam joj bilo.

Ona otvori oči. Zgrabi me za zglavak jednom rukom, a drugom digne nož. Pokušam se odmaknuti, ali već je zarinula nokte u moju kožu, vuče me prema sebi. Nož kao usporeno leti prema mome licu i ja zaklopim oči. Tad začujem još jedan pucanj. Kad se okrenem, iza našeg automobila stoji Priya Patel, još uvijek držeći pištolj uperen u nas. Pogledam Cat i vidim da se njezinom bijelom haljinom širi krvava mrlja. Oči su joj još otvorene, ali znam da je mrtva.

Ona

Petak, 14:30

Otvorim oči i u dnu svog bolničkog kreveta ugledam Jacka. — Čini se da sam propustio vrijeme posjeta, ali rekli su da te smijem ući pozdraviti — šapne.

— Dobro si — kažem.

— Naravno. Ne može mene zaustaviti samo jedan metak u rame.

Mrzim bolnice. Dobro sam, samo sam izgrebena i uganula sam gležanj. Možda je nekome ovaj krevet potrebniji nego meni, ali liječnici inzistiraju da moram ostati na promatranju dvadeset četiri sata. Jack me primi za ruku — obavimo neizgovoreni razgovor. Kad nekoga toliko dobro poznajete da znate koje bi riječi odabrao, one nisu potrebne.

— Mama—

— Dobro je, vjeruj mi — kaže. — Dobila je par šavova i premjestili su je na drugi odjel. Prilično je dobro, s obzirom na sve — kaže pa nakratko zastane. — Ali u tome svemu ima još nečega. Ne znam kako da ti kažem, a možda već i znaš, ali ja nisam znao. Kad su je primili, u kartonu su pronašli još nešto.

— Ako misliš na demenciju, znam da joj se stanje jako pogoršalo—

— Nije to. Žao mi je što ti baš ja ovo moram reći, ali ima rak. Dobila je dijagnozu prije nekoliko mjeseci. Ne znam zašto mi nije rekla. Zašto *nam* nije rekla. Mislim da možda nije ni u potpunosti razumjela liječnike. Ali maloprije sam razgovarao s dvojicom njih i obojica kažu isto. Rak je agresivan. Žao mi je.

Ne znam što da kažem. Moj odnos s majkom napet je još od mojih tinejdžerskih godina, ali ipak mi nije jasno zašto mi nije rekla nešto ovako ozbiljno.

— Vjerojatno te nije željela zabrinuti, ili je možda jednostavno zaboravila. Vidjela si kako se lako smete — kaže Jack kao da mi čita misli.

Nisam zaboravila ono što mi je u šumi rekla o ocu.

Sad kad sam imala vremena malo razmisliti o svemu tome, mislim da je možda rekla istinu, da ga je uistinu ubila prije mnogo godina. Bio je nasilan, a ako ga je doista ubila, sigurna sam da je to učinila da zaštiti mene i spasi sebe. Moja majka nije jedina koja vješto krije istinu — i ja sam u tome jako dobra: neke tajne neću podijeliti ni sa kime. Čak ni s Jackom.

— Što će biti s Priyom?

— Postupila je prema pravilniku.

— Jack, pucala je u tebe.

— Znam da je pucala u mene. Imam rupu u ramenu kao dokaz. Ali da je situacija bila obrnuta, možda bih i ja pucao u nju. Osim toga, Priya je spasila tebe i mamu.

— Kad smo kod toga... Mama je rekla da je bila kod nje, ispitala je.

— Jer je radila svoj posao. Cat Jones jako je vješto prikriila tragove, prikazala situaciju kao da je kriv netko drugi, ali dokazi pronađeni u njezinoj kući jasno je povezuju sa svim ubojstvima. Među njima su i dnevници koje je vodila kao djevojka, u kojima

vrlo detaljno opisuje koliko vas sve mrzi. Pogotovo tebe. Čini se da je vjerovala da si se pretvarala da si joj prijateljica i da si je izdala. Priya je vidjela da je Cat napala tvoju majku i prava je sreća da se našla u blizini prije nego što vas je stigla opet napasti. Još uvijek nisu pronašli nož, što je bizarno s obzirom na to da si je vidjela kako maše njime, ali pretražit će svaki centimeter šume. Već će ga naći.

Ne mogu prestati razmišljati o svemu.

Spoznaja da je Catherine Kelly odrasla u Cat Jones je jedno, ali pomisao da je isplanirala tako jezivu osvetu djevojkama koje su je maltretirale u školi nešto posve drugo. Osjetim težinu Jackova pogleda i prenem se iz razmišljanja.

— Jako mi je žao zbog Zoe — kažem.

On odvrati pogled od mene i snuždi se.

— Kako si znala? Još nismo rekli novinarima...

— Izgleda da liječnici i sestre tračaju koliko i mi novinari.

Načula sam.

On kimne.

— Ne znam kako da kažem nećakinji da joj je majka mrtva.

— Bio si divan otac i sigurna sam da ćeš biti jednako divan stric. Olivia je prava sretnica što te ima. Bit će vam teško, ali snaći ćete se.

Ne može mi ni pogledati u oči i znam da oboje mislimo na našu kćer.

— Puno sam razmišljao. Vratit ću se u London — kaže.

— Ne želim ostati ovdje. Prodat ću kuću, vratiti se u gradsku policiju. Možda sa smanjenom satnicom, da se mogu baviti Olivijom. Još nisam sve razradio, ali...

— Meni se čini da jesi.

— Ona mi je jedina obitelj.

Te me riječi potaknu na razmišljanje.

— Bio si u pravu za mamu. Treba više pomoći, pogotovo sad kad znam koliko je doista loše. Oprosti. Trebala sam te poslušati.

— Oho. Možeš li mi ovo ponoviti da te snimim? — on kaže, a ja dam sve od sebe da se nasmiješim.

Moja je isprika bila mlaka, ali ipak ju je objeručke prihvatio. Kad čeznemo za oprostom osobe koju smo voljeli, ponekad je i najmanja sitnica dovoljna.

— Nazvat ću onaj starački dom koji si predložio i vidjeti mogu li ga sama plaćati. Da mama ne mora prodati kuću. To joj je u svemu bilo najgore.

— Nije se željela odvojiti od svog vrta i pčela?

Zastanem tek na djelić sekunde.

— Točno to.

On me primi za ruku i ja uživam u tom dodiru. Jednostavan je, ali i to je dovoljno da se rasplačem. Ne od tuge. Od nade.

— Možda bismo mogli pomagati jedno drugome — kaže.

— To bi bilo lijepo.

— Znaš da te—

— Znam.

Ne mora mi ni reći da me nikad nije prestao voljeti. Nisam ni ja njega.

On

Petak, 14:45

Ona me pusti da je držim za ruku, a tad se rasplače. Pogled na Annu u bolničkom krevetu podsjeti me na dan kad je rođena naša kći. Kao da su godine i bol i patnja nestali, kao da smo se vratili kroz vrijeme. Možda ne na početak, ali na neki dio dok smo još bili povezani.

Ali istina je da samo zvučim kao da imam plan, a zapravo ne znam što slijedi. Možda ni ne moram znati. Možda život već ima plan za svakoga od nas, a izgubimo se tek kad skrenemo s tog puta, kad nas s njega zbace strah ili bol ili slomljeno srce. Charlotteina smrt je slomila naša srca, tu nema sumnje. Ali ponekad se slomljene stvari daju popraviti. Potrebno je samo vremena i strpljenja.

Pustim Anninu ruku, jer me previše zbunjuje. Ona se zagleda u vlastite prste kao da sam ih presnažno stisnuo pa je sad bole, i zapitam se jesam li je uvijek stiskao tako snažno. Danima nisam spavao, a ne želim još pogoršati stvari jer nisam dovoljno pribran da kažem prave riječi.

— Trebao bih krenuti — kažem, a ona me zbunjeno pogleda.
— Vrijeme posjeta je prošlo, zaboravila si? Već sad kršim pravila.

Ona kimne, ali vidim da me pročitala. Uvijek me mogla pročitati. Anna izbjegava moj pogled, kao da se boji što bi mogla pročitati u mojim očima. Postavi mi još samo jedno pitanje; jednostavno, ali puno značenja.

— Hoćeš li se vratiti?

— Naravno.

Spustim joj nježan poljubac na čelo, a zatim odem ne okrećući se. Nisam morao ni razmisliti prije nego što sam odgovorio, ali to ne znači da nisam rekao istinu.

Ona

Petak, 15:00

Gledam za njim dok ne ode, a zatim obrišem lice i pritisnem crvenu tipku uz rub kreveta. Nakon nekoliko minuta dođe sredovječna medicinska sestra. Odlično. Nemam previše vremena. Ima sasvim kratku kosu i krupne zelene oči naglašene tušem, koji se malo razmazao. Primijetim da izgleda barem deset godina starije od fotografije na propusnici koja joj se njiše oko vrata.

— Je li sve u redu? — upita.

— Moram se odjaviti iz bolnice.

Ona promišlja o mojim riječima nepomičnog lica, kao da je zaustavljena u vremenu.

— Mislim da to nije dobra ideja.

Zvuči kao da se obraća djetetu i odmah mi je manje simpatična nego prije nekoliko sekunda.

— Vjerojatno i nije, ali ipak ću se odjaviti. Hvala vam na svemu, no sad stvarno moram ići. Moram li potpisati kakve formulare?

Nije mi ovo prvi put da odlazim iz bolnice; znam postupak. Ne podnosim bolnice — vonj smrti i očaja — a i moram obaviti mnogo toga što ne može čekati.

— Idem po doktora — kaže sestra.

Legnem na leđa i čekam. Liječnik će me sigurno pokušati nagovoriti da ostanem, ali uzalud. Kad nešto odlučim, nitko me ne može odgovoriti. Čak ni ja sama.

Uostalom, stvarno bi mi dobro došlo piće.

Čim mi sestra nestane s vidika, sagnem se do ormarića pokraj kreveta i izvučem torbicu. Znam da u njoj nema alkohola, ali ni ne tražim bocu.

Sa zadovoljstvom ustvrdim da je nož koji ih je sve ubio još uvijek u torbici.

*B*ilo je važno da i ja izgledam kao žrtva, jer mi u suprotnom nitko ne bi povjerovao. Ali činjenice govore same za sebe: Rachel u šumi, Helen u školi, Zoe u vlastitoj kući, Richard. Sve je to moje djelo. Automobil je zgnječio Cat Jones i prije nego što je metak obavio svoj zadatak, što nije bilo po planu. Nema veze. Zadatak je obavljen.

Slučajnosti ne postoje, ali svi su mi povjerovali.

Moja gluma u bolnici bila je dovoljno uvjerljiva da gotovo zavara i mene.

Laži koje govorimo sami sebi su najopasnije. Mislim da nam je laganje u krvi, instinkt. Upisano je u našu DNK poput nagona za preživljavanjem. Ljudski je rod lažljiva vrsta, a ponekad i namjerno pogrešno povežemo točkice koje su nam pred vlastitim očima, pretvaramo se da je pred nama druga slika. Izobličimo priče svojih života da odgovaraju pričama koje pričamo o sebi, prilagodimo ih i uljepšamo da nas prikažu u ljepšem svjetlu. Iskrenost svakoga dana gubi bitku protiv obične male laži, ali istina je precijenjena. Bolje se ispričati za laž, nego nagrabusiti zbog istine.

Svijet mašte nije samo za djecu. Poput obuće koja »raste« s nama, rastu i priče koje pričamo o sebi. Kad neku prerastemo, izmislimo novu.

Sve se ovo moralo dogoditi.

ŠEST MJESECI KASNIJE

On

Priznajem da se mnogo teže brinuti za dijete nego što sam mislio, ali snalazim se. Mislim da se snalazim. Zasad sam živ. Prvih sam se nekoliko tjedana besramno oslanjao na pomoć susjeda i neznanaca. Mnogi od njih su moju nećakinju poznavali daleko bolje od mene, iz vrtića i raznoraznih igraonica i satova svega i svačega na koje ju je vodila moja sestra. Silno su mi pomogli, ali ipak mi je bilo teško. Polako postaje lakše, polako se navikavamo na našu novu rutinu.

Moj prvi potez nakon Zoenog sprovida bio je prodaja kuće. Nije je bilo lako prodati; nije bilo previše zainteresiranih za kuću na selu u kojoj je netko ubijen u kadi. Ali naposljetku sam je ipak prodao — za mnogo manje nego što je vrijedila — i to građevinskoj kompaniji, koja će je sigurno srušiti. Nemam ništa protiv toga. Ponekad je jedino što preostaje početi iznova.

Na poslu su bili puni razumijevanja. Dali su mi dugački godišnji odmor, a nakon toga dozvolili da se prijavim za posao u Londonu sa skraćenim radnim vremenom. Čini mi se da je moj nekadašnji šef stvorio to mjesto samo za mene. Ljudi nikad nisu tako puni suosjećanja kao kad se nešto loše dogodi nekome koga dobro poznaju. Možda zato što kad se nešto nezamislivo dogodi njihovim prijateljima ili članovima obitelji shvate

da bi se to moglo dogoditi i njima. Znao sam da moram otići iz Blackdowna, ovoga puta zauvijek, i drago mi je da su pronašli tako fantastičnu zamjenu za Odjel za teške zločine. Priya će biti sjajna u toj ulozi, a i zaslužila je promaknuće.

Ali nije sve bajno.

Ima trenutaka tame, ima prizora koji će me progoniti do kraja života.

Nastojim ne misliti na sve što smo izgubili.

Zasad je jedino što mi preostaje napredovati dan po dan, pokušati zadržati ono što mi je ostalo.

Ponekad moramo izgubiti gotovo sve da shvatimo koliko još imamo.

Ona

Još jednom donosimo pregled vijesti dana. Bivši je predsjednik viđen u javnosti prvi put nakon odlaska iz Bijele kuće, znanstvenici su uvjereni da pčelama prijete istrebljenje unutar ovog desetljeća, a u Zoološkom vrtu u Edinburghu jutros je rođena panda. Više o svemu možete gledati na kanalu BBC News, ali od nas u vijestima u jedan, ovo je zasad sve. Želimo vam ugodan ostatak dana.

Nasmiješim se u kameru, složim papire na stolu i pričeka da se ugasi malo crveno svjetlo. Čim dobijem znak da više nismo u eteru, svratim do sobe za sastanke i pristojno čekam dok ostatak ekipe podnosi izvještaj o današnjem programu. Beskrajno sam sretna što sam ponovno ondje gdje mi je mjesto: čitam vijesti u jedan. Nikoga ne zanima tko ste bili, nego samo tko ste sad. Stare verzije nas lako je zaboraviti, baš poput starih vijesti. Moji suradnici su doista moja zamjenska obitelj, ali nakon svega što se dogodilo, svjesna sam da imam i pravu obitelj.

Čim je sastanak kolegija gotov — petak je, pa nisam jedina koja jedva čeka da zbriše — zgrabim torbu i krenem prema vratima. Sjednem u taksu, da stignem brže. Promijenila sam adresu i više ne mogu pješice na posao. Sad mi se čini da dom možda i nije mjesto, nego osjećaj. Ne moramo uvijek čekati da

stignemo tik pred most, pa da počnemo razmišljati kako da ga prijeđemo. Neke je stvari u životu moguće planirati, ispod nekih mostova je moguće prijeći kroz tunel ili preplivati. Ako odlučimo da želimo prijeći na drugu stranu, naći ćemo načina.

Prodala sam stan u blizini Waterlooa i kupila malu kuću u sjevernom Londonu. Ponekad se osjećam jako čudno na *pogrešnoj* strani Temze, sjevernoj umjesto južnoj, ali imala sam osjećaj da trebam krenuti ispočetka. Da trebam kuću i vrt. I parkirno mjesto za moj novi terenac. Prodala sam i Minija.

Platim taksistu i krenem prema trijemu, već držeći ključ da ne gubim ni sekunde. Uđem i zatvorim vrata, a tad se ukipim kad začujem korake iza leđa.

Netko je ovdje.

Ali i treba biti. Sve je u redu.

— Anna, Anna, pčele su žive, dođi ih vidjeti!

Nećakinja me primi za ruku i povuče prema kuhinjskom prozoru. Pogledam van u naš mali vrt, prema bijeloj kutiji koju mi pokazuje. Košnica moje majke jedino je što sam zadržala iz one kuće. Da me podsjeća na nju.

Morala sam angažirati stručnjaka da mi pomogne preseliti pčele iz Blackdowna u London. Rekao je da je zima najbolje godišnje doba za selidbu, dok pčele spavaju — ali da čak ni tad nema jamstva da će preživjeti. Bez obzira na priličan trošak.

Ali sad je već proljeće. Prošlo je šest mjeseci, trešnje su u cvatu, u mojoj kući živi djevojčica, a stara košnica bruji od života. Daleko je to od moćnog roja, ali nije ih ni malo: rasplesane crne pčelice zuje oko drvene kutije. Preživjele su putovanje, opasno putovanje koje im je promijenilo život. Sad ih čeka novi početak u novome domu. Kao i nas.

Jack uđe u kuhinju noseći putnu torbu.

I mi smo na pragu novog početka. Jack i Olivia su se doselili k meni prije nekoliko tjedana. On je dobio novi posao u

Londonu; i dalje je u policiji, ali radi skraćeno i samo u uredu. Ionako smo provodili toliko vremena zajedno, utroje, da je suživot bio logičan idući korak. Jack i ja smo ponovno obitelj. Našu kćer nitko neće zamijeniti, ali Olivia je predivna djevojčica i ponosna sam što sudjelujem u njezinom odgoju.

— Ako želimo izbjeći gužvu, bolje da krenemo — kaže.

— Idem onda po stvari — odvratim.

Na vratima zastanem i pogledam ih. Oni kroz prozor gledaju pčele. Zajedničkim snagama smo usred grada stvorili malo utočište. Ništa od svega što se dogodilo više nije važno. Napravila sam ono što sam morala.

I odlučila zaboraviti, jer zaborav boli mnogo manje od sjećanja.

On

U Blackdown se danas vraćamo gotovo protiv moje volje. Pomisao na povratak ispunjava me bojazni, opterećuje. Ali znam da je Anni ovo važno, a i nećemo dugo ostati. Tek toliko da provjerimo je li sve u redu. Nakon toga nastavljamo prema obali, prema Dorsetu. Provest ćemo vikend daleko od svega, samo Anna i ja i naša nećakinja, koja nam je svakoga dana sve više poput kćeri. Olivia voli more.

Uvijek sam i želio da Anna i ja ponovno budemo zajedno.

Ponekad, kad se dogodi nešto strašno, ljudi se razidu. Razišli smo se i mi, ali pronašli smo put jedno do drugoga.

Dok gledam Annu pokraj sebe, vidim jedinu ženu koju sam ikad volio. Jednom sam je iznevjerio, ali neću to ponoviti. Sad imamo sve. Gotovo sve o čemu smo sanjali, ali i više od toga. Napravio bih sve da je usrećim, da znam da je na sigurnome.

Baš sve.

Stanemo pred nekadašnjom kućom Annine majke u Blackdownu. Iako joj se na licu jasno ocrtava strah, Anna kaže da želi ući sama. Pred kućom već stoji natpis »Iznajmljuje se«, a sutra će doći prvi potencijalni stanari. Mislim da Anna samo želi provjeriti je li sve kako treba i oprostiti se od kuće koja joj je nekoć bila dom.

Anna je ovdje provela proteklih nekoliko vikenda, sama, pakirajući majčine stvari i preuređujući kuću. Prije nekoliko mjeseci čak je i raskrčila vrt iza kuće, u kojem sad više nema pčela, vrtlarske kućice i divljih obraslih gredica s voćem i povrćem. Nakon toga je zabetonirala taj dio vrta, napravila novu terasu koja je potpuno prekrila nekadašnji povrtnjak njezine majke. Sve je napravila sama. Nemam pojma zašto nije platila radnike.

Kuća još miriše po svježoj boji. Kuhinja je nova, a cijela kuća izgleda potpuno drugačije nego prije. Annu zateknem u vrtu iza kuće, sjedi na maloj drvenoj klupi koju je njezina majka obožavala, zagledana u novi vrt. Terasa je okrugla, izrađena od tamnosivih cigala. U sredini leži okrugao kamen, a u njemu je urezana pčela. Boju terasi daje nekoliko posuda sa zimzelenim biljkama, a nova tratina se nježno spušta prema šumi u daljini.

— Izgleda jako dobro — kažem, tiho za sobom zatvarajući kuhinjska vrata.

Ona slegne ramenima, a ja se pravim da ne vidim kako je otrla suzu.

— Ovako će bolje proći na tržištu nekretnina. Stanarima je draži vrt koji ne treba održavati — kaže.

— Istina. Sve si jako lijepo uredila.

— Samo što više ne izgleda kao naša kuća.

— U tome i jest smisao preuređenja. Ni ne treba izgledati kao vaša kuća. Ovdje će sad živjeti neka nova obitelj, ali to ne znači da su tvoje uspomene nestale. Njih ništa ne može promijeniti. A tvojoj mami sigurno jako puno znači da je nisi prodala.

— U pravu si, baš sam blesava. Ovo je samo hrpa cigala.

— Bit će sve OK, vjeruj mi — kažem, ljubeći je u čelo. — Uostalom, sad imaš novi dom, a u njemu smo i Olivia i ja.

Ona

Mislila sam da se mama nikad neće iseliti iz kuće. Rekla je da bi radije umrla nego otišla iz svog starog doma, ali kad sam saznala zašto, shvatila sam što moram učiniti. Ne znam jesam li joj doista povjerovala da je ubila mog oca sve dok nisam prekopala povrtnjak i pronašla kosti. Sad u tom vrtu više nitko ne može naći nešto što ne bi trebao, barem dok sam ja živa. Prošlost je zabetonirana, zauvijek pokopana pod novom terasom.

A mene nimalo ne grize savjest.

Moj je otac dobio kaznu koju je zavrijedio, a majka je napravila ono što je morala da zaštiti i mene i sebe. Što li smo sve sposobni učiniti da zaštitimo one koje volimo.

Starački dom koji je Jack našao za mamu doista je krasan. Košta pravo malo bogatstvo, ali ostalo mi je nešto novca od prodaje stana u Waterloo, pa sam njime platila polog. Ostalo će pokriti stanarina od kuće — novi stanari tek što se nisu uselili. Iznosi točno toliko da pokrije mjesečnu ratu. Uostalom, rak od kojeg boluje je agresivan. Mama se u mnogočemu doima dobro, sretnije nego što pantim, ali liječnici kažu da joj nije preostalo dugo.

— Oho! — kaže Olivia sa stražnjeg sjedala.

To joj je nova najdraža riječ, ali savršeno prikladna za prizor koji se nađe pred nama kad skrenemo na privatnu cestu staračkog doma.

Veliki vrt koji ga okružuje besprijeckorno je uređen, ukrašen nizom malih fontana. Gređice zasađene cvijećem u skladnim bojama osvjetljene su diskretnim svjetlima. Receptija izgleda kao da pripada hotelu s pet zvjezdica, a stanari na raspolaganju imaju restorane, knjižnicu, bazen, čak i saunu. Mama ima vlastiti apartman u prizemlju i najvažnije — vlastiti vrt, s pogledom na šumu Blackdown. Doduše, ovoga puta s druge strane doline.

— Bok, mama — kažem i zagrlim je, udišući poznati miris njezina parfema.

Sad izgleda dobro. Više nije onako mršava. Vidim da su je lijepo počesljali, a odjeća joj je čista i izglačana, kakva je uvijek i bila. Sad netko čisti za nju, a mislim da se lijepo navikla na to. Toliko je godina ona čistila tuđe kuće, radila prljave poslove dok su vlasnici kuće radili nešto drugo, negdje drugdje. U njezinoj sobi u našoj staroj kući u jednoj sam ladici pronašla svežanj ključeva; sigurno je imala ključeve svake kuće u selu.

Dvaput dnevno joj sestra dolazi dati lijek, ali nisam sigurna da ga mama svaki put i popije. U svakoj prostoriji u njezinom apartmanu ima tipki za slučaj nužde, pa može pozvati pomoć kad joj je loše. U restoranu može jesti obroke, ali može si i sama kuhati; dom ima dostavu svježih, organskih namirnica, a u paketima su i ispisani recepti. Nije je bilo lako nagovoriti na dom, a i neko vrijeme joj je nedostajao njezin voljeni vrt, ali mislim da se sad privikava na život ovdje. Doduše, jako polako.

Apartment je uređen u neutralnim bojama, minimalistički, ali vidim i neke njezine sitnice koje je donijela iz kuće. Za početak, fotografije mene s petnaest godina, ali i novije fotografije, koje je jako vesele: Jacka, Olivije i mene. Konačno se oprostila od

tinejdžerske verzije mene; sad me vidi kakva jesam i svejedno me voli. Roditelji provedu mladost pokušavajući razumjeti djecu, a djeca odrasle godine pokušavajući razumjeti roditelje.

Mama inzistira da nam skuha čaj. Nestane u kuhinju i čujemo kako otvara ormariće i ladice. Uživam u poznatim zvucima zveckanja šalica na tanjurićima i metalnih žličica na porculanu. Pričekamo da voda zavrije u starinskom čajniku, a kad prodorno zazviždi, nehotice se stresem.

Nekoliko minuta kasnije, mama polako uđe u sobu noseći lijepi srebrni poslužavnik. Ruke joj toliko drhte da posuđe na njemu zveckea. Na poslužavniku vidim plastičnu bočicu organskog meda, vrčić mlijeka i posudicu sa šećerom. Nasmiješim se. Mama je dobro, ali ponekad se zabuni oko sitnica.

— Pčele su žive! — cikne Olivia kad spazi med. Čitamo joj priče o Medvjediću Winnieju, pa je pomalo opsjednuta medom i pčelama. — Tvoje pčele sad žive s nama, bako, a danas su izašle iz košnice! — kaže, ozareno gledajući moju mamu.

— Preživjele su selidbu? — upita mama, gledajući me.

— Jesu, mama.

— Jesu li našli nož u košnici? — upita me.

Nakon odlaska iz bolnice, onamo sam sakrila nož. Nisam znala što bih s njime. Trebala sam znati da će ga mama naći — ona je jedina osoba koju znam a da je dovoljno luda da gurne ruku u košnicu. Nasreću, svi zaključče da iz nje ponovno progovara demencija.

Nasmiješim se i dohvatim nož da razrežemo kolač koji smo joj donijeli.

— Ne, mama, ovdje je, vidiš? Pčelama ne treba nož da razmažu med, one to ne rade. Tko je za čokoladnu tortu? — pitam, otvarajući veliku bijelu kutiju iz slastičarnice.

— Ja! — poviče Olivia.

Mama pristane na tanku krišku kolača, ali vidim da ni to ne želi. Trebala sam ga izvaditi iz kutije i pretvarati se da sam

ga sama ispekla, da ne misli da je pun otrovnih aditiva samo zato što je iz slastičarnice.

— Žena s repom je opet bila kod mene — kaže, spuštajući vilicu.

— Misliš, Priya? Inspektorica? — upitam.

— Da. Svašta me pitala.

— Zašto Priya posjećuje mamu? — upitam Jacka, a on samo slegne ramenima. Ne zna on što mene brine.

— Jer je draga. Vjerojatno samo želi vidjeti kako je, vidjeti je li mama dobro nakon svega što se dogodilo.

— Valjda je to — kažem da je smirim.

Vidim da mi ne vjeruje. Nisam sigurna ni vjerujem li ja u to.

Mama se nasmiješi i odloži tanjur s nedirnutim kolačem, pa otpije gutljaj čaja. Doda još malo meda u šalicu.

— Ne brini se ti za mene. Znam ja paziti na sebe.

Svaka priča ima najmanje dvije strane; vašu i moju, našu i njihovu, njegovu i njezinu.

Meni je moja uvijek najdraža.

Ali možda je najbolje da nitko osim mene ne zna istinu o svemu što se dogodilo. Sumnjam da bi i povjerovali. Nitko ne sumnja da je ubojica draga starica koja pati od demencije.

Nikad nisam ni imala problema s pamćenjem. Ako sam nešto i s godinama zaboravila, bile su to samo stvari koje sam odlučila zaboraviti. Ali rak je stvaran. A ta je dijagnoza značila da ću uskoro morati otići iz one kuće, da će se u nju netko useliti i pronaći moje stare pogreške pokopane u vrtu.

Pomisao na to da će ljudi saznati što sam prije toliko godina učinila me užasnula. Loše se lijepi za ljude poput meda, a ja nisam željela da me pamte po lošem. Većinu života sam provela radeći dobro. Bila sam dobra. On je bio nasilnik, a ja sam to ubojstvo uvijek smatrala samoobranom. Naravno, radije bih da je drugačije završilo, ali žaljenje ne znači da se ispričavam. Ne žalim što sam to napravila, samo nisam htjela da se za to ikad sazna.

Činilo mi se mudrim potezom pokopati supruga pod povrtnjak. Mislila sam da ga ondje nitko nikad neće tražiti. Jednog sam dana, dok sam vadila krumpire iz zemlje, pronašla njegov vjenčani prsten. On je razlog zašto nikad nisam mogla otići iz te kuće, ali znam da se Anna sad pobrinula za mene.

Godinama sam mislila da je otišla od kuće u šesnaestoj jer je duboko u sebi znala što sam učinila. Onog poslijepodneva kad sam ga

ubila, Anna me zatekla oblivenu krolju, blatnu od vrta. Odlučila je otići iz Blackdowna iduće godine, čim je završila razred. Rijetko se vraćala. Mislila sam da sam ja kriva za to, da me mrzi jer sam joj uskratila oca.

Pomirila sam se sa spoznajom da ću svoje jedino dijete vidjeti samo na starim fotografijama, a nekoliko godina kasnije i na ekranu televizora, kad je dobila posao voditeljice vijesti. U svom novom životu bez mene izgledala je tako sretno i zdravo. Zbog toga sam i prihvatila da me rijetko posjećuje, da me još rjeđe zove. Bila sam joj zahvalna svaki put kad bi se javila.

Jack je predložio da se one večeri ja brinem za Charlotte, kako bi on mogao izvesti Annu na rođendansku večeru. Provela sam toliko malo vremena s unukom da sam se oduševila kad je Anna pristala. Mislila sam da će nas to zblížiti: Anna je sad imala vlastitu kćer i znala je kako je biti majka. Ali Charlotte je umrla. Nisam ja bila kriva za to, ali svejedno je okrivila mene.

Nakon toga sam ponovno počela piti. Alkohol mi je otupio bol. Kad su mještani pomislili da patim od demencije — a ne da sam pijana — dali su mi ideju. Dobru ideju. Vratila je Jacka u moj život, a nadala sam se da će se i Anna sažaliti i također vratiti. Samo sam se morala pretvarati da sam zaboravna, nekoliko puta proći ulicama noću, u spavaćici. Jack je inzistirao da me odvede liječniku. Tako sam i saznala za rak, ali ni njemu, ni ikome drugome nisam rekla za dijagnozu.

Kad sam počela raščišćavati kuću, nisam dirala Anninu sobu. Ostavila sam je kakva je i bila dok je Anna živjela sa mnom. Primijetila sam nešto u kaminu, što je bilo neobično jer ga godinama, otkako je Anna otišla, nismo zapalile.

Izvadila sam alatke za čišćenje kamina i zavukla ruku u dimnjak da sastružem nakupljenu čađu. Tad je na dno kamina sletjelo prljavo, poderano pismo spaljenih rubova. Neko sam ga vrijeme samo netremice promatrala, a zatim prepoznala Annin rukopis. Očito ga je pokušala spaliti, ali pismo je zapelo u kutu dimnjaka. Kleknula sam na pod njezine sobe i složila dijelove papira.

Pismo je bilo oproštajna poruka.

Ne znam koliko sam ga puta pročitala, ali pred prozorima kuće dan se pretvorio u noć, a misli u mojoj glavi smračile.

Opisala je užase koji su se dogodili one noći kad su slavile njezin šesnaesti rođendan, a mene su obuzeli gađenje i bijes i želja za osvetom. Pročitala sam da joj je Helen Wang dala drogu, da je Rachel Hopkins dovela muškarce koji su platili za seks, da je Zoe Harper osakatila našu mačku kao upozorenje da Anna nikome ništa ne kaže.

Šesnaesti rođendan je bio davno, ali pamtila sam tu večer.

Rijetko smo primali goste, ali pristala sam izaći da Anna proslavi s djevojkama iz škole St. Hilary's, misleći da su joj to prijateljice. Bila je toliko uzbuđena da je nisam mogla odbiti. Gledala sam je kako svaku večer tog tjedna provodi pletući narukvice prijateljstva. Čak sam joj i dala crveni i bijeli konac iz svoje košarice s opremom za šivanje.

Još sam imala fotografiju tih pet djevojaka snimljenu te večeri. Rachel mi je dala nekoliko primjeraka tjedan dana nakon rođendana, dok sam čistila kuću njezine majke. Zamolila me da ih dam Anni. Znala sam da su se posvađale — ranije su bile nerazdvojne, a sad su se jedva vidale — ali odnijela sam fotografije Anni. Jednu sam zadržala za sebe — uvijek sam voljela uspomene poput rođendanskih čestitaka, fotografija, dnevnika — i kasnije mi je zbog toga bilo drago.

Kad sam pronašla tu fotografiju, shvatila sam tko su.

I shvatila sam da znam gdje žive: čistila sam sve njihove kuće.

Možda sam bila u mirovini, ali nikad nisam vratila ključeve kuća, a ljudi rijetko mijenjaju brave. Konačno sam saznala zašto je Anna otišla iz Blackdowna. Zbog njih, ne zbog mene.

Morale su platiti.

A one nisu bile jedine.

Jack je napustio Annu nakon smrti njihove kćerkice. Onda sam ga mrzila, a zamrzila sam ga još i snažnije nakon što sam slijedeći Rachel Hopkins s kolodvora zatekla njih dvoje kako se jebu u njegovom automobilu. Tad sam odlučila da i Jack, bez obzira na to koliko mi je

pomogao, mora biti kažnjen za to što je napustio moju djevojčicu i spavao s tom droljom.

Namjeravala sam njemu prišiti sva ubojstva. Čak sam posudila njegove Timberlandove čizme i u njima obišla šumu. Naravno, bile su mi prevelike, ali nagurala sam vate iznad prstiju. Povrh svega, tako nisam morala uprljati vlastite cipele. Ostavila sam dokaze u njegovom automobilu i kući, slijedila sam ga kamo god pošao. Prečice rijetko kad vode do uspjeha, ali poznavanje prečica u šumi omogućilo mi je da se krećem mjestom brzo i neprimjetno.

Ali tad sam ih ponovno vidjela zajedno — Jacka i Annu — i shvatila da među njima još ima osjećaja. Samo im je trebalo pomoći da pronađu put jedno do drugoga.

Kad sam se uvukla u Anninu sobu u hotelu — čistila sam ga godinama — izgledala je poput djeteta, čvrsto je spavala. Rastužilo me što toliko pije, ali bilo mi je jasno zašto to čini. Alkohol je i meni bio najdraži lijek. Pokrila sam je kao kad je bila mala, pospremila nered koji je ostavila i ostavila joj bocu vode pokraj kreveta. Bilo se tako lijepo brinuti za nju, čak i ako nije ni znala da sam ondje. Podsjetila me na pticu slomljenog krila. Željela sam je zaliječiti, a znala sam da će moj plan riješiti i njezine profesionalne probleme, ne samo privatne.

Catherine Kelly je bila jedina od djevojaka s fotografije koja je otišla iz Blackdowna. Kad sam se uvukla u kuću njezinih roditelja da pokušam otkriti gdje živi, ugledala sam novije fotografije i zaprepastila se. Voditeljica vijesti na obiteljskim fotografijama bila je osoba koja je Anni ukrala posao.

Rachel sam ubila da dovedem kćer doma.

Helen i Zoe sam ubila da je zadržim.

Cat Jones je morala umrijeti da Anna dobije natrag svoj posao na vijestima u jedan, da opet mogu gledati svoju curicu uz ručak.

Anna me ove godine uplakana nazvala na svoj rođendan. Izgubila je posao. Jedva sam progovorila koju riječ, pa je valjda pomislila da je ne razumijem. Ali sve sam ja razumjela. I bila sam presretna što

je baš mene nazvala. Po prvi put u dugo vremena trebala joj je moja pomoć i znala sam da je ne smijem opet iznevjeriti. Tad sam shvatila da joj mogu osigurati sretniju budućnost ako kaznim ljude koji su je povrijedili. Morala sam ih sve pobiti. Za nju.

Cat Jones je smjesta došla u Blackdown kad sam je pozvala. Priznajem, mislila je da joj poruku šalje suprug. Ukrala sam Richardov mobitel iz kombija dok su on i Anna u šumi snimali prilog. Poslala sam jednostavnu poruku njegovoj supruzi:

Znam što si radila s onim muškarcima u šumi prije dvadeset godina. Vidio sam fotografije, a bojim se da bi ih uskoro mogao vidjeti i netko na BBC-ju. Ako želiš spasiti naš brak, ti i djeca večeras dođite u kuću tvojih roditelja da porazgovaramo.

Nisam odgovorila na silne poruke koje mu je nakon toga poslala, nisam se obazirala na pozive. Nakon nekoliko sati je došla, naravno da je; došla je u staru kuću u šumi s onim svojim zabrinutim lišcem i dvije lijepe djevojčice.

Ostalo je bilo jednostavno. Kad je Cat spremila djevojčice na spavanje, odvela sam ih. Ne bih im ništa napravila, naravno, ali ona to nije znala. Kad je shvatila da ih nema, preokrenula je cijelu kuću tražeći ih. Sve sam vidjela i čula. Stižala se tek u dnevnoj sobi, jer ondje sam joj ostavila nekoliko starih fotografija i poruku:

Tvoja djeca su kod mene, a Richard ne dolazi. Ne zna što si radila prije dvadeset godina i ne treba ni saznati. Ne trebaju ni djeca – ni neće, ako sve učiniš kako treba. Fotografije na krevetu će biti uništene, a tvoja djeca će biti vraćena tvom suprug. Samo se moraš ubiti vješanjem o staru školsku kravatu. Ako pozoveš policiju, ako pozoveš ikoga, tvoju djecu nitko neće pronaći dok ne bude prekasno.

Što dulje otežeš s ovime, to će malene dulje biti u opasnosti. Kako bilo, više ih nikad nećeš vidjeti, ali ako se ubiješ, dajem ti riječ da im se ništa neće dogoditi.

Ona je izvadila mobitel, ali nije imala signala. Već sam znala da nigdje u blizini te kuće nema signala, a i da Cat neće htjeti napustiti kćeri. Neko vrijeme sam je slušala kako se panično šetka po kući, a zatim ponovno kreće u potragu za djecom. Kad se pomirila s time da ih neće pronaći, spazila je moju poruku i Racheline fotografije u kaminu u prizemlju i popela se na kat, u spavaću sobu. Nisam znala hoće li me poslušati, ali većina bi majki sve napravila za svoje kćeri. Kao ja.

Željela sam da se Catherine ubije, da na nju padne krivica za ubojstva. Imala je najbolji motiv, osvetu za ono što su joj učinile. Sakrila sam se pod krevet i čekala, s nožem u ruci — za slučaj da mi zatreba. Čula sam svaki njezin pokret: pomaknula je stolac, skinula cipele, popela se plačući — ali nisam je vidjela. Trebalo joj je jako dugo da naučue omću oko vrata, ali tek kasnije sam vidjela da je promijenila čvor. Izgleda da ju je otac podučio kako se vežu mornarski čvorovi, bili su jedriličari.

No tad to nisam znala i mislila sam da sve ide prema planu. Čula sam kad je zakoračila u prazno sa stolca, čula sam kako je greda zaškripala kad se objesila o nju. Ali tad je neočekivano stigao Catin suprug — onaj prljavi snimatelj — pa sam morala ubiti i njega. Kad je ugledao Cat kako se ljulja s grede, vrisnuo je kao curica. Izbola sam ga prije nego što me stigao i primijetiti. Nakon toga sam mu smrskala lubanju metalnim utegom za papir koji sam ranije primijetila na noćnom ormariću. Nije trebao biti ondje. A nije ni Anna. Kad se ona popela na kat, ponovno sam se morala sakriti. Otkazala sam njihove rezervacije jer sam mislila da će doći kod mene prenoćiti. Samo sam to željela. Da mi se moja curica vrati.

Nakon što sam ubila Richarda, stala sam pred Cat. Omča joj je još uvijek bila omotana oko vrata, oči zaklopljene, i bila sam uvojerena da je i ona mrtva. Ali izgleda da je bila vrsna glumica. Spremna na sve da spasi djecu, baš poput mene. Očito me vidjela, a da nisam primijetila da otvara oči, jer me kasnije prepoznala.

Priznajem da me uhvatio strah kad sam nabasala na nju u šumi. Mislila sam da će reći Anni i policiji što sam učinila. Ali samo je zaurkala poput luđakinje, vrištala je da joj kažem gdje su joj djevojčice. Kad joj nisam rekla, ubola me mojim vlastitim nožem. Djeca su joj bila dobro, naravno da jesu. Samo sam im dala tablete za spavanje i smjestila ih u svoju šupu, gdje ih je policija malo kasnije i pronašla. Ne bih digla ruku na djecu. Nisam čudovište.

Ponekad pomislim da Anna zna da sam ubila sve te žene baš kao što sam ubila njezinog oca. Ne znam zašto bi inače uzela nož koji je Catherine ispaio iz ruke u šumi, zašto bi ga sakrila u torbicu. Mislim da ga je prepoznala: ipak sam ga uzela iz Jackove kuće, iz kompleta koji sam im poklonila za vjenčanje.

— Što to pleteš?

Olivia uđe u moju sobu i shvatim da sam odlutala u mislima. Moj um ponekad odluta, ali ne zbog demencije, nego jer sam stara. Ne pijem one lijekove koje mi donose: samo ih zabodem u zemlju, kao da su sjeme. Kad dođe vrijeme, otići ću na drugi svijet u svom stilu. Posjeti Priye Patel nemaju veze s ljubaznošću. Nisu ni slučajnost — slučajnosti ne postoje. Posao nije obavljen do kraja dok svaka sitnica nije na svome mjestu. Ne smijem ostaviti nered za sobom.

Dijete mi priđe i popne mi se na krilo. Zagleda se u narukvicu prijateljstva koju pletem.

Još malo i gotova je.

Stisnem crveno-bijeli konac šakom da sakrijem narukvicu i iznenadim se pri pogledu na staračke pjege i kožu suhu i tanku poput papira. Zatim gurnem narukvicu u staru drvenu

kutiju za nakit koja je nekoć bila Annina. Znam da je Olivia vidjela narukvicu. Djeca uvijek i vide i znaju puno više nego što mislimo.

– Lijepo je – kaže Olivia.

– Zar ne?

– To je za mene? – upita me, smiješeći se vragoljasto.

– Ne, to je poklon za jednog mog posjetitelja.

Olivia se rastuži.

– Imam ja poklon i za tebe, ne brini.

Izvadim kostim bumbara iz ormara, a Olivia zadovoljno cikne. Anna i Jack također izgledaju zadovoljno. Malena istrči iz moje sobe, protrči kroz dnevnu sobu i istrči u vrt, gdje trči ukруг. Sašila sam joj kostim od tkanina koje su mi dali u domu. Vješta sam s iglom i koncem.

– Nedostaju mi moje pčelice – kažem Oliviji, gledajući je s vrata.

Ona se nasmije i zapjeva, ponavljajući samo jednu rečenicu.

– Ja sam mala pčelica! Ja sam mala pčelica! Ja sam mala pčelica!

Njezine riječi u mojim ušima zvuče kao nešto drugo:

Sretna obitelj. Sretna obitelj. Sretna obitelj.

Nasmijehim im se, jer sam konačno dobila sve što sam željela.

Zahvale

Autorima su knjige poput djece; ne smijemo imati najdraže dijete, ali meni je ova ipak prilično draga. Ne bih je bila napisala bez pomoći nekoliko fantastičnih ljudi.

Zauvijek ću biti zahvalna svom agentu Jonnyju Gelleru, koji mi je pružio priliku i koji uvijek zna što treba reći. Nije lako biti agent; štoviše, puno je kompliciranije nego što sam mislila. Jedna osoba mora igrati nekoliko uloga: biti čitatelj, urednik, menadžer, psihijatar, zamjenski roditelj, šef i prijatelj. Hvala ti što si tako dobar u svim tim ulogama.

Fantastičnih urednika ima malo, pa sam doista zahvalna što imam više od jednog. Da je Mary Poppins promijenila karijeru i postala književna agentica, bila bi Kari Stuart iz agencije ICM. Hvala ti, Kari, što si savršena u svakom pogledu. Hvala Kate Cooper i Nadiji Mokdad što su prodale moje knjige po cijelom svijetu. Zahvaljujući tim dvjema briljantnim ženama, priče koje pišem u svojoj maloj vrtnoj kućici prevedene su na više od dvadeset jezika. To je prava čarolija i silno sam im zahvalna. Zahvaljujem i svima drugima u najboljoj agenciji u gradu, Curtis Brown, a pogotovo Ciari Finan.

Zahvaljujem Josie Freedman i Lukeu Speedu koji su mi ostvarili san koji se nisam usudila ni sanjati. Zahvaljujući vama,

vidjela sam svoje likove na ekranu. Zahvaljujem i Sari Michelle Gellar, Ellen DeGeneres i Robin Swicord, koje su ukazale povjerenje mojem prvom romanu. Sve je ovo bilo jako uzbudljivo.

Izdavača ima svakakvih, pa sam zahvalna što su moji najbolji. Od srca zahvaljujem Manpreet Grewal, svojoj fantastičnoj urednici. Urednici rade i više od uređivanja — rade sve redom, a Manpreet je moja Wonder Woman. Manpreet, uvijek ćemo imati kuhinjsku foliju i mrave u sladoledu. Zahvaljujem i Lisi Milton, Janet Aspey, Lily Capewell, Lucy Richardson i cijeloj ekipi u sjedištu kuće HarperCollins. Isto tako zahvaljujem genijalnoj ekipi u američkoj kući Flatiron Books, među kojima se posebno ističu Christine Kopprasch, Amy Einhorn, Conor Mintzer, Bob Miller, Nancy Trypuc i Marlena Bittner. Zahvaljujem i svim svojim izdavačima diljem svijeta, koji se tako dobro brinu za moje knjige.

Zahvalna sam i knjižarama i svima drugima uključenim u proces dovođenja mojih knjiga do ruku čitatelja. Posebno sam zahvalna londonskoj knjižari Hatchards na debiju iz bajke i njujorškoj The Mysterious Bookshop, zbog kojih je moj prvi pogled na moje knjige u američkom izlogu bio prava čarolija. Dane pretežno provodim u vrtnoj kućici sa svojim psom i laptopom, pa mi nikad neće dosaditi pogled na moje knjige u stvarnome svijetu.

Pisci nisu ništa bez čitatelja. Hvala svim blogerima, bookstagramerima (volim gledati vaše fotografije svojih knjiga), knjižničarima, piscima recenzija i novinarima koji su našli lijepe riječi za moje knjige. Nadam se da ćete uživati i u budućima, i vječno sam vam zahvalna za podršku. Zahvaljujem i Brianu Grantu koji čini čuda s fotoaparatom, te Leeu Fabryju na savjetima vezanim za rad policije u Velikoj Britaniji. Ako u ovoj knjizi ima grešaka vezanih za tu temu, kriva sam samo ja.

Hvala mojim prijateljima, koji su moja obitelji. Ova godina mi nije bila laka, a na mene se sručila bol koju je katkad bilo

Njegova priča, njezina priča

teško izdržati. Hvala svima koji su me iz te boli izvukli. Znate tko ste.

Posljednji kojem zahvaljujem, ali ništa manje važan, je Daniel: hvala ti što prvi pročitaš svaku moju knjigu, što si moj najbolji prijatelj, što si moje sve.

Sadržaj

Ona.....	9
On.....	18
Ona.....	27
On.....	38
Ona.....	43
On.....	50
Ona.....	57
On.....	63
Ona.....	71
On.....	75
Ona.....	78
On.....	83
Ona.....	86
On.....	92
Ona.....	95
On.....	104
Ona.....	109
On.....	114
Ona.....	120

Njegova priča, njezina priča

On.....	129
Ona.....	136
On.....	141
Ona.....	148
On.....	155
Ona.....	169
On.....	176
Ona.....	182
On.....	188
Ona.....	193
On.....	198
Ona.....	202
On.....	207
Ona.....	215
On.....	227
Ona.....	234
On.....	237
Ona.....	245
On.....	257
Ona.....	262
On.....	269
Ona.....	274
On.....	278
Ona.....	280
On.....	285
Ona.....	291
On.....	296
Ona.....	299
On.....	301
Ona.....	306

Ona.....	311
On.....	315
Ona.....	317
On.....	323
Ona.....	325
On.....	328
Ona.....	330
Zahvale.....	343
Sadržaj.....	346